השולחם הזה
76 עמודים
מיספר 2386
ו"ג סיון תשמ"ג, 25.5.1983
שנה 47
המחיר: 60 שקלים (כולל מ.ע.מ.)

רופאו האישי של בגין:

„טיפלתי רק בליבו ולא בראשו!"

פרופסור משה סולובצ'יק

בדיסקונט יש עם מי לדבר.

„חלמתי על חנות לדברי עתיקות היפה בעולם"

כשרציתי לפתוח את חנות העתיקות שחלמתי עליה, בעלי עודד אותי ועמד מאחורי לאורך כל הדרך. אבל את הכסף קבלתי בדיסקונט. אשראי, הלוואות וכל מה שצריך. לא שזה היה קל, אבל יותר חשוב מהכסף היתה ההרגשה שיש עם מי לדבר.

עכשיו, כשנכנסת אלי לקוחה ומשלמת בשיקים עם הנופים של בנק דיסקונט, קודם כל אני רואה שיש לה טעם ושנית אני נותנת לה הנחה מיוחדת.

למה? ! סנטימנטים.

Muriel Cuaig

מוריאל, בעלת חנות לעתיקות.

בנק דיסקונט

וימר יעקבסון טמיר

העולם הזה, שבועון החדשות הישראלי ♦ המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, טל. 03־232262/3/4. תא־דואר 136, ♦ העורך הראשי: אורי אבנרי ♦ עורך תבנית: יסי שנן ♦ רכז מערכת: שלמה פרנקל ♦ עורכי ביתוב: תמי מטוביץ וניורא נימן ♦ צלמי מערכת: ציון צפריר ועזת סרגוסטי ♦ עורכת דסק: אהובה קורן ♦ ראש המינהלה: אברהם סיטון ♦ מחלקת המודעות: רפי זברוני ♦ המרל: העולם הזה בע"מ ♦ הדפסה: הדפוס החדש בע"מ, תל־אביב ♦ המצה: גר' בע"מ

בלי משוא פנים

בסיפרו „מאבקי" הפליג אדולף היטלר בשבח התעמולה המודרנית. הוא התפאר בכך שתעמולה טובה יכולה להפוך יום ללילה, ולילה ליום. כלומר: גם כאשר האדם רואה במו עיניו שבחוץ מאירה השמש, ניתן להביאו לכך שיאמין בכל ליבו כי זהו חושך.

היטלר דיבר על התעמולה במדינה טוטאליטרית, שבה שולט השילטון על כל כלי־התיקשורת, שולח עיתונאים סרבניים למחנות־ריכוז, מפעיל צנזורה קפדנית ומונע בעד האזרחים להאזין לשידורים זרים. מקובל היה להניח כי הדבר לא יתכן בחברה דמוקרטית, שבה קיימת עיתונות חופשית.

חוששני שנסיון־החיים במדינת־ישראל

דובר אבן
דילמה

מפריך הנחה אופטימית זו. מתרחשים כאן דברים, שהם עניין למומחים לפסיכולוגיה ולתיקשורת. יש בהם כדי לשנות לחלוטין את ההשקפה המקובלת בשטח זה.

הוכח בעליל כי ניתן לפתח גם במדינה דמוקרטית, בעלת עיתונות חופשית, מערכת של תעמולה וכיזוב ההופכת יום ללילה, לילה ליום.

290 פיגועים בצפון

אם תעצור כיום ברחוב 100 אזרחים ותשאל אותם: „מה קרה בגבול הצפוני בשנה שלפני מילחמת־הלבנון?" — ישיבו 99 מהם, בוודאות גמורה: „המחבלים הפציצו את היישובים בקטיושות כמעט בכל יום. הילדים ישנו כל הזמן במיקלטים. זה היה גיהינום."

אם תערוך מישאל דומה בקריית־שמונה, תקבל תשובה דומה.

אף אחד מן המשיבים אינו משקר ביודעין. הכל מאמינים כיום שזה היה אכן כך.

אך האמת שונה לחלוטין. באותה שנה היה הגבול הצפוני שקט כפי שלא היה אי־פעם, לפחות מאז 1970. לא היו בו שום תקריות. אף ישראלי אחד לא נהרג. חוץ ממיקרה אחד, שבו הגיבו „המחבלים" בירי על הפצצה של חיל־האוויר שלנו בלבנון — וגם אז הקפידו שלא לפגוע אף בנפש אחת — פשוט לא היו תקריות. היה קומץ של מיקרים שבהם חדרו חוליות לגבולות־המדינה, כנראה לצורכי מודיעין, מבלי לתקוף יעדים.

כל זה בעיקבות הסכם שביתת־הנשק, שהושג בין ישראל ואש"ף, באמצעות צד שלישי. אש"ף שמר בקפדנות על ההסכם, ויאסר ערפאת הצליח להפתעת הכל להטיל את מרותו המוחלטת גם על אירגוני־הסירוב הפלסטיניים. אין ספק שהחשש מפני פלישה ישראלית ללבנון מילא תפקיד חשוב בקבלת מרות זו. אש"ף לא רצה לספק אמתלה להתקפה. לבסוף נמצאה האמתלה, כידוע, בנסיון־התנקשות שנערך בלונדון על־ידי קבוצת אבו־ניידאל, גוף טרוריסטי הפועל נגד אש"ף, ואשר לדעת פלסטינים רבים משרת את ממשלת־ישראל.

אם כן, איך נוצרה האגדה? כיצד זה מאמינים מאות אלפים בדבר שהוא שקר גס?

חלק קטן משיטה זו התגלה השבוע, בחילופי־דברים בין דובר צה"ל, תת־אלוף יעקב אבן, ובין הכתב הצבאי של הארץ, זאב שיף.

שיף התייחס להודעה של דובר צה"ל מה־6 ביוני 1982, יום הפלישה ללבנון. נאמר בה כי היו „290 פעולות מחבלים מאז הסכם הפסקת־האש בתאריך 24 ביולי 1981" — כלומר שאש"ף הפר את ההסכם (שהוא כלל לא היה צד בו, באופן רשמי) 290 פעמים באותם 11 חודשים.

איך הגיעה מערכת־הכיזוב של אריאל שרון למיספר דימיוני זה? פשוט מאוד: נכללו בה תקריות בין אנשי אש"ף וכוחות יוניפי"ל בלבנון (!), יריות שירו כוחות אש"ף לעבר מטוסים ישראליים שהפציצו אותם בלבנון, יריות של אנשי אש"ף לעבר ספינות חיל־הים שפעלו נגדם במימי לבנון. נכללו אנשי־אש"ף שנלכדו „צפונית לקיבוץ חניתה" (כלומר: בשטח לבנון) וירי של כוחות־אש"ף לעבר שטח ישראל בתגובה ישירה על הפגזתם בידי תותחי צה"ל. לשיא הגיעו הדברים כאשר צה"ל כלל ברשימה זו את כל הפגזים שנורו בידי כוחות־אש"ף ב־5 ביוני, למחרת ההפצצה האדירה שערכו מטוסינו בביירות, כביכול כתגמול על ההתנקשות בלונדון. כל פגז כזה נמנה כ„הפרת הסכם".

כל זה לא פורט, כמובן, בהודעה המקורית של דובר־צה"ל, ביום שבו נשלחו חיילי צה"ל ללחום ולמות בלבנון. הם יצאו באמונה שאכן שרר בגבול הצפוני מצב של גיהינום, ושהם מחרפים את נפשם כדי לשמור על „שלום הגליל".

עד כמה שזכור לי, לא חשף אף עיתון אחד בישראל, מלבד העולם הזה, מסכת־שקרים זו בשעה שזה היה חשוב, כלומר בימים הראשונים של המילחמה. הדברים מועלים רק עתה, כניתוח־אחר־המוות. מוות של הרבה אלפי בני־אדם, וביניהם כמעט 500 חיילי צה"ל.

דילמה נוראה

דובר־צה"ל, יעקב אבן, הוא אדם אהוד, תרבותי והגון. השבוע יצא להגן בלהט על אותה הודעת־כזב מלפני שנה.

הדבר מטיל אור על הדילמה הנוראה שבה מוצא את עצמו אדם הגון, כאשר הוא מוצא את עצמו פועל במערכת אשר בראשה עומדים אנשים כמו אריאל שרון ורפאל איתן. נראה שזהו מבוי סתום ללא מוצא.

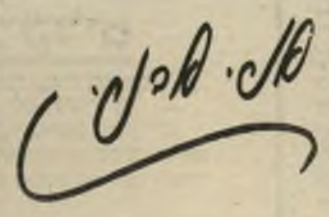

כתבת השער הקדמי:
רופאים במצור
יורם ארידור מתקוטט עם אליעזר שוסטק ואוחז בצווארו של מנחם בגין, והרופאים, שנאלצו לנקוט בצעדי־יאוש, אומרים: „השביתה היא פצצת־זמן, והשעון ממשיך לתקתק." 8

שער אחורי:
סכין בלב
ראש הכנסיה הרוסית בירושלים, דוחה את גירסת המישטרה בפרשת הרצח, וטוען: „הסכין שחדרה השבוע לליבות שתיים מאחיותינו, חדרה לליבו של כל נוצרי בעולם!" 70

קלקלת מילחמה
גם הסניגורים של מדיניות האוצר וגם מבקריה הצעקניים ביותר אינם מעיזים לומר את האמת: הידרדרות המשק נגרמה על־ידי המילחמה הבזבזנית והממושכת בלבנון. 6

מהפכים סטודנטיאליים
באוניברסיטת חיפה התחוללה מהפכה: אנשי התחייה ואנשי רק"ח, בני עיירות־פיתוח, שכונות מצוקה וכפרים ערביים הקימו קואליציה שניצחה בבחירות לאגודת הסטודנטים. ובת"א ניצחה קואליציה של העבודה והשמאל, אחרי מאבק מתוח. 67

שוטרים נגד חלשים
„זו התעללות סאדיסטית לשמה," מאשים הפרקליט התל־אביבי אהרון שלנגר, המטפל בתלונתם של פועלים ערביים שהוכו בזוז והושפלו על־ידי שוטרים. 63

שחקן לבדו

בזיזדי אישי להעולם הזה מספרת מרים גבריאלי על ריגעי שפל והצלחה של שחקנית־תיאטרון, על מאבקה להשיג תפקידים, על נישואיה וגירושיה ומבריזה בכל זאת: „לא טוב היות האדם לבדו!" 35

לא רק הומו־סכסואלים
כל גבר עלול להיפגע במחלה המיסתורית. הקרוייה „תיסמונת ההומו־סכסואלים", קובעים הרופאים. 15

סרבני מיפקד
מהן הדרכים המתוחכמות שמצאו אזרחים רבים כדי להתחמק ממיפקד, האוכלוסין שנפתח השבוע, הכולל חדירה לתחום הפרט? 73

רעל במישפחה
האב האשים את בתו שהיא מנסה להרעיל אותו — לכן דקר למוות אותה ואת אמה. בבית־המישפט הוא הציג שקית־ניילון מלאת דם, כדי להוכיח שממשיכים לרדוף אותו ולהתנכל שוב בחייו. 50

תומרקין על כל העולם
לקראת יום־הולדתו החמישים, שופך יגאל תומרקין את ליבו בעסיסיות — על בני־משפחתו, על חבריו ומבריו וגם על מנהיגי המדינה. 40

ילד־טוב כנסת

הח"כ הטרי חיים רמון מספר לענת סרגוסטי על נעוריו בשטח הגדול ביפו ועל פעילותו בוועד הכיתה. סוקר את הקריירה שלו במיפלגת־העבודה ומסביר כיצד ניתן להלך לצידי התלם. 44

הנשיא והמיזוודה
אנשי ההוצאה לפועל עיקלו מכונת־טלקס עתיקה במישרדי טארום, חברת־התעופה הרומנית, והנשיא הרומני ניקולאי צ'אושסקו ועם. הכל בגלל מיזוודה שאבדה לזוג ישראלים בטיסה חזרה מחופשה שבילו ברומניה. 49

משעמם קאן
הפרסים הענקי והקהל המשועמם התפזר. דיווח על הפסטיבל בקאן, על שערוריות־הזוטא ועל שהתרחש מאחורי הקלעים. 64

סיפור קלאסי
הפעם זה קרה באילת: גבר לבוש תחתונים נראה מתרוצץ במיסדרונות המלון לאחר שברח מחדר לא לו. 42

המדורים הקבועים:

תשקיף	4	הדרוסקופ — מזל תאומים	28
במדינה	5	יומן אישי	31
תמרורים	10	חשבון עובר ושב	33
הנדון	11	לילות ישראל	38
מה הם אומרים — יהושפט הרכבי, אדית אסטרוק, יצחק בן־נר, יצחק אופק, דבורה עומר ודויד תגר	12	רחל המרחלת	42
		זה וגם זה	46
		חלון ראווה	52
		נמר של נייר	54
אנשים	16	זה היה העולם הזה שהיה	56
בלונים	18	שידור	59
פורום	21	מיבחר שידורים	60
מיכתבים	22	ספורט	62
תשבץ	24	אתה והשקל	74

תשקיף

אריזור לא ייכנע

גם בעיקבות ההתקפות החריפות עליו השבוע, לא יתפטר שר־האוצר יורם אריזור.

אריזור נחוש ברעתו להמשיך בהפעלת התוכנית הכלכלית של מישרדו במשך חודשים נוספים, לפני שיחליט בקשר לתוכנית או בקשר לגורלו האישי.

אלמוגי בחוג שרת

אחרי שלישבת מיפלגת־העבודה לא אישרה לעסקן הוותיק, יוסף אלמוגי, להקים חוג משלו במיפלגה, הוא מצא דרך לעקוף את ההחלטה.

אלמוגי השתלט, למעשה, על חוג קיים במיפלגה, „חוג שרת". אלמוגי היה מתומכי בן־גוריון ואיש רפ"י, ואילו „חוג שרת" הוקם על־ידי אנשי „מן היסוד", תומכי פינחס לבון, שנקראו לחזור למפא"י אחרי הדחתו של בן־גוריון.

רוצים לדחות הבחירות

פעילים בחרות, המזוהים עם השרים יורם אריזור וזיוה לוי, הציעו לדחות את הבחירות המוניציפליות לחודש מאי בשנה הבאה.

להערכתם יהיה חייב שר־האוצר לנקוט בצעדים לא־פופולאריים, כדי לעצור את האינפלציה. תהליך כזה יימשך שישה חודשים. קיום הבחירות באוקטובר יזיק לליכוד.

האוצר נגד התיקשורת

במישרד־האוצר לא מרוצים מדחיית העיסקה בין מישרדי־התיקשורת ובין חברת „סימנס" הגרמנית, המייצרת מרכזיות וטלפון.

במישרד־האוצר סבורים, כי חברת סימנס תחסל את כל השקעותיה בישראל, ותנסה לגרור בעיקבותיה גם חברות אירופיות נוספות.

השילטונות מנעו אזכרה לסרטאווי

די היה בשאלת־אקראי, בכיכול, של אישיות ממשלתית בארצי הועד המוסלמי של עכו, בלשון „שמעתי שאתם עורכים אזכרה לסרטאווי", כדי להביהיל את הועד ולבטל את האזכרה.

כתוצאה מכך בוטלה האזכרה ל„יבוי" השלום הפלסטיני שנרצח, שאמורה היתה להתקיים בחצר המסגד של עכו בשבת הקרובה. ביוזמת המישפחה ומיגוון רחב של אישים יהודים וערביים.

ברחבי היהודי תיערך אזכרה לסרטאווי בתל־אביב ביום ג' הבא (31.5.83), בשעה 7.30 בערב ב„בית סוקולוב" בתל־אביב. מטעם „המועצה הישראלית למען שלום ישראל־פלסטיני". ואילו ברחבי הערבי תיערך האזכרה היחידה על־ידי רק"ח — דבר המהווה קוריוז כשלעצמו, מאחר שסרטאווי היה המתנגד החריף ביותר למנטוסל של רק"ח ברחבי הערבי הישראלי.

שערורייה בבנק גדול

באחד הבנקים הגדולים במדינה מונה צוות מיוחד לקביעת סידרי ניהול חדשים.

הצוות מונה בעיקבות פרשייה קשה שאירעה בבנק. **העובדות ידועות לאנשים בצמרת הבנקאות הישראלית, וגם לאנשים נוספים, והפרשה עשוייה להתפוצץ בקרוב.**

אילין חוזר למכוניות

מכוניות המיוצרות על־ידי חברת „סיאט" הספרדית נמכרות בישראל, מבלי שנאמר ללקוחות שקיימת אפשרות כי מכירתן בארץ תיאסר, וההלקוחות לא יוכלו להשיג חלפים למכוניות שבידיהם.

גורל המכוניות ייקבע אחרי שינתן פסק־דין במישפט שהגישה חברת פיאט האיטלקית נגד החברה הספרדית. מכוניות סיאט מיובאות על־ידי משפחתו של איל־המכוניות לשעבר, אפרים אילין, שזנח את עיסקי־הייצור בשנות ה־70'.

המטוס לא ממריא

„התעשייה האווירית" לא תוכל להציג בסלון האווירי בפאריס את המטוס „אסטרא", שהוא דגם משופר של ה„וסטווינד".

המטוס נמצא עדיין על פס־הייצור, וככל הנראה לא ימריא לפני חודש ספטמבר.

בתעשייה האווירית נעשה גיוס גדול לקראת ההשתתפות בסלון האווירי, כדי לזכות במירב הפרסום. כמה חברות בעלות שם עולמי לא ישתתפו השנה בסלון, מטעמי חיסכון.

„העולם הזה" אסור בגל"ץ

מנהלת התוכניות בגלי־צה"ל, עדנה פאר, פסלה ביום השני השבוע קטע בתוכנית „שעתיים משתיים", מפני שהוזכר בו שמו של „העולם הזה".

מירה אריאל, מעורכות בתב"ת הסמיניסטי „נגה" ובעלת סינה בתוכנית הרדיו, הביאה את דבריו של מנהל בלאי־רמלה, דויד פרי, ששיבח את האסירים הבלואים באשמות רצח של נשים בנות מישפחותיהם, על רקע „בבוד המישפחה". דברים אלה צוטטו מ„העולם הזה" (2364). פאר, ששמעה את הסינה לפני השידור, פסלה את הקטע. התירוץ: „אין לשדר את הדברים ללא תגובה הולמת של פרי."

על־חשבון „מעוף"

חברי תא־הכתבים לענייני־תעופה טסו לסלון האווירי בפאריס על־חשבון חברת „מעוף".

יו"ר התא, כתב מעריב דן ארקין, סירב למסור פרטים על הפרשה, וגם מנכ"ל מעוף, יצחק גדיש, סירב להגיב. ככל הנראה יהיה האירוח של הכתבים לענייני־תעופה בפאריס על־חשבון התעשייה האווירית.

עירעור כפול בפרשת הרצח הכפול

ההגנה והפרקליטות הגישו עירעור על פסק־הדין של בית־המישפט המחוזי במישפטו של רחמים אהרוני („גומדי"), בפרשת הרצח הכפול.

התביעה מערערת על הזיכוי של גומדי מהאשמה ברצח, ואילו ההגנה מערערת על ההרשעה שלו בקשירת קשר לשעון, ועל חומרת העונש.

ערבים לפרקליט

השופט אורי שטרוזמן פסל כמה ערבים, שביקשו להפקיד ערבות לשיחרורו של עורך־הדין אברהם חוטין, הנאשם בפלילים.

בדרך־כלל מאשר מזכיר בית־המישפט או פקיד אחר את הערבים, אך במישפט זה ביקש השופט שטרוזמן לשמור זכות זאת לעצמו.

שביתה בטלוויזיה?

צלמים, מקליטים ותאורנים עצמאים („סרי־לאנס"), העובדים למען הטלוויזיה הישראלית, עשויים לפתוח בשביתה לקראת סיום חוזה־העבודה שלהם עם הטלוויזיה, בעוד שבוע.

הסיבה לשביתה: העובדים לא קיבלו את שכרם, המשולם על־פי ימי עבודה, מזה חודשיים.

„מחיקון הטלפון" מאפשר הברחת הון

מישרד־התיקשורת אינו מצליח להתגבר על בעיית המכשיר, הגורם למחיקת החיוב במונה של מקבל השיחה.

מתברר, שהמכשיר גם מונע האזנה לקו. לכן הוא פופולארי בקרב אנשי־עסקים, הנוהגים להעביר כספים מארץ לארץ.

מבוקשים עיתונאים לדרום־אפריקה

ממשלת בוטאצואנה, מדינת חסות של דרום־אפריקה, מגייסת בארץ עובדים לרשת־טלוויזיה מקומית. החל בעובדים טכניים ומינהליים וכלה בעורכים, מפיקי־תוכניות וכתבים.

אורי דביר אל הגדה

צעירי־חרות מקימים ישוב נוסף מעבר לקו־הירוק. הוא ייקרא כפר־יוסף, על שם יוסף קרמרמן. מיקומו — צפונית לאלפי־מנשה.

הישוב ייבנה בנראה על־ידי היהלומן דויד מור, מועמד חרות לכנסת, ומאנשיו של דויד לוי. אחד החברים בישוב הוא המדריך לידיעת הארץ אורי דביר.

ישובים ללא אישור

לפחות ארבעה שטחים בגדה, המוצעים לרוכשים כישובים חדשים, לא זכו בהיתר מוועדת־השרים לעניני־התיישבות או ממישרד־החקלאות.

הארבעה: צופים עילית, סארק קנדה, נווה־אביבים, הנמצא צפונית לכפר־סבא, ולב־השומרון.

מישפחת גינדי משתלטת על הגדה

משה, יגאל ואברהם גינדי קנו באחרונה שטחים בגדה המערבית, בסכומים של מיליוני דולרים.

הם הפכו לרוכשי הקרקעות הגדולים ביותר מעבר לקו־הירוק.

יתבעו פיטורי הכתב

מישרד־הקליטה יתבע מ„קול ישראל" את פיטוריו של הכתב לענייני עליה וקליטה, אברהם בן־מלך.

הסיבה: בן־מלך, דתי ובעל השקפות המקורבות לגוש־אמונים, יצא לסיור בארצות־הברית, על־חשבון מחלקת העליה שבסוכנות הייהודית. במישרד־הקליטה טוענים, שבמשך חודשים משרד בן־מלך כתבות התוקפות את המישרד, והמהללות את מחלקת־העליה.

פלג על הכוונת

ריבוי התסקידים של הד"ר ישראל („רוליק") פלג עשוי להביא לדיון בענייני במוסד לביקורת של מיסלגת־העבודה.

פלג, שהוא דובר סיעת־המערך בכנסת וחבר הוועד המנהל של רשות־השידור, הוא גם שותף במישרד ליחסי־ציבור, העומד לקבל את מלאכת ההסברה של מישרד־האוצר, ובמיסגרת זאת יהיה עליו לנהל מאבק ציבורי גם נגד המערך ונגד עמדות ההסתדרות.

במדינה

העם

חאראקירי

בישראל מתה הבושה. איש אינו מתפטר, איש אינו אחראי.

אילו זה קרה ביפאן, היה שר־הבריאות מתאבד לפני חודשיים, בהשאירו אחריו מיכתב שבו היה מבקש סליחה ומחילה מהעם היפאני. במדינה מערבית מתוקנת היה שר־הבריאות מתפטר מזמן, אחרי שהגיעו הדברים לידי מותם של תולים בעיקבות סיכסוך־עבודה (ראה עמודים 8־10).

אליעזר שוסטק לא חלם על התאבדות, וגם לא על התפטרות. בישראל של 1983, צריכה מדינה שלמה לבצע חאראקירי, לפני ששר יעלה מחשבה כזאת על דעתו.

אדנים סיאדוליים. אליעזר שוסטק, עסקן קשיש שהיה כל חייו עסקן מיקצועי, אינו יוצא־דופן.

בישראל מתה הבושה. ראשיה אינם רואים את עצמם כשליחי־ציבור, האחראים לפני מישהו, והחייבים לקבל על עצמם אחריות למשהו. הם אדונים פיאודליים, השולטים בחסד האל, ואינם חייבים דו"ח לאיש על־אדמות. מכיוון שרובם אתיאיסטים גמורים, גם אינם חייבים ליתן דין־וחשבון לפני מלך מלכי המלכים.

וכך קורה:

● מי שהיה ראש המטה הכללי, רפאל איתן, שהוטלה עליו האחריות למעשה־זוועה היסטורי, ושלא פוטר מייד רק ביגלל רחמנותה המפליגה של ועדת־החקירה, ממשיך לברבר מדי יום ולהציג את עצמו כסמכות מוסרית ואינטלקטואלית עליונה במדינה.

● השר אריאל שרון, שסולק מתפקידו ביגלל אותה זוועה, והאחראי לייזום מילחמה תוקפנית אשר כימעט הכל יודעים כיום שהיתה שגיאה איומה, ממשיך להופיע מדי יום לפני ציבורים חשוכים ומכובדים ולשפוך את חמתו על חבריו השרים.

● השר יורם ארידור, שכלכלת ישראל מתמוטטת סביבו, אינו חולם על התפטרות. הוא ממשיך לטעון שנחל הצלחה כבירה, ושרק עמיתים קנאים נועצים סכין בגבו.

ויפתח ה' את פי... את השיטה כולה מסמל אדם, שחוסר הבושה שלו הגיע לגבול של חוסר־שפיות — אם לא עבר גבול זה מזמן.

השר יעקב מרידור, שעורר רעמי־צחוק בעולם כולו כאשר התגלה כנוכל מגוחך, בעל התיכה השחורה שאמורה היתה להאיר עיר שלמה בנורה אחת, פתח את פיו שוב. הוא ביישר למדינה שהוא עומד להמציא המצאה גאונית, אשר תכפיל את התל"ג (תוצר־לאומי־גולמי, סך־כל הפעילויות במשק).

כך הזכיר מרידור למדינה שהוא עדיין קיים. ולא רק קיים, אלא קיים כחבר בממשלת־ישראל, שבה מת־קבלות החלטות לחיים־ולמוות, ושגורל כל אדם בישראל מופקד בידיה.

אי־אפשר. במדינה שאינה בית־משוגעים, היה כל אחד מן האדונים האלה נעלם מזמן מן הבמה לצמיתות.

בישראל של 1983 אין הדבר אפשרי. שהרי אילו התפטר מישהו, היו עיני הציבור פונות לעבר האיש הנושא באחריות עבור כולם: ראש־הממשלה.

שביתות

ספורט של צופים

הציבור עוקב אחרי השביתה כאילו היה זה מישחק כדורגל — אך הוא עצמו משמש כבדור במישחק זה.

22 ביריונים רצים אחרי כדור, והקהל מסתכל," כך הגדיר פעם הפרופסור ישעיהו ליבוביץ מישחק־כדורגל. בישראל המודרנית, מסתכלים מאות אלפים במישחק, באמצעות הטלוויזיה, ורק 22 איש עסוקים בפעילות הספורטאית עצמה.

הפוליטיקה הישראלית כולה הפכה זה מכבר לספורט של צופים. על המיגרש מתרוצצות שתי קבוצות של עסקנים, שהציבור מתייחס אליהם בתערובת של רחמנות ושאט־נפש. ומאות האלפים עוקבים אחרי מעשיהם מרחוק, באמצעות הטלוויזיה, כשהם מפצחים גרעינים, מקטרים ומלגלגים, ומצביעים אחת לארבע שנים.

שביתת־הרופאים הגדולה, שעברה השבוע את גבול המרי המזרחי, לא שינתה הרגל זה של הציבור. הוא עקב אחרי הסיכסוך כמו אחרי מישחק־כדורגל.

צביעות וכזב. אחת הסיבות לכך היתה חוסר כל אפשרות לברר את האמת.

את חלל האוויר מילאו שני מטחים תעמולתיים, שהרעישו את האוזניים. כל צד הכחיש לחלוטין את כל העובדות שהביא הצד השני, והביא במקומן עובדות שונות לגמרי. הציבור לא יכול היה לדעת אם מתבוססים הרופאים בבור של שומן, או שהם גוועים ברעב. מכיוון שרוב אמצעי־התיקשורת נקטו מראש עמדה חד־צדדית — לרוב נגד הרופאים היתה הבעייה חריפה עוד יותר.

הבעיות האמיתיות שהיו כרוכות בשביתה הוסתרו בהצלחה על־ידי כל הצדדים. הבוסים של ההסתדרות פחדו שמא יישמט מידיהם המכשיר העיקרי שנותר להם לקיום השפעתם בציבור: קופת־החולים. לפחות חלק מן הרופאים היו רוצים לשבור את קופת־החולים ולהחליפה בשיטה רפואית חדשה, אך הם בלמו את פיהם. ראשי הליכוד בממשלה שמחים לאידה של ההסתדרות. אין הם רוצים להעתר לדרישות הרופאים, כי הדבר היה מעיד על פשיטת־הרגל של "הדרך הנכונה" של יורם ארידור.

כך נפרש מסביב לסיכסוך מסך סמיך של צביעות וכזב, שהיקשה עוד יותר על הבנתו.

המחלה החמורה ביותר. אולם הפלא האמיתי הוא יחס הציבור.

מעולם לא פרץ בישראל סיכסוך־עבודה כה חמור, שנגע במישרין לחייהם של בני־אדם כה רבים. כל ישראלי יכול להתעורר בבוקר כשהוא חולה וזקוק לעזרה ־פואית דחופה. ציבור גדול, ודווקא החלש ביותר, זקוק לרפואה מדי יום. אך הציבור התייחס לשביתה כאילו זה עוד מישחק בין בית"ר והפועל.

הדבר מעיד על מחלה, שהיא אולי חמורה מכל המחלות שבהן אמורים הרופאים לטפל: היחס הפאסיבי של הציבור הישראלי לענייני המדינה והחברה. האזרח הישראלי המצוי מתנהג כמו נתין במשטר קולוניאלי היודע שהוא המופקר לשרירות השילטון לחסד או לשבט. אין הוא מאמין שעליו להתערב, או שהוא יכול להשפיע. במיקרה הטוב ביותר הוא עוקב אחרי המאורעות בעיתון או בטלוויזיה.

הוא נוהג כך גם לגבי מישחק־כדורגל זה — למרות שהוא עצמו משמש ככדור לרגלי השחקנים.

נוער

עד כאן

300 שמיניסטים העומדים לפני גיוסם שוקלים סירוב לשרת בלבנון ובשטחים הכבושים

„איני רוצה שחייל יהודי אחד יהרג כדי שדגל ישראל יוסיף להתנופף מעל ג'נין. למען זה לא כדאי למות. המיפלצת השילטונית הקרויה ארץ ישראל השלמה, כוללת בתחום שילטונה שני מיליון ערבים אשר אינם רוצים בשילטון זה. למען מיפלצת שילטונית לא כדאי ללחום!".

כך הכריז הפרופסור ישעיהו ליבוביץ. הוא ישב על הבימה במועדון צוותא בתל־אביב, מול כמה עשרות תלמידי־תיכון, חברי תנועת המחאה החדשה של הנוער הישראלי: עד כאן – תיכונסיטים נגד כיבוש.

טאבו לשעבר. תנועת התיכונסיטים החדשה צמחה במהלך החודשים שעברו. מישהו העלה את הרעיון, החברה קבעו פגישה וישבו לנסח מיכתב לראש־הממשלה: „השתתפות בהפגנות, התלבטויות ויסורי־מצפון אינם מנקים איש. הם לא יפטרו אותנו מאחריות למעשינו." במיכתב הם ביקשו שלא להישלח ללבנון במיסגרת השירות הצבאי.

הצעירים שיכפלו את המיכתב והתחילו להחתים עליו את חבריהם.

אומר שמואל הר (17) מירושלים: „קשה מאד לסרב בצבא, בגלל עונש־המאסר. אני מתגייס בשנה הבאה, ואם אשלח ללבנון או לשטחים הכבושים — אסרב.

שמואל היה בעבר חניך בני־עקיבא, תנועת הנוער הדתית־ימנית. אחרי שחצה את הקווים, היה פעיל בשלום עכשיו. שמואל חובש לראשו כיפה סרוגה. לדבריו יש הרבה חובשי כיפות סרוגות בסניף שלום עכשיו, אבל לאחרונה, בעיקבות התארכות המילחמה בלבנון, הגישה השתנתה.

הכיפה הסרוגה של שמואל לא היתה המראה יוצא־הדופן היחיד בכינוס של חברי התנועה החדשה, ביום השני השבוע, בקהל ישבה קבוצה שהגיעה משדרות, עיירת־הפיתוח הדרומית. השתלבותם של צעירי עיירת־הפיתוח מוכיחה כי צומחת כאן תופעה ישראלית חדשה, ולא עוד רסיס של השמאל הסלוני מצפון תל־אביב.

אחרי סיום הכינוס אמר אחד ממארגניו, רוני ברזילי בן ה־18 מבית־הספר תלמה־ילין, שעדיין לא החליט אם לסרב לשרת בלבנון. רוני, העומד להתגייס באוגוסט, אמר: „אם תקום תנועה גדולה של סרבנים, אני מאמין שאהיה שם."

תמר צ'ולקמן בת ה־17 מהרצליה לומדת גם היא בבית־הספר תלמה־ילין. תמר, בעלת שיער חום וארוך ועיניים ירוקות, אמרה שחתמה על המיכתב לראש־הממשלה למרות שכ־חיילת לא תישלח, כנראה, ללבנון. היא הסבירה שהיא מרגישה צורך לקום ולצעוק, כי מה שחיילי צה"ל עושים בלבנון נעשה, בין היתר גם בשמה.

תמר היא אחת הפעילות המרכזיות בתנועת עד כאן. אביה נגר ואמה עקרת־בית. הוריה הם מתומכי שלום־עכשיו. היא מתגייסת בספ־טמבר, ואם תישלח כחיילת לשרת בשטחים הכבושים — תסרב לעשות זאת. „הקונפליקט בין מה שאצטרך לעשות שם לבין העקרונות שלי הוא כל־כך חריף," היא אומרת, „עד כדי כך שלא תהיה לי דרך אחרת.

גיבורים. אחרי סיום הכינוס התגודדו השמינסטים בכניסה למועדון צוותא והחלו להתווכח. כמה מהם אמרו שיש לארגן סירוב קולקטיבי המוני.

באוניהם עדיין הידהדו מילותיו של ליבוביץ, נביא הזעם והתוכחה. „אם יגידו לכם שהסירוב לשרת בשטחים הכבושים נוגד את הדמוקרטיה — הגיבו בבוז ובלעג. אם אנחנו דמוקרטיה, הרי שהממשלה היתה צריכה לשאול את שני מיליון הערבים שחיים בשטחים מה דעתם, לפני שיצאה למילחמה בלבנון.

בריחה מהבריכה המזוהמת

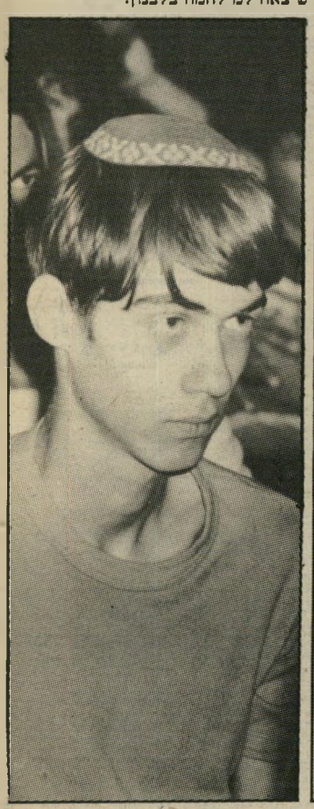

שמינסטים בבזילי, אלרואי וחר
התלבטויות ויסורי מצפון אינם מנקים איש

העובדה שכל הכלכלנים, העסקנים

הנשק הורס את המשק

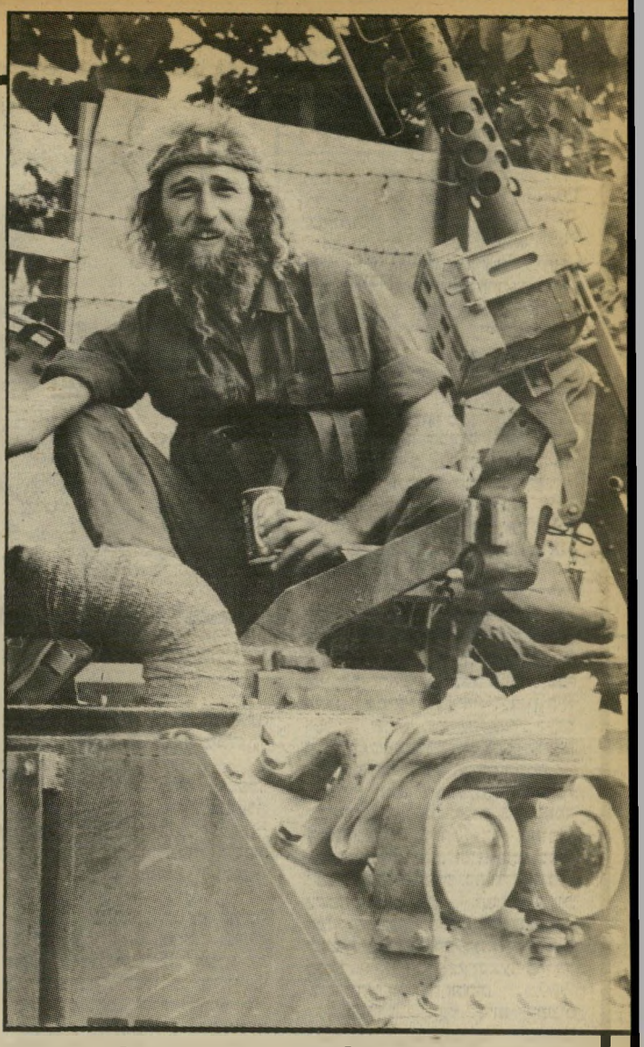

מאת שלמה פרנקל

מדד־השיא שנרשם בחודש אפריל גרם לאווירת־משבר קשה. משמעות המדד הזה: אינפלציה שנתית של 160%. אם לא די בכך, התפרסמו נתונים מדאיגים על ירידה בתוצר הלאומי הגולמי, על הגרעון הגדול במאזן־התשלומים, על הגידול העצום בחוב הלאומי, על גידול היבוא והירידה בייצוא.

מישרד־האוצר נאלץ להתגונן מול תוקפיו החריפים — מהמערך, מהאקדמיה, מההסתדרות, מבין התעשיינים והבנקאים. „המדיניות הכלכלית פשטה את הרגל." היתה הדיעה הכללית.

באופן מוזר ביותר, לא הזכיר איש מתוקפי שר־האוצר את מילחמת־הלבנון כסיבה למשבר הכלכלי. באופן מוזר לא פחות, לא היה גם שר־האוצר מוכן לומר כי מילחמה זאת היא גורם מרכזי במשבר הכלכלי.

אך את הנתונים קשה מאוד להסתיר. אין שום ספק, כי ההוצאות העצומות של המשק הישראלי, שנגרמו כתוצאה מהמילחמה הבזבזנית בלבנון, מילאו תפקיד עיקרי בהידרדרות הכלכלית — שבמוקדם או במאוחר תשפיע על כיסם של אזרחים רבים.

● כמה עלתה המילחמה?

דהערכה הרישמית היחידה על עלות המילחמה נמסרה בערך חודש אחרי שהיא פרצה, ביולי 1982. על־פי גירסה זאת, הוערכו הוצאות־המילחמה במיליארד דולר. חודש אחר כך כבר היה מוכן יו"ר ועדת־הכספים של הכנסת, ח"כ שלמה לורינץ, להעריך את הוצאות־המילחמה ב־2.5 מיליארד דולר.

באותה תקופה לא שיער עדיין איש כי המילחמה בלבנון תימשך שנה ויותר.

אין זה מיקרה, שמאז לא נמסרו לציבור כל נתונים על עלותה של מילחמת הלבנון. כולם מעוניינים להסתיר זאת.

על־פי ההערכות הזהירות ביותר שמוכנים למסור כלכלנים בחוגים בנקאיים, היתה עלותה האמיתית של המילחמה — הישירה והעקיפה — לא פחות מחמישה מיליארד דולר. סכום זה כולל את הפסד ימי־העבודה שנגרם למשק, את התשלומים למישפחות החללים ואת התשלומים לנכים, את מחיר הנשק שניזוק והתחמושת שנורתה, הדלק שנעשה בו שימוש והמזון שאכלו החיילים.

● מחיר המילחמה

אפשר לאזר על תקופה של כמה שנים את תשלום ההוצאות הישירות של המילחמה. אך את עיקר ההוצאות היה צריך לשלם בשנת הכספים 1982/3. התקציב הממשלתי בשנה זו עמד על 750 מיליארד שקלים. על־פי שער הדולר באמצע שנת־הכספים, משמעות הסכום הזה היא — 25 מיליארד דולר בערך.

פירוש הדבר הוא, שמחיר המילחמה הגיע ל־20 אחוז מהתקציב. גם אם מניחים שרק חלק מן הסכום הזה השפיע על המאורעות הכלכליים בשנת־הכספים שעברה, יש לכך משמעויות חשובות ביותר, בגלל אופייה המיוחד של ההוצאה המילחמתית.

● כיצד גורמת ההוצאה המילחמתית לאינפלציה

דהוצאה על מילחמה היא בעלת אופי שונה לחלוטין מסוגים אחרים של הוצאה, כמו, למשל, הוצאה לפיתוח או הוצאה לחנוך. זוהי הוצאה אינפלציונית מובהקת.

דוגמה מצויינת לכך נתנה מילחמת־יום־הכיפורים. שנה לפני אותה מילחמה, ב־1972, היתה האינפלציה בישראל בשיעור 12%. ב־1973 כבר השתקפו הוצאות המילחמה, שהתנהלה בחודש ספטמבר, במדד הגבוה במושגי אותם ימים: 20%. אך הקפיצה הנחשונית באה במדד של 1974, שבה שילם המשק הישראלי את הוצאות־המילחמה. המדד הגיע לשיעור שיא של 56%.

התופעה הזאת חזרה על עצמה גם בקשר למילחמת־לבנון. ב־1981 עלה המדד בשיעור 101 אחוזים. ב־1982 כבר ניכרו הוצאות המילחמה, והמדד עלה בשיעור של 131%. ב־1983, השנה השנייה למילחמה, מסתמנת עליית מדד בשיעור של 160%!

לכלכלה „נכונה" או לכלכלה „בלתי־נכונה" אין שום קשר לכך. פינחס ספיר ויהושע רבינוביץ, שרי־האוצר של המערך בתקופת מילחמת־יום־הכיפורים ואחריה, ניהלו מדיניות שונה מזו של יורם אריזור, אך לא הצליחו לבלום את האינפלציה שמקורה במילחמה.

ההוצאה המילחמתית היא בעלת אופי אינפלציוני מובהק, משום שהיא אינה גורמת לייצור סחורות או שירותים — אלא דווקא להשמדתם. אם המירוץ האינפלציוני מבטא, בין השאר, יחס מסויים בין כמות הכסף הנמצאת בידי „הציבור" ובין הסחורות והשירותים שהוא רוכש, הרי שהמילחמה גורמת להרעת היחס הזה. במילחמה מושמדים יצרני הסחורות והשירותים — האנשים, האחרים, שאינם נהרגים או נפצעים, אינם נמצאים ליד פסי־הייצור או ליד דלפקי־השירות. לעומת זאת, לא מתמעטת כמות הכסף שבידיהם. יש גם שכבות בציבור, שבידיהן מצטבר כסף רב יותר. אלה הם מרוויחי המילחמה הגדולים, יצרני הנשק וספקי הצבא ומערכת־הביטחון.

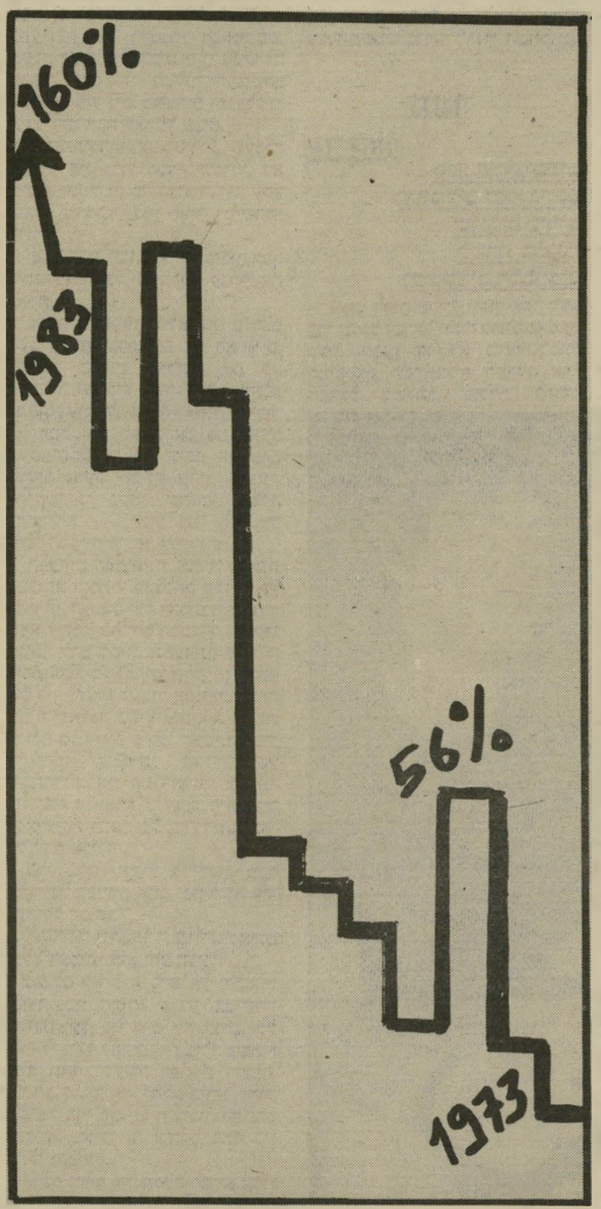

כשהתוחתים יורים, המדד זונק לשמיים

בתרשים הזה מתבררת ההתאמה שבין המילחמה ובין עליית המדד. מייד בעיקבות מילחמת־יום־הכיפורים עלה המדד לשיא חדש של 56%. עכשיו, בעיקבות מילחמת הלבנון, שוב מושג שיא: אינפלציה בשיעור של 160%!

● השפעת המילחמה על החל"ג

דתוצר הלאומי הגולמי מבטא את השווי של כלל הסחורות והשירותים שמייצר המשק בשנה. השינויים בתוצר הלאומי מצביעים על המגמה העיקרית של המשק — לצמיחה או להתנוונות.

בשנת־הכספים 1981/2 חלה עלייה של 4% בתל"ג, שהיתה מקבילה לירידה של עשרות אחוזים באינפלציה. בתחילת המילחמה היו כלכלנים שהעריכו כי בגלל המילחמה יהיה הגידול בתוצר הלאומי בשנת־הכספים שהסתיימה במרס 1983 מתון יותר, בשיעור של 2%. זה היה חלק ממערכת הכיזוב שאיפיינה את מילחמת־הלבנון. אז אמרו גם שהמילחמה גורמת ל„יעול" של

אנשי־המשק עושים יד אחת כדי להסתיר אותה מעיני הציבור

המשק, שכן היא מחסלת את „האבטלה הסמוייה".

עכשיו מסתבר, שלכל הריבורים האלה לא היה שחר. חלה נסיגה בשיעור של 2% בתוצר הלאומי. כלומר: המשק ייצר בשנת־המילחמה פחות ממה שייצר בשנה שלפניה, במונחים ריאליים.

הסיבה העיקרית לכך: 18 מיליון ימי־עבודה שאברו למשק. עשרות אלפי חיילי מילואים גוייסו, והם לא יצרו דבר כאשר השתתפו במיל־חמת־הלבנון. הם רק כילו את משאבי־המשק, ובאותה תקופה הם המשיכו לקבל שכר מלא מהביטוח הלאומי, כאילו הם עובדים.

אחת הטענות שהעלו מסנגרי המילחמה — לא תמיד בגלוי — היא שהמילחמה והגיוס הגדול של המילואים תרמו לכך, שנמנעה אבטלה גדולה במשק הישראלי, ולכן יש כאן תרומה חיובית. אך אפילו נכונה טענה זאת, עדיף היה, מבחינת המשק, שתהיה אבטלה. מובטל עולה הרבה פחות מחייל־מילואים מגוייס. הוא מקבל רק 60% — ולא 100% משכרו, ואינו מכלה כמויות אדירות של דלק, תחמושת ומזון. מבחינה זאת, ההוצאה על כל חייל־מילואים מגוייס שווה להוצאה על שלושה או ארבעה מובטלים.

ישראל מוציאה בשנים אלה 30% מהתל"ג שלה לביטחון — הרבה יותר מכל מדינה אחרת בעולם. מילחמת־הלבנון הגדילה את שיעור ההוצאה הביטחונית — לעומת התל"ג היורד.

כיצד השפיעה המילחמה על השכר

דמילחמה השפיעה על רמת־השכר ועל רמת־החיים של השכירים במשק בצורה עקיפה — באמצעות האינפלציה. העלייה המהירה במדד מחווה מס יעיל ביותר על השכר — לטובת הרווחים. דוגמה מצויינת לכך ניתנה באפריל. תוספת־היוקר ששולמה בגין החודשים ינואר, פברואר ומרס 1983 כולתה כמעט לחלוטין בגלל עליית המדד הגבוהה בחודש אפריל.

בחברה הישראלית נוצר רושם — מוטעה לחלוטין — כאילו למרות האינפלציה ולמרות שחיקת השכר, עולה רמת־החיים של כל האוכלוסיה, ויש עלייה גדולה בצריכה הפרטית של „כלל הציבור".

יש כאן הטעייה ברורה, שמצביעים עליה הנתונים שפירסם לפני כמה חודשים המוסד לביטוח לאומי. הנתונים האלה מתייחסים, אומנם, לשנת 1981, אך הם מצביעים על עלייה הדרגתית במיספר המישפחות החיות מתחת לקו העוני.

האינפלציה — והמילחמה שגרמה לה — מביאה לכך שההכנסה הלאומית מתחלקת באופן אנטי־שיוויוני. בעלי־חברות, עצמאים, ושכירים בדרגות שכר־גבוהות מוגנים מפני האינפלציה, ורבים מהם גם מרוויחים ממנה. לעומת זאת, מפסידים כל השכירים האחרים מן האינפלציה. ואכן — הנתונים שהתפרסמו לאחרונה מורים על נסיגה בשכר.

אפשרי בהחלט, לכן, שתהיה עליה ב„כרמת־הצריכה ובכרמת־החיים של „כלל הציבור", כשהיא מלווה בנסיגה ברמת־ההכנסה ובכרמת־החיים של רוב הציבור, משום ש„כלל הציבור" כולל גם את מתעשרי־המילחמה ומתעש־רי־האינפלציה, שהם מעטים מבחינת מיספרם, אך חלקם הגדול בהכנסה הלאומית די בו כדי לעוות את הסטטיסטיקה.

המילחמה והגרעון המיסחרי

בשנת המילחמה חל גידול בגרעון המיסחרי של ישראל. המבטא את הפער שבין היצוא ובין היבוא.

היצוא קטן — והסעיף העיקרי כאן הוא בייצוא הנשק הישראלי. הקטנה זאת היא תוצאה ישירה של מילחמת־הלבנון. ראשית: חלק גדול מהתוצר הביטחוני הופנה לשוק המקומי, דהיינו — לצה"ל, שעשה שימוש בנשק ובתחמושת לצורך המילחמה. שנית: המילחמה בלבנון גרמה לבידוד מדיני חמור של מדינת־ישראל, ולהקטנת ההזמנות של היצוא בכלל, ושל יצוא־הנשק בפרט.

לעומת זאת גדל היבוא, וגם זאת אפשר לייחס, לפחות באופן חלקי, למלחמה. השילוב שבין האינפלציה הדוהרת, שלה גרמה המילחמה, ובין מדיניות שער־המטבע שנקט האוצר, גרמה לכך שכראי היה לייבא לארץ סחורות, שחלקן החליפו סחורות ישראליות שנוצר בהן מחסור בגלל היערכם של החיילים המגוייסים ליד פסי־הייצור.

הכלכלנים התוקפים את שר־האוצר, מרבים להזכיר כמה מרכיבי היבוא, כמו מכוניות, מכשירי־טלוויזיה ציבעוניים או מכשירי־וידיאו. משום מה, הם אינם מזכירים כי במחירו של מטוס אפ־16 אחד ויחיד — 33 מיליון דולר - אפשר לייבא לארץ 10 אלפים מכוניות או 400 אלף מכשירי־וידיאו. רק עתה אישר המימשל האמריקאי מכירת 75 מטוסים כאלה לישראל, במחיר 2.5 מיליארדי דולרים. לקנייה זאת יש משמעות אינפלציונית הרבה יותר מאשר לכל המכוניות, מכשירי־הטלוויזיה הציבעוניות ומכשירי־הוידיאו שקונים הישראלים במשך שנים רבות.

המילחמה והסיוע האמריקאי

קשה להימנע מההנחה שקיים קשר הדוק בין הסיוע האמריקאי שמקבלת מדינת־ישראל, ובין המילחמות שהיא מנהלת. זה היה יכול להיות מובן, אילו אפשר היה להכחין בעלייה בסיוע **א ח ר י** המילחמה, כאשר ארצות־הברית מסייעת לישראל „לשקם" את הצבא ולמלא את מחסניו. אך העובדה היא, שאפשר להבחין בעלייה בסיוע האמריקאי לישראל דווקא **ל פ נ י** המילחמה, כאילו מבקשת ארצות־הברית להכין את ישראל לקראתה.

לדוגמה: ב־1965 הסתכם הסיוע האמריקאי לישראל ב־61.7 מיליון דולר. מתוך זה היו 12.9 מיליון דולר של סיוע צבאי. ב־1966 חלה עלייה פיתאומית של יותר ממאה אחוזים בסיוע כולו, והוא הסתכם ב־126.8 מיליון דולר. הסיוע הצבאי גדל ב־750%, והגיע ל־90 מיליון דולר!

תמונה דומה חוזרת על עצמה לפני מילחמת־יום־הכיפורים. ב־1970 היה סך הסיוע האמריקאי לישראל 71.1 מיליון דולר, והסיוע הצבאי הסתכם ב־30 מיליון דולר. שנה אחר כך. ב־1971, קפץ הסיוע כולו ל־600 מיליון דולר, כשכמעט כל הסכום הזה — 545 מיליון דולר — היו סיוע ביטחוני.

לפני מילחמת־הלבנון היו העליות מתונות יותר. ב־1980 היה הסיוע כולו 1811 מיליון דולר, ובשנת 1981 — 2189 מיליון דולר. הסיוע הצבאי, שכלל מענק ומילווה, הסתכם ב־1980 במיליארד דולר, וב־1981 — ב־1.4 מיליארד דולר.

הסיוע האמריקאי מורכב ממילווה וממענק בלכלי, וכן ממילווה וממענק צבאי. חלק עצום מן הסכומים האלה נשאר בארצות־הברית, כתשלום לתעשיית־הנשק האמריקאית, תמורת הנשק שהיא מספקת לישראל. לכן אין שחר לאמונה שמנסים לטעת בקרב הציבור, כאילו „אנו חיים על חשבון האמריקאים". בעיקרו של דבר, המשק הישראלי הוא חי הנושא את עצמו, כאשר הסיוע האמריקאי הממשי, המגיע לישראל, מהווה אחוז קטן מכלל התל"ג.

מדוע הם אינם מספרים את האמת?

עוד־האוצר יורם אריזור והפרופסורים שבצמרת מישרדו אינם מעוניינים להזכיר, כי המילחמה בלבנון היא הגורם העיקרי להידרדרות של המשק הישראלי. הסיבה לכך היא ברורה. הם שותפים לממשלה שהכניסה את ישראל להרפתקה הבזבזנית בלבנון. הם אינם מעוניינים להזכיר כי כסף על הכישלון המדיני החרוץ שנחלה המילחמה, היא הביאה גם להידרדרות כלכלית.

אך גם המערך אינו מעוניין להזכיר זאת. ראשית, הוא היה שותף להחלטה על הפתיחה במילחמה, וגם ידע כי לא תהיה זאת מילחמה מוגבלת. ושנית — בדיוק כמו הליכוד, מייצג גם המערך כמה מן המרוויחים העיקריים של המילחמה בלבנון. הקונצרנים ההסתדרותיים הגדולים של תעשיית־הנשק הרוויחו מן המילחמה לא פחות משהרוויחו ממנה אילי־ההון הפרטיים המיוצגים בליכוד.

מכאן ברור גם, מדוע לא מעוניינים התעשיינים להזכיר את המילחמה. חלק גדול מהם הרוויח ממנה כסף רב, ואין זה נאה שיאשימו את אותו גורם שהביא להם רווחים נאים בהידרדרות הכלכלית.

שר־האוצר מטעה את הציבור כאשר הוא אומר ש„כלכלה נכונה" תפתור את בעיות המשק. אך דוברי המערך והפרופסורים מהאקדמיה מטעים גם הם את הציבור כשהם אומרים שיש בידם פיתרון טכני זה או אחר. החולי המרכזי של המשק הישראלי הוא מיבני. כל עוד מופנה שליש ממשאבי המשק להוצאות ביטחוניות אינ־פלציוניות, אין מרפה לחולייו.

אלה תדפיסי השקפים שהוצגו לפני בגין

הנטל הביטחוני ירד, ובכל זאת גדל החוב החיצוני

חלק מהתעשיינים הרוויחו יפה ממילחמת־הלבנון, והם אינם מעוניינים להראות כי היא גרמה להידרדרות. משום כך הם הציגו לפני בגין תמונה מעוותת. כאילו יש התאמה הפוכה בין „הנטל הביטחוני" ובין התפתחות החוב החיצוני. אך עיון מדוקדק יותר מורה, כי מה שהם מכנים בכותרת „נטל ביטחוני" מופיע בתרשים כ„יבוא ביטחוני בניכוי מענקים" שהוא רק חלק מן הנטל הביטחוני. הנטל הביטחוני האמיתי בשנת המילחמה עלה לשחקים – בדיוק כמו הגידול בחוב החיצוני!

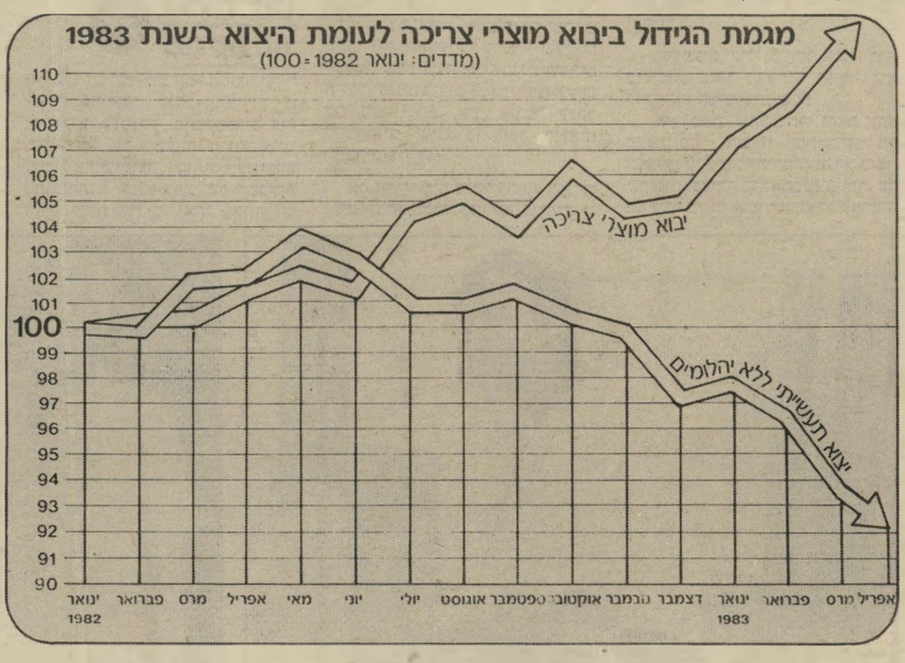

הייצוא קטן והייבוא עולה כל הזמן

התעשיינים מבקשים גם בתרשים הזה להציג לפני בגין תמונה שהיא מעוקרת לחלוטין מהשפעות המילחמה. הם אינם מזכירים כי הירידה העיקרית בייצוא התעשייתי, נובעת מהירידה הגדולה בייצוא הביטחוני, שחלק גדול ממנה אפשר לייחס למילחמה. גם הייצוא של שרותי המלונאות נפגע בגלל המילחמה, וכן נפגע גם הייצוא האזרחי, בגלל הפגיעה שגרמה מילחמת־הלבנון למעמדה של ישראל.

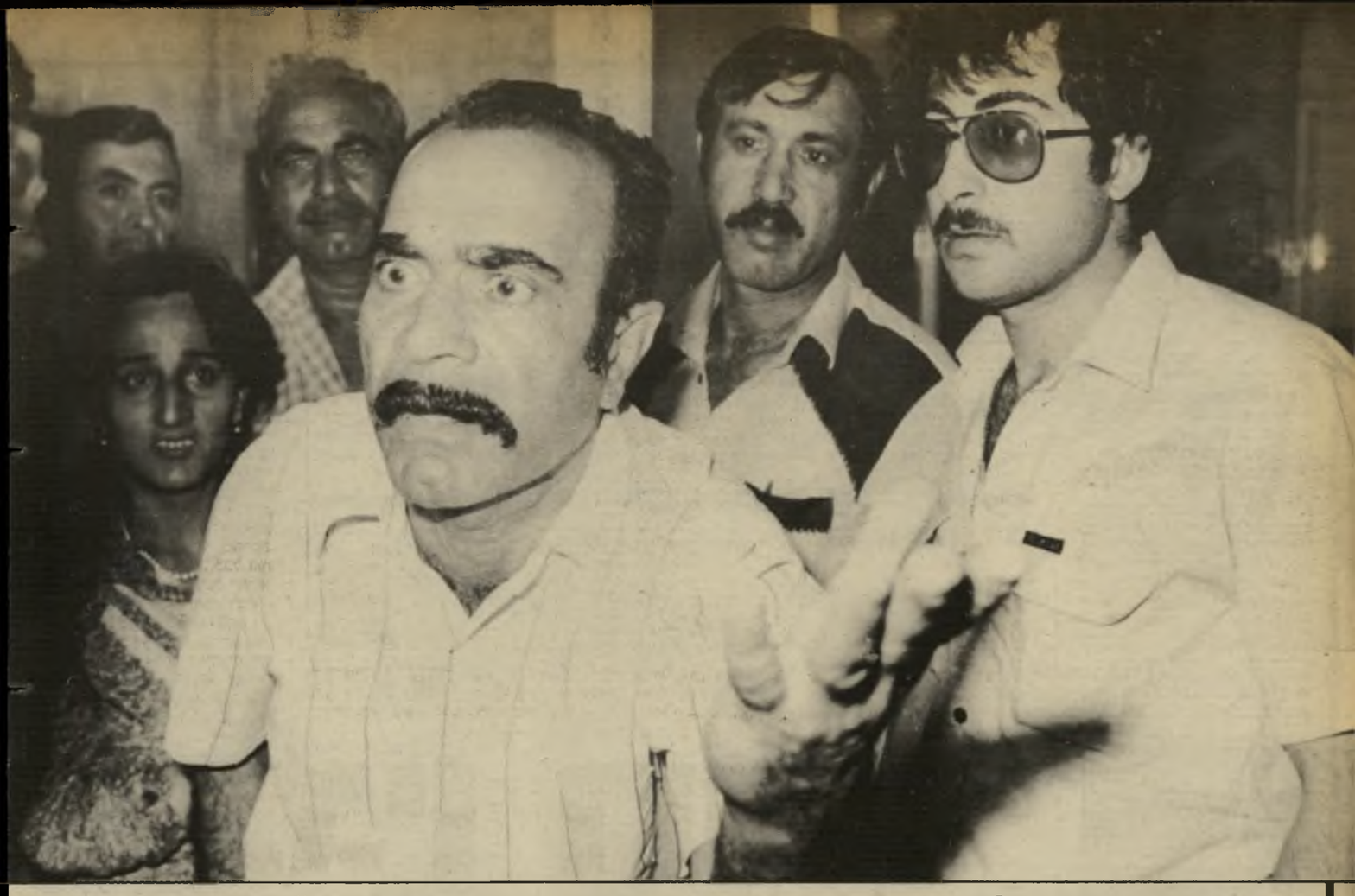

„הרופאים הם מלאכים!" צועק בהתרגשות דודו של גיל שמש בן ה־8

שרופא־תורן בודד ניתח את מוחו במשך 12 שעות ביום השיא של השביתה

„אני מביר את בגין כבר 45 שנה. טיפלתי בו כששכב בבית־החולים איכילוב, אבל אני טיפלתי בגופו, לא בראשו. אריזור מחזיק אותו כיום בצוואר. הוא מאיים שאם ישלם לרופאים, הכל יתמוטט. זהו איום של ממש, והסקלרוטי הזה, משל, גם הוא לא לצידנו. מה הוא מתפלא אחר־כך שהרופאים לא בהסתדרות?"

בחדר־המיון של בית־החולים איכי־לוב. ביום הראשון אחרי־הצהריים, מתרוצץ הפרופסור משה סולובצ'יק. הוא מונה על־ידי ועד־השביתה לאחראי על שלושת בתי־החולים של אזור תל־אביב: איכילוב הדסה והקריה.

חדר־המיון של בית־החולים איכי־לוב כמעט ריק. ביום רגיל מגיעים לחדר־המיון של בית־החולים כ־300 מיקרים. ביום הראשון, אחרי שהרופאים פנו לציבור בבקשה לפנות לבית־החולים רק במיקרים של התקף־לב ותאונות, פנו לבית־חולים איכילוב פחות מחצי מהמיספר הרגיל של הפונים. 80% מהפונים היו מיקרי לב. נהגי האמבולנסים סיפרו שביום רגיל הם מביאים 15 עד 30 חולים. ביום הראשון הם הביאו 5 מיקרים בלבד.

פצצת־זמן מתקתקת

לאן נעלמו החולים? מסביר הד"ר דן מיכאלי, מנהל בית־החולים איכילוב: „למנדלי מוכר־ספרים היה סיפור על סוס שבעליו הרגיל אותו לאכול פחות ופחות. בסוף, כמובן, הסוס מת. מסתבר שבכל שלב של השביתה באים פחות חולים. ואיזו הסתה יש נגדנו! המישטרה הודיעה שהקימו מטה מיוחד למיקרה של התפרעות בבתי־חולים. אבל ההתפרצות היחידה היתה של סבא אחד, שבא עם נכדו ששבר את היד, והודיע שבית־החולים לדעתו הוא בית־זונות. אבל מיד אחר־כך הוא התנצל.

„מעולם לא ראיתי שקט כזה בחדר־מיון של בית־חולים. אבל כל זה כל־כך כואב. אתה רואה מיפעל שנהרס. גם אחרי שהסיכסוך יסתיים יהיו לזה תופעות לוואי, שעליהן ישלמו עוד הרבה זמן. בבית־החולים היו מתוכננים להיום 25 ניתוחים ונעשו רק כמה מהם. איך אפשר לנהל בית־חולים שיש בו 320 רופאים ועובדים רק 37?"

את חדר־המיון מנהל הרופא הפנימי יורם לביא. מנהל מחלקה פנימית ט' בבית־החולים שסיפר: „מזה שלושה חודשים אני מקבל 30% ממשכורתי, כ־10 אלפים שקל בחודש. אני רופא בכיר, מנהל־מחלקה.

„הבוקר, ב־5.30, לפני שבאתי לעבודה, הגשתי את כתב־ההתפטרות שלי. לכן אין לי שום מעביד ושום צו־ריתוק אינו חל עלי. לפי מה שנמסר לי, אני חייב לשבת כאן 48 שעות בלי שום מחליף. אבל אני בהחלט שלם עם השביתה.

„ההופעות של אריזור בטלוויזיה מוציאות אותי מדעתי. מאיפה הוא לוקח את המיספרים שלו?

„אין ספק שהשביתה הזאת היא פצצת־זמן, והשעון מתקתק. מה שאנחנו עושים בחדר־מיון זה רק כיבוי שריפות, בצורה הדראסטית ביותר. אך לא ניתן בשום אופן לשים לב לפרטים קטנים כביכול, שיכולים להיות מכריעים לגבי עתידו של החולה. הנזק לחולים הוא ללא ספק רציני. זה עניין של שעות עד שהקטסטרופה תיקרה.

„לצערי, אין היום עוד קדושים. אני עובד כל יום במשך 12 שעות לפחות, ואחות במחלקה שלי מקבלת משכורת גדולה משלי. אני מקבל כמנהל־מחלקה 30 אלף שקל בחודש. מה שהכי גרוע הוא שהציבור שותק, כשהיתה שביתת אל־על — איך הם צעקו! או הרי כל אחד יכול היה להחליף את החברה השובתת בחברת־תעופה אחרת. אבל מי יחליף את הרופאים?"

מאבק לפרנסה הוגנת

בקומה השישית, קומת הניתוחים: שוכבים רק כמה חולים. ביום הראשון נערכו חמישה ניתוחים בלבד, במקום עשרות שהיו מתוכננים. בין המעטים שנותחו היה ילד בן 8, גיל שמש, שעבר ניתוח מוח מסובך, שנמשך 12 שעות, אחרי שסבל משטף־דם במוח. את הניתוח ערך פרופסור אלברט ברטל (בכמורהם), מנהל המחלקה הנוירוכירורגית.

„אני בעל הדרגה הגבוהה ביותר האפשרית ברפואה. אני רופא מאז 1949. במשך 13 שנים עברתי בבית־חולים בילינסון, ואחר־כך הקמתי כאן את המחלקה.

„המוראל של כל הרופאים בשפל. אנשים נלחמים פה לפרנסה הוגנת. אנחנו משועבדים לרפואה. אם אנחנו לא עובדים, אנחנו גווים מרעב.

„שר־האוצר בכלל לא יודע על מה הוא מדבר. הוא הביא כדוגמה כמה חריגים. עד לתלוש המשכורת האחרון שלי, משכורת־היסוד שלי היתה 16800 שקל. לזה הוסיפו ותק ועוד תוספות, ולפני המס קיבלתי 26 אלף שקל. זה התלוש שלי, לפני המס.

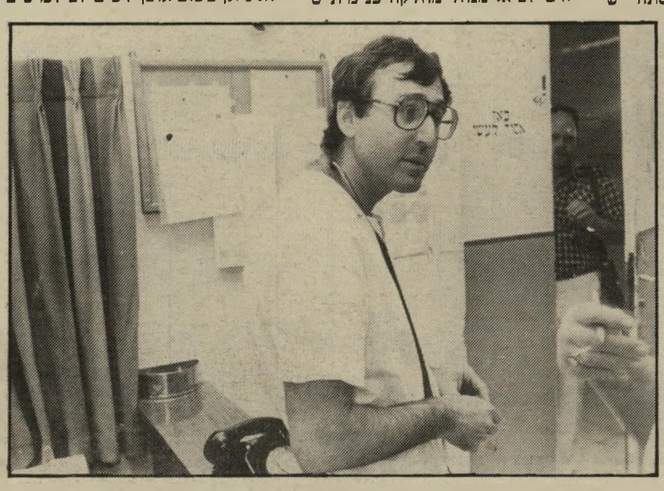

ניתוח מוח דחוף פרופסור אלברט ברטל, מנהל המח־לקה הנוירוכירורגית, התנדב להיות התורן ביום פרוץ השביתה. הוא ניתח במשך שעות שני ניתוחים דחופים.

תורנות בלי סוף ד"ר יורם לביא, מנהל מחלקה פנימית בבית־החולים התנדב לנהל את מח־לקת־המיון. את יום עבודתו התחיל ד"ר לביא בשעה 5.30 בבוקר.

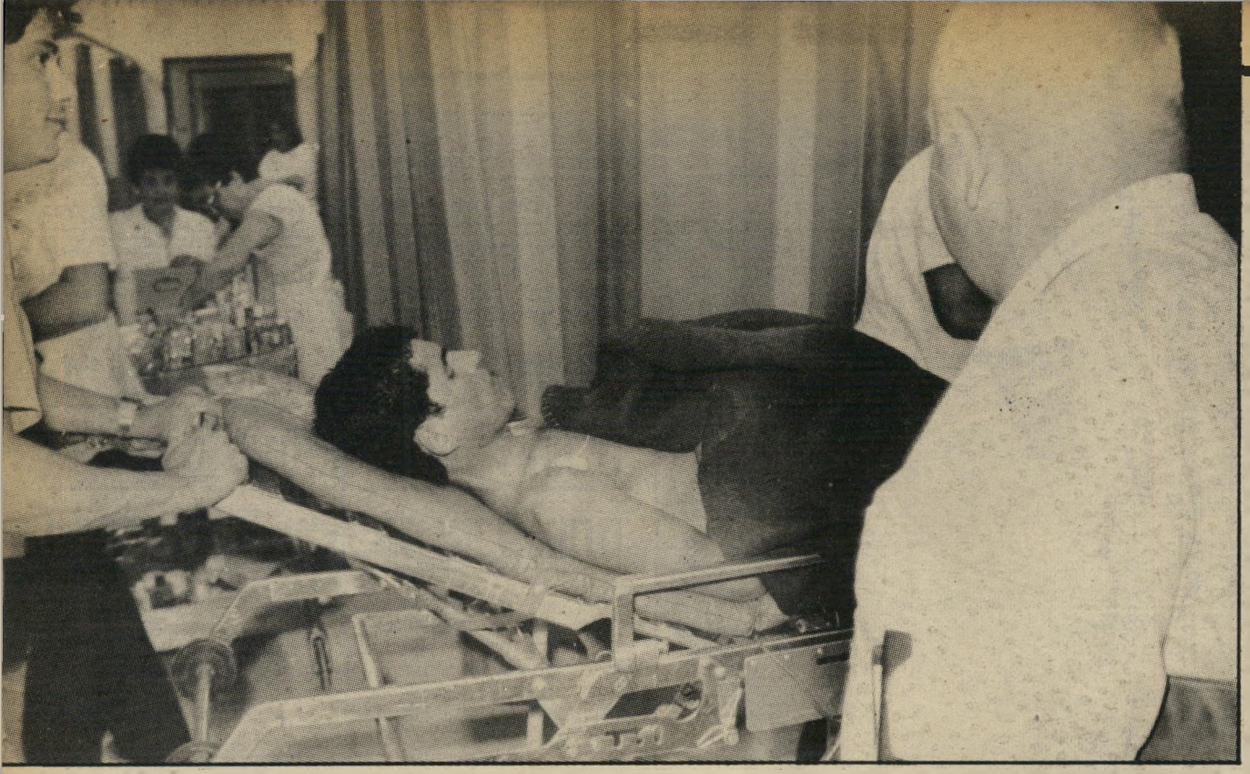

„זאת אומרת שאם אני חולה או יוצא לכינוס — זאת המשוכרת. היא גם תחושב כך כשאצא לגימלאות. יש לי גם תוספות, הדורשות ממני 30 כוננויות בחודש ואני מקבל גם תוספת לספרות מיקצועית. אבל הרי אני מוכרח לקרוא! תוספת קריאה מקבל כל המשק. כל פועל וכל עובד מקבל תוספת כזאת. אני בכלל נגד תוספות. שיתנו לי משכורת הוגנת!

מרגיש כמו במילחמה

„ע"תונאי אחד, ישראל קיסר, טען שהכתבות שלי הן פיקציה. זה לא נכון! כשאני נמצא בכוננות אני עומר לרשות בית־החולים, מוכן לקריאה.

איזו הסתה היתה נגדנו! דיברו עלינו כעל אלמנט עויין. באיזו מדינה אני חי? אני רוצה לראות את הצוערים מנתחים במשך שמונה שעות רצופות, בלי לזוז, עם הראש תקוע בתוך מיקרוסקופ. התגברתי בשביתה לנהל את המחלקה. אמרו לי שאני מבוגר, אבל בכל זאת נשארתי. בכל המילחמות של ישראל עמדתי במשך ימים וניתחתי. לצערי, גם היום אני מרגיש שאני נלחם.

„אני מאוד משתדל שאיש לא ייפגע, וזה קשה. אני עורך רק ניתוחים דחופים. אבל אלו נזקים נגרמים לאותם שלא מנותחים? לכל אותם שיש להם גידול במוח, למשל."

„בגין חולה ומשל סקלרוטי!"

הרופא של בגין פרופסור משה סולובצ'יק, שהיה מנהל בית־החולים איכילוב וטיפל בזמנו במנחם בגין, כשזה לקה בליבו. כיום הוא פנסיונר. אבל כשפרצה השביתה, הוא מונה על־ידי ועד־הפעולה למנהל מטה־השביתה בבית־החולים באיזור תל־אביב: איכילוב, הדסה והקריה. הוא טוען שבגין מנוטרל, כי השר יורם ארידור מחזיק אותו בצוואר, ולא נותן לו לפעול כרצונו.

ביטול מלכה אשכנזי כבר הו־כנה לניתוח, שבוטל ברגע האחרון בגלל השביתה.

במחלקה מסתובבת מלכה אשכנזי. היא מטושטשת. בבוקר כבר הכינו אותה לניתוח והיא קיבלה כדורים לטישטוש. ברגע האחרון נשלחה בחזרה למחלקה. הניתוח שהיתה צריכה לעבור, ניתוח של דיסקוס בעמוד השידרה, נדחה עד לגמר השביתה.

הפרופסור בר־טל מצביע על חולה אחר במחלקה, ההולך ומתעוור. „רק אחרי הניתוח נדע מה הנזק שנגרם בגלל הדחיה בניתוח," הוא אומר.

כלפי חוץ בית־החולים נראה שקט ורגוע. החולים אינם מגיעים, אך הנזקים הרפואיים עלולים להיות ללא תקנה. שר־האוצר חוסך מכספי המדינה, אך באיזה מחיר? דבר זה יתברר רק בהמשך השביתה.

„המצב כלפי חוץ נראה מצויין, אבל

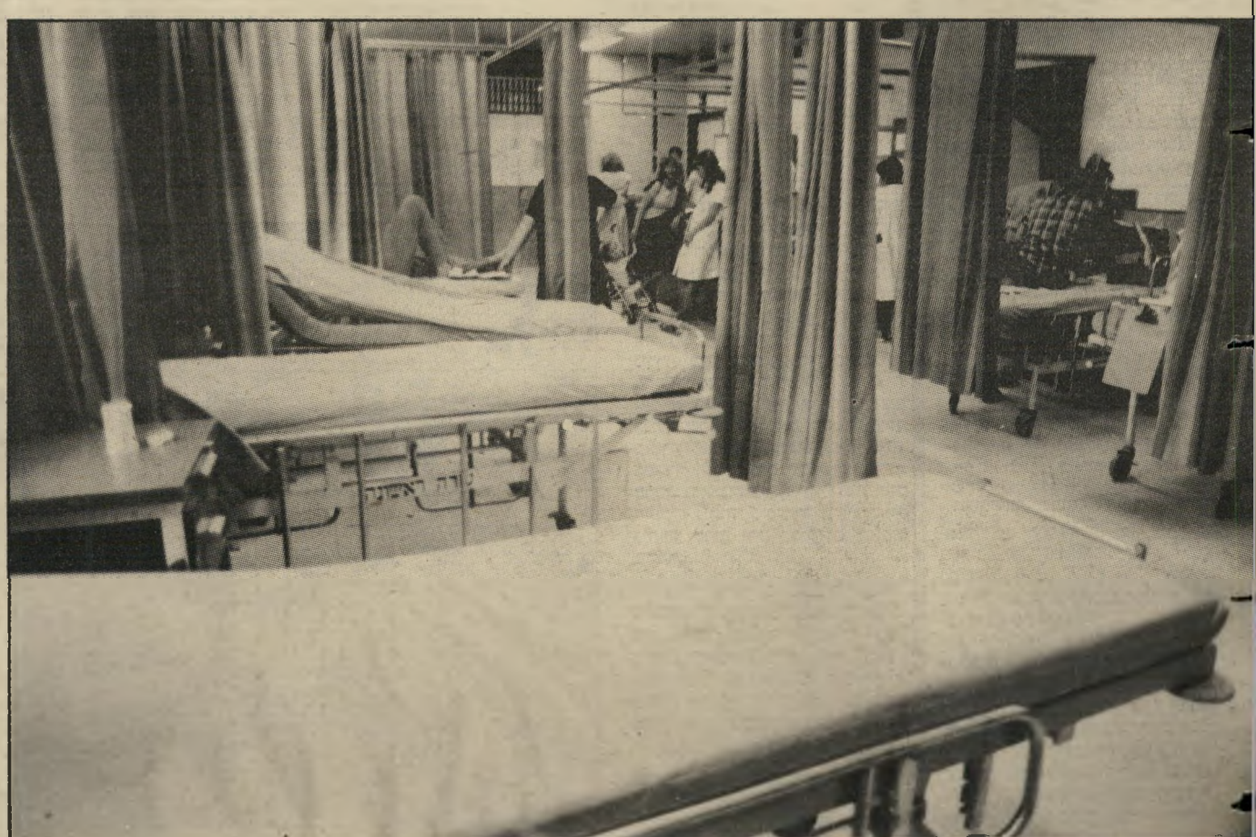

החולים לא באו בית־החולים איכילוב הוא תורן בימי הראשון, השלישי החמישי ושבת. יום הראשון נחשב ליום הקשה ביותר בשבוע, ושעות אחרי־הצהריים הן בדרך־כלל שעות שבהן חדר־המיון של בית־החולים מלא עד אפס מקום. השבוע, כשהוחרפה השביתה, חדר־המיון היה ריק כמעט לחלוטין. ציבור החולים נענה לבקשת הרופאים להגיע רק במיקרים דחופים ביותר.

(המשך מעמוד 9)

שני הצדדים טיפסו על עץ גבוה ואינם יכולים לרדת ממנו. מסתבר שאין אף לא צדיק אחד בסדום. כולם רוצים כסף". כך אמר ביום השני בבוקר אחד הרופאים בבית־החולים וולפסון בחולון.

מסתבר שבית־חולים זה סבל יותר מבתי־החולים איכילוב והדסה בתל־אביב. לבית־החולים וולפסון הגיעו חולים שהתלוננו על כאב־שיניים או כאבי־ראש. הם המשיכו לזרום לבית־החולים כמו לקופת־חולים. בוולפסון התרחשה גם ההת־פרצות היחידה כלפי רופא: קרובי אחד החולים היכו רופא ואיש־הביטחון של בית־החולים נאלץ להתערב.

בבית־החולים הדסה בתל־אביב, שאין רופאים, שחלינו."

הסביר בוריס אידלסון, שמונה כאחראי על חדר־המיון בהדסה, „אני לא יודע כמה זמן המצב הזה ימשך, אבל כיום אנחנו שולטים בבית־החולים. כרגע כל חולה מקבל טיפול. בבתי־החולים נשארו רופאים ותיקים ומנוסים, היכולים להחליט וכולם היו אכן זקוקים לטיפול.

בין השאר הגיע לבית־החולים זוג קשישים, אוחזים יד ביד. וכשנשאלו מי החולה הודיעו ששניהם חלו. הם הושכבו במיטות סמוכות והסתבר שמייד אחרי שידור מבט לחדשות, שבו הודיעו על עזיבת הרופאים, הם חשו ברע. בבדיקה התברר שלחץ הדם של שניהם עלה מאוד. אחרי שאושפזו הם הסבירו: כל־כך נבהלנו כשראינו

מי שסובל זה קודם כל הרופאים — אותם שנשארו בבתי־החולים ואותם שנסעו ומצפונם אוכל אותם

תיגבורת ביום השני שנשלח הד"ר חיים פרלוק מבית־החולים איכילוב כדי לתגבר את בית־החולים הדסה. לבית־החולים הדסה לא הגיעו חולים רבים והרופאים השתלטו על המצב.

שהיה תורן ביום השני, היה המצב שונה. התמונה הרגועה יחסית שנראתה ביום הקודם בבית־החולים איכילוב חזרה על עצמה. באו כ־60 אחוז ממיספר החולים המגיע בדרך־כלל, החלטות מיידיות על דרך הטיפול בחולים.

„הטלפונים אינם חדלים לצלצל במחלקות השונות. כמעט כל השיחות הן של רופאים מודאגים. המבקשים לברר את שלום החולים.

„אני רגיל אחרי 24 שעות של תורנות להמשיך את העבודה. אבל אני

בהחלט חושב שזה עניין של שעות עד שהכול יתמוטט. שלחו לי אמנם את הד"ר חיים פרלוק, רופא פנימי מאיכילוב, כדי לעזור לי, אבל הוא לא ישן כבר משבת בבוקר.

„מי שסובל זה קודם כל הרופאים. אותם שנשארו כאן, ואני מבטיח לכם שגם אלה שישבים בטבריה, למרות שבטלוויזיה בחרו להקרין קטע שבו הם צוחקים, המצפון אוכל אותם. אני בטוח שאיש אינו רוצה את השביתה. אבל כשלוחצים מישהו בפינה, זה מה שהוא עושה".

סרטן! סטיל דורפרגט, אנגליה קשישה המתגוררת בארץ, נותחה בזמן שביתת הרופאים בכיס המרה. ורק אז נתגלה שהיא לקתה גם בסרטן. סטיל היא בת 82 ומתגוררת בארץ כבר כמה שנים.

הד"ר יהודה סקורניק, סגן־מנהל המחלקה הכירורגית בהדסה, הסביר: „אני מבין שהציבור, שהיה אתנו בתחילת השביתה, מתחיל לאבד את הסבלנות ככול שהסבל גדל והולך. אני יודע שרוב הרופאים חרגו מהוראות מטה־השביתה. רופאים רבים טיפלו בחולים רבים יותר ממה שהתיר להם מטה־השביתה.

„המטה התיר לנו לבצע רק שלושה ניתוחים בשבוע, ומזה לא חרגנו. ניתחנו רק חולי סרטן ונאלצנו לדחות ניתוחים אחרים שנראו פחות דחופים. אני רק מקווה שלא טעינו."

בחדר צדדי במחלקה הכירורגית של בית־החולים הדסה שוכבים שלושה חולי סרטן שנותחו בזמן השביתה. אחת המנותחות נראית ככוכבת מסרט ראינוע. היא יושבת על כורסא מוקפת פרחים, שיערה הלבן עשוי בקפידה ומקושט בסרט ורוד, היא מאופרת ומדברת אנגלית בלבד. זוהי סטיל דורפרגט בת ה־82, המת־גוררת מזה שנים בארץ ונמנית עם אחת המישפחות העשירות באנגליה, ועמדה בזמנו בראש אירגון־חלוצים למען ישראל באנגליה. היא התקבלה בזמן השביתה לניתוח כיס מרה. במהלך הניתוח התגלה שהיא חולת סרטן. היא נותחה וחייה ניצלו. כיום הופסקו ניתוחי כיס־מרה ונערכים רק ניתוחי סרטן ורק במיקרים דחופים ביותר.

מוסיף הד"ר דן מיכאלי מנהל בית־החולים העירוניים של תל־אביב. „יש משבר ברפואה הציבורית בכל העולם. הרפואה כיום עולה ביוקר, והחידושים ברפואה גם הם יקרים מאוד. לכן המדיניות היא שחוסכים מהמשכורות של הרופאים.

„ידוע שמצב הרופאים באנגליה, למשל, גרוע ביותר, והם מחפשים בדרך־כלל עבודה בחו"ל. גם אנחנו איבדנו בדרך זו מאות רופאים. הרופאים המתמחים ביטלו השבוע את בחינות ההתמחות. נכנסנו למערבולת ומי יודע מתי נצא ממנה."

שולמית יריב ■

היום השני בית־החולים הדסה היה התורן ביום השני השבוע. גם ביום זה היה אחוז החולים שהגיע נמוך יחסית ליום תורנות רגיל. לעומת בית־החולים הדסה, הוצף בית־החולים וולפסון בחולים שהתלוננו על כאבי־שיניים. בוולפסון גם התפרץ אחד מקרובי החולים על הרופא המטפל.

חמרורים

חגג ◆ את יום הולדתו ה־64 **משה בנו גיטר**, חבר מועצת המנהלים של בנק דיסקונט, ובחברות־בת אחרות של הבנק. גולד

חוגג גיטר
בהנהלת הבנק

בהולנד והגיע לישראל ב־1958. בעבר ניהל מיפעלי תעשיה שונים בהולנד ובארגנטינה.

חגג ◆ את יום הולדתו ה־85 המשורר והמתרגם **מרדכי אבי־שאול**. המתרגם לעברית של יצירות תומס מאן וממתרגמי שירי ברטולד ברכט.

חגג ◆ את יום־הולדתו ה־47 ואת פרישתו מצה"ל האלוף **אביגדור** („אנוש") **בן־גל**, שהיה בין המועמדים בעלי הסיכויים הטובים להיות רמטכ"ל. יאנוש, אלוף פיקוד הצפון לשעבר, שפיקד על הכוח־המיזרחי במילחמת־הלבנון, אירח את חבריו בחווילה שלו בקיסריה. עתה הוא מתכוון להיות איש־עסקים.

חגג ◆ את יום הולדתו ה־60 הסופר־משורר־מתרגם **אהרון אמיר**. מראשי קבוצת הכנענים. חבר „מטה הפעולה להחזקת השטחים" אחרי מילחמת ששת־הימים. חבר־הוועד הציבורי לעזרה למיעוט הנוצרי בלבנון מאז 1976. ייסד את הריבעון הסיפרותי־איכותי קשת. נשוי ל**בטין מרגלית**, ציירת ומשוררת ילידת ביירות.

נולד ◆ בן שני **אור**, לעיתונאים **עמליה ארגמן** ו**אהרון ברנע**. אור, את ה**ידיעות**, יצא לאוויר העולם ערב חג־השבועות.

יחלפו ◆ שמונה שבועות מאז התחייב ח"כ חרות **רוני מילוא** לתרום מיליון שקל לליב"י, אם מועמד הקואליציה לתפקיד נשיא־המדינה הפרופסור **מנחם אילן**, לא יזכה בהצבעה בכנסת. אילון הפסיד ומילוא עדיין לא שילם, אף לא חלק מההתחייבותו הפומבית.

מונה ◆ כדובר וכעוזרו האישי של שר־התחבורה **צחי הנגבי** (27), בנה של ח"כ התחיה **גאולה כהן**. הוא שב לתנועת החרות לפני חודשים אחדים. למד בתיכון עירוני ה' בתל־אביב, בשירותו הצבאי היה כתב בבמחנה ואחר־כך התנדב לצנחנים. בעת פיגוי ימית התבצר עם קבוצת סטודנטים על האנדרטה ופינה את המקום סמוך להריסת העיר. היה יושב־ראש אגודת הסטודנטים של האוניברסיטה העברית ואחר־כך יושב־ראש ההתאחדות הארצית של הסטודנטים. ביוזמתו ויוזמת חברו **ישראל בין**, נפתחה חקירת המישטרה בנעשה בחברת הנסיעות של הסטודנטים איסת"א.

נפטר ◆ ח"כ מפ"ם לשעבר וסגן יושב־ראש־הכנסת **ראובן ארזי** (76). היה חניך השומר־הצעיר בפולין ולמד מישפטים בוורשה. היה מזכ"ל מיפלגת פועלי השומר־הצעיר בפולין ובא לישראל ב־1949. היה ח"כ בכנסת השישית והשביעית, והיה המזכיר המדיני של מפ"ם בין השנים 1959־1965. בחודש הבא עמד לחגוג את חתונת־הזהב שלו ושל אשתו לינה.

הנדון:

זהו יום של חשבון־הנפש — לא רק ליוזמי המילחמה, אלא גם לתנועת־השלום שלחמה בה

מישג"ל נסוג

מישג"ל הוא ראשי־התיבות „מילחמת שלום הגליל" — השם הציני שניתן לפלישה ללבנון.

מישג"ל זה — המילחמה הארוכה ביותר בתולדות ישראל מאז מילחמת־העצמאות — אמור להסתיים עתה בנסיגה, מבלי שהשיג את מטרתו.

אף אחד מן היעדים האמיתיים שעמדו לנגד עיניהם של יוזמי אקט זה לא הושג. שום „סדר חדש" בלבנון ובמרחב לא נולד. בעיקרו של דבר נשאר המצב כפי שהיה לפני כל ההתרגשות.

החזוה, האמור לסיים את המישג"ל, מוזר גם הוא, מפני שזהו אקט בין בני־הזוג הלא־נכונים. ישראל הגיעה לידי הסדר עם ממשלת־לבנון, שהיא לא לחמה בה. להיפך, נשיא לבנון נבחר בהצבעה שבה השתתפו בעיקר כידונים ישראליים.

ואילו שני הגורמים שישראל לחמה בהם בשדה־הקרב — סוריה ואש"ף — אינם צדדים להסכם. ישראל אינה מנהלת משא־ומתן עם סוריה, ואינה מכירה כלל באש"ף. שמולו התייצבו חיילי צה"ל בקרב שנמשך 81 ימים ולילות, ושהסתיים בלי הכרעה צבאית.

אך החזוה לסיום המישג"ל לא ייכנס לתוקפו אם לא יאושר למעשה על־ידי שני הגורמים שאינם שותפים לאקט.

אם יימצא פיתרון לבעיות המיוחדות האלה, וההסכם אכן ייכנס לתוקפו, ייסוג צה"ל בפחות או יותר מהלבנון, והמישג"ל יגיע לקיצו מבלי שיוזמיו הגיעו לידי סיפוק.

■ ■ ■

אין טעם לשמוח לאידם של מבצעי המישג"ל. כי אידם — אידנו הוא. אנחנו שילמנו את מחיר האקט הזה בדם ובסבל, ביסורי־מצפון ובאובדן מעמדנו הבינלאומי — נוסף על המחיר הנורא ששילמו אחרים, לבנונים, פלסטינים וסורים.

היום הייתי רוצה לעמוד על היבט אחר של המישג"ל הנסוג.

לא על אידם של יוזמי המילחמה, אלא על אידם של אנשי־השלום, אידנו.

■ ■ ■

לכוחות־השלום הישראליים, על גוניהם השונים, היתה מילחמה זו שעתם היפה ביותר.

הרשימה היא מפוארת: התנגדותם של מתי־מיספר למילחמה ביומה הראשון, הפגנת שתי הרבבות של הוועד נגד המילחמה בלבנון בשבוע השלישי, הפגנת המאה־אלף של שלום עכשיו בשבוע הרביעי, המעשה של אלי גבע, התארגנות החיילים של יש גבול, סירובם של עשרות לשרת בלבנון והליכתם לכלא, זעקת ההורים השכולים, הפגנת 400 האלפים אחרי הטבח בצברה ושאתילה, המיפגש של ראשי המועצה הישראלית למען שלום ישראל־פלסטיני עם יאסר ערפאת.

מעשים אלה רוממו את ליבם של כל בעלי הרצון הטוב בעולם, יצרו נכסי־מוסר בניקיומא ומנעו את הרס התדמית של עמנו וארצנו ברחבי תבל.

מאז ראשית המילחמה הופעתי בתריסר ארצות, ובכל פעם שהזכרתי את ההפגנות האלה, לוו הדברים במחיאות־כפיים סוערות.

„לעולם לא נשכח שההפגנה הגדולה היחידה של סולידריות עימנו, שנערכה בכל המיזרח התיכון, התקיימה בתל־אביב!" אמר אחד הפלסטינים, שנכחו בפגישתי עם ערפאת בביירות.

לפני כמה שבועות הופעתי לפני קהל בריטי וסיפרתי על הפגנת ה־400 אלף. „זה כאילו הפגינו שישה מיליון בריטים בכיכר טראפאלגאר בלונדון נגד מילחמת איי־פוקלנד", אמרתי. הקהל שתק. הוא ידע שאף הפגנה משמעותית אחת לא נערכה בבריטניה נגד אותה מילחמה אווילית.

כוחות־השלום הישראליים יכולים להתגאות במעשיהם במילחמה הזאת.

ובכל זאת.

ובכל זאת היה זה גם עבורם מישג"ל נסוג.

■ ■ ■

ביטא זאת איש בכיר באש"ף, מסביבתו הקרובה של ערפאת, שאיתו נפגשתי לפני כמה ימים.

„הנה היתה לכם הפגנה עצומה," הוא אמר. „אי־אפשר להעלות על הדעת הפגנה גדולה יותר. אך מה השתנה אצלכם? שום דבר!

„בגין נשאר בשילטון. אריאל שרון נשאר בממשלה. שר־הביטחון החדש הוא קיצוני אף מקודמו. הדריכוי וההתנחלות בשטחים הכבושים חמורים עכשיו יותר מכפי שהיו אי־פעם.

„אם ההפגנה ההיא לא עזרה — איך ניכל להאמין שמשהו ישתנה בישראל אי־פעם?"

■ ■ ■

אני מציע לכולנו להרהר ברברים האלה היטב.

דווקא ההישגים הגדולים של כוחות־השלום הישראליים במילחמת־לבנון מבליטים בצורה חזקה את כישלונם המדהים.

ההפגנה הבולטת ביותר במילחמה היא זו שלא התקיימה כלל: הפגנת מאות־האלפים שהיתה צריכה להתקיים אחרי פירסום המסקנות של ועדת־כהן, ושהיתה צריכה לטאטא מן הבימה את ממשלת־המישג"ל.

הכל יודעים מדוע לא נערכה. הנהגת־המערך — מיפלגת־העבודה ומפ"ם — הטילה עליה וטו. הנימוקים אינם חשובים. הם היו קיצרי־ראות ומטופשים.

אך עובדה היא, שדי היה בחשבון אווילי של כמה עסקנים מיפלגתיים כדי לשתק את תנועת־השלום כולה. ברגע היסטורי, כשהכל זעק לפעולה.

המסקנה הנובעת בבירור מכל ההפגנות והמיבצעים — אותם שהיו ואותם שלא היו — היא שהמיכנה הנוכחי של תנועת־השלום בכללותה אינו מספיק כדי להשיג הישג משמעותי. והרי ההישג היחידי שיש לו משמעות הוא זה המשפיע על המדיניות של ממשלת־ישראל, על מעשיה ועמדותיה של מדינת־ישראל.

מבחינה זו, הכישלון מלא, מדהים ומבהיל.

לא זה בילבד שלא מנענו, לא זה בלבד שלא עצרנו, אלא שגם אין בכוחה של תנועת־השלום למנוע ולעצור כיום.

היו רגעים של סיפוק, של שימחת־ההישג. אך התוצאה הסופית היא תיסכול, ואולי גם יאוש.

גם בשביל תנועת־השלום, זה היה מישג"ל נסוג.

■ ■ ■

אם חרדים אנחנו לגורלה של מדינה זו, לעתידה ולמהותה המוסרית, חייבים אנחנו לשאול את עצמנו, במלוא היושר המכאיב:

מה גרם לכישלון זה?

אפשר למצוא הרבה טענות הדדיות. פלוני הוא אגו־מאניאק, אלמוני רודף פירסומת אישית. פלמוני חדל־אישים. כוח פלוני משועבד למיפלגה א', וכוח אלמוני משועבד למיפלגה ב'.

לא זה העיקר.

העיקר הוא זה:

פוליטיקה היא מאבק של כוחות. רק כוחות פוליטיים אמיתיים יכולים למלא בה תפקיד של ממש.

הפגנות יכולות לבטא כוח. הפגנות יכולות להפעיל כוח. אבל הפגנות בשלעצמן אינן מהוות כוח.

כוח פוליטי הוא זה המסוגל להשפיע על הכרעות, להקים ממשלה ולהפיל ממשלה, לעצב מדיניות ולהביא למימושה.

מבחינה זו, כל תנועות־השלום הישראליות גם יחד אינן מהוות כוח פוליטי. הן מזהוות רק ביטוי של מחאה.

מחאה היא אקט חשוב. אך היא אקט שלילי. היא אומרת לממשלה: איננו מסכימים למעשיך. אך היא כשלעצמה אינה יכולה להביא לכך שתקום ממשלה אחרת, שתבצע מדיניות שונה.

ובאן קבור הכלב.

■ ■ ■

כדי להשתתף בהכרעות יש להקים כוח חדש, כוח שיגייס את המשאבים של ישראל האחרת, ושיוכל תוך זמן סביר לאגור עוצמה מספקת לשינוי פני המדינה.

אפשר לגשת למשימה זו באחת משתי דרכים.

השיטה האחת היא לחבר יחדיו אברים של כוחות ישנים — זנב של מיפלגה אחת, גו של מיפלגה שניה, גפיים של מיפלגה שלישית ורביעית — מתוך תיקווה שכך ייווצר גוף שלם חדש.

אני מפקפק בכך.

השיטה האחרת היא להתחיל מחדש ממש, ליצור כוח חדש, יש מאין.

אני מאמין בדרך זו, למרות שהיא קשה, מפרכת ומתסכלת.

אינני מאמין שיש אחרת.

אני סבור שזהו הלקח העיקרי של המישג"ל הנסוג.

■ ■ ■

כאשר מגיעים לנקודה זו, מתלקח בדרך כלל הוויכוח על השאלה: איזה מין כוח? כוח שיתרכז כל־כולו במאבק על השלום, או כוח שייאבק בכל השטחים ויציע פיתרונות לכל הבעיות?

לא באורה, יש כאן ניגוד. למעשה, אין זה אלא ניגוד־סרק.

למשל: יש לחברה הישראלית מחלה ממאירה: הפער בין עדות־המיזרח והציבור האשכנזי.

האם זה שייך לעניין השלום?

לכאורה לא. למעשה: ועוד איך!

מצבם של בני „ישראל השניה" גורם לתמיכתם במנחם בגין ולשינאה התהומית שהם רוחשים למערך. הוא גורם לכך שתנועת־השלום הקיימת היא כמעט על טהרת האשכנזיות.

המאבק למען השלום מחייב בראש וראשונה לשנות מצב זה. אין לו סיכוי בלי שינוי מהותי כזה.

על כן — המאבק לשינוי מצבם של בני עדות־המיזרח בחברה הישראלית הוא המאבק למען השלום.

הוא הדין לגבי כל בעיות ישראל: אי־הצדק המשווע שבחלוקת ההכנסה הלאומית; השתלטות הדת (המזוייפת) על המדינה; הזילזול הגובר בזכויות־האדם בשטחים הכבושים ובישראל עצמה; קיפוח הערבים ושאר הלא־יהודים בישראל; מהות המיפלגות והתמוטטות הכנסת; המצב הכלכלי ומיבנה המשק; יחסינו עם מעצמות־העל ועם העולם השלישי; ועוד ועוד.

כל הבעיות האלה אינן אלא סימפטומים של מחלה אחת. כולן קשורות במערכת המילחמתית.

ליתר דיוק: כל הבעיות, וגם בעיות המילחמה והסיפוח, אינן אלא ביטויים שונים של מחות המדינה, כפי שהתגבשה מאז ימי בן־גוריון ועד ימי בגין — זה בכלל וזה בכלל.

המאבקים לפיתרון כל הבעיות האלה הם מאבק אחד. מאבק למען ישראל אחרת, מאבק למען אלטרנטיבה של צדק ושלום, שוויון וזכויות־האדם.

כוח המבקש לשנות את פני המדינה, אין לו ברירה אלא להאבק בכל החזיתות האלה, שהרי למעשה אינן אלא חזית אחת ויחידה.

■ ■ ■

המישג"ל הנסוג מביא לתיסכול עמוק. הוא עלול להוביל לייאוש.

דרוש כוח נפשי כדי להסיק את המסקנה ההכרחית.

מילחמה זו הוכיחה שוב את אי־יכולתם של כל הכוחות הפוליטיים הקיימים בישראל לפתור את בעיות המדינה. החל בממשלה וכלה בזנבות המערך, כולם פשטו את הרגל.

נוצרה אווירה כללית של חוסר־סיפוק, הרגשה כללית של ביזבוז ואפיסת־כוחות. גם אצל בוחרי הליכוד.

הכל חשים: דרוש משהו חדש. דרושה ישראל אחרת. דרושה אלטרנטיבה.

מי יקים אותה?

יצחק אופק:

„אני מציע ,ישראליה' שחישרך פעם בשנחיים!"

כבר מזמן רציתי לשאול מישהו מעסקני הספורט בארץ, מדוע במדינה כל־כך קטנה, עם מיספר לא גדול של ספורטאים, צריך לקיים גם מכביה וגם כינוס הפועל. עכשיו, כשפורסם שנגרמו הפסדים כבדים להפועל, אחרי הכינוס האחרון, פניתי אל יצחק אופק, מזכיר הפועל, כדי לנסות לברר בעיה זו.

● **כמה הפסדים היו לכם?**

ראשית, אנחנו לא חברה מיסחרית, כך שאין לדבר על הפסדים אלא על גרעונות. אבל מוקדם מדי לדבר על גרעונות. לפי ההערכה שלנו, התקציב יהיה מאוזן, ואם יהיה איזהשהו גרעון — הוא יהיה לא משמעותי.

● **ממה נגרם הגרעון הלא־משמעותי הזה?**

אם הוא נגרם, זה פשוט מפני שההכנסות ממכירת כרטיסי־כבוד היו קטנות יותר מהמצופה. לעומת זאת, ההוצאות היו גדולות מאוד.

● **אתם הטסתם ארצה על חשבונכם את כל הספורטאים הזרים שהשתתפו בכינוס?**

מתוך 1628 ספורטאים מחו"ל, אנחנו מימנו כרטיסים ל־67 הסופר־סטארים.

● **מדוע גם כינוס הפועל וגם מכביה, למה לא כינוס אליצור ושימשון ובית"ר?**

במציאות שלנו, כאשר הספורט הישראלי, מבודד, כשלמעשה נזרקנו מאסיה וגם באירופה לא כל־כך רוצים אותנו, נוצר מצב שהמכביה וכינוס הפועל הן הזדמנויות טובות מאוד בשביל ספורטאינו להיפגש עם ספורטאים מהעולם, במיגרש הפרטי.

אבל אני רוצה לספר לך, שכבר מזמן הצעתי — ועדיין אני מציע לקיים במקום המכביה וכינוס הפועל, מיפגש ספורט שייערך כל שנתיים וייקרא „ישראליה", אשר יפגיש ספורטאים יהודים ולא יהודים מהעולם עם ספורטאים ישראליים.

בהפועל יש לרעיון זה מצדדים. עכשיו תישאלי את אנשי מכבי העולמי מה דעתם, ואולי נפתור את הבעיה.

דבורה עומר:

„הספרים החדשים הם נסיון אינטגרציה פרטי!"

כל מי שיש לו ילד מכיר את שמה של הסופרת דבורה עומר. המחברת של „הנשיקה שהלכה לאיבוד", של „דפי תמר", של „לא מתחשק לי" של „לאהוב עד מוות" ועוד הרבה־הרבה ספרים אחרים. מי שאין לו ילדים ולא קרא את ספריה – בוודאי זוכר את אביה של דבורה, משה מוסינזון, שכתב את אחד הספרים היפים ביותר שנכתבו על הישוב העברי במילחמת העולם השנייה „מיכתבים מן המידבר".

שמעתי שדבורה עומר רוצה להוציא עוד ספר מעיזבונו של אביה, בשם „מיכתבים מן הדרכים", וגם שמעתי שהשבוע יצא לאור סיפרה ה־50. על שני אלה בירכתי אותה.

דבורה, מה מרגיש סופר המחזיק בידו את סיפרו ה־50?

יצאו השבוע שני ספרים ביחד, האוצר במערה והשד בכד, ולכן אני גם לא רוצה להגיד אם זה 49, 50 או 51, מפחד עין הרע.

● **מה היה הספר הראשון שכתבת?**

ב־1955 כתבתי מין יומן של ילדה. ברוב תעוזה שלחתי את הדפים לדבר לילדים. שם נתנו לו את השם, דפי תמר. שם גם נתנו לי את הפרס הראשון שלי ואת הרצון והכוח להמשיך לכתוב.

● **אני מבינה, שאת שני הספרים האחרונים לא בדיוק כתבת.**

זה נכון. שני הספרים האחרונים הם לקט סיפורים מעדות־ישראל. אספתי אותם, ערכתי ועיבדתי לילדים. חשוב לי שסיפורים מן המיזרח יגיעו גם לילדים אשכנזיים ולהיפך: שסיפורים מאירופה יגיעו לילדים ממוצא מיזרחי. מין נסיון אינטגרציה פרטי משלי.

● **סופרים ישראליים תמיד מתלוננים, שאי־אפשר לחיות בארץ מספרים. מה דעתך?**

אני מוציאה את לחמי בכבוד, וגם מס־הכנסה יכול לאשר לך את זה. אי־אפשר להתעשר בארץ מספרים, מפני ששוק קוראי העברית כל־כך מצומצם. אבל כשמוציאים הרבה ספרים, וכל אחד מהם בכמה וכמה מהדורות — אפשר לחיות מזה. לי אין שום טענות.

● **זה נכון שאת עומדת להוציא לאור דברים מעזבונו של אביך?**

אני מאוד־מאוד רוצה. זה עדיין בשלב התחלתי. אני בטוחה שאצליח להוציא אותם לאור.

דויד תגר:

„אני חושב שאנחנו ערוכים לשביתה ארוכה!"

כבר עסקנו בשביתת־הרופאים מהיבטים שונים ומשונים, ואולי עוד נעסוק בה פעמים רבות – אם היא תימשך. הפעם רציתי לברר את הנקודה מבחינה אישית, של חברי „קופת חולים." מדוע הם ממשיכים לשלם מיסי־חבר ומה השרות שהם מקבלים כרגע, אם בכלל? דויד תגר, דובר מרכז „קופת חולים," ניסה להרגיע אותי והסביר לי שאפשר לקבל שירותים ב„קופת־חולים" ועל כן, אין מה לדבר על הפסקת תשלום דמי־החבר. שאלתי אותו מה אני עושה אם אני מרגישה ברע, אבל אני לא מיקרה חירום!

את פשוט הולכת לסניף שלך, של קופת־חולים, ושם מפנים אותך לרופא הקשור איתנו. הוא מטפל בך, נותך לך מירשם לתרופות ובית־המירקחת שלנו מכבד את המירשם הזה.

יותר מזה, אם אנחנו לא יכולים להפנות אותך לרופא ואת הולכת לרופא פרטי, אנחנו נהזיר לך את הכסף במלואו.

כל החלק האישפוזי מכוסה, ומצאנו גם פיתרונות רפואיים אחרים, שאני לא רוצה להרחיב עליהם את הדיבור מחשש עינא בישא.

כל מי שיגיע לחדר־מיון — חייבים לקבלו. כלומר, פתרנו הכל מלבד אלמנט אחד, שבו אנו לא מכירים וגם לא נכיר להבא: זה עניין ה־600 השקלים שגובים הרופאים במוקדים.

● **מדוע אתם מתעקשים על זה? רק החולים סובלים מכך.**

המוקדים האלה הוקמו על־ידי החברה לרפואה תחליפית, כדי לקעקע את אושיותינו, ואין לצפות מאיתנו שניתן להם יד.

● **אתם מאורגנים לשביתה ממושכת?**

אני חושב שכן.

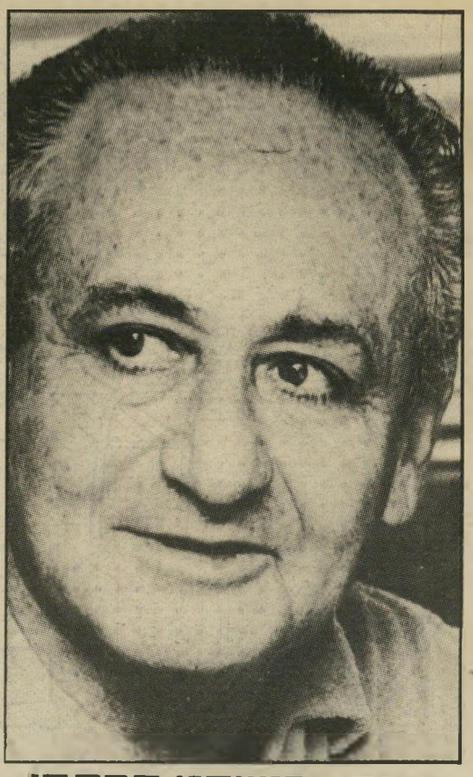

פרופ' יהושפט הרכבי:

„החוזה הנוכחי נתון כולו לחסדי הסורים!"

יוסי שריד אמר מעל בימת הכנסת, שחוזה־השלום אשר נחתם עכשיו עם לבנון הוא כמו החוזה שנחתם איתם ב־1949, והוא אינו רואה הרבה הבדלים. הצהרה זו גרמה לכעס רב ולהתפרצויות בספסלי־הליכוד בכנסת.

פניתי להיסטוריון הפרופסור יהושפט הרכבי, ושאלתי אותו מה דעתו – יש או אין הבדל?

תמד יש דברים דומים ויש דברים שונים. מה שרצו למנוע אז, זה חידוש פעולות האיבה ויצירת איזור הגנה משני הצדדים. אז לא הוזכר טרור — היה סעיף שדיבר על מסתננים — אבל היום עניין הטרור הוא בעיה מרכזית.

בקיצור, יש דברים דומים ויש שונים. ההבדל העיקרי, לפי דעתי, הוא שחוזה שביתת־הנשק מ־1949 היה בחסות או"ם ומועצת־הביטחון, והכל הסכימו לו. החוזה הנוכחי נתון כולו לחסדיה של סוריה.

● **כלומר, החוזה הזה עוד יותר חלש מקודמו?**

אסור לשכוח שכל חוזה בעולם, כל כמה שהוא יראה טוב, אפשר להפר. חלק מהמילחמות החלו בהסכמי־שלום. אני לא חסיר של הממשלה הזאת, אבל ביושר־לב אומר לך. שכנראה זה החוזה הכי־טוב שהם הצליחו להשיג.

מה שלא טוב: זה שהם בכלל היו צריכים להביא אותנו לחתימת הסכם זה.

אדית אסטרוק:

„אני בונה לי חיים חדשים!"

שחקנית נפלאה שהלכה לאיבוד לפני כמה שנים, נמצאה השבוע בטלוויזיה במחזה „השולחן", והראתה לנו כמה הפסדנו שלא ראינו אותה מופיעה זמן רב כל־כך.

שאלתי את אדית אסטרוק, לאן היא נעלמה.

אני פה. לא נעלמתי. לא לשחק בתיאטרון זה נקרא להיעלם?

● **למה את לא משחקת?**

כי אני לא עושה מאמצים גדולים במיוחד.

● **והתאטרונים לא עושים מאמצים להעסיק אותך?**

ממתי הם מתאמצים במשהו

● **אז איך בכל זאת את מופיעה, פה ושם?**

אני מופיעה בסרטי טלוויזיה. בסרטים יש סוכן והוא עושה בשבילי את כל הריצות, החיפושים וניהול המשא־ומתן. אני לא בנויה לדברים האלה. אילו היה לי סוכן גם בשביל תיאטרון, בטח הייתי מופיעה יותר.

● **אחרי שראינו אותך השבוע בטלוויזיה בתפקיד כליבן יפה ב„שולחן", נזנו אליך כבר?**

מה פיתאום?

● **אז מה את עושה, יושבת ומחכה שיפנו?**

לגמרי לא. אני בונה לי חיים חדשים. לומדת באוניברסיטה, מתרגמת הרבה. היה גיל שחשבתי שתיאטרון זה הכל בשבילי. היום פיתאום פקחתי עיניים וראיתי שיש עולם מעניין ומרתק גם בלי תיאטרון. אם יפנו אליי — טוב. אם לא יפנו — גם כן טוב.

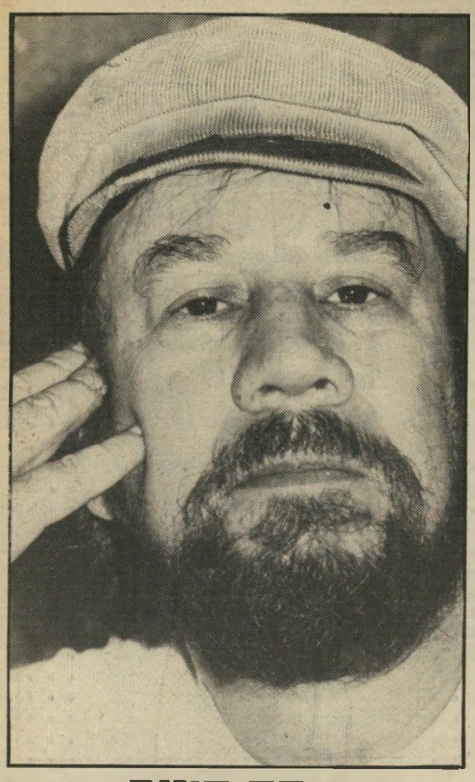

יצחק בן־נר:

„אם עדנה פאר תעזוב — אחזור חלקית!"

הצטערתי מאוד לשמוע שיצחק בן־נר עוזב את גלי־צה"ל. הרבה אנשים שיושבים בבית בבקרים, או נוסעים במכוניות ושומעים את „נכון לעכשיו", עוד יתגעגעו אליו. אני כבר רואה את עצמי מסובבת את כפתור הרדיו ומחפשת את הקול המחוספס והצרוד שידבר אליי, שהרבה פעמים „עשה לי את הבוקר."

אמרתי ליצחק בן־נר שזה לא יפה מה שהוא עושה לנו, ושאלתי אותו למה.

אני עוזב וקצת לא עוזב. אני עובר לדבר. אבל משאיר זנב ביומן החדשות של גל"צ.

● **אבל למה אתה בכלל עוזב?**

קודם כל, מפני שאני לא רוצה לעבוד תחת סמכותה של הגברת עדנה פאר. היא לא יכולה ללמד אותי שום דבר בעיתונות, ואני גם לא סומך על שיקול־דעתה. זו הסיבה העיקרית. הסיבה השניה היא, שאחרי 15 שנה אני מרגיש שצריך לנסות גם משהו אחר.

● **יש עוד אנשים שיעזבו את גל"צ בגלל עדנה פאר?**

יש כמה וכמה שמהרהרים בעניין.

● **מה תעשה ב„דבר"?**

עוד לא נקבע. יושבים ומדברים. אבל ברור שזה יהיה משהו בנושא פוליטי־חברתי, ולא על תקן של סופר.

● **„דבר" זה קידום בקריירה שלך?**

אני לא חושב על זה במונחים של קידום. אני כבר מספיק מקודם בחיים. יכולתי לבחור בהרבה אלטרנטיבות. היו לי הצעות רבות מאוד. החלטתי לנסות את דבר.

● **אם עדנה פאר תעזוב את גל"צ — אתה תחזור?**

אם היא תעזוב והאווירה הכללית תשתנה ועוד ירצו אותי — ואני מקווה שירצו — אחזור, לפחות חלקית.

דניאלה שמי

הרגעים היפים ביותר מחכים לך בגן.

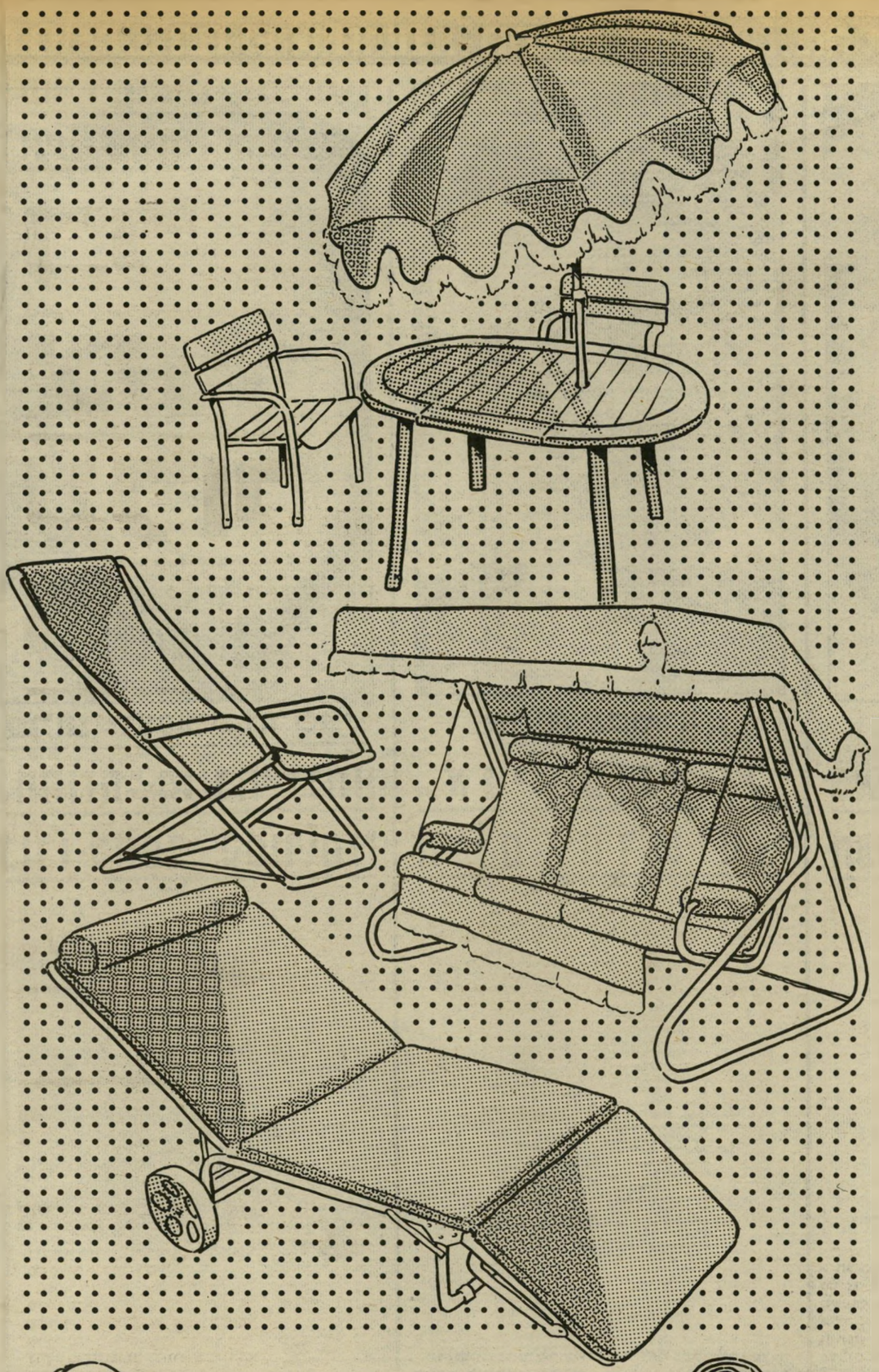

רהיטי הגן המקסימים שראית בשבועוני חו"ל ובחנויות הרהיטים המובחרות באירופה — קרובים אליך היום יותר מאי פעם.

כרמלי דורון — היבואן הגדול בישראל של רהיטי גן ומרפסת מזמין אותך לראות רעיונות חדשים ויפהפיים לריהוט הגן, הגג והמרפסת שלך.
מיגוון עשיר של נדנדות, שמשיות, כסאות נוח, מיטות שיזוף, כסאות, שולחנות, עשויים מתכת, עץ ופלסטיק, בשלל צבעים ועשרות שילובים מחכה לך בחנויות המובחרות בישראל.

מבחר עצום של רהיטי קמפינג מחלקה מיוחדת לוועדי עובדים טל. 03-826173

תוצאות

אורחים מכובדים במלונות הפאר ובמסעדות הטובות

את רהיטי הגן של כרמלי דורון ממיטב היצרנים בעולם, תפגשו בבתי המלון, במסעדות ובבתי הקפה המובחרים בארץ וכמובן בחו"ל.

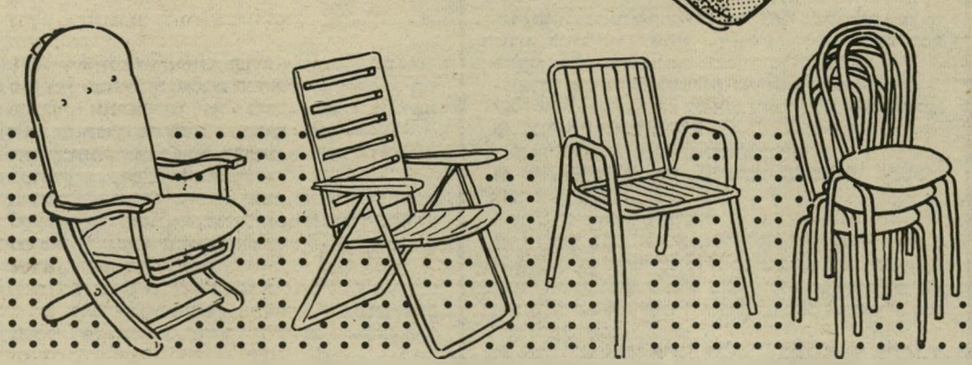

כרמלי דורון

★ תל-אביב, משרד ראשי ואולם תצוגה, רח' הרצל 123

★ רמת השרון, סוקולוב 93. ★ חיפה, היפרכלבו, צ'ק פוסט.
★ באר שבע, אחים יפת, הפלמח 31. ★ ירושלים, אמריקן קמפינג, גבעת שאול.
★ קרית גת, בית נעול, לכיש 7/7 בנין הכחול. ★ רחובות, כיף לי, אחד העם 1.
★ שקם ★ המשביר לצרכן והמשביר המרכזי ★ היפרכל ★ היפרשוק

הסברים מפוקפקים התחילו לפרוח, אך

שני רופאים קובעים: המחלה המיסתורית

אינה פוגעת בהומו־סכסואלים בלבד, אלא —

כל גבר צעיר עלול להיפגע!

במותו הטראגי של עידן גפן (**העולם הזה** 2384), אחרי שלקה ב־תיסמונת ההומו־סכסואליים", זיעזע רבים. אופיה המיסתורי של המחלה, שהרופאים יודעים עליה מעט מאוד, יצר חששות כבדים: האם היא קשורה מכונה שם בשם AIDS (Acquired Immune Deficiency Syndrome), או בעברית: תסמונת של חסר חיסוני נרכש. בינתיים ידוע מעט מאוד על המחלה. באופן כללי מדובר בפגיעה חמורה במערכת החיסון הטיבעי של הגוף, שכתוצאה ממנה בנטייה מינית כזו או אחרת, האם גם נשים יכולים להיפגע?

חוסר־הידיעה של המדענים על גורמי המחלה הוליד, כמובן, גם גל שמועות חסרות־שחר. סופר, למשל, שהמדובר בוירוס ושהמחלה עוברת דרך פי־הטבעת. דווח בביטחון שהמדובר במחלת־מין.

שני רופאים ישראליים, הפרופ־סור צבי בנטוויץ והד"ר זאב הנדזל מהמכון האימונולוגי של בית־החולים **קפלן** ברחובות, חוקרים את התיסמונת כבר כמה חודשים. כשהגיעו הידיעות הראשונות על התפשטות המחלה בין הומו־סכסואליים בארצות־הברית, הם פנו **לאגודה לשמירת זכויות הפרט**, אירגון הישראלי המטפל בזכויות ההומוסכסואליים, סיפרו את כל הידוע להם על המחלה, וביקשו להפיץ את המידע בקרב חברי האגודה. בין השאר התבררו העוב־דות הבאות:

● מהי המחלה?

המחלה אובחנה לראשונה באר־צות־הברית לפני שנה וחצי, והיא הגוף פגיע מאוד לכל זיהום, ואינו יכול להתגבר עליו. במיקרים מסויימים נפגע הגוף בוירוס, ובמיקרים אחרים אף בסוג מסויים של סרטן.

● מי עלול להיפגע במחלה?

סיבות שעדיין לא ברורות, רוב הנפגעים עד כה היו גברים הומו־סכסואליים צעירים. לא ידוע על נשים שנפגעו במחלה. אולם כל גבר צעיר, בלי קשר לנטייתו המינית, עלול לחלות בה.

● הגורמים המשוערים למחלה:

אין כל ידיעה ודאית על הגורמים לתיסמונת הקשה. אולם בחוגים רפואיים העלו השערות באשר לגורמים האפשריים. בין השאר נמנו הגורמים המשוערים הבאים:

- שימוש בסמים מוזרקים.
- שימוש בסמי הרחה („פופרס").
- מחלות־מין חוזרות ונשנות, כמו הרפס, זיבה, סיפיליס ודלקות כבד.
- תזונה לקויה.
- קיום תכוף של יחסי־מין עם אנשים לא מוכרים.
- סיבות גנטיות.

● סימני המחלה:

מחלה יכולה לבוא לידי ביטוי באחת או בכמה מהתופעות הבאות:

- הגדלה או התקשות של בלוטות הלימפה — עם או בלי כאבים — ובעיקר הבלוטות שבצוואר, בבתי־השחי או במיפסעה.
- נפיחויות או תפיחות בצבע סגול או ורוד על העור, או הגדלה של נפיחויות קיימות. תופעות כאלה אינן מלוות בדרך־כלל, בכאבים.
- אובדן מישקל בלתי־מוסבר בלתי־צפוי (למשל: 5 קילוגרם בחודשיים).
- חום שאינו עובר במשך זמן רב והזעה בלילות.
- שיעול יבש, ממושך וטורדני, שאינו נובע מעישון או מהצטננות.
- שילשול מתמשך בלתי־מוסבר.

● מה ניתן לעשות כדי למנוע את המחלה?

שלב זה — מעט מאוד. מאחר שלא ידועים הגורמים לתיסמונת, הרופאים הסכימו לערוך בדיקות בעילום שם. לאותם החוששים להזדהות, לאיתור ואיבחון מוקדם של המחלה. בשלב מאוחר יותר מתכוננים פעילי האגודה לערוך לקיים מיבצע נרחב של בדיקות דם. לאיתור הגברים העלולים להיות פגיעים למחלה. בדיקות אלה שונות מהבדיקות הרגילות, לאיתור מחלות־מין למשל, ואין לסמוך על כך שבבדיקות־דם רגילות תתגלה המחלה.

כל גבר הסבור כי גילה בגופו את אחד הסימנים החשודים, יכול אפשר להציע רק לשמור על בריאות כללית טובה — על־ידי תזונה נכונה, הקטנת הצריכה של אלכוהול, סיגריות וסמים.

■ ■ ■

שמועות הבלתי־מבוססות, שעשו להן כנפיים ארוכות־ארוכות וקיננו גם מעל דפי העיתונים, הדאיגו את פעילי ההומו־סכסואלים, כמו גם את הרופאים המטפלים בתיסמונת המיסתורית. ועד **האגודה לשמירת זכויות הפרט** הזדרז להפיץ בין מערכות העיתונים הודעה כתובה, שבה פירוט העובדות הידועות על המחלה, ומחאה על פירסומים בלתי־נכונים.

„לדעתנו," כתב שלומי פטיה בשם אגודת ההומו־סכסואלים, „נגרם נזק בכך שרואיינו הומו־סכסואלים החסרים את הידע המוסמך אודות המחלה, ואשר לא היו יכולים להביא לפני ציבור הקוראים פרטים מסייעים."

אנשי האגודה הגיעו להסדר עם בית־החולים הרחובותי, המאפשר לחבריהם להיבדק ללא תשלום. לפנות ישירות לבית־ החולים **קפלן** ולקבוע תור לבדיקה. האגודה, מציעה את עזרתה לחבריה, כדי לתאם את המועד והסידורים האחרים לבדיקה זו וכדי לשמור על אלמוניות.

היא מפרסמת את כתובתה — ת"ד 46039 תל־אביב 61 460, ואת מיספר־הטלפון שלה („הקו הלבן") — 03־612457. היא מבטיחה שכל פניה תיענה, ושההזמנות לבדיקות יישלחו לפונים ישירות על־ידי הרופאים.

עד כה היפנתה האגודה בדרך זו לבית־החולים עשרות הומו־סכסו־אלים שביקשו להיבדק.

למרות שהרופאים עדיין מגששים באפילה באשר לסיבות המחלה, הם הצליחו לפתח תכשיר הורמונאלי נסיוני, המופק מבלוטה הנקראת תימוס, הנמצאת קרוב ללב. בעזרת תכשיר זה ניתן, במיקרים מסויימים, לשקם מערכת חיסונית פגועה, ולהחזיר לגוף את כושר ההתנגדות לזיהומים ולמנוע את הסיבוכים הקשים, כמו אותם סיבוכים שגרמו למותו של עידן גפן.

בדבר אחד אין ספק: שכיחות התופעה היא נמוכה מאוד, ואין המדובר כלל וכלל במגיפה. המפחיד ביותר בתיסמונת הוא המיסתורין שבה, ולא מימדי התפוצה שלה.

קורבן גפן
לא וירוס

באם תהיו מעונינים, נשמח לסייע בידכם בתחום זה, ראשית על ידי הספקת מידע לחברי אגודתכם ובהמשך, במתן סיוע רפואי דיסקרטי לאיתור ואבחון של חולים אפשריים. יכול להיות לכך היבט מעשי טיפולי, היות וקיים בארץ תכשיר הורמונלי נסיוני (THF), המופק מבלוטת התימוס, שבעזרתו ניתן לשקם, במקרים מסויימים, מערכת חיסונית תאית פגועה, ועל ידי כך למנוע את התפתחותם של הסיבוכים הזהומיים שהוזכרו.

בכבוד רב

פרופ' צבי בנטוויץ
מנהל מחלקה פנימית ג'
והמכון לאימונולוגיה-קלינית
בי"ח קפלן

ד"ר זאב הנדזל
סגן מנהל מחלקת ילדים א'
ומנהל היחידה לאימונולוגיה-קלינית
בי"ח קפלן

אגודת ההומו־סכסואלים מפנה את חבריה לבית־החולים „קפלן", שבו מפתחים תכשיר הורמונאלי נסיוני לטיפול בתיסמונת שהגיעה לישראל

אנשים

מדוע צפה שר־התיירות בתחרות כדורגל ברומניה, ואיך כמעט נעצר יועץ השר בנמל־התעופה

■ כאשר הודיע השר **יעקב מרידור** על הכפלת התוצר הלאומי הגולמי בתוך שנתיים, גיחכו רבים מבאי־כינוס מועצת הליכוד שהתכנסה בתל־אביב. אחד מפעילי הליברלים נזכר, שערב־הבחירות לפני שנתיים תפס מרידור את סגן־שר־התחבורה המנוח **דויד שי־פמן**, שהיה בהנהלת תחנת־הכוח בחדרה, ואמר לו: „אל תיכנס לחוזים בפחם. עוד מעט לא יצטרכו זאת. „היה זה ימים סרן **סעד חאדד**, ולדווח לו על החלטת הממשלה לקבל את נוסח ההסכם עם לבנון. תגובתו הרישמית של תת־אלוף **יעקב אבן** התחילה במישפט: „לא ינום ולא ישן שומר ישראל."

■ כאשר דנה ועדת־החוקה של הכנסת בתיקון שזכה לשם תיקון **(אוריאל) לין**, שנועד לאפשר למנכ"ל מישרד־האנרגיה להציג את מועמדותו לראשות עיריית חיפה מטעם הליכוד, למרות שאינו גר בעיר הצפונית, שלטו ולמקום המגורים **מאיר בהן** בא לראות אם קליינר יצביע בעד התיקון ונגד יעל רום.

■ תור ארוך השתרך ליד דלת־החדר. חלק מהמוזמנים ישבו על הספסל שהוצב במיס־דרון. בתוך החדר, שבבניין המיפלגה הליברלית בתל־אביב, ישב יושב־ראש נשיאות המיפ־לגה **יצחק מודיע**, וקיבל את הממתינים. הנוכחים היו חברי מרכז־המיפלגה שהוזמנו ביום החמישי שעבר אל חדרו של קן. ביום השני לשיחות ביקש שר־התיירות הרומני, לשעבר שגריר רומניה בסין, שהשר הישראלי יהיה אורחו במישחק כדורגל, ביום האחרון לביקורו. המדובר היה במישחק בין הרומנים ונבחרת צ'כוסלובקיה, על זכות העליה לגמר גביע אירופה בכדורגל. שריר ניסה להתחמק, אך עמיתו הרומני לחץ עליו. שריר ומלוויו הישראלים נאלצו לשנות את סדר־יומם והלכו לצפות במישחק. השר הישראלי הושב ליד מארחו הרומני. בשורה לפניהם ישבה **נדיה קומנצ'י**, שהקהל קיבל אותה במחיאות־כפיים מחרי־שות־אוזניים. הקהל במישחק הגיע מכל רחבי רומניה, היו בו נשים רבות, והוא ליווה את שהייתו ביציעים בשירה אדירה ובעידוד קבוצתו. כאשר ירדה החשיכה נדלקו מלבד הזרקורים גיזרי עיתונים ביציעים והושלכו חזיזי־עשן על־ידי הצופים. כל זה לא עזר, והרומנים הפסידו 1:0. שריר עודד אחרי המישחק את מארחו, אך גבריאלסקו נראה כמי שההפסד אכן השפיע עליו קשות.

■ כאשר חזר השר ומלוויו לארץ, ירד יועצו הנמרץ לענייני תיקשורת **צבי רימון** מהמטוס ופנה לכניסה הרגילה. כאשר הציג את דרכונו בביקורת הגבולות, שאל אותו הפקד מתי הוא יצא לרומניה. רימון השיב, שהיציאה היתה שבוע לפני כן. אמר לו הפקד: „אין לך חותמת יציאה, איך היגעת לרומניה?" רימון ניסה להסביר, אך הוא הת־בקש לעבור לחדר־המישטרה. הפקד ראה שבידי רימון כר־טיס־טיסה עליו מוטבע תאריך היציאה, שהוא זהה לתאריך הנחיתה ברומניה. הוא ביקש מרימון להצהיר שהוא יצא מישראל כדת וכדין, ורק אחר־כך שיחזר אותו. עובדי מישרד־התיירות שחששו שאי־רע דבר מה לרימון, חיפשו בעז־רת הרמקול את היועץ.

■ מנהיג להקת טיפול נמרץ **דורון** („שולץ האיום") **אייל**, לא יכול כנראה להתפרנס מהו־פעות בלהקת־פאנק. עתה הוא התחיל לעבור פעמיים בשבוע כמוזג במועדון־דיקודים בתל־אביב. לקוחותיו הקבועים הם חבריו ללהקה.

■ בתואר „הסרט הקצר ביותר שנכתב עליו הכי־הרבה" מחזי־קים, ללא ספק, שני הקולנועים הצעירים **אילן שאול ונחום מוביה**. כאשר הם הפיקו לפני ארבע שנים את הסרט גלגל ראשון, שבו מתוארים שני חיילי־מילואים המתעללים בערבי. היה זה במיסגרת פרוייקט של החוג לקולנוע באוניברסיטת תל־אביב. הסרט היה חריף מדי, בעיני האוניברסיטה, והוא נגנז על־ידי המוסד האקדמי. מאז ניסו השניים להוציא בדרכים שונות את העותק מרשות האוני־

משה ארנס מחפש את כיסאו (למעלה) בעוד שר־העל לענייני כלכלה, יעקב מרידור, עושה זאת אחריו (משמאל). שר־הביטחון היה אורח מועצת הליכוד, שהתכנסה בבית בני־ברית בתל־אביב. כאשר בא לאולם, הוא הובל למקומו בבימה על־ידי אברהם אפל (למעלה, מאחורי ארנס) מתומכי שר־הביטחון. השניים חיפשו את כיסאותיהם לפי שמות המכובדים שנרשמו על השולחן.

דויד שטרן מסיים לעזור לשלמה להט להסיר את מיקטורנו. שטרן, ח"כ חרות לשעבר, היה בין מוזמני מועצת־הליכוד, שהתכנסה בבית בני ברית בתל־אביב, והוא תפס את מקומו לצד ראש עיריית תל־אביב. כאשר להט ביקש להסיר את מיקטורנו הלבן, עזר לו שטרן. באדיבות רבה.

אחדים קודם להודעתו על המצאת האנרגיה של הנוכל **דני ברמן**, שמרידור נתן לה את חסותו.

■ הסופר הצבאי של עיתון אגודת־ישראל שערים פנה לדובר צה"ל וביקש לדעת, מדוע היה צריך הרמטכ"ל, **משה** („מוישה וחצי") **לוי** לצאת בשבת למארג־עיון כדי לפגוש ברב־החיפאים בוועדה. יושב־הראש **אלי קולאס** והחברים **משה שחל, שבח וייס ואמנון לין** הם תושבי חיפה. לוועדה בא גם הפרופסור **יוסף רום**, כדי לראות אם יצביע ח"כ חרות **מיכאל קליינר** נגד התיקון. רום ייצג את אשתו **יעל**, שרוצה להתמודד על ראשות־העירייה מטעם הליכוד. חברו לסיעה שר־האנרגיה־והתשתית. בפיו היתה בקשה אחת: שיצטרפו לסיעתו. כולם סירבו.

■ עמיתו לשיחות של שר־התיירות **אברהם** („אברש"ה") **שריר** ברומניה מחזיק בתיק נוסף, תיק הספורט. כאשר ביקר שריר בבוקרשט בשבוע שעבר הוא הבין עד כמה שחשוב תיק זה למארחו **ניקולא גבריאלס־**

ברסיטה, ללא הצלחה. השלב האחרון שייך לח"כ העבודה **אורה נמיר**, שהגישה שאילתה לשר־החינוך־והתרבות בעניין זה. מאז הנסיון הקולנועי המר, עברו שני המפיקים לתחום העיתונות. שאול כותב עבור להיטון ואילו מוכיח עורך בניו־יורק ירחון ישראלי הנקרא דגש.

■ נמיר תארח השבוע בביתה אורחים מאנגליה. ציירת ממוצא פולני ובעלה **סובין סטיבן**, שהקשר שלו לישראל: ספר באנגלית על המוסד הישראלי שהוא כתב.

■ כאשר קנה העיתונאי הבאר־שבעי **יצחק שתיל** את מכוניתו מידיו של רופא, לא הפריעה לו העובדה שבצד השימשה הקדמית הופיע סמל הסתדרות הרופאים. להיפך. אך בשבוע שעבר הוא הבין שיחס הציבור לסמל השתנה באחרונה. כאשר החנה את ריכבו באחד הרחובות בבירת־הנגב, הוא ספג קללות וכמעט מכות. הסיבה —

אבי עוז חובש לראשו הינומת כלה (כמעלה מימין) השייכת לאשתו הטריה טלי יצחקי (משמאל באמצע). עוז בן ה־39, ראש החוג לתיאטרון של אוניברסיטת תל־אביב, ערך את טקס הנישואין עם טלי בת ה־27 על גג ביתו בתל־אביב. אורחי החתונה נחלקו לפי תחומי פעילותו של עוז. בין השעות 5 ו־7 באו לחופה בני־המישפחה הקרובים מצד החתן ומצד הכלה. בין השעות 7 ו־9 הוזמנו אנשי אקדמיה ותיאטרון, מאוניברסיטת תל־אביב ומהתיאטרון הקאמרי, שבו עוז חבר בוועדת האמנויות. אחרי השעה 9 בערב באו למקום חבריו של עוז מהוועד נגד המילחמה בלבנון, שבו הוא חבר. עוז היה פעיל בוועדים דומים שהתארגנו באוניברסיטה כמו פורום המרצים והוועד לסולידריות עם אוניברסיטת ביר־זית. עוז הכיר את אשתו בחוג. יצחקי למדה תיאטרון והתקשרה לעוז דרך מרצה אחרת באותו חוג, אהובה בלקין, ששידכה ביניהם.

במקום חנייתו הוקם מוקד רפואי בתשלום, והבאים בשעריו זעמו על כל מי שנראה בעיניהם רופא. רק אחרי שהוא זוהה, התנצלו לפניו המקללים.

■ רובר עיריית תל־אביב **רוני רימון** הביט ברכב שעצר לצידו ברמזור. היתה זו מכונית מרצדס משוכללת. להפתעתו ישב בה, לצד הנהג, **נתן זולד**, יושב־ראש האופוזיציה במועצת עיריית תל־אביב. רימון ניפנף לו בידו, ואז לחץ הנהג על הכפתור והחלון החשמלי שליד וולך נפתח. קרא לעברו רימון: „אסור לך לנסוע במכוניות מסוג כזה. כך יוצא לך שם רע כנציג הסוציאליסטים.“ וולך לא הספיק להשיב, ובינתיים התחלף האור ברמזור מאדום לירוק, ולדיברי רימון לא ניתנה כל תשובה.

■ דרך ציורית לתאר את הסכם השלום בין ישראל ולבנון מצא המחזאי **יהושע סובול** בטורו בחותם. שרכן בא לדייג והציע לו נערה לשידוך, **פישלה** (רג) שמה. הדייג התחתן איתה, ואחרי שלושה חודשים הוא בא בריצה לשדכן וצעק: „הפישלה הזאת ששידכת לי ילדה בן, שלושה חודשים אחרי החתונה! איך אתה מסביר את זה?“ קרא השדכן: „אוי ואבוי, שכחתי להגיד לך שהיא היתה געפילטע פישלה! סיכם סובול: „וכשם שהדייג אכל את הגפילטע־פישלה שלו, כך גם אנחנו נאכל את הגע־פילטע פישלה ששידכו לנו עכשיו — ומי יודע אם נצטרך לחכות לכך גם שלושה חודשים!“

■ אחרי שבכל הצגות בית־המישפט זיכו חבר המושבעים את הנאשם, המירקע, משום שהיא שונאת טלוויזיה. אך זה לא מפריע לה להמשיך ולהופיע בצילומי חלק ב' של הסידרה, שיתחילו בקרוב.

■ ח"כ העבודה **מוטה גור** מכינה עתה במשותף עם שחקן הבימה לשעבר **שימעון פינקל** ערב המבוסס על שירים וקטעי־מישחק ביידיש. בעבר היא הזמרת **בוכבה הררי** מכינה עתה במשותף עם שחקן הבימה לשעבר **שימעון פינקל** ערב המבוסס על שירים וקטעי־מישחק ביידיש. בעבר היא

משה לוי הרמטכ"ל מתפלל לצד אביו, גרשון, מול ארון הקודש בבית־הכנסת היכל־דויד שביד־אליהו. מינויו לתפקיד החדש. בעוד האב ובנו גבה־הקומה פונים לצד מיזרח בזמן התפילה, העדיפו שניים מילדי הרמטכ"ל, איתמר (מימין) ואביטן, להישאר ליד שולחן המכובדים. באי בית־הכנסת מנעו מצלמת העולם הזה ענת סרגוסטי לעמוד ליד ארון־הקודש. בטענה שכאשה היא מחללת את המקום ועליה לעלות לעזרת־הנשים. כאשר לא מיהרה לציית, כמעט שהיכה בה אחד המתפללים במקל־הליכה שהחזיק בידו.

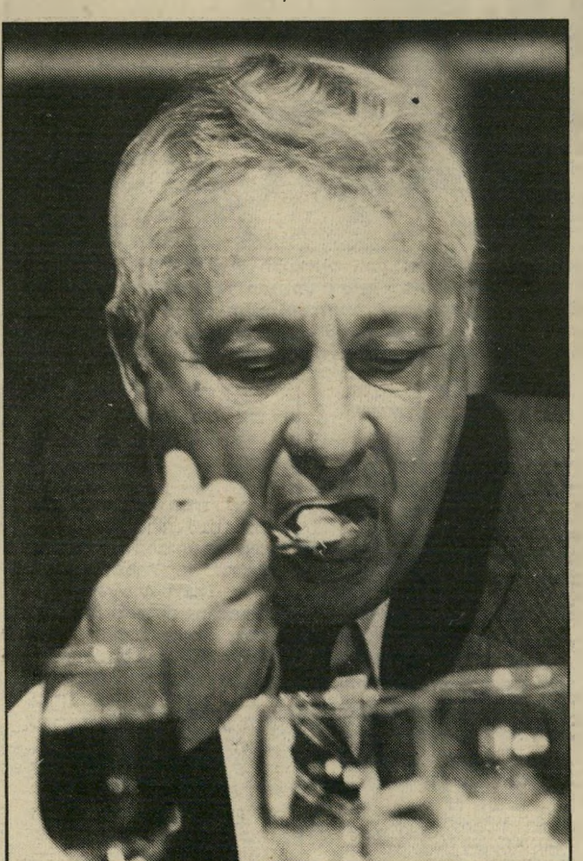

אריאל שרון אוכל בהנאה גלידה בטעם תות־שדה בארוחת־צהריים שבה נאם בתל־אביב, ביום השישי שעבר. השר ללא תיק היה אורח פורום־במה לדיונים כלכליים של חרות, שבראשו עומדים עורך־הדין אברהם (.א״ייביץ) נאמן ומרדכי תגר, מהנהלת רסקו. שרון היה צריך להופיע בכינוס זה בתחילת פברואר, אך אז הוא ביטל את השתתפותו משום שהוא הודח מתפקידו כשר־הביטחון. כאשר הוא בא עתה לנאום במלון הילטון, נכחו במקום רק כמה עשרות מוזמנים. אחרי שכולם סיימו את הארוחה, ענה השר לשאלות הקהל.

בעים והקהל את האנס **יאיר רובין**, מאשמת אונס השחקנית **גילת אנקורי**, חל מהפך ביום השישי שעבר. המופע של **יעקב בן־הרצל** התקיים לפני סטודנטים מה־טכניון. חבר־המושבעים כולו הרשיע את האנס, בעוד שבקהל נחלקו התוצאות כמעט באופן שווה. עד לאותה הופעה איימה אנקורי שהיא תפרוש מהמופע, משום שאין היא יכולה לסבול שהקהל לא מקבל את עדותה המרגשת. עתה היא בוודאי תשאר.

■ השחקנית **ליאורה ריבלין**, ממשתתפות תוכנית הטלוויזיה קרובים, קרובים, גילתה שהיא לא ראתה את התוכנית על מתגלה כבן מסור. לבוקר שבתרבות שהתקיים במוסי־און תל־אביב, שבו הוא הופיע כמרואיין, הוא בא בלווית אמו ואם אשתו.

■ המנכ"ל לשעבר של רשות־השידור **יצחק ליבני** ביירך על הקמת קול המוסיקה וגילה, שריבוי הרשתות שבהן הוא התחיל, גרם לו נזקים של ממש. ליבני סיפר, שהוא לא מסוגל לקרוא או לכתוב בלווי רקע מוסיקאלי, גם כאשר הרדיו מנגן אצל השכנים. לעומתו מעיד על עצמו מנהל הרדיו הנוכחי **גדעון לב־ארי**, שהוא דווקא נהנה לעבוד בלווי מוסיקאלי.

התפרסמה כאשר הופיעה בשירה ביידיש לצידו של השחקן המנוח **שימעון דג'גן**. הררי היא תימניה במוצאה.

■ העתונאי הישראלי היושב בסקנדינביה **עלי כהן** חוטא מעת לעת גם בכתיבה לעיתון הילדים מישמר לילדים בנושאים שונים ומגוונים. אביו **רוברט** (72) הוא קיבוצניק, שמיקצועו נגר ותחביבו המצלמה. צילומיו של האב קישטו אף הם לא אחת את שעריו של שבועון־הילדים, אך עד כה טרם פגשו האב והבן זה את זה מעל רפי־העיתון. בגליון „יום ירושלים“ הופיעה רשימה של עלי, כשהצילומים המלווים אותה נעשו בידי רוברט כהן.

בלונים

מאת **דניאלה שמי**

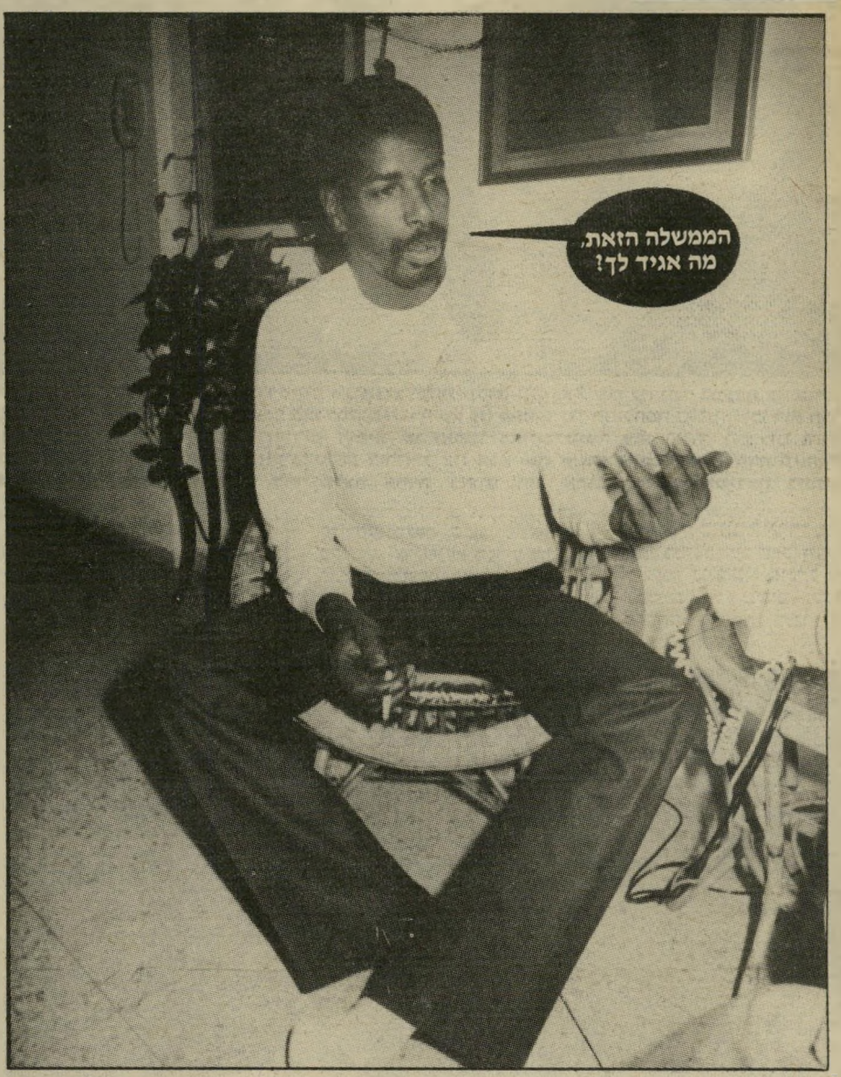

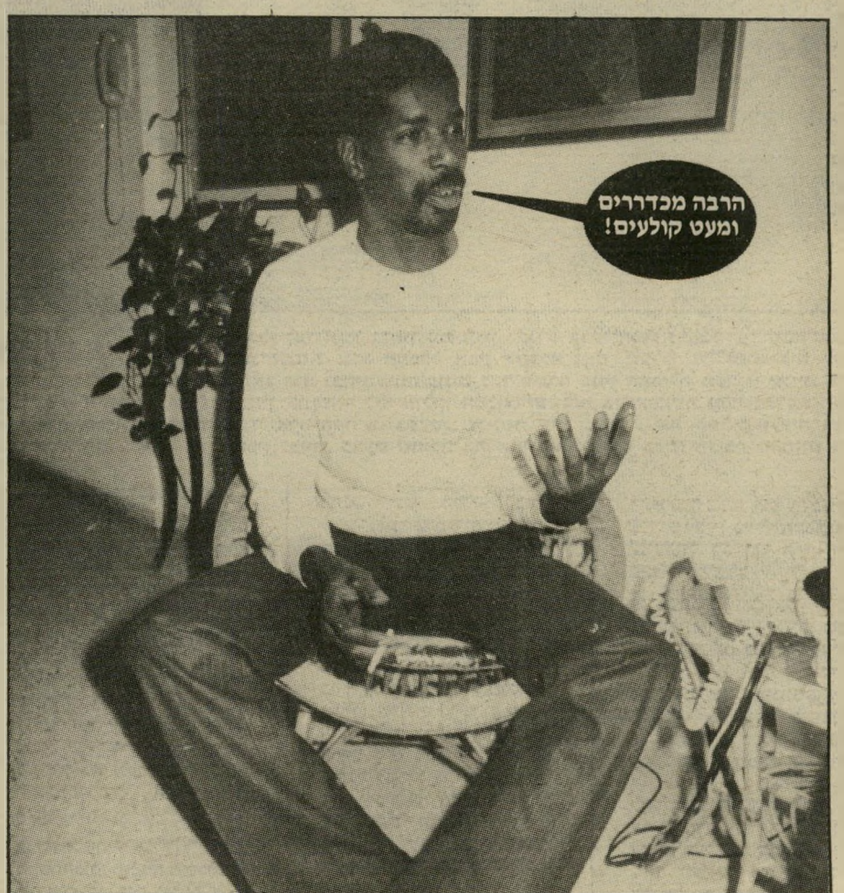

כדורסלן אולסי פרי

אנשים

ההרידור הוליד עכברידור ואיכה ישבה מדד

■ האסטרולוגית **מרים תמיר** קיבלה סוף־סוף מכשיר־טלפון לביתה. אחת השיחות הראשונות שהיא ניהלה היתה עם שרידי מישפחת השאה בלונדון. בעבר ביקרה תמיר באיראן, והעניקה שירותי מיפוי אסטרולוגי למישפחת המלוכה. אחר־כך כאשר שהתה כמה שנים בארצות־הברית, היא היתה בקשר מתמיד איתם. עתה הם איתרו אותה בישראל ופנו אליה שוב, הזמינו אותה על חשבונם לבריטניה, כדי לקבל את עצותיה.

■ הזמר **מיקי גבריאלוב** עסוק מאד בימים אלה. הוא מופיע בהצגת־הילדים יפתח המלוכלך. בו־זמנית הוא עובד על תקליט סולו ראשון שלו שייצא בחורף, ועל תקליט אופרה לילדים — מקס ומוריץ שמו. בהקלטת התקליט נוטלים חלק שני ילדיו, **ירן ואביב**. בין חזרה וחזרה הוא מפיק סרט אנימציה בווידאו על האופרה.

■ בואו של נשיא חברת־בשמים בינלאומית לישראל, לשם הפצת בושם חדש של חברתו, עורר את דוגמניות־הצמרת של ישראל. כל אחת מהן רוצה להיות הדוגמנית שתפרסם את הבושם בארץ. במסיבה שערכו נציגי החברה בתל־אביב, לא משו הדוגמניות **קארין דונסקי, שרונה מארש וזיווה מצר** מסביבתו של הנשיא, ג'ורג' **ברי**. לקראת סוף הערב באה למקום **פנינה רוזנבלום**, שגם היא ראתה עצמה מועמדת. מרוב התרגשות היא שפכה מעט מהיין שהיה בכוסה על חולצתו של ברי. אך גם אילמלא תקרית זו, לא היה לה סיכוי רב. למרות שנציגי החברה לא גילו לדוגמניות מי מהן תיזכה בהצעה, הכרוכה בכסף רב, הם הודיעו שלרוזנבלום אין סיכוי. לעומתן זכתה במחמאות הזמרת **ריקי גל**, שהקליטה בעברית את תשדיר־הפירסומת לרדיו של החברה.

פסוקי השבוע

● **המחזאי יהושע סו־בול**, על כישלון המדיניות הכלכלית של שר־האוצר, יורם אריזור: „ההרידור הוליד עכברידור."

● **הרב מנחם הכהן**, על הנ"ל: „באוצר אווירת נכאים וקינות איכה ישבה מדד."

● **שר־העל לענייני כלכלה יעקב מרידור**: „בקרוב תובא לפני הממשלה תוכנית צמיחה כלכלית, המכוונת להגדיל בהרבה את התוצר הלאומי הגולמי. אנחנו עומדים לפני פריצה גדולה בצמיחה הכלכלית."

● **הרמטכ"ל היוצא רפאל („רפול") איתן**, על שלום עכשיו: אינני חושב שהם מבטאים כמיהה לשלום. הם קבוצת תעמולה רועשת, רעשנית."

● **הנ"ל**, על התנחלות בלב ישוב פלסטיני בגדה: „צריך לשבת מעל שכם, ובתוך שכם, בכיכר המרכזית של שכם."

● **השר־בלי־תיק אריק שרון**, על ההסכם שנחתם עם לבנון: „זוהי תמימות יהודית שעמדה מול ערמומיות ערבית ותיחכום אמריקאי."

● **הבדרן דודו טופז**, על תחזיתו שבית"ר ירושלים תנצח את שימשון תל־אביב: „מאז הבחירות אני, כידוע, בעד אנשי המנורה."

● **המועמד לראשות עיריית תל־אביב דב בן־מאיר**: „לתפקיד ראשות העיר יש שניים. המועמד והזמני. וצ'יץ' יודע זאת היטב."

● **הנ"ל**: „שלמה להט נוהג כמו מרי אנטואנט. אין לו כסף אך הוא מחלק עוגיות של מופעים ואירועים לתושבים."

● **המשורר יב"י**: „השמש משזפת, הבורסה משותקת, וערך האדם כמעט בעליה, אינש־אללה."

יהושע נהרי פעיל הליברלים הכין את כיסא היושב־ראש לשר־המישפטים משה ניסים (משמאל), כאשר זה בא להשתתף בדיון על חוק־הגנת־הדייר, שהתקיים בבנין המיפלגה הליברלית בתל־אביב. ניסים העדיף לשבת בצד השולחן ולא בראשו, והשאיר את נהרי, יושב־ראש התאחדות התעשיינים בראש השולחן.

BROADWAY 80

בבדיקה של Monde Selection, המרכז הבינלאומי לבדיקת איכויות בבריסל, זכתה BROADWAY 80 במדליית זהב לשנת 1982 על איכותה המעולה.

טעם אמריקאי. תערובת אמריקאית.

816 T2IO

אזהרה - משרד הבריאות קובע כי העישון מזיק לבריאות

יריד מעון 83

אדם ומעונו

12.5-4.6

גני התערוכה תל-אביב

שעות הפתיחה –
בימי חול: 17.00–23.00;
במוצ"ש מצאת השבת ועד חצות

לפי בקשת הקהל גם ביום ו'
בבוקר: 10.00–14.00;

אירוע כזה רק פעם בשנה!

יריד קניה ובילוי לכל המשפחה

פסטיבל ארועים

לראשונה במסגרת אדם ומעונו פעילות סביבתית במימד אחר –
- נעל ענקית של "גלי" ובה הופעות קוסם, ליצנים ותזמורות.
- על במת אבקת הכביסה "פרסיל" יופיעו ליצנים בקטעי "כתמים, כביסה ונקיון".
- בפינת הצחצוח של "SHOE SHINE BOY" יבריקו את נעלי המבקרים.
- מופע פנטומימה בביתן גלריות לריהוט "הגר".
- ערב ערב תצוגות אופנה של מיטב היצרנים.
- מחול אירובי להמונים עם ורד צבעון.
- דמות ענקית מהלכת של "מאטל"
- מכונית הליצנים של "פיאט".

יריד קניות

ביריד אדם ומעונו הצעות מיוחדות ומפתות. יריד סגנוני עשיר בחידושים ובשלל מוצרים מכל הסוגים ומכל רחבי תבל.

חידונים ופרסים

כל כרטיס כניסה בתשלום מהווה תלוש השתתפות בחידון ענק. הפרס: מכונית פיאט פנדה, מתנת חברת פיאט.

עיר מסעדות

חגיגה גסטרונומית לכל המשפחה בעיר המסעדות המיוחדת. פסטיבל של מאכלי עמים – בין הקניות והארועים.

חויות לילדים

שפע פעילויות לילדים עם "לגו" וסוכנויות קופמן. לרווחת ההורים – גן משחקים של "לגו" בפיקוח מטפלות מנוסות.
הגן פתוח יום־יום מ־17.00–21.00; במוצ"ש, מצאת השבת עד 22.00 (בימי שישי סגור!)
- תצוגת שלב הגמר של תחרות מדלים מאבני "לגו".
- הפנינג דגמי "לגו" – בנית דגמי "לגו" על פי נושאים בימים א'–ה' בשעות 18.00 ר־21.00 ובשבת מ־20.00 עד 21.00.

כל ילד שיביא גמל מעופף מ"לגו" בימים א', ב', ה' – מ־17.00 עד 18.00 (בלבד) יזכה בכניסה חינם ליריד.

במקצב דרום אמריקני סוער – להקת הייצוג מס' 1 של קולומביה

מדי ערב על במת ענק במרכז היריד תופיע להקת הייצוג מס' 1 של קולומביה ב"מקצב דרום אמריקני סוער". עשרות רקדנים חמרים במופע סגנוני מרהיב ומלהיב.

תחבורה:
תחבורה ציבורית ליריד וממנו מובטחת – אוטובוסים: 21, 28, 47, 48; אגד: 526.
רכבת – תחנת רכבת מיוחדת לבאים מחיפה והצפון, בימים א'–ה'.

מרכז הירידים בישראל

גני התערוכה תל-אביב, שד' רוקח, ת.ד. 21075, טלפון: 03-474131

כרטיסי הנחה לקבוצות מאורגנות ולועדי עובדים להשיג ב"קסטל" 447678/444725(03)

אפשרות לקניה בויזה.

יללת צבוע העומד על הדם

כאיש־שמאל, הרואה בהומניזם ובאחוות־עמים את הבסיס והזכות לקיומו הפוליטי, ומכונה על כך „בוגד" „אויב העם", „ותוקע סכין בגב", עומד הנני מהצד, מתפעל מגל הכאב והביקורת למאמריו האחרונים של אמנון דנקנר, וזאת כשכל מי שגר בארץ ובמיוחד בשנים האחרונות, אמור היה לגדל זה מכבר עור־פיל בכל הנוגע לצביעות ולחוסר־הרגישות לגבי הנעשה מסביבו.

אומנם אין להסכים לניתוחו הרגשני והשיטחי של דנקנר במאמריו האחרונים, למרות שבמאמרים אחרים יודע הוא להציג את המציאות הישראלית כהוויתה.

מקור טעותו הינה יפהפיות־הנפש של הליברליזם הישראלי, שהוא לוקה בה ביחד עם סופרים אחרים הנוקטים באמות־מידה של מוסר־כפול, שסיגלו לעצמם בתקופת המערך. הם אינם מסוגלים לראות את המהות שעומדת מאחרי אותה דמוקרטיה פורמאלית שהפקירה במשך כ־30 שנה את מחצית האוכלוסיה (עדות המיזרח וערבים) לבערות ונחשלות, ושימשו תשתית

„כבן עדות־המיזרח שותף בנימין בן־אליעזר לערכי התרבות הערבית; כמושל צבאי הוא שותף לרדיפתה!"

לבניית המערכת הפשיסטית העולה ומתגלה במלוא עוצמתה וגסותה בארץ.

אני מאמין שדנקנר אכן כתב את שכתב בדם ליבו, לאור האירועים האחרונים שבהם התגלה פרצופו האמיתי של המישטר, ושל אלה שמעשים מסוג זריקת הרימון לא גרמו להם להתרגש כשלא פגעו ביהודים. אך דנקנר וחבריו מועדים לטעויות מסוג זה, מכיוון שאין בידם הכלים לניתוח מהות התופעות כפי שיש לאנשי־השמאל. לכן ידונו ויתרגשו במרבית המיקרים רק לגבי ההתרחשויות עצמן ולא בסיבותיהן.

בציניי „אנשי־שמאל" כוונתי לא לכל אלה שזרזירי־העט מדביקים להם תו של שמאלן, ובזה אמורים לחסלו ציבורית, אלא לאותם אנשים שבגישתם הפילוסופית, הסוציולוגית והכלכלית נשענים על בועז ויכין של התיאוריה המרכסיסטית.

■ ■ ■

דנקנר וחבריו אינם צבועים, לפחות, למרות הכל אינם גזענים — אלא אובדי־דרך. בעוד שבעיתו של בנימין בן־אליעזר (הארץ, 4.3.83, „בין המיזרח והמערב") הרבה יותר סבוכה.

איש זה הינו פוליטיקאי ממוסר, הנאבק על נתח מהשלל הקואליציוני ומיפלגתו עושה זאת בפה מלא ובשקיקה, ומוכנה למכור את כל בני עדות המיזרח עבור נזיד עדשים.

בתקופת חייה הקצרים, הגיעה מיפלגתו להישגים מפליגים בשטח זה, כפי שהיתה לשותפה מלאה בכל מעשה הנבלה שנעשו בגדה — וזאת מבלי להתייחס לתפקידו הישיר והמביך של בן־אליעזר עצמו כמושלה הצבאי.

נפנה לתרגיל המטרולוגי של מר בן־אליעזר ביחס למהומה שהיתה קמה, אילו מתבטא היה דנקנר כנגד הערבים, כפי שהתבטא נגד עדות המיזרח.

מה לבן־אליעזר כי יליץ? האם לא קרא, לא שמע, את ההתראות של אנשים מהשמאל וכן חלק מאנשי המרכז הפוליטי באומרם שכל העומד על דם נקיים ישלם בדמו הוא? האם לא שמע על מה שנעשה בגדה ב־10 השנים האחרונות?

האם לא חש, בהיותו מפקד בעל זכויות אבסולוטיות לחיי אדם שהופקדו בידיו, איך נשמט הרסן האנושי מידיו והופכו לכובש עריץ בתוקף הנסיבות, למרות ששילטונו שם החל בצורה „ליברלית" יחסית?

העם בישראל נוהג שנים ארוכות לקרוא בשלווה ולשמוע על הפקרת דמם של ערבים ושיחרור רוצחי ערבים.

מוחו נשטף באידיאולוגיות פשיסטיות שהיכו שורשים בציבור ואכלו כל חלקה טובה — אידיאולוגיות המטיפות ל„זכויותינו ההיסטוריות" בהנמקות מיסטיות ובמסווה ראציונלי, והמנסות להצדיק את המשך שליטתנו על עם זר, כמו את הרגשת עליונותנו התרבותית־טכנית־מוסרית.

בן־אליעזר הנכבד לא הבין ואיננו מבין עד היום, שגל המשטמה הלאומנית הזאת ישטוף בסופו של דבר אל מעבר לקו הירוק מזה, ויכה בבסיס קיומנו הלאומי, המורכב משילובן של תרבויות שונות, וביניהם תרבות המיזרח שהיתה למרמס.

בן־אליעזר צודק בציינו, שאין תרבויות גבוהות ונמוכות ואיש אינו פטרון להישגים האנושיים של גדולי המדע והתרבות בעולם. אך מה הן מסקנותיו האופרטיביות לגבי התרבות הערבית, כבן עדות־המיזרח הוא שותף לערכיה, וכמושל צבאי הוא שותף לרדיפתה השיטתית?

הידוע למר בן־אליעזר הנכבד על שבגדה נפסלו ספרים ערביים המותרים בישראל — או שמא בתקופת שילטונו בגדה לא נפסלו ספרים, אלא רק לאחריה? ואם כן, איפה היה שומר תרבות זו ומדוע לא נשמע גינוי או גינוי מיפלגתו על מעשה פראי זה?

אפשר היה לצפות שרוח רעה זו, שבן־אליעזר היה שותף בהעלאתה, תכה גם באלה שקופחו ובוזו בגלל תרבותם, היא תרבות המיזרח, שהיא גם תרבותו. האם לא הבין שלא ניתן לקפח ולבזות את התרבות הערבית מבלי לבזות גם את בני־עדתו, במודע או שלא במודע?

בני עדות־מיזרח אלה, שהוא יוצא לכאורה להגנתם, הם

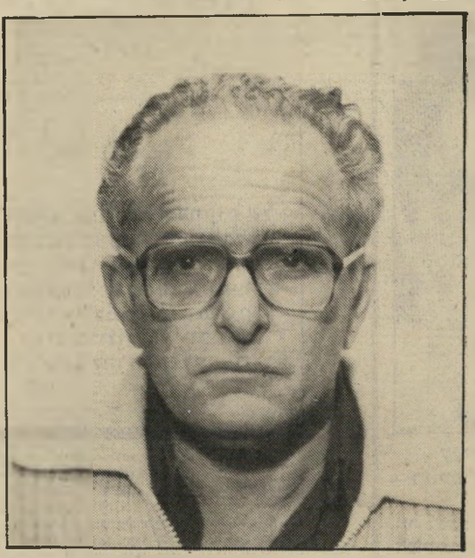

שנפגעו מביזוי התרבות הערבית ומפגיעה בזכויותיהם הטיבעית של נושאיה בביתם בגדה, כבביתם בשכונותיהם היהודיות בישראל.

בן־אליעזר שותף בדיעבד לכל אלה, ולכן חלילה לו מלהתעטף באצטלה של מגן עדות־המזרח. מעשיו מדברים בעד עצמם והוא טובל ושרץ בידו.

■ ■ ■

כדנקנר וכרבים אחרים, קצתי גם אני בהכתרת כתרים ובהעלאת קטורת למורשת יהדות המיזרח, רבניה, צדיקיה, משורריה, שזכותם במקומה עומדת. בכבלי תרבות, קמו גם ליהדות המיזרח מנהיגים, סופרים. רבנים שעלו עם עליית התרבות הערבית, שבתוכה חיו ושבתוכה גדלו, כפי שאיתה שקעו בשקוע תרבות זו. ככל הומניסט אשמח בפרוח תרבות כלשהי ואבכה דיכוי תרבות ושקיעתה.

אין דבר זה מוסיף או מוריד מזכותו ומיכולתו של בן העדה הנידחת והנחשלת ביותר לזכות במדינת־ישראל בהעלאה אישית מהירה ולהבאתו לאותה רמה טכנולוגית־תרבותית הקיימת אצלנו כיום, והמאפיינת לדאבוני ברובה את בני עדות־המערב. שמירת רמה טכנולוגית־תרבותית ספציפית לישראל הינה תנאי להישרדותנו באיזור כיחידה לאומית־תרבותית, ולא דווקא באספקט הצבאי.

כל המונע, אובייקטיבית, מבני עדות־המיזרח להשתלב במערך תרבותי זה, הוא־הוא הבוגד האמיתי בחזון הקמת מדינת ישראל.

■ ■ ■

תהליך התברגנותה ותיחכומה התעשיתי של החברה הישראלית בעידוד המערך הביא, בהכרח, לגדול הפער המעמדי, שהתפזר בהתאם לרמת־הכישורים של העדות השונות ויכולת התאמתם לצורכי החברה התעשייתית.

רק על־ידי מאמץ ושמירת מיבנה חברתי סוציאליסטי ניתן היה לגשר במהירות על פער־ההשכלה, שאין להתעלם ממנו או להתכחש לו.

לארץ זו הוזרמו סכומי עתק, ששום ארץ־הגירה בעולם לא זכתה בהם. סכומים אלה הופנו בדיעבד לחיזוק הערכי והחומרי של הנבורגנות, ולא להעלאתם התרבותית והכלכלית של בני עדות־המיזרח הנחשלות.

המערך שילם על מעלליו אלה בהתנוונותו האידאית־חברתית, ובהפסידו את השילטון. אך האם מסוגל הימין ב„הדרו" לעזור למעמד המקופח, המתגלה בארץ ברמות עדות המיזרח? מה מהותו של ימין זה?

ככל ארץ בעולם, גם אצלנו הימין יונק את חיותו מעצם קיומה של שיכבה נחשלת באוכלוסיה, המשמשת עבורו הן כבסיס אלקטורלי והן כמקור להשתלטות על הרחוב על־ידי בריונות. הדבר נעשה כמובן בהנהגתה של שיכבה חברתית אחרת, שהינה בעלת כישורים לתמרן ביריונות זאת לפי צרכיה, והיודעת לכסותה במתק־לשון של „אלימות מילולית", „אלימות שבשתיקה" וכו'.

שיכבה זו היא גם הנהנית הכלכלית משליטה בהמון נחשל זה.

מצב זה מתגלה בארץ בצורתו הקלסית, ותואם לחלוטין את „הטיפוס האידיאלי" התיאורטי, והמבוטא בתנועת הליכוד ובגרורותיה. פן אחד של תנועה זאת מייצג את ההמון המשתלהב ואחוז התזזית לשמע הדמגוגיה הסוציאל־דתית־לאומנית. רבים הקשורים בפן זה שייכים לעדות־המיזרח. צידה האחר של אותה תנועה הוא חלק מהמעמד הבורגני ודובריו, המעוררים רוח־תזית זאת, ושהינם כמעט על טהרת עדות אשכנז.

דמותו הרוחנית של בן־אליעזר עולה בבירור בהתייחסו בכאב „ליצירת הפרולטריון על־ידי המערך", וזו גם אחת מטעויותיו הבסיסיות בניתוח החברה הישראלית (במידה שהוא עושה זאת). ומכאן גם נקודות־המוצא לשיתוף־הפעולה הפוליטי שלו עם הימין.

בן־אליעזר אינו מבין — בגלל פרדיגמות החשיבה המאפיינת את מיפלגתו — שאילו המערך היה מצליח ליצור פרולטריון אמיתי, לא היה צריך לתת את הדין לפני מיפלגת הימין. המציאות או היתה הפוכה מהשקפתו של בן־אליעזר, שאסונם של בני עדות־המזרח הוא בפרולטריזציה שלהם, כביכול.

יסורו ושורש בריאותו של עם מורדני הוא פרולטריון, בניטויו המתאים למציאות העכשווית. אלא, למרבה הצער, הקים המערך ב־50 שנות שילטונו גם לומפן־פרולטריון („פרולטריון של סחבות") גדול. ומאחר ששיכבה זו זהה במידה רבה עם עדות־המזרח, יש לנו, כל בני העם הזה, בעיה חמורה ביותר. עלינו לנתץ את התדמית של החלוקה העדתית ולהציגה על בסיסה האמיתי, הוא הבסיס המעמדי.

„כל עוד בני עדות־המיזרח יחנו יד לדיכוי הפלסטינים, בני תרבותם בעם השכן, יהיו גם הם מדוכאים ומושפלים!"

לא נגזים אם נאמר, שהיכולת להפוך את ההמון למעמד־פועלים בעל הכרה היא שאלת עתידה של ישראל, כפי שהיא שאלת קיום ראשונית למדינה.

וזאת, מכיוון שמדינתנו קטנה מדי, רכה ובלתי־מגובשת כדי לשאת ולעבור את הגל העכור של הפשיזם בצורתו הישראלית, ולהמשיך ולהתקיים לאחר מכן.

כנאמר קודם, פרולטריון המחבות נוהה בנחשלותו אחרי הדמגוגיה הימנית הפשטנית, המעוררת את היצרים הבהמיים באדם, המשתלבים בניכור ובמרירות של קשיי החיים וביוצרות חומר־נפץ אימתני.

חומר־נפץ זה הינו כלי־מישחק בידי הימין ותנאי לקיומו, לכן ידאג הימין תמיד להבעיר חיצונית על אש קטנה או גדולה, בהתאם לצרכיו, ובאותו יחס גם למציאת אויבים מבפנים שחומר־נפץ זה יופנה נגדם.

ומכיוון שיש לשמור על קיומו וחידושו של חומר־נפץ זה, יש גם לשמור על שיכבה חברתית שתספק זאת. ולכן, במטרה להבטיח את קיומו, יבטיח הימין את קיומם של עדות־המיזרח כתת־תרבות, יעודד את המימונה והסהרנה, וישאירם כשמורות־טבע לצרכיו הפרטיים ביותר, אך במסווה של טובת האומה.

מסיבה זאת גם דומים להפליא ביטוייהם של פשיסטי כל העולם: „אויבי המדינה", „בוגדים", „תוקעי סכין בגב", וכו'. ביטויים אלה הופנו באופן שיגרתי בארצות הפשיזם נגד אותם שהתגלו והוזכרו לאחר מכן כגדולי התרבות האנושית והיו גם התירוץ לרדיפתם ולרציחתם.

טפוח בערות ושינאת חינם לא הביאה מעולם לפריחה ושילוב תרבותי פורה, ומכאן נובעת הסיבה לעקרותם התרבותית של תנועות הימין בעולם. וכך גם בארץ אין בכוחה לפתח כל תרבות, אם כי יש בכוחה לחלק מכשירי טלוויזיה. וגם זאת משלם הציבור וישלם, בריבית קצוצה ובדמים מרובים — תרתי משמע.

הימין עם „ההדר" הצבוע שלו, שמר בן־אליעזר כה מתפעל ממנו, הוביל ויוביל כתנועות אחיזת לו בעבר בהדר רב ולקול תרועת־חצוצרות את בני־עמו־הוא לטבח, מבלי להתייחס כבר לטבח בני עמים אחים, שדמם כמובן מותר.

הימין פוחד פחד מוות מתרבות פורחת. הדבר הוא באמת בנפשו, ולכן יעשה כל מאמץ להחזיר את העדות הנחשלות למקור נחשלותן.

הוא יעשה זאת על־ידי עידוד המסורת הדתית קנאית, שאת פרי באושיה אנו אוכלים כבר עתה. אם כי בראש מטפחיה עומדים אשכנזים, הרי השפעתה ההרסנית על בני עדות־המיזרח כבר ניכרת, כשבנחשלותם הינם משמשים מכשיר לתכניות ההתפשטות והדיכוי הלאומי של בני תרבותם — בני העם הערבי הפלסטיני.

בארץ זו לא תתאפשר התפתחותה של תרבות חדשה המבוססת על תרומתם של העדות השונות מבלי שתהיה מושתת על בסיס הומני ואחוות העמים, וכבואת גם סובלנית לתרבויות שונות.

ולכן, כל עוד בני עדות־המיזרח ילכו שבי אחרי סיסמות לאומניות פשיסטיות, ויתנו יד לדיכוי בני תרבותם־הם בעם השכן, יהיו גם הם מדוכאים ומושפלים ומקופחים.

בכייתו של מר בן־אליעזר ויומרותיו לשמש כדובר עדות־המיזרח הן בבחינת יללת־צבוע העומד על הדם.

אמנון נוימן, נהריה

מכתבים

אוצר ללא תחתית

היצור המפחיד ביותר – חצי מפא"ניק חצי ליכודניק.

שר־האוצר הוא אחד מתלמידיו המוכשרים של הפרופסור דן פטנקין. לכן אין פלא שהוא נוקט בכמה משיטותיו המפורסמות של המנוח פינחס ספיר. מבין שתי האסכולות הכלכליות המשמשות היום בעולם המערבי — זו של פרידמן־תאצ'ר־רגן

שר־האוצר אריידור
האינפלציה מדלגת בעליצות

וזו של הממשלות הסוציאל דמוקרטיות — ליבו ושיכלו מטים אותו חזק־חזק לכיוון הנכון: למניעת אבטלה במחיר אינפלציה.

אולם יורם אריידור הוא גם יו"ר הנהלת תנועת־החרות. עליו לרצות את המיליונרים התומכים בליכוד ואת הסחטנים הדתיים, להוריד את השכר הריאלי ולשפוך את טיפות התקציב האחרונות על כל גיבעה ותחת כל עץ רענן בגדה המערבית הכבושה. לכן הוא נשאר כשצרור נקוב בידו, הרופאים והמורים מרגישים מרומים, יתרות המטבע אוזלות, החוב החיצוני גדל והאינפלציה מדלגת בעליצות לעבר ה־200 אחוז.

היה כבר מי אמר: מפא"י היא מבחילה, הליכוד הוא מפחיד. אבל צירוף של השניים הוא מיפלצתי.

משה ששון, טבריה

• • •

שגיאות־העבר ועוברות־ההווה

מה ההבדל בין שכם עילית ואלנבי תחתית?

בתוכנית הטלוויזיה יומן השבוע ביום השישי לפני שבועים שודרה כתבה על "מאחז ברכה" (שכם עילית). רואיינו מתיישבים שרובם "מתיישבים מקצועיים" העוברים ממקום למקום ליהד את הארץ.

אחת המתישבות חתמה את הראיון בשאלה: "אם אסור לי לגור בשכם, מה אני עושה ברחוב אלנבי?"

המתיישבת העלתה בעיה אמיתית: אם יש "זכות היסטורית", כי או היא אכן קיימת גם בשכם. ו"זכות" זו לא מושגת ברוח־הקודש, אלא בכוח הנשק. בשמה קידשנו חמש מילחמות וכמה מיבצעים ביניהן. בשמה יצרנו מאות־אלפי פליטים מסביבנו, חומת־שינאה מתרחבת — ועוד היד נטויה.

ויש מסקנה אחרת — "זכות היסטורית" היא נחלת ההיסטוריה. הדרך היחידה לחיות פה היא להכיר בעובדות־ההווה ובשגיאות־העבר, ולכונות עתיד אחר — של שלום עם הפלסטינים. שיכון רק אם נכיר ב"זכות החוקית" שלהם להגדרה עצמית ולהקמת מדינה עצמאית.

חנה פיירשטיין, תל־אביב

• • •

הזכות למות בכבוד

הגיע הזמן להקמת בתי־קברות קהילתיים, שבהם יוכל להיקבר כל מת – מבלי שיפשפשו בדתו, בעברו או בנירותיו (.תרזה עוברת אל השרותים", "העולם הזה" 2383).

את המושג "כבוד המת", לפי פרשנותה של היהדות האורתודוכסית, קשה לתפוס במושגים של תקופתנו. ברור מכל מקום, שכוונת יהדות זו בכל תחומי המוסר שלה — ליהודים בלבד. זאת אנו למדים שוב מפרשת המנוחה תרזה אנגלוביץ, אשר משום שאינה מוכרת כיהודיה לפי ההלכה, יש לעוקרה מקברה ולהעבירה לשולי בית־הקברות. פסק־ההלכה שניתן בעניינה של תרזה, תקף גם לגבי כתה שנפטרה לפני־15 שנים, ונקברה אף היא כיהודיה בין יהודים.

פסק־ההלכה שלפיו הוזמנה עדינה הרפז, בתה השנייה של המנוחה, להיות נוכחת ביום ה־1 במאי השנה בהעברת גופת אמה, מעורר שאלות לפוסקים

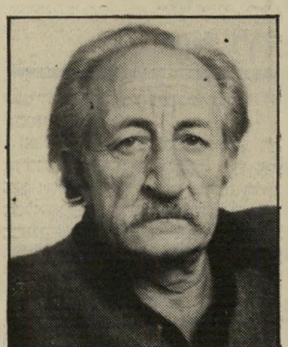

קורא חסון
בתי־קברות אחרים

עצמם. שהרי אם אין לא־יהודי צריך להיקבר בין יהודים, הרי שגם יהודי אינו צריך להקבר בין לא־יהודים. לפי פסק־הלכה זה, יש לעקור עצמותיהם של חיילים יהודים רבים שנפלו בשתי מילחמות עולם, ונקברו בבתי־קברות צבאיים — הן בארצנו והן ברחבי העולם, וכן כל יהודי אחר בבתי־קברות שונים בעולם. אם יש הגיון כלשהו בפסק־ההלכה, הרי שהוא תקף לכלל ויש למצותו עד תום, ולא רק לגבי תרזה אנגלוביץ.

אלא שבילבול זה שאליו עשויה להקלע הרבנות היהודית האורתודוכסית אינו מעניינו של ציבור בלתי־מאמין. ציבור זה מעוניין להשתחרר מחיבוק המוות ומטקסים רתיים מבישים של החברה קדישא. לא תהא זו הגזמה אם אומר, שיש רבים החוששים מפני יום מותם, רק משום הרעיון שיפלו לידי אירגון זה — ועימם בהכרח בני־משפחותיהם, מכריהם ומוקיריהם — יהיו קורבן למעשים שסלדו מהם כל עוד היותם בחיים.

מאושרים הם אותם שיש להם יחסים בקיבוץ כלשהו, והמבקשים להיקבר בטקס חילוני או ללא כל טקס — כגון פרופ' רפאל מאהלר ואחרים. יש המצווים גופתם למדע, אלא שלא תמיד מתמלאת צוואתם ואף אם היא מתמלאת — צפויים הם שוב לקבורה דתית, אחרי שהמדע לא ימצא שוב עניין בגופתם.

הדרך היחידה לפתור מצב מביש זה היא להקים בתי־קברות אחרים,

(המשך בעמוד 24)

עם KING את מלכה בבית

"קינג" מיני מדיח גדול באמת!
עובדה, KONSUMENTVERKET הממשלתית להגנת הצרכן בשוודיה בדקה ומצאה:
* "קינג" היחיד בעל כושר יבוש מצויין.
* לכל השאר אין כמעט כושר יבוש.
* ל"קינג" צריכת חשמל פחותה מכל מדיח אחר.
* ל"קינג" צריכת מים נמוכה מכל מדיח אחר.
* "קינג" מדיח בעל כושר ניקוי מעולה.
* ל"קינג" תכונות נוספות שעושות אותו למוביל בשוק:
* "קינג" הוא הגדול מבין המדיחים הקטנים (כ- 24 צלחות וקערות, כ- 10 כוסות וסכו"ם ל- 6 איש).
* ניתן להניחו על השיש במטבח, או לשלבו כ- BULTD-IN
* תכנית חסכון מיוחדת - הדחה במים חמים.
* טמפרטורת חימום עד 70°C.
* הדחה אוטומטית כולל הברקה וייבוש.

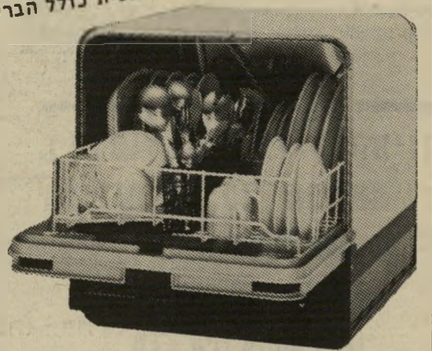

"קינג" הינו תוצר מתקדם של הקונצרן הענק אלקטרו-הליוס שבו מועסקים למעלה מ 100,000 עובדים בכל העולם. הצטרפי אל למעלה מ- 200,000 נשים מרוצות באירופה ותני לקינג להדיח הכלים עבורך.

יבוא ושווק מיני ליין בע"מ.

תל-אביב אמינות - אלנבי 97, טל. 287663, א.ל.מ. - ה' באייר 74, שיווק הוגן - דיזנגוף סנטר, טל. 292332, סלון מרכזי - בית אל-על, טל. 290647, סלון 1 - בן יהודה 24, טל. 285614; קו-אור - אלנבי 109, טל. 615522, סלון רז - אלנבי 132, טל. 613042, סלון אדיר - אלנבי 55, טל. 281747, רדיו איתן - ארלוזורוב 53, טל. 236159, איטל אור - אלנבי 101, טל. 298798; לב העיר - יהודה הלוי 59, טל. 624368, קחר פינר - המלך גורג' 10, טל. 286545, הללה אח ורדי - בן יהודה 100, טל. 223766, טל-אור - אלנבי 68, טל. 621244, טמפלר - מונטיפיורי 16, טל. 652095, יפו פינדר - שד' ירושלים 28, טל. 824068, בת-ים: כל-בו ליפשיץ - כלפון 33, טל. 863698, צמרת - רוטשילד 40, טל. 861282, חולון: סלון סבוי - סוקולוב 77, טל. 853712, רמת-גן: רדיו אשר - הרואה 24, טל. 726211, טכנו-קור - אליהורוב 10 טל. 723351, גבעתיים: נחמאלי - כצנלסון 18, טל. 317105, בני-ברק: טומי ויים - רבי עקיבא 33, טל. 782290, כרית אונו א.ל. אלקטרוניקה - מרכז מסחרי טל. 750223, פתח-תקוה: גל 120 - ההגנה 16, טל. 908908, אבי סעור - חובבי ציון 15, טל. 912701, פרידמור - חיים עזור 1, טל. 912843, כפר-סבא: חשמל לכל - ויצמן 74, טל. 44411, רעננה: אבי רוזני - אוסטרוסקי 11, טל. 35219, נחסמן - חנקין 1, טל. 22213, הרצליה: אלקטרון שפיר - סוקולוב 51, טל. 83672, רמת השרון: אור-טל - סוקולוב 56, טל. 670222, נתניה: בן-קסם - הרצל 30, טל. 28567, מונטיפן פרוד - שטמפר 3, טל. 23977, חדרה: שויצר ובניו - הרברט סמואל, טל. 26945, סלון הארי - הנשיא 38, טל. 22259, חיפה: טרקלין חשמל - הנביאים 25, טל. 667016, 642726; קרית-ים אחים נפטלבת - שד' ירושלים 3, טל. 717393, קרית מוצקין: פלג - שד' השופטיים 13, טל. 708383, עפולה: פינח האושר - ירושלים 5, צפת: אחים בוכניק - בית-יוסף 7, טל. 848811, קרית שמונה: משיח, ראשון-לציון: א. בתפלד - רוטשילד 39, טל. 941046; כיכר 133 טבריה: סיטון - העצמאות, טל. 22559, חיפה: טרקלין חשמל - הנביאים 25, טל. 667016, 642726; קרית-ים אחים נפטלבת - שד' ירושלים 3, טל. 717393, קרית מוצקין: פלג - שד' השופטיים 13, טל. 708383, עפולה: פינח האושר - ירושלים 5, צפת: אחים בוכניק - בית-יוסף 7, טל. 848811, קרית שמונה: משיח, ראשון-לציון: א. בתפלד - רוטשילד 39, טל. 941046; כיכר 133 טבריה: סיטון - העצמאות, טל. 22259, חיפה: טרקלין חשמל - הנביאים 25, טל. 667016, 642726; רחובות חזי אלקטרוניקה - בית הפועלים 4, טל. 53994, נס-ציונה: פינקלשטיין - ויצמן 27, טל. 73292, יבנה: פינצעי - מרכז מסחרי, טל. 77226, אשדוד סוכנויות רחט - מרכז מסחרי א' - טל. 31407; אשקלון: קח-אור - הרצל 37, טל. 28411; כחלון ובניו - הרצל 9, טל. 22601; קרית-מלאכי: לוגסי - מרכז הוד 3, טל. 82158; באר-שבע: סלון אדיב - החלוץ 122, טל. 31131; סלון הנשיאים - בית רסקו טל. 77969, רמלה: אסתר אוניברסל - ביאליק 2, טל. 23077; ירושלים: אחים לוי - שלומציון 18, טל. 233595, פתחנדר - יפו 50, טל. 223510, צבי שיר - הילל 23, טל. 224055, סלון פאר - ישעיהו 21, טל. 246031.

מודעות בטלפון
לכל העתונים
בכרטיסי אשראי במחירי המערכת

DINERS CLUB INTERNATIONAL ISRAEL LTD
ויזה
ישראכרט

שרות ת.ד. ללא תשלום – חניה חופשית במקום

פרסום אידיאל
אבן גבירול 110 ת"א, פתוח 7.30 – 20.00 רצוף
03-227117/8

תן טרמפ לחייל

יוון. כמובן!

רק שעתיים מכאן -

השנה עוד יותר זול. "טוס" אל סוכן הנסיעות!

OLYMPIC AIRWAYS

אולימפיק יום-יום ב-$50 בבוקר

שום חופשה לא מגיעה לירכתיים של "אטלס"

7 ימים על הים

מ- $480

סיור בטוחות: אטלס, ב' 1951

שייט באונית פאר, נוף מרתק של מים ושמים, 6 ארוחות ביום (גם מזנון חצות), סיפוני שיזוף, קאזינו, סאונה, 7 סיפונים, קוקטיילים, דיסקוטק, קולנוע, שעורי התעמלות, 3 בריכות שחיה, בינגו, תזמורת, צוות הווי, נשף תחפושות, משחקים, חנות פטורת־מכס, מספרה מיזוג אויר מלא בכל התאים.

המסלול: חיפה – פאטמוס – קוסדאסי (תורכיה) – פיראוס (אתונה) – רודוס – אלכסנדריה – פורט־סעיד – אשדוד – חיפה.

הפלגה בכל יום שישי מחיפה

תנאי תשלום מיוחדים לבעלי כרטיסי אשראי, ויזה, דיינרס-קלאב וישראכרט.

פנה עוד היום לסוכן הנסיעות שלך.

EPIROTIKI LINES

הסוכנים הכלליים:

אלאלוף ושות'-ספנות בע"מ

תל־אביב: אנגל 6, טל. 622591, 615283. חיפה: היאט 6, טל. 671742. אשדוד: הנמל, ביתן 16, טל. 34541

היום
תוכלי לתלות במטבחך
לוח מתכונים סיניים
מתנת "בוטשר בוי"
המרכז לשיווק בשר ומוצריו.
בשיתוף עם
"טייסט אוף סיצ'ואן"
המסעדה הסינית סיצ'ואנית
בכפר שמריהו.

"בוטשר-בוי"
המרכז לשיווק בשר ומוצריו
רח' רבן גמליאל 26 ת"א טל. 650335
(מניה שלישית ימינה בשוק הכרמל)

תעריפון המנויים של העולם הזה

החל מ־5.4.83

	מחיר העיתון	הוצאות משלוח	לשנה בשקל מ.ע.מ.	סה"כ	לחצי שנה בשקל
◆ בארץ	1820	120	290	2230	1250
דמי המנוי לארצות חוץ בדואר אוויר					
◆ אירופה	1820	600	369	2780	1700
◆ ארה"ב, מקסיקו	1820	1550	505	3875	2300
◆ ארגנטינה, קולומביה, ונצואלה, ברזיל, פרו, אוסטרליה, ניו־זילנד	1820	2620	660	5100	3000
◆ דרום־אפריקה, טוגו, חבש, קניה	1820	1625	515	3960	2400
◆ פנמה	1820	2030	580	4430	2600
◆ תאילנד, הונג־קונג, סינגפור, קוריאה, יפן, טאיוון	1820	1625	515	3960	2400

מאת אביגיל ינאי

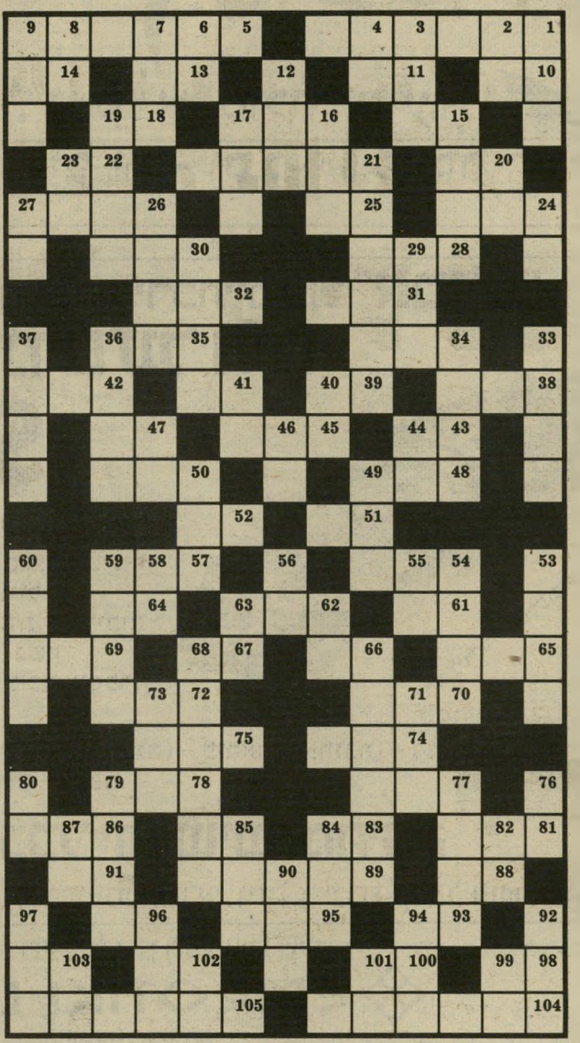

מאוזן:

1) בחירה, ברירה; 5) מקום רם ומפואר – בהשאלה, הסתגרות הרחק מן ההמון (4, 2); 10) של — ארמית; 11) איבר האכילה; 13) מסך של מסוף; 14) שני עמודים בספר; 15) שמו הפרטי של כוכב הסרט „זמר הג'ז"; 16) מאכל שנלעס ונבלע; 18) בן־אדם; 20) בעל גאווה; 21) שם המסכת הראשונה במשנה בסדר „זרעים"; 22) עמוד נוזלים; 24) תחנתו האחרונה של נותן התורה לישראל; 25) חלק של „הגוף"; 26) חוט, שערה או מיתר; 28) נטיה שבלב; 30) מתפא: 31) ענש, הוכיח; 32) עם; 34) אמצעי, בינוני; 35) אחת האצבעות; 38) חטא; 39) אמונה; 41) בכיה; 42) חילופי דברים; 43) מעופף; 45) יהודי המתייחס אל בית אהרון; 47) מפני; 48) עובר אורח; 50) רעייתו החוקית של האל זאוס; 51) נדכה; 52) הסר, הורד מעליך; 54) מעזרי הדייגים; 57) אחת התחנות במסע בני־ישראל במדבר; 61) סוג עפר; 62) חוויה פנימית; 64) קבוצה של מאמי־נים; 65) אחת הערים הקדומות בארץ; 66) מן הסכו"ם; 67) רחב ממדים; 69) תחב, הכניס; 70) דבש דבורים; 72) ציץ הפרח; 74) ירח; 75) שי; 77) ישר, ללא זיזים; 78) מקוה מים מעטים ועכורים; 81) קב, משענת; 83) מרבה במשובה; 85) השיר שלנו באירו־ויזיון; 86) רשימת הפרקים או הנושאים בספר; 88) מסמר; 89) הקבלה לשם השוואה; 91) תואר הולנדי; 93) שדה מרעה; 95) רשות; 96) כלי קיבול; 98) שמו של מרחב במרכז הארץ; 100) ידית; 102) כלי עבודה; 103) בכור נח; 104) השי המאיים עלינו, שקבלה סוריה מהסוב־ייטים (3, 3); 105) מקום בארץ שממנו נמדדים לאחרונה מרחקי זמן.

מאונך:

1) ממקצועות הדפוס; 2) מטבע רומני; 3) אחד משמותיו של יוצר הסרט „זוג נשוי"; 4) אלוהים; 6) שביב; 7) שם כללי לתבואת השדה; 8) רוח בלהות; 9) תפוסה; 12) חריץ או צחר; 15) חיבור, איחוד; 16) תואר אצולה בארצות שונות; 17) תפארת; 18) יחידת זמן; 20) נוזל; 21) כינוי לבעל זכרון טוב (אבות ב' ה) (3, 3); 23) הנוזל בעורקינו; 24) עוף טרף, אורחנו בימות החורף; 26) כיסופים, השתוקקות; 27) בת־קול; 29) תכשיט על מצחו של הכהן הגדול; 30) מכינויו של הארבה; 33) הנאה נפשית; 34) כיסוי; 36) שכחה; 37) ערעור והתנגדות; 40) תפר; 41) הסכמה; 44) אבזר חשוב באחד ממשחקי הספורט; 46) צורר נאצי ידוע לשמצה; 47) אויב; 49) שאלה של מספר ומידה; 50) שוק; 53) פרי גדול וצהוב הגדל במיקשה; 54) הוצאה, הצלה; 55) מושבם של היושבים בדיין; 56) גנוסיה; 58) צעיר; 59) הבאה לידי עייפות ורפיון; 60) עמק מוקף הרים; 62) מרח; 63) אציל (ר"ת); 66) מכשיר עינויים לרשעים (2, 4) (שמואל א' כ"ה כ"ט); 62) ידיד, שותף (2, 4); 71) גרור, נכנע, משועבד; 73) הכוכב „יופיטר"; 76) ילדים; 77) שפשוף; 79) אלקטרוד שלילי בסוללה חשמלית; 80) מוסד חנוכי לפעוטות; 92) תפקיד של הדרכה בצבא; 94) ערבוב מיני בשמים; 96) קו קישוט מעל האותיות בכתיבת סת"ם; 97) צמחים הגרלים על חופי נחלים; 99) בשל רק בחציו; 100) נאיבי; 102) גם; 103) חוזר.

רוז בייבי Rose Baby

יצירות אקסקלוסיביות לתינוק ולילד

● תמונות קיר ● וילונות ● שמיכות ● כריות ● תיקים ועוד...
עבודות יד במבחר בדים, דוגמאות וצבעים גם עפ"י הזמנה!

מבצע חודש מאי

☆ הנחה עד 20% על כל המוצרים
☆ הנחה מיוחדת לחודש מאי שמיכות פיקי לעגלה
עם אפליקציה במחיר של 490 שקל בלבד!

פתוח בימים א'–ה' משעה 10.00–13.00 ומ־16.00–19.00
במשך חודש מאי פתוח גם בשבתות מ־13 עד 10

ניתן להזמין את מוצרינו עפ"י תיאום טלפוני מראש!

רמת השרון, שדרות ביאליק 20, טל. 03-482760 (קומה ב', דירה 4)

מכתבים

(המשך מעמוד 22)

פתוחים לכל אדם — פרטיים או ממלכתיים.

אין זה משימה בלתיאפשרית. זו הדרך היחידה למען כבוד המת וכבוד החי. מן הדין שיחברו יחדיו כל אותם הרוצים לתרום מכישוריהם ואמצעיהם לעניין זה.

יצחק חפוז,
אגודה הומניסטית חילונית בישראל, תל־אביב

●

שרון כוכב עליון

השר־בלי־תיק ממשיך לה־זיק.

כאשר נציגים שונים של האופו־

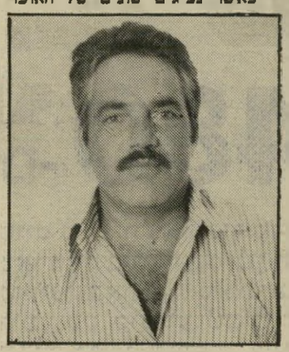

קורא יהב
מיהו „עוכר ישראל"?

זיציה תקפו את מדיניות הממשלה, הם כונו „בוגדים", „גיס חמישי" ו„עוכרי ישראל". כיצד ניתן לכנות שר ב־ממשלה, התוקף ללא הרף ובחמת־יתר את מדיניותה של ממשלתו, בארץ ובחו"ל. בנושא המרכזי של חיינו: הפסקת הלוחמות בלבנון והסגת כוחותנו ממנה?

האם גם הוא „עוכר ישראל" וכו'?

כל אותם שניבאו כי לא נס ליחו של אריק שרון, ידעו את שניבאו. את חוסר תגובתו של ראש־הממשלה, מנחם בגין, ניתן להסביר רק במורך־לב, בחשש מפני „כביסת כבסים מלוכלכים" בפומבי, ובפחד מפני מעשי־נקם פוליטיים של שרון.

זו פרצופה של הממשלה: מחד גיסא תומכים בה — בבחינת מישענת קנה

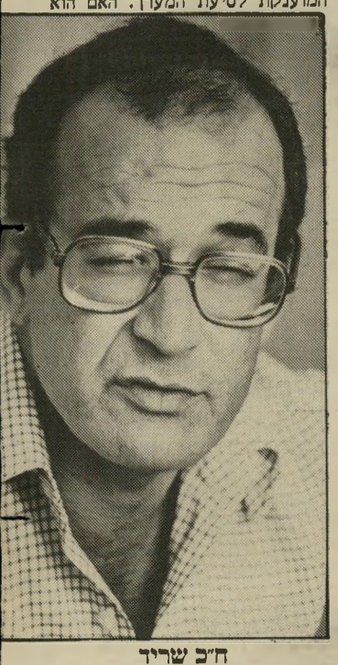

ח"כ שריד
לשון ראשון־רבים

דיבר בשם מיפלגתו כשאמר כי „מילחמה גרועה מולידה הסכם גרוע"?

האם בשם מיפלגת העבודה או בשם מפ"ם הוא דיבר, כשנקט בלשון ראשון־רבים התנגדות למילחמה?

המחזה המביש הזה, אינו מתרחש בפעם הראשונה. אין זו הפעם הראשונה שח"כ שריד מביע דעות נחרצות־כביכול נגד ממשלת הליכוד, בעניין

(המשך בעמוד 26)

שריד ופליט

בשם מי דיבר ח"כ מהמערך?

איני מבינה. על הדוכן עמד ח"כ יוסי שריד וגרש מהממשלה להתפטר. הוא עשה זאת על חשבון מיכסת הזמן המוענקת לסיעת המערך. האם הוא דיבר בשם סיעתו? האם הוא דיבר בשם מיפלגתו? האם הוא דיבר בשם מפלגת העבודה? האם הוא דיבר בשם מפ"ם? האם הוא דיבר בשם כולם?

אני מבינה שהוא דיבר בשם עצמו. אבל אז, מדוע הוא משתמש בלשון רבים? מדוע הוא מדבר בשם „אנחנו"? מדוע הוא מדבר בשם „אנחנו" כאשר הוא מתנגד לכל מה שהממשלה עושה?

אני מבינה שהוא מדבר בשם עצמו. אבל אז, מדוע הוא משתמש בלשון רבים? מדוע הוא מדבר בשם „אנחנו"? מדוע הוא מדבר בשם „אנחנו" כאשר הוא מתנגד לכל מה שהממשלה עושה?

**אני מבינה שהוא די

"כשהייתי בר-מצוה - נסעתי עם רימון לחו"ל
כשגמרתי את הבגרות - נסעתי עם רימון לחו"ל
כשהשתחררתי מהצבא -
שוב נסעתי עם רימון לחו"ל...

ועד שאגיע לגיל 39
אמשיך לנסוע איתם."

"כבר ביום הראשון לטיול היו לנו המון חברים.
הקבוצה כולה היתה בראש אחד איתנו, ומאז
הטיול ועד היום יש מסיבות, מסיבות, מסיבות!"

רימון מתמחה בטיולים לאנשים צעירים. פרוש הדבר הרכבת קבוצות של צעירים בני אותו גיל, במסלולים מיוחדים, ובמחירים שהם נוחים במיוחד לאנשים צעירים, המדריכים מנוסים מאד ומכירים היטב כל פינה במסלול. חבר'ה שמבינים ענין. אלה 9 המסלולים באירופה שמציעה הקיץ רימון לצעירים:

■ טיול לאיטליה, שוויץ, צרפת, בלגיה, הולנד ואנגליה **(23 יום)** לגילאי 20 — 36.
המחיר: 1784$. מועדי יציאה: 6.7, 13.7, 27.7, 3.8, 17.8, 31.8, 14.9.

■ טיול לאיטליה, שוויץ, לוקסמבורג, הולנד, אנגליה, צרפת והריביירה **(23 יום)** לגילאי 26 — 39.
המחיר: 1683$. מועדי יציאה: 23.6, 7.7, 21.7, 28.7, 4.8, 16.8, 4.9, 15.9

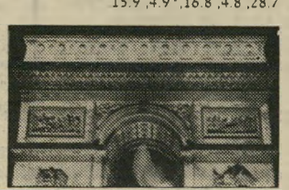

■ טיול לאיטליה, שוויץ, צרפת ואנגליה **(17 יום)** לגילאי 20 — 39.
המחיר: 1534$. מועדי יציאה: 12.7, 26.7, 2.8, 16.8

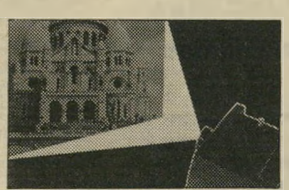

■ טיול לאיטליה, שוויץ, צרפת והריביירה **(15 יום)** לגילאי 20 — 39.
המחיר: 1233$. מועדי יציאה: 10.7, 26.7, 31.7, 9.8, 21.8.

■ טיול לאנגליה, בלגיה, הולנד, גרמניה, שוויץ וצרפת **(15 יום)** לגילאי 20-39
המחיר: 1265$. מועדי יציאה: 14.7, 28.7, 11.8.

■ טיול לאיטליה, שוויץ, צרפת, בלגיה, הולנד ואנגליה **(24 יום)** לתלמידי שביעיות-שמיניות.
המחיר: 1784$. מועדי יציאה: 11.7, 18.7, 1.8, 25.7

■ טיול לאיטליה, שוויץ, צרפת, בלגיה, הולנד ואנגליה **(23 יום)** טיולי שמיניות
המחיר: 1734$. מועדי יציאה: 2.8, 9.8

■ טיול לאיטליה, שוויץ, צרפת ובלגיה **(16 יום)** לתלמידי שביעיות-שמיניות.
המחיר: 1299$. מועדי יציאה: 11.7, 18.7, 1.8, 25.7

■ טיול לאנגליה, צרפת, בלגיה והולנד **(15 יום)**
טיולים מיוחדים לבני ובנות מצווה.
המחיר: 1414$. מועדי יציאה: 12.7, 19.7, 2.8

תשלומים מיוחדים לבעלי כרטיס ישראכרט: 50% במזומן, ו-50% ב-3 תשלומים חודשיים שקליים (ללא ריבית וללא הצמדה).

ישראכרט **אלא מה.**

טיולי הצעירים של רימון

מסיבה של טיול!

בקש עוד היום את חוברת "טיולי הצעירים רימון" (בביצוע נתור) בכל סוכנויות הנסיעות.

סיור שיתוף את ת"ל למסיבה מתמדת

כבר במכירה!!!
PENTHOUSE
הירחון הבינלאומי לגבר ולאשה
גליון חודש יוני 1983

ובגליון הפעם:
★ מהו שוויו של יהלום? והתשובה המפתיעה!
★ חשיפה!!! לאכול טוב... ומסעדות היוקרה
★ משחקי הוידאו החדשים
★ נערת ערום של החודש
... והרבה הרבה יותר!

ספרים זה סטימצקי

מכחכים

(המשך מעמוד 24)

שבו מיפלגתו מסכימה עם הליכוד, לגמרי, לחצאין, לרבעין או רק ל־40 קילומטרים.

כך נהגים שני הצדדים הנאה מלאה: שריר מחמם מקום טוב באמצע (בוועדת־החוץ־והביטחון) תוך שהוא עוטף את עצמו באיצטלה לוחמת, ומיפלגתו מכסה על ערוותה בעלה־תאנה פוליטי, אחרי שעשתה הכל כדי לאגוף את הליכוד מימין.

למרות כל השמועות על פרישת יוני המערך, המדובר בנישואין קאתו־ליים. כולם מבלים בחוץ, אך מנהלים חשבון אלקטוראלי משותף בבחירות הבאות נזכה בוודאי לראות את תועמלן המערך שריר מסביר מעל מסך הטלוויזיה, מדוע אסור להצביע ל־מיפלגות האופוזיציוניות האמיתיות, ומדוע אין להותיר מהן בכנסת אפילו פליט.

חדווה רותם, בת־ים

● ● ●

קנה לך בית, שדוד לך מולדת

אדמתם של אחרים היא הכי זולה.

מרק טווין הסביר את המחירים מרקיע־השחקים של האדמה בכך, „שאת המיצרך הזה כבר הפסיקו לייצר". הוא פשוט לא ידע מה הוא מדבר. הוא לא ביקר מעולם בארץ האפשרויות הבלתי־מוגבלות, במערב הפרוע של הגדה המערבית. כעת ברור לכל, כי אין כל צורך לייצר אדמה — אפשר להפקיע אותה מאחרים.

כל זה אינו חלום ואינו משל. ארץ שלמה — ארצו של עם אחד — עומדת למכירה.

למי שאינו יודע — כך קונים מולדת.

גבריאל נאור, יפו

● ● ●

חכם בין ברבארים

האמנם ברונו קרייסקי הוא אחרון היהודים החכמים? („קוראים כותבים", „העולם הזה" 2383).

במיכתבה של ברכה שרוני מהללת היא ומשבחת את ראש־ממשלתה לשעבר של אוסטריה, ברונו קרייסקי. לנוכח מטר התישבחות הנופל על כתפיו, ניתן היה להניח שיש להש־תוקק לכך ולהצטער שלא נפל בזכותה של מדינת־ישראל מנהיג כזה.

אולם למרבה ההפתעה, מציינת הכותבת כי „אילו היה מגיע לתפוצה היהודית הנידחת 'ישראל'... היה מגיע לכל היותר למעלת פקיד בכיר בסוכנות." כלומר, אפילו הכותבת מאשרת, שאילו היתה אישיותו של קרייסקי עומדת במיבחן מול בני עמו, לא היה מצליח לעלות לרמת מנהיגות עולמית בחברתו האירופית. עניין זה מוכיח, כי בחוכמתו, הוא יכול לשחק את המישחק הפוליטי בארצו, בקרב האספסוף הסובא בירה ושיכר שעל גדות־הדנובה, אשר הצמיח מתוכו את הגדולים בפושעי המילחמות. אולם הוא מאבד חיש מהרה את תועלתו בין בני־עמו הוא.

נכון שברונו קרייסקי הוא אישיות בינלאומית, נכון שראייתו הרחבה

מתחזה להיטלר
השחקן הבריטי הני יונגמן

מאניאק ומאניוק

בבית־המשפט התעוררה לאחרונה השאלה מה טיבו של הכינוי מאניאק.

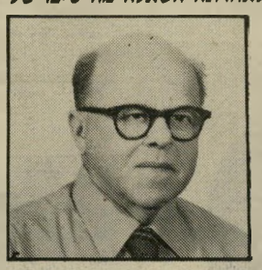

קורא סיוון
בין גראפומאניה ומישגל

פרשנים ופרשניות בכלי התקשורת כבר ערבבו מאניאק במאניוק, ולא היא. אמנם שני הכינויים האלה אינם מחמיאים, אבל שני מושגים שונים הם. מאניאק בלשונות אירופה הוא בעל מאניה, ומאניה היא מעין „שיגעון", חולניות. מגאלומאניה — שיגעון גדלות חולני, נארקו מאניה — שיגעון ולהיטות לסמים, גראפומאניה — הלהי־טות של סופרים ועיתונאים מסוימים לראות את שמם ואת חיבוריהם מודפסים, קלפטו־מאניה — רבקות שיגעונית לגנוב דברים במרכולים, במסעדות וכדומה. מכאן מגאלומאן, נארקומאן ונארקומאנית, גראפומאן וגראפומאנית (ואפשר להוסיף ראדיומאן וראדיומאנית — הם זרזירי המיקרופון), קלפטומאן וקלפטומאנית. מאניאק — Maniac — הוא איפוא מוכה שיגעון, משוגע, מטורף (ראה/ראי במילון מגידו לאנגלי־עברי).

פירוש המלה הערבית מאניוק (הק' באה כאן במקום כ' דגושה שבערבית) הוא, אם נשתמש בלשון נקייה, המושגל, בעיקר במעשה סדום, ומאניוקה היא המושגלת, הזונה. השורש נאקה (נאכה), בערבית, פירושו לשגול.

גם מאניאק וגם מאניוק הם כינויים מבזים, אבל ברור, שמאניוק הוא כינוי חריף ו„גס" יותר.

● בערבית מדוברת מקובל להשתמש גם ב־מאניאק" בהוראת „מאניוק".

ד"ר ראובן סיוון, ירושלים

ראתה כבר לפני 10 שנים כי הפיתרון לבני העם הפלסטיני היא מדינה פלסטינית. אולם בד בבד אסור לשכוח, שאותה אישיות העדיפה את הגלות בארץ הברבארים.

יובל רובין חדרה

● ● ●

זיוף והתנצלות

עיתונאי השבועון „שטרן" פרסמו בהמבורג את ההודעה הבאה, כהבעת הסתייגות חריפה ביותר מהפירסומים של „יומני היטלר", אשר נתגלו כזיוף ומעשה־תרמית, אשר חלק מראשי השבועון נפלו לו קורבן.

בהודעה נאמר:

פירסום „יומני היטלר" המזוייפים מהווה מכה קשה לאמינות שטרן אשר נרכשה במשך 35 שנות עבודה.

אנו מתביישים בעיקבות פירסומי אלה לפני קוראינו, למרות העובדה שרק מעטים מבינינו עסקו בנושא או ידעו עליו בכלל. קבלת קביעתו של ההיסטוריון־הבודק מר טרוור־רופר, אשר לפיה יש להמליץ לכתוב מחדש את ההיסטוריה של הרייך השלישי בעיקבות „יומני היטלר", שנתקבלה אצלנו ללא בדיקה וביקורת, היתה מעשה בלתי־אחראי.

אפילו היו „היומנים" אמיתיים, לא היה מקום לפירסום בצורה שבה הוא נעשה וזאת מתוך כבוד לקורבנות שילטון האלימות הנאציונלסוציא־ליסטי. שטרן איננו עיתון, שיש בו מקום להצטדקויות נאציות.

אנו מבקשים את סליחת קוראינו על הפגיעה בעקרון זה של שטרן, אשר עד כה נשמר בקפדנות כה רבה.

עורכים ועיתונאי „שטרן", המבורג

● ההודעה נמסרה לפירסום ב־9 במאי 1983, ביום השנה ה־38 לכניעת גרמניה הנאצית. היא הועברה למערכת **העולם הזה** על־ידי שבתאי טל, ראש מישרד **שטרן** בישראל.

איתן עמיחי
הדברת מזיקים
בע"מ
מומחים להדברת תיקנים (ג'יקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים.
רמת־גן, רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272
טל. 790114 ו־6 רש' מס' 481/75 עסק
שמירה על בריאותך ורכושך

בניות ולבטים בחיי המין
מאת
ד"ר מרדכי זידמן
הוצאת רשפים

תן טרמפ לחייל

בית־ספר „אורלי"
לספרות גברים ונשים
ת"א, רח' המלך ג'ורג' 69, טל. 295318, 284919 (03) מודיע:
נפתחים קורסים לספרות וקוסמטיקה גברים ונשים לחודש ימים

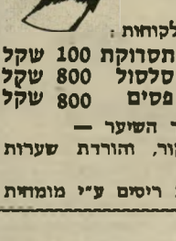

מחירי חדמנות ללקוחות:
* צבע 220 שקל * תסרוקת 100 שקל
* תספורת 100 שקל * סלסול 800 שקל
* החלקה 800 שקל * פסים 800 שקל
— המחירים לפי אורך השיער —
* מחלקה לקוסמטיקה, פדיקור, והורדת שערות מהרגליים.
* השתלת צפורניים והשתלת ריסים ע"י מומחית

5 דירות אחרונות במבצע

דירה בפתח-תקוה ללא מדומנים ובהנחה ממשית של 300,000 ש'

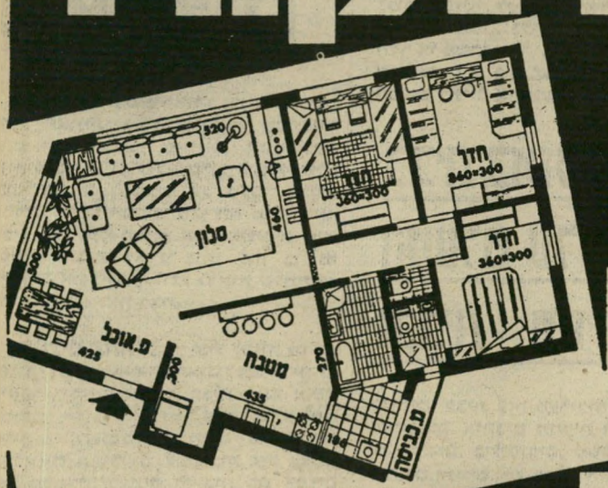

מבצע חד פעמי למכירת 5 דירות בבית 4 חדרים בבנין יוקרתי באחד האזורים היפים ביותר בפתח-תקוה ברח' בן-צבי.

מחיר מחירון **75,000** דולר

מחיר מבצע **66,500** דולר

אפשרות ל-TRADE IN

שיא הפאר:

- ★ אינטרקום/טלוידיה במעגל סגור
- ★ לובי מפואר
- ★ ריצוף כהה בסלון ובפינת האוכל
- ★ שיש גרניט במטבח
- ★ כלים סניטרים צבעוניים
- ★ ריצוף קרמיקה בשרותים ובמקלחות
- ★ חדר תרבות

מבחר דירות עם אפשרות ל-TRADE IN

בבני-ברק · בנתניה · בראשון-לציון · בבת-ים

* המחירים אינם כוללים מע"מ

פתוח במוצאי-שבת

לגל המבצע יהיו משרדים בפתח-תקוה ובראשון-לציון פתוחים החל מוצאת השבת.

אברהם גינדי

תל-אביב	פתח-תקוה	רמת-השרון	ראשון-לציון	נתניה
נמל התעופה בן-גוריון 10	חיים עוזר 28	סוקולוב 84	הרצל 62	הרצל 18

אברהם גינדי בונה דירות שאנשים אוהבים

מרים בניחיני

בית במזל תאומים

עם השתפרות מזג־האוויר וכניסת השמש למזל תאומים, אנשים ירגישו שמתעורר בהם הרצון לבצע שינויים. זה יתבטא בתחומים שונים, אולם קרוב לוודאי שלא מעט אנשים חושבים על מעבר לדירה אחרת, ושינוי המקום שבו הם מתגוררים. נזכיר כאן פעם נוספת את החשיבות שיש למיספר הבית שאדם בוחר לגור בו. מי שיבדוק את העניין, יוכל לראות שלמיספר הבית יש חשיבות רבה.

בית מיספר 1 – יכול להיות גם 10, 100, 28 וכו', זה בית המתאים למזל אריה, כי מיספר 1 קשור לשמש. הבית עצמו מאוד מטופח, ייצוגי ויוקרתי. גרים בו אנשים חמימים ונעימים, ומבקרים בו אנשים יוקרתיים המודעים לחשיבות של עצמם ושל מעמדם. לעתים קרובות הם אנשים יצירתיים ועומדים במרכז החברה. האווירה האופפת בית כזה מציינת את הטיפוסים הגרים בו. הבית על פי רוב מאוד מרשים בצורתו.

בית מיספר 2 – לעיתים קרובות מתחלפים בו הדיירים. זה בית שמתאים למזל סרטן ונשלט על־ידי הירח. גרים בו אנשים נוחים וידידותיים, בית עממי שבו נכנסים ויוצאים אנשים רבים. תחלופה רבה, והמון מכוניות חונות ליד הבית, מכיוון שהתנועה מסמלת את הסיפרה 2. אגב, יתכן גם בית מיספר 20, 11 וכו'. ירח מתייחס למסעות, לכן אנשים נוסעים וחוזרים. הרבה פעילות מורגשת בבית כזה, תעסוקה – בחלקה אמנותית, רוחנית – אך בעיקר חברתית. החסרון בבית כזה הוא הרכילות והפיטפוט שמוגעים לעיתים בשכנות ה־טובה.

בית מיספר 3 – זהו בית הצומח כל הזמן. הוא משוייך למזל קשת ודגים וקשור לכוכב יופיטר. לפי המסורת היופיטרית הוא מתרחב וצומח. כלומר, מוסיפים מירפסת, חדר או משהו אחר. בית כזה כל הזמן עובר שינויים. זהו בית שלומדים בו, גרים בו אנשים דתיים או אנשים שלהם ערכי מוסר גבוהים. בבית כזה מעריכים את התרבות וההשכלה, אוהבים נסיעות ונוסעים. גרים בו, מרצים, פילוסופים, משפטנים וביכלל אנשים הגונים. יש בו כל הזמן הרגשה של פתיחות, בעלי־חיים מסתובבים חפשי ואיכשהו שייכים לבית כזה. הצמחיה חשובה לאנשים הגרים בו. הם מצטיינים בטיפול בגינה או בעציצים.

בית מיספר 4 – מתאים למזל דלי, הוא בחסות הכוכב אוראנוס. בבית כזה בדרך־כלל מוצאים סדקים ומגמים בבניה, או שעוסקים בפיצוצים בסביבה, או שהאדמה שוקעת, או שהיתה טעות בחישובים בעת הבנייה. כשמנסים לשנות בית כזה, בדרך־כלל לא מצליחים. ברגע שנערכים שינויים הם אינם מספקים, כי הוא לא נועד לשינוי. תמיד עוד משהו לא בסדר. גרים בו אנשים שהם מומחים, טוב למהנדסים, אסטרולוגים, טייסים, ואנשים שהתמחו בנושא מסויים שאינו שיגרתי. בית כזה יכול להביא לאסונות פתאומיים. אנשים הגרים בו חיים בצורה בלתי־שיגרתית. נוסעים ובאים והתחלופה רבה.

בית מיספר 5 – קשור למזל תאומים ונשלט על־ידי כוכב מרקורי. בית שבו גרים סטודנטים, יש בו סכנת פריצות וגניבות. אנשים מתאספים בו כדי ללמוד, באים חברים לצורך לימודים והבית מלא ספרים. ברמה נמוכה יותר – מיפגשים כדי לפתור תשבצים או לשחק קלפים. מרקורי הוא אל הגנבים, לכן יש סכנת גניבות. לעומת זאת, קל לתחזק בית מיספר 5. כפי שבנו אותו, כך הוא נשאר, תמיד נראה רענן ונעים. הוא מתוכנן כך שישאר בלי שיהיה צורך לטפח אותו.

בית מיספר 6 – קשור למזל מאזניים ולמזל שור, ונשלט על־ידי כוכב ונוס. אנשים שגרים בו אוהבים מאוד או שונאים מאוד. סקנדלים, היסטריות וקטטות, או להיפך: כמו זוג יונים מלא אהבה. שני הדברים יכולים להופיע. זה בית שעוסקים בו בדברים יפים – מספרה, קוסמטיקה, או אפילו חנות פרחים, ציור או קרמיקה. לאנשים שגרים בו חשוב קישוט הבית. הם לא חייבים להיות בעלי טעם מעודן, אבל תמיד יקשטו את הבית.

בית מיספר 7 – שייך למזל דגים, ונשלט על־ידי כוכב נפטון. מבחוץ קשה להעריך את גודלו האמיתי, לפעמים בית שנראה גדול יותר, או קטן יותר – הרושם החיצוני מטעה. לאנשים שגרים בו קשה לישון בלילה. לפעמים מתגוררים בו מוסי־קאים, רקדנים, שחקנים, אנשים מיסטיים, אנשים אינטואיטיביים ורגישים. הרבה אלמנות גרות במיספר 7, גרים בו ילדים מאוד רגישים ויש בו גירושין וחוסר־אושר, פעמים בגלל מחלות. יכול להיות שיהיו בו שיטפונות בימי גשם או בגלל סיבות אחרות.

בית מיספר 8 – משוייך למזל גדי ונשלט על־ידי כוכב סטורן. בית סגור מאוד, אנשים סגורים ולא ידידותיים, התריסים מוגפים ותמיד חשוך בו. מחלות אסונות ובידוד מורגשים בו. האינסטלציה מתקל־קלת בו לעיתים קרובות, ואם לא זה אז משהו אחר מתקלקל. משהו לא שלם בו. אי־אפשר לחמם אותו וכמה שמחממים – אף פעם אין הרגשה שחם בו. בבית כזה יש טרגדיות, מחלות גוף או נפש, לא כדאי לבחור בית כזה למגורי־קבע. גרות בו אלמנות, אלמנים, רווקים וגרושים, או אנשים שקיבלו מכות־גורל שונות.

בית מיספר 9 – משוייך למזל טלה ונשלט על־ידי כוכב מרס. אנשים לא מסתיקים לישון בלילה, בגלל עבודה ופעילות מוגברת ונמרצת. הרבה אנשי צבא, רופאים, מנתחים, מהנדסים, קצבים וטכנאים, אנשים מלאי מרץ וכוח. חשמל דולק בו כל הלילה, אנשים עוסקים בפעילות חסרת מנוחה ומחייבת, ביום ובלילה. בבית כזה תמיד חם מדי ואנשים נוטים בו לריב ולהתווכח.

בבית במזל סרטן מתחלפים הדיירים, בבית הנשלט על־ידי ונוס יש קטטות והיסטריה, ובבית מס' 4 תמיד משהו לא בסדר

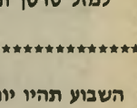

השבוע תהיו יותר בתנועה, נסיעות קצרות יפגישו אתכם עם מכרים חדשים שיפתחו לפניכם אופקים רחבים יותר. כדאי להתחיל לחשוב על לימוד שפה חדשה, או ריענון של שפה שידעתם וכבר נוטים לשכוח אותה. בקרוב אתם עומדים לצאת לנסיעה מעבר לים, או לארח ידידים שיגיעו מחו"ל במפתיע. בשטח הרומנטי עליכם להתנהג בזהירות רבה, כי אתם נוטים לסכן את עצמכם בגלל מישהו שאינו ראוי לכך.

* * *

בעיות כספיות יציקו לכם השבוע, אתם חייבים להיכנס למישטר חיסכון ולהימנע מלקנות מה שמתחשק באותו רגע. כדאי גם לגשת ולסדר כל מה שקשור לתשלום חש־בונות. אי־הבנה בע־בודה עלולה להתפתח למימדים שכלל אינכם מעלים בדעתכם, לכן רצוי שתפייסו את זה שעמו אתם מסת־כסכים, ותמנעו מעצ־מכם אי־נעימויות. קשרים רומנטיים עומ־דים להתהדק, כדאי להרבות ביציאה.

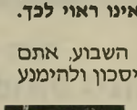

* * *

מצב הרוח השתפר מאוד וכבר אתם חשים יותר חזקים ויותר אופטימיים. אולם השבוע אתם נוטים להחליט החל־טות בפזיזות ולהת־עלם מסכנות. במקום־העבודה אתם נוטים להתפרץ ולהתרגז על אנשים שעימם אתם באים במגע. נטיה לכאבי־ראש עלולה לפגוע בכם בימים הרביעי והחמישי, או־לם בהמשך השבוע זה יעבור. כספים שחיכיתם להם עומדים להגיע השבוע.

השבוע עליכם לנוח ולארגן לכם סדר יום שקט יותר. התקופה מתאימה לתיכנון שקט מאחרי הקלעים. מוטב לא להצהיר בהבים על התכניות שאתם עומדים לבצע בשלב מאוחר יותר. ידידים מקשים עליכם, כדאי לדבר איתם בגלוי ולהתרחק מעט. בכלל, עדיף להתרחק מבילויים ומחיי חברה סואנים בתקופה זו תוכלו לחסוך לעצמכם אי־הבנות וה־תרגזויות. קשר חדש יחל בשטח הרומנטי.

* * *

פגישות חברתיות ופעילות ציבורית יעסיקו אתכם השבוע. תתכוננו לבלות במסיבות, טיולים ונ־סיעות. חברים ש־וויתרו לכם עד עכשיו, אינם מוכנים לעזוב אתכם וממש יכריחו אתכם להרבות בבי־לויים ולפגוש מכרים חדשים. קשרי הי־דידות יפרחו ויביאו מצב רוח מצוין. כדאי לחשוב על אירגון מחדש של הדירה שבה אתם גרים, שיפוץ סיוד או רכישה של חפצים חדשים.

* * *

במקום העבודה עליכם להיות גמישים וזהירים, חברים לעבודה עלולים לגרום לכם צרות בגלל קינאה, שימו לב עם מי אתם מדברים על התוכניות, ואל תמהרו לבטוח במי שמעמיד עצמו כידיד. אדם מתוסכל מנסה לחתור תחתיכם ולכן העירנות חשובה כעת. בסוף השבוע רצוי לנוח יתכן שתרגישו עצמכם חל־שים ומתוחים, לא רצוי לתכנן נסיעה, או להזמין קרובי משפחה להתארח אצלכם.

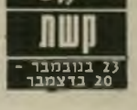

השבוע שוב תוכלו לנשום לרווחה, עניינים כספיים יתחילו להסתדר, ואנשים יסכימו להקשיב לה־צעות ולתכניות שא־תם מציעים. חיי ה־חברה יהיו מהנים. לאנשי עסקים כדאי לנצל את התקופה ולהעיז לבצע תוכניות נועזות שיש בהן סי־כון. סטודנטים ותל־מידים יצליחו במי־בחנים ויזכו לשבחים על עבודות שהם מגישים. כספים לנסיעה לחו"ל עומדים להגיע ממקור בלתי־צפוי.

* * *

עליכם להשגיח על הבריאות ולהימנע מלהעמיס על עצמכם יותר מדי. בעבודה תחושו בעיכובים, או תתקלו בקשיים קט־נים אך בלתי־צפויים. אל בהלה, עד כמה שזה מרגיז, זה זמני בלבד, ותוך כמה שבועות תוכלו להת־קדם לפי התוכניות. בעניינים כספיים כדאי לנהוג בזהירות ולהימנע מקניות אימ־פולסיביות, במיוחד אם קרוב־משפחה קשור בדבר. המנעו מהסתמכות רגשית.

* * *

השבוע עליכם להתחשב יותר ברצונותיו של בן הזוג. יתכן שהוא עומד לשנות את עיסוקו וזה יגרום לכם לאי־נוחות. אל ת־תכננו תוכניות בנפרד, רצוי לשתף פעולה ולקבל עצותיו ותו־כניותיו. יתכן שברגע זה נראה כי זה הסוף לתיקוח גדולות ו־שנדמה לכם שאינכם יכולים לסמוך על בן־הזוג, אולם תוך זמן־מה יתברר שהמצב אינו רע עבורכם. בני מזל תאומים מעוניינים בקירבתכם.

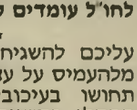

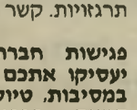

השבוע יושם דגש על ענייני עבודה, אחריות חדשה מוטלת עליכם, ולא תוכלו לחלק אותה עם איש. בחודש הקרוב תהיו מאוד מתוחים ות־תקשו להתגבר על כל העבודה המצטברת. אולם קצת מאמץ וזה יביא לקידומכם. עני־ינים בריאותיים עו־מדים לגזול מזמנכם, אל תזלזלו בהם כי התעלמות מהם עלולה להחמיר את המצב. לקראת השבוע הבא התכוננו לביקור ללא הודעה בביתכם.

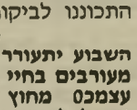

* * *

השבוע יתעורר בכם הרצון להיות יותר מעורבים בחיי החברה, שוב תמצאו את עצמכם0 מחוץ לבית ותוכלו לפגוש באנשים שלא ראיתם כבר מזמן. התקופה ה־מתקרבת עומדת ל־היות דינמית, מלאת פעילות ומעניינת. הרגשות חדים מדי, וייתכנו קשיים בחיי האהבה בגלל חוסר־מחשבה או חוסר־דיסקרטיות, אתם עלולים להיסחף בעני־ינים רומנטיים וממש .לאבד את הראש".

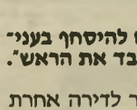

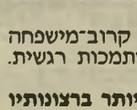

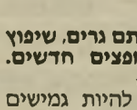

* * *

השבוע תוכלו לתכנן מעבר לדירה אחרת או אירגון מחדש של הדירה שבה אתם מתגוררים. רצוי לה־רבות בפגישות עם ידידים ולנסות לבלות פחות בבית כי שהייה בבית עלולה להביא אתכם למריבות עם בני משפחה אחרים. מבחינה רומנטית מצבכם אינו קל, אתם יכולים להתאהב ב־פתאומיות, אבל ת־תקשו לבטא זאת ולהוציא את העיניין החוצה בגלל איזושהי סיבה אישית.

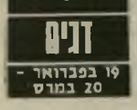

לפני שאתה מתגייס, תפוס טרמפ על הבנק

צו הקריאה כבר בדרך אליך.
הנה. הנה, בקרוב אתה עובר לחאקי ומתגייס.
אבל שרות צבאי זה לא הולך ברגל לכן תפוס "טרמפ לאומי"

"טרמפ לאומי" -
תוכנית מיוחדת של בנק לאומי המתאימה לצרכיך כחייל ומזכה אותך בהטבות, בהנחות, בהלוואות ובמתנות.

איך תופסים "טרמפ לאומי"?
בכל מקרה, תחוייב בעת הגיוס לפתוח חשבון עובר ושב לשם תועבר משכורתך הצבאית הכנס עוד היום לסניף בנק לאומי ופתח חשבון עובר ושב.

ת'כלס, מה יוצא לך מזה?

"טרמפ לאומי" בכל פינה -
לשרותך **369** סניפי קבוצת בל"ל ברחבי הארץ.

"טרמפ עדיף" -
אפשרות למשיכת־יתר בגובה משכורתך הצבאית.

"שי לטרמפיסט" -
תיק כלי רחצה שישמש אותך לאורך כל תקופת השרות.

"טרמפ חינם" -
ניהול חשבונך ללא עמלה.

"טרמפ ישיר" -
בכל תקופת השרות אתה מקבל פנקסי שיקים חינם וכרטיס כספומט חינם. נתקעת בלי כסף? אתה ניגש לאחד מכ־ 210 מכשירי הכספומט והכסף ביד.

"טרמפ בידור" -
מדי פעם תהנה מהנחות בארועי בידור ובקנית מוצרים.

"טרמפ לעתיד" -
תוכנית חסכון לחיילים - "כח לחיילים". חייל צריך הרבה כח וכאן גם ההורים וגם הבנק יכולים לעזור, חוסכים מעט כל חודש ואחרי השחרור יש לך כסף ביד ואתה יכול לעשות מה שבראש שלך.

"טרמפ שחרור" -
כשאתה פושט חאקי ונכנס חזרה לג'ינס, מחכים לך בבנק עם צ'ופר — הלוואה בגובה מענק השחרור, או הלוואה בסכום כפול - אם תשקיע את מענק השחרור בתכנית חסכון.
מה שבטוח, שתוכל להתחיל את החיים האזרחיים ברגל ימין ובצעד קל.

אם אתה "חצב" ויש לך חשבון עובר שב - תהפוך אצלנו אוטומטית לטרמפיסט ותהנה מכל הצ'ופרים גם יחד.

טרמפ לאומי
התוכנית שמשרתת אותך עד השיחרור

אנחנו לשרות אתכם

בנק לאומי

סיום מוצלח
לארוחה טובה

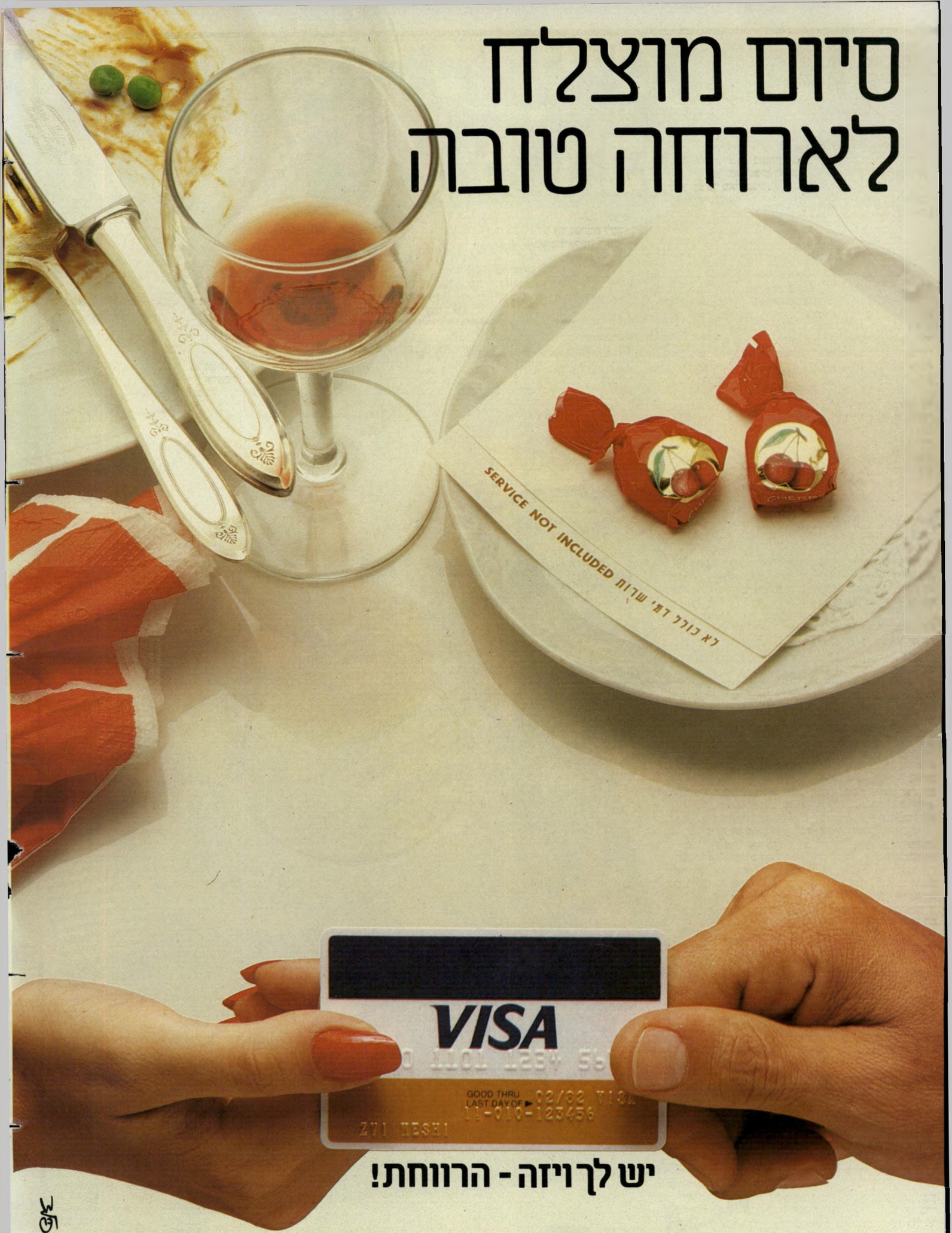

יש לך ויזה - הרווחת!

ויזה יותר טוב מכסף. ויזה-כרטיס האשראי של קבוצות בנק לאומי בנק דיסקונט

השיגעון האנושי

היחסים שלי עם לבנון עברו גילגולים שונים של אהבה נכזבת.

כשנסעתי ללבנון לראשונה, אהבתי אותה. התנגדתי למילחמה מן הרגע הראשון, אך הארץ עצמה משכה אותי מאוד. הנוף נהדר, האנשים חביבים, רבים מהם בעלי רמה תרבותית גבוהה.

אך מביקור לביקור התקררה אהבה זו, ופינתה את מקומה להרגשה של תיעוב. כיום איני מסוגל להכריח את עצמי לעבור את הגבול.

האנשים התרבותיים כל־כך מסוגלים בהחלט לנהל איתך שיחה מרתקת על המחזות של שקספיר או של מוליירּ, ולהעיר, בדרך אגב, ש„צריכים להרוג את כל...” את הדרוזים, או המארונים, או הפלסטינים, או השיעים, או הסונים, או את אנשי פראנג׳יה, או את אנשי ג׳מייל, וכו׳ וכו׳ וכו׳. כל אחד רוצה להרוג מישהו — שהוא, בדרך כלל, שכנו בכפר הסמוך. ולא בהבל־פה, אלא ב־מרגמות.

אל־ג׳מייל

אי־אפשר שלא לסלוד מפני פסיפס מטורף זה, שבו כל אבן ציבעונית רוצה לחסל את כל שאר האבנים. כל מישבצת מלאה בנשק ובאנשים, המוכנים להפ־עיל נשק זה בכל הזדמנות נגד אחת המישבצות השכנות, או כולן.

שאלתי את עצמי: מדוע אני סולד מזה כל־כך? מדוע מעוררת לבנון סלידה רבה יותר מאשר ארצות אחרות?

התשובה הכנה היא: מפני שזה קורה בתוך ארץ קטנה אחת. ומפני שהיחידות הלוחמות הן עדות דתיות, ולא מדינות ולאומים.

אך במה שונה לבנון, בעצם, מאחרים?

המצב השורר בלבנון כיום דומה לזה ששרר, למשל, בגרמניה, במילחמת שלושים־השנה, כאשר עשרות נסיכויות גרמניות קטנות לחמו זו בזו, החליפו צדדים, קראו לאויבים זרים לפלוש לגרמניה ולעזור להן זו נגד זו.

והאם אירופה כולה לא נהגה, באלף השנים האחרונות, כמו לבנון־רבתי? האם לא היתה מוכנה כל מדינה אירופית בכל עת להתנפל על שכנותיה, כדי לגזול מהן כמה קילומטרים מרובעים של שטח ולרכוש את ההגמוניה ביבשת?

ובמה זה שונה, בעצם, מכל המדינות בכל התקופות, משיבטי האדם הקדמון ועד למעצמות־העל האולטרה־מודרניות של ימינו, המשסות זו בזו את סלוואדור וניקאראגואה, מאוריקו ואלג׳יריה, ישראל וסוריה?

אבן בכבד

בשבוע שעבר סיפרתי על ההגנה הרבה, שהעניקה המישטרה האיטלקית לי ולכל המשתתפים בכינוס הישראלי־פלסטיני שנערך בעיר טורינו.

אני כבר התרגלתי לכך — כמעט. זוהי הרגשה מוזרה. אתה הולך לישון ויודע כי במרחק של כמה צעדים, מחוץ לדלת, יושב שומר מזויין — ובמיקרה אחר, בהולנד, גם שומרת יפהפיה. אתה נוסע ברחוב ויודע שהמכוניות שלפניך וגם זו שמאחריך מלאות באנשים, המחזיקים את האצבע על ההדק.

אבל בשביל זוהיידה זאת היתה חוויה מהממת ממש.

זוהיידה היא אשה צעירה, בת 22 בסך־הכל, חיננית ונחמדה מאוד, וקשה להאמין שהיא כבר אם לשתי בנות. היא בת־פליטים מהכפר לאג׳ון, שעל אדמותיו קמה מגידו. היא גדלה באום־אל־פחם, ושם נישאה לחסן ג׳ברין, אחד מראשי קבוצת בני־הכפר, שישב כמה שנים טובות בבית־הסוהר.

„אני לא יכולה להתרגל למחשבה ששוטרים מגינים עליי!” אמרה שוב ושוב. „אני רגילה רק לשוטרים שמתנכלים לנו!”

ביום השני, ליד שולחן ארוחת־הבוקר, התלוננה על כאבים בחזה. הם באו והלכו. אבל היא היתה רגילה לכך. מזה כמה חודשים היא סובלת מכאבים אלה, ורופאי קופת־חולים בכפרה אמרו לה שזה עניין של עצבים. הם נתנו לה כדורי־הרגעה.

הפעם היו הכאבים חזקים מדי, והחלטנו שעליה לנסוע לבית־החולים. בעלה ואחד המארחים האיטלקיים נלוו אליה. אך נכנסה לחדר־המיון, הביטה בה רופאה יהודיה בשם מארינה לוי ואמרה: „בעיה בכבד!” היא הוחשה למחלקת הרנטגן, ותוך כמה דקות אובחנה אצלה אבן.

הלכתי לבקר אותה אחר־כך בבית־החולים. התנאים שם היו די קשים, אבל היחס היה נהדר. אחיות נחמדות ואדיבות, רופאים אנושיים, ובעיקר — איבחון מיידי ומדוייק.

„יש לך מזל שבאת לטורינו,” ניחמתי אותה, כשהתייסרה בכאבים. „אילו נשארת בארץ, לא היו מטפלים בך כלל, בגלל שביתת הרופאים. וכאן איבחנו מייד את הבעייה שלך.”

הסוס של קאליגולה

איני מרבה לבקר בבתי־כנסת. אבל בטורינו עשיתי זאת. לא, לא באתי להתפלל. הוזמנתי על־ידי ראשי הקהילה היהודית להיפגש עימם ולספר להם על השקפותי ומעשיי.

זוהי תופעה בלתי־רגילה. אבל הקהילה של טורינו היא קהילה בלתי־רגילה.

לגבי רוב הקהילות היהודיות המאורגנות בעולם, נכון מה שאמרתי פעם לקבוצה של יהודים: אילו היינו בוחרים בסוס של קאליגולה כבראש ממשלתנו, אתם הייתם תומכים בו בלי סייג !”

יש הסברים רבים לתופעה זו. ראשית, כל העסקנים היהודיים בעולם מתמנים, למעשה, על־ידי השגרירות הישראלית הסמוכה. לא במישרין, חלילה. אבל די לאיש־השגרירות לרמוז בטלפון שפלוני אינו רצוי לממשלת־ישראל, והקאריירה של האיש בהנהלת הקהילה נגמרה. לא עוד כיבודים, לא עוד נסיעות לעיר־הבירה ופגישות עם הנשיא בבית־הלבן או בארמון־אליזה, לא עוד הטבות כלכליות לרוב.

שנית, אנשי הקהילה עצמם מתקשים להבחין בין הנאמנות לישראל ובין התמיכה בממשלת־ישראל ובמדיניותה הרישמית. התנגדות למדיניות נראית לרובם כבגידה במדינה. ומה יגידו השכנים האנטי־שמים ?

יש גם אליבי נוח: „מה אנחנו יודעים ? אנחנו יושבים כאן, בגלות. אסור לנו להתערב בעניינים הפנימיים של ישראל. הישראלים צריכים להחליט בעצמם. אחרי הכל, הסכנות מאיימות עליהם, ולא עלינו.”

מי שאומרים כך מסוגלים כעבור יום לשלוח המחאה של כמה רבבות דולרים (או פראנקים, או מארקים) לגוש־אמונים או ל„רב” מאיר כהנא. זאת אינה התערבות, בעיניהם.

אנשי טורינו שונים. הם מוציאים ביטאון קטן באיטלקית, התומך בתנועת־השלום הישראלית. הם מותחים ביקורת על מדיניות ממשלת־בגין, כפי שהם מותחים ביקורת על מדיניות דרום־אפריקה — דבר שלא היה עולה על דעתם של רוב העסקנים היהודיים בעולם, היוצאים חוצץ נגד כל אפלייה ודיכוי בעולם חוץ מאשר בישראל. (כאותה בדיחה המספרת שבאפלה של מיקלט לונדוני, בימי הבליץ, נשמעת צעקה של צעירה: „היי, תוריד את היד ממני — לא אתה, אתה !”)

ישבתי בחוג נעים בבית־הכנסת, הסברתי מה שהסברתי, נשאלתי ברוח טובה שאלות ביקורתיות. דיברתי עברית, אחדים הבינו, ואחד תירגם לאיטלקית.

היה נעים להיות בבית־הכנסת.

אגדה חיה

הזכרתי את ז׳ן־קארלו פאייטה, המנהיג הקומוניסטי האיטלקי.

האיש הזה הוא אגדה חיה. הוא היה פעיל במחתרת בימי מוסוליני, ונכלא כמה פעמים. הוא היה בין המנצחים על תקומת המיפלגה הקומוניסטית האיטלקית, וגם על התהליך שהפך אותה לכוח עצמאי, המורד במוסקווה. כיום תומכת מיפלגה זו בסולידריות בפולין ומגנה את הפלישה לאפגניסתאן.

בוועידה של המיפלגה הקומוניסטית הסובייטית לא ניתן לו לנאום לפני המליאה, לתדהמת רבים מן הנוכחים. הוא הלך לאולם צדדי, והשמיע שם את דיעות מיפלגתו. תמיד חשדתי בקומו־ניסטים האיטלקיים שהם מחלקים את נאמנותם בין מארכס ומאקיאוולי.

הכרתי את פאייטה לפני יותר מעשר שנים. כאשר היה פעיל באירגון ועידת בולוניה לשלום ישראלי־ערבי. כשפגשתיו עתה מחדש, אחרי הפסקה כה ארוכה, הזכיר לי את פיקאסו. איני יודע אם הוא קרוב יותר לגיל 70 או 80. מוחו חד כתער.

הוא סיפר לי על פגישה שהיתה לו לפני שנים עם מי שהיה אז נשיא עיראק, אחמד חסן אל־בכר. „אנחנו ידידי הפלסטינים וידידי אש״ף,” פתח פאייטה את השיחה. אל־בכר שיסה אותו: זה היה בתקופה שבה הקימה עיראק את כנופיית אבו־ניידאל.

פאייטה ניסה לשכנע את העיראקי שיש לתחתר לשלום, אך זה דחה רעיון זה מכל וכל. צריכים להמשיך במאבק, אמר, ובסופו של דבר יחזרו היהודים כלעומת שבאו.

„זה יכול לקחת כמה מאות שנים,” העיר לו פאייטה.

„שיקח !” השיב אל־בכר בשלוות־נפש. „יש לנו זמן.”

„אם כן,” הציע פאייטה באירוניה איטלקית, „אולי תתחלפו בינתיים עם הפלסטינים ? תנו להם את עיראק, וקחו לכם את פלסטין.”

בפעם אחרת דיבר פאייטה עם הוארי בומדין, נשיא אלג׳יריה. הלה תקף בזעם את המצרים, על שהסכימו להפסקת־אש עם צה״ל. פאייטה העיר שאילמלא כן, היה צה״ל כובש את קאהיר.

„אז מה ?” שאל בומדין, „אלג׳יר היתה כבושה על־ידי הצרפתים במשך מאה שנים, ואנחנו השתחררנו. שיחזיקו הציונים בקאהיר במשך מאה שנים !”

כל זה שיכנע את פאייטה שרק הפלסטינים עצמם מעוניינים באמת בשלום, והוא תמה על הישראלים שאינם תופסים זאת ואינם כורתים איתם ברית.

המתופפת הקטנה

אם אתה אוהב סופר מסויים, אל תקרא ספר שלו על ארץ שאתה מכיר, או על עניין שאתה בקיא בו.

אני אוהב את ספריו של דייויד קורנוול, הידוע יותר בשם־העט שלו: ג׳ון לה־קארה. מאז שהמרגל שלו חזר מן הכפור, קראתי בנשימה עצורה את כל ספריו. סמיילי, הארכי־מרגל הבריטי שאינו מסתדר עם אשתו השכבנית, קארלה, התככן הסובייטי המיסתורי, וכל אנשי „הקירקס” העסיקו אותי במשך שעות טובות וארוכות, ולרוב מאוחר בלילה, אחרי העבודה, כשהמוח היה זקוק לתככים דימיוניים, כדי להירגע מן התככים של המציאות.

הופתעתי כאשר שמעתי שלה־קארה החליט לכתוב על הבעיות שלנו — מילחמת־הסתרים בין המוסד הישראלי ואירגוני־הפידאיון הפלסטיניים. קראתי ראיונות עם המחבר, שבו הסביר שחש במחוייבות מוסרית כלפי המאבק הצורק של הפלסטינים וכמיהתם למולדת. מכיוון שעד כה הצטייר לה־קארה כאיש ימני מובהק, מוותיקי הבירטי ומאבירי המילחמה הקרה, זה נשמע מעניין.

עכשיו קראתי את הספר, ששמו המתופפת הקטנה. התאכזבתי עמוקות.

הרמה של לה־קארה כמחבר של מותחנים לא ירדה, חלילה. זהו מותחן מעולה, ככל קודמיו. אבל התעלומה העיקרית של הספר נוגעת לנפשו של המחבר עצמו.

מי שחשש שמא כתב לה־קארה ספר־תעמולה אנטי־ציוני, או — חלילה — ספר פרו־אש״פי, יכול להירגע. הנשיא חיים הרצוג, שכבר קרא את הספר ושיבח אותו, לא טעה. ביסודו של דבר, זהו ספר־תעמולה ציוני טוב, המתחזה כספר אובייקטיבי, או אף פרו־פלסטיני.

נדמה כאילו כתב לה־קארה את הספר בשני שלבים, תחילה כתב מותחן כספריו הקודמים, אלא שהפעם תפסו הישראלים את מקומם של הבריטים, והפלסטינים את מקומם של הסובייטים.

אנשי „המוסד” הם סופרמנים, כמו גיבוריו של ליאון יוריס המבחיל באקסודוס. הם פנטסטיים — גיבורים אך צנועים, נוקשים אך אנושיים. אין הם יכולים להרוג מישהו מבלי לבכות לפני ואחרי, מפני שהם זוכרים את השואה.

ואילו הפלסטינים הם קריקטורות. כולם משתייכים לאחד משני סוגים: טרוריסטים או פליטים, או לשניהם גם יחד. איש מהם אינו בן־אדם נורמלי.

אחר־כך, כך נדמה, רכש לה־קארה אידיאולוגיה חדשה, והוא כפה אותה על המותחן הגמור. אמנם, הפלסטינים נשארים טרוריסטים־פליטים ופליטים־טרוריסטים, אבל עכשיו אין הם יורים רק כדורים, אלא גם סיסמות על העוול שעשו להם הציונים.

המחבר הוסיף גם כמה תיאורים משלו על הזוועות שמחוללים מטוסים ישראליים במחנות דרום־לבנון.

אפשר להסביר את הספר גם בסתירה שבנישמת המחבר. הסימפאטיה האינטינקטיבית שלו היא עם הסופרמנים המערביים — שהם הישראלים. בעומק נישמתו הוא שונא את ה„נייטיבס” של אתמול, בני אסיה הפראיים. כל זה במישור הרגש — והרי שפתו של סופר היא קודם־כל שפת־הרגש. אחר־כך בא המוח ואומר לו: אתה צריך להיות צדק. גם הפלסטינים הם בני־אדם. עשו להם עוול. נסה להיות בסדר איתם. וכך הוסיף המחבר לסיפרו קטעים הגיוניים, הכתובים בלי כל רגש, והמה־זירים לפלסטינים מידה של אנושיות. אך אין הם הופכים לבני־אדם. בסופו של דבר הם נשארים חבורה של רוצחים וטרוריסטים — עם של אבו־נידאלים.

להי־קארה

על כל התבשיל הזה שופך להי־קארה, כמו רוטב מוכן מראש, את כל דיעותיו הקדומות על השמאל החדש, ההיפים, האינטלקטואלים, הבוהימה ומה עוד. כל אלה בזויים ונלעגים, מין תת־אדם שקשה לשייך אותם לאותו המין האנושי כמו האנשים־העליונים, שיצאו מספריו של ניצשה והתגייסו ל„מוסד”.

תנועת־השלום הישראלית מופיעה בספר בדמותו של פרופסור ייקי זקן, נאיבי ומטופש, שהמוסד נאלץ להציל את חייו מידי הטרוריסטים הנוראיים של אש״ף.

העלילה: שחקנית בריטית שמאלנית ומופרעת, מין קאריקטורה של ואנסה רדגרייב, מגוייסת על־ידי „מוסד” כדי להסתנן לאירגון של אש״ף ולהכין מלכודת למנהיגם. תוך כדי כך היא רואה את העוול שנעשה לפלסטינים, אך הדבר אינו מפריע לה לעזור להרוג את מנהיגם. בסוף היא משתגעת, וזה פותר את הבעייה.

הסיכום: אם לה־קארה מייצג את הידידים החדשים של הפלסטינים, אין הם זקוקים לאויבים.

כלכלה

הגילדה מבקשת להתרחב

פעיל ליברלי, שמונה יושב־ראש מועצת השמאים, מנסה להגדיל את מיספר חבריה.

התחומים בהם נזקק הישראלי לעזרתו של השמאי הם רבים ומגוונים. כל הרוצה להעריך את ערך רכושו, את שווי הקרקע שהוא רוצה לבנות עליה או למכרה, את מצבו של מיפעל או להגיש תשקיף כלכלי לבורסה — לא יכול לצעוד ולו צעד אחד ללא שיתוף־פעולה מלא מצד שמאי מוסמך.

בארץ בסך־הכל 140 שמאים, מתוכם כ־40 אחרי גיל הפנסיה. הם עובדים במישרדים ממשלתיים וציבוריים או שהם בעלי מישרדים

פרקליט ציון
לימודים מסודרים

פרטיים. ככל שהמשק מתפתח, הדרישה להם היא רבה יותר.

בשוק החופשי עובדים בסך הכל 50 שמאים. נקל להבין תחת איזה לחץ הם נמצאים.

שלישיה בכל שנה. באחרונה מונה על־ידי שר־המישפטים, משה ניסים, לתפקיד יושב־ראש מועצת השמאים, הד"ר אברהם ציון (44), עורך־דין במיקצועו. הגיע לארץ באוניברסיטת תל־אביב בפקולטה למישפטים על מישפט ציבורי. הוא בעל תואר דוקטור מאוניברסיטה בקמברידג' ועד לפני 12 שנה שימש סגן־פרקליט־המדינה. לפני ארבע שנים הצטרף למיפלגה הליברלית.

ציון החליט להרחיב את מעגל השמאים ולקבוע להם מקומות לימוד מסודרים. עד עתה הם למדו במקומות שונים מיקצועות שונים כמו חוקים ופקודות, מדידות ומיפוי, תיכנון ובנייה, כלכלה ומינהל־עסקים. הטכניון העביר קורס אקסטרני. ומועצת השמאים נהגה לבחון את הלומדים.

דרך הלימוד והמיקום גרמה לשיתוק הענף. ממוצע המסיימים בכל שנה היה שלושה בלבד.

ציון פנה כבר לאוניברסיטת תל־אביב בבקשה לפתוח חוג ללימודי שמאות לתואר אקדמי ראשון. „אני רוצה להפוך את המיקצוע לבעל מישקל החופף לחשיבותו," אמר. לא ברור אם החוג ייפתח בתל־אביב, בגלל בעיות תקציביות, אך ציון, שכבר פנה לגורמים שונים כמו המועצה להשכלה גבוהה וח"כים מוועדת־הכספים של הכנסת, אינו מודאג. הוא מוכן שחוג יפתח גם באוניברסיטה אחרת בארץ ובלבד שייפתח.

החדשה של רנו

RENAULT 11

יפה עם תנופה

רנו ממשיכה לעשות חדשות מעניינות וטובות.
החדשה הזוכה לכותרות ומאמרים נרחבים בעתונות הרכב
הבינלאומית היא: רנו 11 זו המכונית שציפית לה.
רנו 11 עושה לך חשק לנהוג ולנהוג עד בלי די...
היא הגיעה...
גם אתה יכול להגיע אליה - ובקלות!
הפרנק הצרפתי דואג לכך. איך?
פשוט מאוד: ערכו של הפרנק הצרפתי ירד בצורה
משמעותית, לכן מחיר "רנו"... או לה לה...
רנו 11 - מוצעת בשני מנועים 1100 סמ"ק ו-1400 סמ"ק.
תיבת הילוכים בעלת 5,4 הילוכים או אוטומט.

העולם אוהב
RENAULT

בני משה קרסו
ת"א טל. 627151 ■ חיפה טל. 721751 ■
ירושלים טל. 226491 ■ באר-שבע טל. 36777 ■ חיפה טל. 510296 ■ נתניה טל. 23037

חשבון עובר ושב

מאת שלמה פרנקל

יקיר יקיר לי

אם מישהו חושב שההכרזות היוצאות ממישרד־האוצר ומבנק־ישראל מקורן באיזו חולשה של רגע, סליטת פה, או סתם קישקוש בקומקום, הרי שהוא טועה. זה בכלל לא המצב. במישרד־האוצר ובבנק־ישראל מתנהלים דיונים קדחתניים אך יסודיים. כמו זה שהתנהל אחרי שנודע על עלייתו המסחררת של המדד האחרון.

מרשים לעצמם להשתולל בצורה כזאת: כל מיספר פה במדינה הזאת חושב לעצמו שהוא איזה מיספר חזק, לוקח לעצמו בלי לשאול תוספת־יוקר, קרן־השתלמות, קרן־פנסיה...

משה מנדלבאום: וספרות מקצועית!

עזרא סדן: בדיוק! וככה אנחנו מגיעים למיספר כמו 13.6%!

יורם אריידור: אני רוצה להזכיר לכם רבותי — השאלה היא, מה עושים?

יקיר פלסנר: ועזרא צודק: צריך להוריד למיספרים האלה את הראש! מה הם חושבים לעצמם? זאת הפקרות כאן?

משה מנדלבאום: לא צריך להיתפס להגזמות, יקיר. אני לא חושב שעריפת ראשים תתקבל בהבנה במדינתנו הדמוקרטית. לערבים עוד לא עורפים פה את הראש, אז למיספרים? זה גם לא תמיד עוזר. מה שאני מציע הוא צעד פחות דראסטי, כמו הוזת הפסיק, למשל. כמו שעשינו פעם ללירה. ככה יהיה לנו מדד של 1.36%, וזה משנה את כל התמונה!

יורם אריידור: אז על הצעד הזה אנחנו מסכמים, אני מבין. הוזת הפסיק. עזרא, אבקש שתעביר הוראות מתאימות לכל האגפים, וצריך להכין גם הצעת־חוק מתאימה בכנסת. אבל נמשיך הלאה, רבותיי. אני מציע שנחשוב על צעדים נוספים, כי מדובר בתוכנית, ותוכנית צריכה לכלול כמה סעיפים.

יקיר פלסנר: כל הכבוד לך, יורם! אתה תלמיד מבריק! איזו תפיסה! איזו הבנה! איזו גאוניות! אתה ממש גאון! נפלא! חכם מאוד!

להלן פרוטוקול הדיון:

השר יורם אריידור: רבותי! מה שקרה ידוע לכולנו ואין טעם לחזור על כך. השאלה היא, מה עושים? הבה ניגש לעניין בקור־רוח ובשיקול־דעת, אבל גם תוך הדר מסויים.

מנכ"ל עזרא סגן: לפי דעתי, יש כאן מיקרה ברור של עיצומים פרועים!

מישנה יקיר פלסנר: אם אתה מדבר על הרופאים...

עזרא סדן: אני לא מדבר על הרופאים!

נגיד משה מנדלבאום: אם אתה מדבר על המורים...

עזרא סדן: לא עליהם אני מדבר!

יורם אריידור: אם אתה מדבר על החואים...

עזרא סדן: לא, לא, ושוב לא! זה המיספרים שנוקטים כלפינו עיצומים פרועים! איך הם

נחלת בנימין

ב שבוע שעבר, בדיוק בעמוד הזה, כתבתי בתור בריחה — סאטירה פוליטית, יעני — קטע על נאום של אחד שנוסע עם אשתו צצק'ה והילדים לבקר את ביתו שבהתנחלות־חופים, ליד רמאללה. הפואנטה של הסיפור היתה, שהוא נוסע כל הזמן בכבישים־עוקפים, שתפקידם לעקוף ערים ערביות וכפרים ערביים: ובכלל, לראות מה שפחות ערבים בשביל איכות־החיים שלו, של צצק'ה ושל הילדים.

בריחה? מה בריחה!

לא עברו יומיים מאז כתבתי מה שכתבתי, והנה מגיע אלי מי אם לא אדם קלר הבלתי־נמנע — האיש שקורא כל דבר ואחר־כך כותב אותו בקיצור על הקירות — ומביא לי פרוספקט מעניין מאוד, שהוציאה „המועצה האזורית מטה בנימין".

השורות הראשונות בפרוספקט אומרות כך:

„אנו שמחים על התעניינותכם בישובינו, ועל האפשרות שתבואו ותקחו חלק **בבניינה ובחידושה של נחלת שבט־בנימין. אנו מזמינים אתכם לבוא ולהתרשם ישירות ומקרוב העיניים, מהאוכלוסיה, מהבנין ומהיצירה.**"

אבל העיקר זה לא חידוש נחלת שבט־בנימין, אלא דבר אחר לגמרי, והיא המפה המצורפת של נחלת שבט־בנימין באותו פרוספקט. במפה הזאת, המתארת בקווים כלליים את האיזור שמצפון לירושלים, מסומנים הכבישים ונקודות הישוב.

כמובן שמי שישר חושב איך לתקוף את המתנחלים, וכל זה, יאשים אותם בגזענות בגלל שלא הכלילו במפה הסטרילית שלהם עיר קטנה כמו רמאללה, או כמה וכמה כפרים שבהם עשרות אלפי תושבים ערביים.

אבל לי יש חשד אחר לגמרי. לפי דעתי, לא הוזכרו כל המקומות האלה, הבלתי־בנימניים, כדי שלא להוריד את מחירי הדירות במעלה מיכמש או בעטרת, על 17.1 המישפחות שגרות בהם.

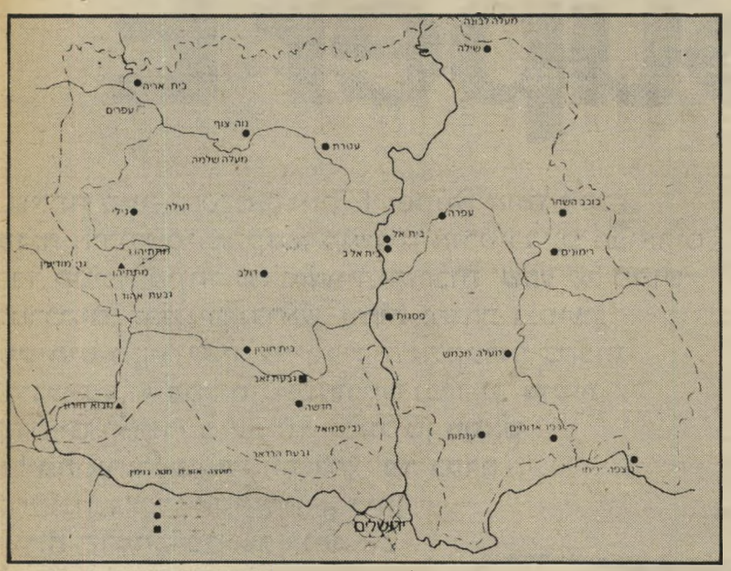

נחלת־שבט בנימין
מחירי דירות

יום מיוחד במינו

כולם ידעו שזה יבוא יום אחד.

כבר עברו כמה חודשים מאז הושג ההסכם עם לבנון, שהבטיח שלום, שלווה וגם שקט לנשים, לזקנים וגם לטף, בהר, בבקיעה וגם בעמק, על־פי דיבריהם של השרים שולץ, שמיר, וגם פתאל, שנאמרו בחאלדה, ביו־יורק וגם בנתניה.

ולמרות שכולם ידעו שזה יבוא יום אחד, היתה התדהמה מוחלטת.

רמזזים ראשונים למה שהתרחש היו כבר במהדורות־החדשות, בבוקר שלמחרת. היה משהו בקולם של השדרים. משהו שבישר שהדברים אינם כתמול־שילשום.

אך היו אלה עיתוני הצהריים דווקא, שנתנו את הטון באותו יום. מעריב כתב: „מקורות בירושלים מעריכים: לא סוף פסוק". ואילו ידיעות אחרונות כתב פשוט: „מחר יהיה שינוי, אולי כבר היום!"

אנשים הסתובבו ברחובות כהמומים. קשה היה לקנות משקה בלי להחליף כמה מילים על המאורע עם הקיוסקר. קשה היה לפתוח שיחת־טלפון בנושא אחר. וכך, שוב השתלטה על העם בישראל אותה רוח מופלאה המאפיינת אותנו בעיתות מצוקה אמיתיות, כאשר העם כולו מתלכד והופך מיקשה אחת, של אבטיחים עסיסיים, שכמו צבירנו החמורים, הם ירוקים מבחוץ ואדומים מבפנים.

ראשון המגיבים היה, כמו במיקרים רבים, חברי־הכנסת יהודה פרח. באותה תקופה התקדם יפה בניין הבית השלישי, והתחיל כבר באודישן לקביעת החזנים. פרח החליף כמה הלצות עם הכתב המשועמם של הרדיו ואחר־כך העביר את תגובתו. „מה שהתרחש", נמסר ברדיו בשמו של חבר־הכנסת הליברלי, „הוא תוצאה של רוח־הנבאים שהשתלטה על העם בלי שום הצדקה, פשוט בלי שום הצדקה."

נו, ואז התחיל המבול הרגיל. חברי־הכנסת רוני („מיליוני") מילוא אמר, שידו הארוכה של סי־איי־אי היתה במעל. הח"כ־הפרופסור יוסף רום טען, כי תושבי הצפון צריכים להקים „לובי", ומה שהתרחש אתמול הוא אות־אזהרה ברור. גם ח"כים מהאופוזיציה הגיבו. חברי־הכנסת רענן נעים אמר שאין חוכמות: אם זה לא קורה בחזית, אז אין ספק שזה יקרה בעורף, וזה הרבה יותר גרוע. ואילו חברי־הכנסת דב בן־מאיר, שאו־טרטו היה ראש העירייה של תל־אביב, הודיע כי הוא כבר שלח שלושה תזכירים בעניין המחדל העגום לראש־הממשלה, לשר־הביטחון ולרמטכ"ל. לבסוף נאלץ גם שר־הביטחון להגיב. מה, היתה לו ברירה? והוא אמר דווקא דבר נכון, שמיום אחד אי־אפשר ללמוד דבר, והוא בטוח שתוך שבוע־שבועיים נשכח את האירוע הזה.

עכשיו, דרך־אגב, כשאני קורא כל מה שכתבתי עד הנה, אני שמתי לב שבכלל לא ציינתי מה היה כל־כך מיוחד, לעזאזל, באותו יום, 17.2.84, שהפעים כל־כך את עם ישראל.

נו, אז זה פשוט. זה היה היום הראשון מזה שנה וחצי, שבו שום חייל של צה"ל לא נהרג. ושום חייל צה"ל גם לא נפצע אפילו מפעילות חבלנית עוינת בלבנון.

פלסנר: תוספת היוקר היא מכשיר רצחני

יועץ שר האוצר אומר: „תוספת היוקר מגינה טוטאלית על העובד וגורמת לאינפלציה הגבוהה"

□ „הסוציאליזם הוא אבי כל חטא"

□ „עם ההסתדרות צריך ללכת ב,להוריד יד"

ידיעות אחרונות 17.5.1983

עזרא סדן: עם כל הכבוד, פרופסור פלסנר, זה לא נשמע לי בתור צעד כלכלי, מה שאמרת עכשיו.

יורם אריידור: מישהו שאל אותך משהו, עזרא? אני מבקש שלפחות בתוכנו נשמור על תרבות הדיון, ואיש לא יתערב בדברי רעהו. תמשיך, יקיר יקירי. תמשיך בבקשה.

יקיר פלסנר: ולעומתך, שאתה כליל השלמות, הדור במיצוות ושונב אני אומר: גאון ונדיב ואכזר, נצבים כוחות האופל: מארכס, אנגלס וירוחם משל!

משה מנדלבאום: שלושתם ביחד? תרשה לי, עם כל הכבוד...

יורם אריידור: כרגע אמרתי משהו על תרבות הדיון, מוישלה! תן ליקיר להמשיך!

יקיר פלסנר: אני חוזר: קארל מארכס. פרידריך אנגלס וירוחם משל! השילוש הטמא! קומוניזם, סוציאליזם ותוספת־יוקר!

יורם אריידור: טוב, אז מה אתה מציע?

יקיר פלסנר: לחסל אותם! מייד!

עזרא סדן: בקשר לשני הראשונים, נראה לי שיהיו קצת קשיים, אם אני לא טועה...

יקיר פלסנר: סתום את הפה או שנחסל גם אותך! אם הם מתו כבר, זה לא אומר שהם חוסלו! יש הבדל מהותי בין מוות ובין חיסול! אנחנו נחסל אותם! נכסח אותם! נערוף את ראשם! את מארכס, את אנגלס ואת משל! קבר־אחים נעשה להם! זאת השפה היחידה שהם מבינים!

יורם אריידור: זה נראה לי דווקא. או יש לנו כבר שני סעיפים בתוכנית הכלכלית החדשה. אלף — הוזת הפסיק. בית — חיסול היסודות העוויינים. הלאה, אבקש להמשיך.

יקיר פלסנר: מה זאת אומרת אתה מבקש להמשיך? אני רוצה לראות שמישהו ינסה לעצור אותי! הלאה, חברים! מה עם התעשיינים, שתוקעים לנו מקלות בגלגלים?

עזרא סדן: אולי נסרס אותם? הצווחות שלהם יישמעו הרבה פחות אמינות כשיהיה להם קול דק־דקיק כזה, חי־חי־חי.

משה מנדלבאום: זאת אפשרות, בהחלט.

יקיר פלסנר: זה בתור שלב ראשון. אחר־כך אפשר גם להוריד להם את הרגלים, ואולי אז הם ילמדו לקח.

יורם אריידור: נו, אני רואה שמתגבשת כבר תוכנית לא רעה, עם שלושה סעיפים עיקריים, עם ראשית, אחרית וסוף.

סיטרואן מציגה:

VISA Super E

כשאתה קונה סיטרואן ויזה Super E אתה מקבל: **מבנה** אירודינמי מתקדם, **מושבים** אורטופדיים מפוארים בבד קטיפה מיוחד עם משענות נשכבות. **שפע** של מקום למרפקים, לרגליים ולראש, **נוחות** נהדרת בנסיעה, **שטיחים** מקיר לקיר **לויין** פיקוד אלקטרוני בקצות אצבעותיך. **4 מתלים** טלסקופיים נפרדים, **מוטות** קדמיים ואחוריים לאיזון המתלים, **מתאם בלימה** אחורי בעזרת תת לחץ, **מד בקרה** לחיסכון בדלק (אקונומטר). **כיוון אורות** קדמיים ממושב הנהג.

שעון זמן קווהץ, **פנסי קוורץ** יוד קדמיים, **מפשיר אדים** לשמשה האחורית. **נורות בקורת:** לחץ שמן מנוע, בלמים, מהבהבי חירום וטעינת מצבר. **מצית** סיגריות, **4 דלתות + דלת אחורית** לתא המטען (התא בנפח 674 דצ"ק עם מושב אחורי מקופל), **כיסים** בדלתות הקדמיות, **סגירת בטחון** לילדים בדלתות האחוריות, **הגה** בשיטת המסרק, **מנוע חזק** 1124 סמ"ק עם 50 כ"ס **יותר מ־18 ק"מ לליטר** במהירות קבועה של 90 קמ"ש, (בתנאי מבחן ביהח"ר) **זינוק** מ־0 ל־100 קמ"ש ב־16.8 שניות.

ניתן להצמיד מחיר המכונית ליום ההזמנה.
פרטים בסוכנויות **סיטרואן.**

ניתן גם להשיג ויזה Club עם אותו המרכב בנפח מנוע 652 סמ"ק.

בוא לנסות את ויזה סופר E ותגיע למסקנה שאתה מקבל מכונית השווה יותר ממחירה

CITROËN

המפיץ הבלעדי: **דוד לובינסקי בע"מ. ת"א:** רחוב שונצינו 16, טל. 333214-9. **ירושלים:** רחוב הס 3 טל. 02-228488. **סוכנויות: אשקלון:** אלנבי את בני א. התעשיה החדש, טל. 25757, **באר־שבע:** אשנב הנגב, דרך חברון, טל. 77021, 057-33210. **חדרה:** קל נע, שיווק רכב בע"מ, הרברט סמואל 25, טל. 31689. **חיפה:** רכב הצפון בע"מ, שד' בן גוריון 8, טל. 04-520461. **כפר־סבא:** פוספלד, איזור התעשיה, דרך השרון רמתיים, טל. 052-20161. **נתניה:** לוינקופף הרמן, רח' שוהם 4 טל. 25307. **תל־אביב:** ב.ג. מוסכי, רח' אנילביץ 52, טל. 3313339. **מצרת:** מישל וזוהיר סרוגי, מרכז התעשיה החדש טל. 56860.

CITROËN VISA

מרים גבריאלי שחקנית התיאטרון מספרת על רגעי שפל של שחקנית, על ימים של כמעט עוני, על ילדותה המופלאה בתל־אביב הקטנה על יסוריו של אדם הבוחר במישחק כמיקצוע ועל בגרותה המאוחרת

הלכתי ממקום למקום לחפש עבודה עד שהסוליות שלי השתפשפו כמו סוליות של זונת־רחוב

כמה שהציבו לי רגליים ב„קאמרי", מה שיוסי ידין עשה לי — זה רדף אותי המון זמן, איך שהם לא רצו אותי בתיאטרון

השמועה שאני קצת דפוקה עשתה לה כנפיים. אני חשבתי שאני נורמלית, ושכל האחרים דפוקים

עזבתי את התיאטרון, רציתי לעשות הסבה מיקצועית, לפתוח מיסעדה. בסוף עבדתי בתור מלצרית אצל בני אמדורסקי

הורי באו מאושוויינצים, היא אושוויץ שהיתה קרוייה בפי יהודיה אושפיצין — שיבוש של המילה הארמית אושפיזין, שפירושה אורחים

בגיל ארבעים נסעתי לארצות־הברית. נסעתי ממקום למקום עם שק־שינה, חייתי עם היפים והלכתי לשמוע קונצרטים של רוקינרול

ראיינה שרית ישי

„לא טוב היות האדם לבדו!"

הוא טילפנה והזמינה אותי לחזות בהקרנה של בנה, ישי גבריאלי, שזכה בפרס על סירטו „אוטיסט". אני מכירה אותה לפחות עשר שנים, והיא מעולם לא הזמינה אותי להקרנה של סרט שלה או לפרמיירה של הצגה שלה. בכלל, מעולם לא ביקשה ממני שאכתוב עליה מילה בעיתון, מעולם לא ניצלה את קשריה איתי או עם עיתונאים אחרים לקדום הקריירה המיקצועית שלה וזה נדיר, נדיר מאוד.

אחר־כך ישבתי לצידה באולם־ההקרנה. היא לא ראתה אותי, היא לא ראתה אף אחד — היא היתה כל־כך מרוכזת בסרט של בנה, שהוקרן על המסך. ראיתי אותה כוססת ציפורניים, מתרגשת, גאה.

ואז ידעתי, שהגיע הזמן לראיין את מרים גבריאלי. כי מרים גבריאלי, שחקנית תיאטרון וקולנוע, היא חתיכת־חיים. את יכולה לראות את זה באופן שבו היא נראית, בעיניה הכחולות המרצדות כעיני ילדה צעירה, בגופה הדשן, השופע. את יכולה לשמוע את זה באופן שבו היא מדברת, בדברים שהיא אומרת.

יש לה מה להגיד. אני זוכרת שפעם, כנערה צעירה, ביליתי על שפת־הים בתל־אביב. מרים גבריאלי ובעלה דאז, אוריאל, ושלושת ילדיהם אימצו אותי ליום אחד. ביליתי עם המישפחה, אז לא ידעתי שהיא שחקנית. אחר־כך ראיתי אותה באיזו הצגה. היא שיחקה נערה צעירה, ואני הייתי מבולבלת: זכרתי שיש לה שלושה ילדים ולא הבנתי איך הילדה על הבימה היא

(המשך מעמוד 35)

במציאות אמא.

היא התחילה את הקריירה שלה בגיל מאוחר יחסית – 26 – והיא אז אם לשלושה ילדים. היא עשתה סטאז' בשולי התיאטרונים והגיעה אל התיאטרון הממוסד מוכנה.

התיאטרון לא קלט אותה. מרים גבריאלי היא טיפוס אלטי־ממדי מובהק. בגיל 40 ארזה את המיזוודות ויצאה למסע מחוץ־אל־חוף בארצות־הברית. בילתה לילות רבים בשקי־שינה, בקונצרטים של רוק. אחר־כך חזרה לתל־אביב.

אני זוכרת אותה בבר של שמוליק קראוס, מרכזת סביבה חבורה של צעירים השותים בצמא את סיפורי הרפתקותיה המופלאים.

יכולת הסיפור שלה היא נדירה. באתי לכתוב ראיון עם שחקנית, מצאתי את עצמי משחזרת זיכרונות של ילדה קטנה בתקופה שלפני קום המדינה. ברחוב מלצ'ט בתל־אביב. הסיפורים שלה מרתקים. בפעמים

מרים גבריאלי עם ניסן יתיר ב„גן הדובדבנים"
„פפו שם עלי סטיגמה"

שבהן נפגשתי איתה הפצרתי בה לכתוב ספר.

יכולת הסיפור שלה היא מופלאה, והיא נחנה בכישרון כתיבה סוחף. יש לה יכולת פלסטית לצייר לנגד עיניך את הדמות.

באתי לכתוב על שחקנית שידעה רגעים של שפל ושל גאות, שחקנית שירדה מאיגרא רמא לבירא עמיקתא ולהיפך, ומצאתי עצמי יושבת מול ילדת־שואה שלא חוותה את השואה על בשרה, אבל השואה שהתרחשה בעיירת אבותיה, אושוויץ, משפיעה עליה באופן חזק מאוד עד היום הזה, למרות שהיא נולדה בתל־אביב והוריה הצליחו להימלט ממוראות שואת אירופה.

היא חיה בצל זיכרון־הגרדומים וריחות־המוות שבויים בדימיונה, אצורים בתוכה מסיפורים ששמעה בילדותה. דומה שמרים גבריאלי בת ה־48 היא תוצר אופייני של ילידי ארץ־ישראל, שגדלו כשחרב השואה מיטלטלת מעל ילדותם, חרב שחרטה חתכים עמוקים בנפשותיהם והשפיעה על מעשיהם, במודע או שלא במודע.

באתי לראיין שחקנית שהגיעה כמעט למצב שבו לא היה לה מה לאכול, למרות שמאחוריה תפקידים ענקיים והיא אם לשלושה בנים בוגרים. אך מצאתי את עצמי משחקת ביחד איתה ילדות מרתקת. הקשבתי למה שאמרה לי על אריסטו ואפלטון, רשמתי את ציטוטיה מתוך הרמב"ם והאזנתי ביחד איתה לקונצרטים של בראהמס.

יש באשה הזו מיטען אדיר של ידע ואינטלקט.

מרים גבריאלי עברה חורף קשה. היא לא אשה קלה, היא לא לוקחת דברים בקלות. כעת הגיע הקיץ והיא משחקת ב„תיאטרון חיפה" במחזה „נעורי אדם".

הגיע הזמן, אני חושבת, ששחקנית מסוגה תמצא לה בית ותחדל להתרוצץ בין התיאטרונים ולחפש עבודה. הגיע הזמן שמרים גבריאלי תנוח על זרי־הדפנה.

■ ■ ■

● ילדותך היא מוטיב חזק מאוד בחייך, חזק מהרגיל. מדוע?

אני מרגישה שנולדתי על איזו פרשת־דרכים מיוחדת במינה. לא רק אני, כל בני גילי, אני מנסה לכתוב את הדברים, כי אני מרגישה ששמעתי וראיתי דברים.

● מה את כותבת?

היה חורף ארוך וקר, וחשבתי שאם לא אוציא מתוכי את הדברים — אשתגע. התחלתי לכתוב מההתחלה־התחלה, ופיתאום, כל ילדותי עלתה לפני. אני זוכרת פירטי־פרטים הנה, אקרא לך:

„אני, מרים, נולדתי ב־26 בינואר 1935, כ"ב בשבט התרצ"ה, לחופיו שטופי־השמש של הים־התיכון, בעיר העברית הראשונה תל־אביב, בבית־החולים עין גדי, להורי, אליעזר וצילה גליצמן.

„נקראתי מרים, לזכר סבתי עליה־השלום מרים שיינברג, אשר נפטרה שנה אחת קודם, בי"א בתמוז התרצ"ס, בעירה אושוויינצ'ים, שבה גרו סבותיי ובה נולדו הוריי. אושוויינצ'ים, עירה יהודית קטנה ונדחת בגליציה, באיזור הקודר של שלזיה־עילית — איבר שלזיה — המתקרית בפיה יהודיה אושפיצין; שיבוש של המילה הארמית אושפיזין, דהיינו אורחים, המתקרית בפי הפולנים אושווינצ'ים ובפי הגרמנים אאושוויץ.

"אה, ילדותי המיוסרת לחופיו שטופי־השמש של היום התיכון."

נורא חשוב לי שתכתבי את זה. את מבינה מה סיפרתי לך כעת, בכמה מישפטים? אושוויץ, השם הנורא המעורר חלחלה, היתה בפי יהודיה אושפיזין — מקום לאורחים. בימי ילדותי הרחוקים השם הזה היה נעגוע. אבי התגעגע לאושוויינצים. הוא סיפר לי, שהוא למד לשחות בנחל, הוא סיפר לי על היערות מסביב, ואני כל הזמן חלמתי על המקום הנפלא הזה.

לאט־לאט הפך המקום הזה למשהו נורא. אושפיזין הפכה לאושוויץ — מקום המעורר חלחלה, רעדה. וכל זה בכמה שנים של ילדותי. את מבינה את זה?

אני זוכרת את העוצר הגדול, את הכלניות שהתמקמו במלצ'ט ושהספורט הלאומי של הילדים היה לעבור את הכביש בלי שהכלניות יתפסו אותם

● מה דחף אותך לכתוב?

יש לי זיכרון מופלא, כנראה. כשאני מדברת עם ילדים שגדלו בשכונת מלצ'ט על השכנים מלמטה, על הרב הלפרין שצעק על הילדות, הם משתגעים. הם לא יודעים איך אני זוכרת. כשישיחקתי בחפץ, אחותי אמרה לי: „מרים, עשית את גברת מושקט!" גברת מושקט היתה אחת השכנות שלנו ברחוב מלצ'ט.

הזיכרונות שלי מרחיקי־לכת. אני זוכרת דברים מהשנים הראשונות של חיי. זה ממלא אותי. אני מספרת המון־המון אנקדוטות וסיפורים על ימי ילדותי הרחוקים, על הערביות שבאו בערב־הפסח לצעוק „לחמא, לחמא!" ואיך שהגיעו פיתאום שכנים יקים לשכונה הדתית שלנו — הר ופראו רוברט קראו להם. זה היה

כל החיים שלי אני עושה דברים שאני חושבת שהם יפים, וחוטפת על־כך זפטות וצעקות

מאורע בחיי השכונה. קודם כל הם הגיעו עם כלב ענק, וכלבים לא כל־כך נראו בשכונה שלנו, שהיתה מלאה בשטיבעלך ובתי־כנסת. הם גם הכניסו אל השכונה הדתית מונח שלא היכרנו: „שלאף שטונדה" — מנוחת הצהריים.

הם הגיעו עם מושגים שלא היכרנו. את יודעת מה זה שפיתאום אסור היה לעשות רעש בין 2 ל־4? אסור היה לשחק ברחוב!

הם שיבשו לנו את השבת. מה זה היה שבת

מרים גבריאלי ב„מעגל הגיר"
„נמאס להיות שחקנית"

ברחוב מלצ'ט? תפילת־שחרית ומוסף, ואחר כך הולכים למאפייה של פרצ'יק, להוציא את הטשולענט. אוכלים, אחר־כך הולכים לשלה שידעס — שלוש סעודות בבית־הכנסת. זו היתה השבת.

והיום — מי היה הולך לים בשבת? בשבת זה היה ברור לגמרי: היום היה סגור. באמצע השבוע אמא שלי היתה לוקחת אותנו באריקות מרובה לים, דרך בוגרשוב. אבל בשבת? מי ידע שיש ים בשבת? והנה הגיעו הר ופראו רוברט, וביום שבת, לא פחות ולא יותר, מגיעים אליהם חברים עם מכונית, והר ופראו רוברט עם שורטס הולכים לים. בשבילי זה היה כאילו שהעולם התהפך. אנחנו ממש התייחסנו אליהם כמו אל יצורים מעולם אחר, שפלשו לעולמנו.

ער שיום אחד הילדים גילו שהמיקצוע של הר רוברט זה לא פחות ולא יותר יבוא של קנדונים, ומאותו יום לא עשינו לו חשבון יותר.

אני גם זוכרת את הרב הלפרין מלמטה, איך היה מגרש את הילדים שירדו לחצר שלו. הם גרו במרתף. היתה לו בת אחת גיבנת ובת אחת שהתחתנה טוב ועברה לגור למעלה, באחד־העם, עם העשירים, ובן מרדכי, שלמד בישיבה ובכוחות עצמו גמר את בחינות־הבגרות. ואני זוכרת את אמא שלו צועקת אחריו „וילדע חייע!"

הרב הלפרין היה יושב בקיץ עם גופיה ועל זה ארבה כנפעס, והיה לומד גמרא, כשהרגליים שלו בתוך גיגית עם מים. הוא היה עושה את עצמו לומד תורה, כשבעצם הוא אורב לילדים. ברגע שהיה תופס איזה ילד יורד במדרגות, היה קם ומכסח אותו.

והיתה רעבתן שגרה למטה, וכל הילדות שלי חשבתי איך לרדת למטה מבלי שהיא תתפוס אותי ותשלח אותי למכולת. וכל פעם שהייתי הולכת בשבילה למכולת היתה מושכת אותי ביד גרומה לפרוזדור מלא ספרים עם ריח של עובש של זקנים, היתה מוציאה קופסת־פח עם סוכריות דביקות והיתה רוחפת לי לפה. זה היה סיוט אמיתי!

קומה מעלינו גר אברהם יסקי ולידנו מישפחת רובנוב.

והיה שבט צופי־קהילה, למרות שהוריי שלחו אותי כשהייתי בת 10 לתנועת־הנוער של הפועל־המזרחי.

● תארי לי את הבית שלך.

גדלתי בבית מיוחד, למרות שאז לא ידעתי שהוא מיוחד. אבי אירגן קבוצה של חלוצים ב־1921, שעלתה ארצה, ואמא שלי הצליחה לברוח בפעם השלישית ולעלות ארצה. היא נכשלה פעמיים, כי הוריה תפסו אותה. ואז, ביום שבת אחד, כשכל המישפחה היתה בבית־הכנסת, ברחה להם.

בדרך היא מכרה תכשיטים והצטרפה לקבוצת גרוד־העבודה שסללה את כביש עפולה־נצרת, ואחר־כך עבדה בנהלל ובחדרה בייבוש ביצות.

הוריי היו בטריפ של אידיאליזם טיבעוני. הם היו טולסטויאניים — לא לבשו מוצרי־עור, לא אכלו ביצים, לא שתו חלב. אמי חלתה בקדחת, ושימעה יצא למרחוק. באושוויינצ'ים כינו אותה צילה־מיט־דה־שטיינרס — „צילה אם האבנים" — מכיוון שעבדה בסיקול אבנים.

ב־1931 חזרה לפולניה במצב גופני רע מאוד. הוריה היו זקנים והיא נסעה לאחיה, משה שיינברג, באמסטרדאם, שהיה יהודי עשיר מאוד.

אבי בא אליה, וב־1934 אמר לה: „את חוזרת איתי לארץ־ישראל. אין מקום באירופה ליהודים."

אמי היתה בהריון איתי. מישפחת דודי נשארה באמסטרדאם. כולם נספו בשואה.

אמי אהבה לספר, איך יום אחד נסעה עם דודי העשיר לאקספו בבריסל, ושם המישפחה התעכבה בביתן של הארכיטקטורה וחידושי־האופנה. היא נעלמה להם והם מצאו אותה עומדת מול מכונה ענקית המייצרת חצץ, מחשבת כמה עבודה משקיע חבר בגדוד־העבודה כדי להגיע לאותה התוצרת שמפיקה המכונה בשעה.

אני נולדתי ב־1935 בתל־אביב, אחרי שעבר על הוריי מהפך: הם עזבו את החלוציות. חזרו

עם שייקה לוי, ויעל שרז
„שחקנית מתחילה"

לעיר. אבי קיבל סוכנות של לודז'יה, והם חזרו אל הדת.

אני נולדתי להורים בורגנים־דתיים. אבי היה פעיל במזרחי, וגרנו בשכונה דתית, שאורח־החיים בה היה מסורתי. אבל הוריי דיברו רק עברית. אני לא יודעת אידיש. אמי דיברה עברית מעולה, וזה היה וטיבעי שאלינו הביתה יבואו יוסף מכפר־ויתקין ושושנה מחדרה, וגם ייכנסו הרבנים והגבאי של בית־הכנסת וסוחרים — זו היתה מן קומבינציה מיוחדת במינה. לכן אני

מרים גבריאלי עם בניה ישי ויואב
"הייתי אמא יוצאת־דופן"

מרגישה שנולדתי על איזו פרשת־דרכים של הישוב.

מספרים על אבא שלי, שכשהוא הגיע ארצה הוא לקח את החבר'ה שלו להר־תבור, על פיסגת ההר קרא לפניהם את שירת דבורה.

● היית בתנועת נוער דתית?

בנוער־המזרחי, שהיתה מקבילה לבני־עקיבא, יצא לי איזה מין מזל משוגע, שזו היתה תנועה שהערכים שלה היו לא רק ציוניים־לאומיים־מסורתיים, אלא גם אינטלקטואליים. בגיל 12 למדנו עגנון וקפקא. היו מדריכים שהעבירו לנו פעולות על מיטב הספרות המודרנית, שלא נלמדה בבית־הספר.

חלק מהפעולה היה לשמוע ביחד את בריקנר ומאהלר. באוהל שם היתה מופיעה התיזמורת הפילהארמונית, ובחצר היו מתאספים מכל קונצרט מאה־מאתיים איש, שלא היה להם כסף לקנות כרטיס, כדי לשמוע את הקונצרט מבחוץ.

במשך הזמן היה מין מיפעל מנויים קטן. הוותיקים היו מביאים כיסאות ויושבים ליד הקירות של אוהל שם, וההדשים ישבו יותר מאחור. היינו הולכים לשמוע את הקונצרטים, וכך שמעתי מהחצר את ג'ני טוראל שרה את על מות ילדים של מאהלר.

בהדרן היו פותחים את דלתות־האולם ומרשים לאנשים להיכנס פנימה. אני זוכרת איך אני, כילדה, עומדת מול האף של יהודי מנוחין מהופנטת.

והיה ליאונרד ברנשטיין, שהיה יפה כל־כך שכל הבנות היו מאוהבות בו, וכשהוא היה מגיע ארצה היינו בורחות מבית־הספר לאוהל שם לראות אותו מנצח. כל הכיתה היתה מאוהבת בו עד טרוף.

אני זוכרת איך ב־1948 המדריך שלנו אמר, שיש מוסיקאי גאון שאסור להשמיע בארץ, והוא כינס אותנו בחדרו ומאחורי סורג ובריח ותריסים מוגפים השמיע לנו את טאנהוייזר של ואגנר.

מרים גבריאלי בגיל 3
"גדלתי לחופי הים־התיכון"

והתמריץ האינטלקטואלי: סמינריונים על יהדות למדנו את הרב קוק ואת ספר השירה המופלא שלו האור החוזר, ואת הרמב"ם. וכדי להבין את הרמב"ם צריך הרי להתמצא בפילוסופיה אריסטוטלית ולהתמצא באפלטון, אז היינו לומדים גם אריסטו, אפלטון והגאון מוילנה — ומי לא?

אין לי מילים להודות, שהתמזל מזלי מבחינת המיטען הרוחני, היהודי והציוני, שקיבלתי בתנועת־הנוער.

■ ■ ■

● זו היתה תקופת המרי בבריטים. מה את זוכרת על כך?

אני זוכרת את העוצר הגדול, איך שהכלניות התמקמו במלצ'ט והספורט הלאומי של הילדים היה לעבור את הרחוב בלי שהכלניות יתפסו.

אני זוכרת איך עמדתי בחלון וקיללתי את הבריטים מבעד לחרכים. ואז אבא שלי אמר: „מירה, אל תקללי את הבריטים, כי את לא יודעת מיהם הפולנים!" הוא אמר: על אף אדמה באדמת־תבל לא היו בונים את אושוויץ, וזה לא במיקרה שבנו אותה על אדמת־פולין."

היינו משחקים במלחמה. היה לי שכן, ישראל רובנוב, שעבד על תותח שהיה מעיף לבנים, על הפרינציפ של רוגטקה, והוא היה מיועד למילחמה על שכונת מיכ"ל, וזה היה סוד כמוס, והינה באה מישלחת ילדים ממיכ"ל, ששמעו על התותח, והם הציעו לישראל להתאחד איתנו, עם מלצ'ט, ולצאת בכוחות משותפים נגד ברוכוב.

ישראל הסכים. אמרתי לו שעובדים עליו, אבל הוא אמר שאני ילדה ושלא אתערב.

אחרי שבוע הגיע המישלחת ממיכ"ל ואמרה, שיש מקום נורא טוב להעמיד את התותח בשכונה שלהם, כי הוא ישר פוגע בברוכוב. לא עזר לי באותו יום, הישראל הזה שוב השתכנע, ומיכ"ל כיוונו את התותח נגד מלצ'ט וכיסחו אותנו. היו

כשהתגרשתי, הילדים לקחו את זה נורא קשה. זו היתה מכה איומה בשבילם, למרות שהיו ילדים גדולים

ערמומיים הילדים מרחוב מיכ"ל, והישראל הזה — כמה שהיה חכם לבנות תותח — היה אידיוט. עבדו עליו.

● את זוכרת את מילחמת העולם השנייה?

את היום שבו התחילה המילחמה. הישוב חי אז ברחקות, שלוש מישפחות בדירה אחת, לא היו צעצועים ומישחקים. היינו עושים בובות מסמרטוטים. לי היה מישחק נורא יפה: היה לי כיסא והייתי מוציאה מהמיטבח עדשים אדומים וירוקים, וכל מיני קיטניות מכל הצבעים, והייתי בונה בתים, עצים, ים — כמו שהיום ילדים עושים בלגו.

אני זוכרת שיום אחד שיחקתי בעדשים בפרוזדור, ואמא שלי באה, אספה את כל הקיטניות ואמרה: „מירה, מהיום והלאה אין מישחקים. פרצה מילחמה ויהיה מחסור באוכל. צריך לשמור כל פרור." כך התחילה בשבילי מילחמת העולם השנייה.

● מתי עזבת את הבית?

בגיל 17, הלכתי ללמוד באוניברסיטה היסטוריה ומדעי־המדינה, וזכיתי ללמוד אצל אחרוני המאורות של דור ההומניסטים הגדולים של המאה ה־19 — מרטין בובר, פרופסור קבנר וצ'ריקובר. הייתי צעירה מאוד וידעתי שאני עומדת לפני מאורות. ידעתי שאני עדיין צעירה ושאין לי את הכלים לקלוט מה שיש להם לתת לי, אבל מה שקיבלתי — קיבלתי.

● לא נמשכת עד אז לתיאטרון?

כן, תמיד שיחקתי. בבית־הספר הייתי מלכת־ההצגות, ובתנועת־הנוער, יחד עם שימחה וישר־אל, היינו המצחיקנים של התנועה. אבל הייתי חסרת־ביטחון והפחד שלי מהתמודדות על שדה פתוח גרם לי לא ללכת לתיאטרון אלא לאוני־ברסיטה, כי שם אתה מוגן.

● מייד בשהתחלת ללמוד, התחתנת.

הייתי נוסעת הביתה ברכבת עם הבנדע של הבנות מיבנה. שהיה אז איגוד הסטודנטים הדתיים. היינו אז בנדע של בנות שגרה ביחד, בבית־צעירות מזרחי. איך שאבנר שאקי חיזר אחריי באותם ימים... ויי, ויי, ויי! הייתי דווקא יפה.

לא חשוב. אנחנו יושבות כך, הבנות הדתיות, ונכנסו שני בחורים. אחד שערות מקורזלות — קראנו לו „השערות" — ואחד שפתיים עבות — קראנו לו „שפתיים".

התחיל ויכוח. אנחנו חבורה של דתיות מיבנה, והם שני כנענים. בלוד שפתיים נסע לחיפה ושערות המשיך איתנו.

שערות היה אפרים עברון, אח של בועז עברון, ושפתיים היה אורי גבריאלי, שאחר־כך היה בעלי. אחר־כך הוא חיזר אחריי, כדרך הימים ההם, עם אלתרמן וכוכבים בחוץ. מפה לשם — נישואין.

● עדיין היית דתית?

כן, מאוד.

● ואיך זה הסתדר — את דתית ובעלך כנעני?

זה הסתדר, לא עשינו מזה עניין. אני שמרתי על כשרות ועל השבת. הוא חי את חייו. עובדה שהסתדר. כשפיטר פתח את התיאטרון והחזרות היו בשבת, הלכתי ברגל מהכרמל להדר. הייתה שם אסתר עופרים, שהיתה שחקנית משגעת. היא היתה בת 16, יפה כמו חלום — ג'ינה לולובריג'ידה קטנה. אז היא התחילה להסתובב עם אבי עופרים. והיתה רות סגל ויעל שרז ישי ורולף ברין — כולם חובבים.

● מתי התגלגלת לתיאטרון המיקרי צעיר?

מצאו לו שחקנית, אז כאסיסטנטית הייתי צריכה לקרוא את הרפליקות. בכוונה לא קראתי את זה טוב, שלא יחשבו שאני רוצה להיכנס לתיאטרון ברלת האחורית. שלא יחשבו שאני נדחפת.

יום אחד בטעות שיחקתי, ובורו, ששיחק את התפקיד הראשי, הביט בי בתימהון. ואז, שבוע לפני הפרמיירה, הילל נאמן שאל את פפו מי ישחק את התפקיד, והוא בלי להביט לעברי בכלל אמר: „היא".

ככה קיבלתי את התפקיד הראשון בחיי. לא מפני שהייתי טובה. אלה מפני שבמקרה „היא" היתה בסביבה.

אוריאל התחיל לעבוד עם דויד פרלוב.

אני הרווחתי בקושי מאה לירות. זו היתה תקופה איומה — להיות נשואה לאחת המישפחות העשירות בחיפה ושלא יהיה מה לאכול! אף פעם לא הלכתי בתקופה ההיא ברדרך הראשית, כי בעלי החנויות היו תופסים אותי ותובעים את החובות. מנהל הבנק תמיד היה מצליח לתפוס אותי. בתקופה ההיא היה נורא קשה באופן כספי, כי אבא של אוריאל העניש לא רק אותו, אלא את כולנו.

אני מבינה את זה. אוריאל היה בנו היחיד — יש לו עוד ארבע אחיות — כל עולמו. והנה, הבן שלו, במקום שימשיך את העסק המפואר שהוא בנה למענו, מפנה לו עורף ורוצה ללכת לקולנוע.

זו היתה תקופה קשה. אחיותיו של אוריאל היו נשים אמידות. היו אז גם הסבא והסבתא האמידים. שגרו שני בתים מאתנו. אני ביחסים טובים עם כולם. שאלתי לא מזמן את אחת האחיות, אמו של

כשקיבלתי את „מרי מרי" מישהו רץ להנהלה ואמר: „איך אתם נותנים לה תפקיד ראשי? היא לא שחקנית!" אני מאוד פגיעה, אבל אני כל הזמן דואגת שאנשים לא יראו כמה אני פגיעה

קודם כל למדתי בבית רוטשילד כמה פעמים בשבוע. ב־1961 נפתח התיאטרון העירוני, וראיתי שאני מקדישה המון שעות לתיאטרון, ושאין טעם שאהיה חובבת והגיע הזמן שאגיע לביטוי מלא.

הייתי בת 26 עם שלושה ילדים בבית, ובעלי מאוד דחף אותי לתיאטרון. באתי לייוסף מילוא, פפו, ועשיתי בחינה — ואני בחיים שלי לא הייתי טובה בבחינות.

זו הייתה הבחינה הכי־גרועה שלי. הוא אמר, ששחקנית לעולם לא אהיה. אז היכרתי את טופול והתיידדנו. אמרתי לו שאני רוצה לשבת בחזרות, לראות מה זה תיאטרון.

● הקביעה של פפו לא ריפתה את ידייך?

פגעה בי — כן, אבל ריפתה את ידיי — לא. אמרתי לעצמי: אז פפו אמר. אחרי הכל הוא בן־אדם אחד.

בקיצור חיפשו אסיסטנטית לאילוף הסוררת עבדתי כאסיסטנטית. הייתי כנראה אסיסטנטית מעולה. היה שם איזה תפקיד קטנטן שעוד לא ארנון מילצ'ן: איך את חיית כמו מלכה, ואנחנו לא היה לנו מה לאכול, איך הרשית לעצמך דבר כזה? והיא, אשה נהדרת, אמרה לי בתדהמה מוחלטת: „מרים, לא ידעתי!"

איש לא יכול היה להעלות אז בדעתו שכמעט ואין לנו מה לאכול.

■ ■ ■

● מתי הפכת שחקנית מפורסמת ומוכרת?

הרבה אחרי זה. אני עשיתי עבודת הכנה יסודית מאוד. בגלל פפו, גם כשהחלפתי את ז'רמיין אוניקובסקי בהקרנפים, עדיין לא האמינו שאני מסוגלת לשחק. פפו הוציא עליי גזר־דין שאני לא שחקנית, וכולם קיבלו את זה.

איזו תקופה זו היתה! עברנו לתל־אביב. אוריאל היה כמעט בלי עבודה. הלכתי ל־הקאמרי, ראיתי את כל הצעירים של הקאמרי שהולכים בכסית ואומרים: „אני שחקן", אבל

(המשך בעמוד 66)

צבע ההזמנה לטקס החתונה לימד את האורחים מהי דרגת חשיבותם

* מי שרוצה לעלות בדרגה — יכול לנסות בלונדון או בטוקיו

החתונה הנודדת

כלה וחתן גלית פלטק (למעלה מימין) והחתן רוני פורר (משמאל), כפי שצולמו מחוץ לאולם שבו נערכה החופה. חתני־השימחה סירבו לאפשר לצלמי העיתונות לצלם את טקס החופה. החתן הכניס באופן אישי את המוזמנים לאולם, כדי שהצלמים שהמתינו לא יספיקו לצלמם.

מרכבה וסוסים עוגת־החתונה של רוני וגלית הוצבה בכניסה לאולם־החופה. העוגה היתה בנויה שמונה קומות ומעוטרת בסוסים וברווזים שהיו עשויים מרציפן.

זוג העוף הדוגמנית חווה לוי ובעלה, המיל־יונר גי פולוס, היו בין האורחים האחרונים שבאו לחתונת הפלדה והיהלומים. חווה לבשה שימלה שחורה קצרה, שחשפה את זוג רגליה הארוכות. היא החזיקה בידה את ההזמנה ודקות ארוכות חיפשה את פתח האולם שבו נערכה החתונה.

הספר אורח מקליפורניה, ש־סירב להזדהות ולהצ־טלם, מרים כוס לחיי בני־הזוג.

האחות אליאנה פורר, אחו־תו של החתן, הסכי־מה להצטלם לפני כניסתה לאולם.

הדלתות איימו להישבר. מדרגות מלון דן בתל־אביב כמעט שכרעו תחת העומס: אלף מוזמנים שבידיהם הזמנות בצבעים שונים — זהב, כחול, כתום וחום — צבאו על פתח המלון, כשהם קיצרי־רוח.

„אל דאגה, יש מקום לכולם". הרגיעו אותם מקבלי הפנים. מארגני חתונת המילארדרים ראגו לכל מראש.

זו לא היתה סתם חתונת מיליארדרים. החתן הוא **רוני פורר** (35), בנו של תעשיין־פלדה מישראל. אביו שלח את ידו בעיסקות בינלאומיות מעבר לים. הכלה היתה **גלית פלטק** (23), בתו של סוחרי־יהלומים, שגם הוא הרחיב את עסקיו לחו"ל.

וכששני הצדדים הם גם עשירים וגם חובבי עולם — המוזמנים הם בהחלט לפי רמתם.

לחתונה הוזמנו נסיכים, רוזנים, לורדים ויורשי עצר של ממלכות־לשעבר, לצד האצילים הישראלים — חברי־כנסת של השילטון הנוכחי, **יצחק מודעי** ו**מנחם סבידור**, אלופים (מיל) כמו **ישעיהו גביש** ו**אברהם טמיר**, רופאים כמו **מוריס לוי** והגינקולוג **אלי כספי** ודוגמניות. וכמובן: בני־המישפחה הקרובה, שחלק גדול מהם חובשי־כיפות.

האורחים החשובים הגיעו כבר יומיים לפני החתונה ושוכנו במלון, שבו אף נערכה החתונה. בגלל החתונה נאלצה הנהלת מלון דן לפנות חלק מהאורחים האחרים למלון אכדיה שבהרצליה.

המוזמנים התארחו בארץ על חשבון בעלי־השימחה. המארחים הכינו את רשימת הישראלים המכובדים המוזמנים לפי ענפי־הכלכלה השונים. בעזרת יועצים הם חיפשו בכל ענף את השמות הנוצצים, ואלה הוזמנו לשם למרות שחלקם לא הכירו כלל את המישפחות.

החתונה החלה, למעשה, ערב לפני כן. כל האורחים החשובים הוזמנו לבית הורי הכלה, ברחוב שרת בתל־אביב, כדי לחגוג את פתיחת האירועים. הם יכלו לדעת מי חשוב יותר בעיני המזמינים. על־פי צבע ההזמנות שבידיהם: בעלי ההזמנות בצבע הזהב היו המכובדים ביותר. הם הוזמנו לאכול בגריל רום של המלון, כשאת שולחנם קישטו מפות בצבע תואם — זהב כמובן. בעלי ההזמנות בצבע חום היו הכי פחות חשובים בעיני מישפחות פלטק ופורר.

על אירגון והפקת החתונה ניצחה **ורדה דן**, אשתו של העיתונאי **אורי דן**, לשעבר יועצו לענייני־תיקשורת של שר־הבטחון־לשעבר **אריק שרון**. יחסיו של דן עם העיתונות היו תמיד גרועים, ושיטות עבודתו אומצו על־ידי אשתו, שעמדה מאחורי הזוג הטרי. „אנחנו חברים ממש אישיים של רוני וגלית. הם כמו אחים שלנו" אמר דן, שלא מנע מאשתו להתאכזר לנציגי העיתונות.

הצלמים והעיתונאים שהוזמנו למקום לא הורשו להיכנס פנימה, על־פי הוראת ורדה דן. לעומת זאת נכנסה לחופה צלמת הירחון וג שהוזמנה על־ידי החתן במיוחד מפאריס, כדי לתעד את הטקס.

האח של ההומו אפרון אטקין (משמאל), המגלם בסרט צל אחר את דמותו של האח עמית, חונק את דני רוט, המגלם בסרט את אחיו ההומו. אחרי הצגת־הבכורה באו השניים למועדון בדרום העיר, שם נערכה מסיבה לכל אנשי־הצוות.

עידוד האופנאי יובל כספין רוקד עם השחקנית יונה אליאן במסיבת אנשי הסרט צל אחר. השניים נכחו בהקרנה, ויובל התרשם מאיכות הסרט: הומו־סכסואל המגלה לבני־מישפחתו על נטייתו המינית.

עשה זאת בעצמך

קולנוע הוא עיסוק מישפחתי בבית מישפחת **אסולין**. **רוני**, שביים את צילומי צל אחר, סרט העוסק בהומו־סכסואל המגלה לקרוביו את נטיתו, אינו הראשון בין האחים שעוסק בקולנוע. קדם לו אחיו הבוגר **גד**, עורך־דין ופעיל במיפלגה הליברלית, שלמד קולנוע במשך שנה ואחר־כך ויתר על המצלמה לטובת סיפרי־המישפט.

אך הגיבור האמיתי של הסרט הקצר היה דווקא המפיק שלו, **שוקי פרידמן**, שותפו לדירה של הבדרן **שלמה** (ג'ינג'י) **גולדברג**. פרידמן, סטודנט שנה א' לקולנוע באוניברסיטת תל־אביב, דאג שהסרט יגיע למסך כשכולו נעשה בהתנדבות: מהצלם ועד לשחקנים.

נושא הסרט לא הפריע לעושיו ולמוזמנים, שבאו להקרנה ולמסיבה שנערכה אחר־כך. רוני אסולין רקד עם חברתו **רונית**, המפיק רקד עם ידידה אלמונית, והשחקנים **דני רוט** ו**אפרון אטקין** רקדו עם צעירות שלא הזדהו.

המוסיקה במועדון פינגווין, שם נערכה המסיבה, היתה רועשת ביותר. היא אומנם לא הפריעה לבימאי **צדי צרפתי** להשתולל לברו על בימת הריקודים, אך מוזמנים אחרים נסו מהמקום בבהלה, כדי שעור־התוף שבאוזניהם לא ייפגע.

הטנגו הראשון

באביב עובדת המחשבים אביבה רובינשטיין וידידה, דניאל חוזן, יוצאים בריקוד טנגו סוער בפאב גורדון, שבו נערכה מסיבת־אביב על ערימות חציר. השניים רקדו לצלילי האקורדיוניסט קובי בר, שחקן תיאטרון שבערבים הפנויים שלו מופיע בפאב החדש.

גנבת ההצגה הדוגמנית תמי בן־עמי באה לחתונה בשימלה לבנה ארוכה ובעלת מחשוף נדיב. כהרגלה, היא משכה את תשומת־לבם של האורחים מיד בכניסתה לאולם: היא באה ביחד עם הדוגמנית פינצי מור.

הכנות אחת האורחות, ישראלית שדיברה צרפתית ואנגלית, באה לחתונה בליוויית אחותה, כדי שזו תעזור לה בסידור שימלתה לפני הכניסה לאולם. אמן של השתיים התרעמה, שהן מתעכבות לידה המכונית זמן רב ולא נכנסות פנימה.

אלוף הרשימה האלוף אברהם („אברש'ה") טמיר בא מלון דן אחרי החופה, בלווית ידידה צעירה ממוצא תימני. אחרי ששמו אותר ברשימה – הוא הורשה להיכנס פנימה.

החופה התקיימה בלובי המלון עמוס המוזמנים. ערך אותה הרב האשכנזי הראשי של נתניה **ישראל לאו**, המרבה לערוך חופות של ישראלים נוצצים. בעוד טקס־החופה נמשך, מיהרו האורחים לחטוף חטיפים ולהשקות את עצמם במשקאות, שפיארו את השולחנות שהוצבו בשולי הלובי.

אבל גולת הכותרת של הארוחה היה המזון שלא הוגש למאכל. היו אלה תרנגולי־הודו וכבשים חיים, שהובאו לאולם והוצבו בכלובים שהונחו לצד דלפקי־המזון.

לא ברור באיזה צבע היו ההזמנות שבידיהם. בעלי־החיים היו שקטים ביותר. הם לגמו חלב שהוגש להם בדליים, ואחר־כך הביטו משתאים באורחים.

כל מי שמצטער על שלא נטל חלק בהילולה במלון דן, יכול להרגיע. הטקס והארוחה יחזרו על עצמם עוד פעמיים — פעם בלונדון ופעם בטוקיו.

נסיך יוהנס לבית תורן־אונד־טקסיס צועד במהירות לעבר האולם שבו נערכה החופה.

לורד פלוצר, שבא במיוחד ל־חתונה מלונדון, יצא ללובי וחיפש בר משקאות צדדי.

לורד דייוויד ברוק, מאורחי הזוג הטרי, המתין לשיחת־טלפון ליד דלפק הקבלה.

השמצות תומרקין: מאת

תומרקין בבית
הבילוי הכי טוב

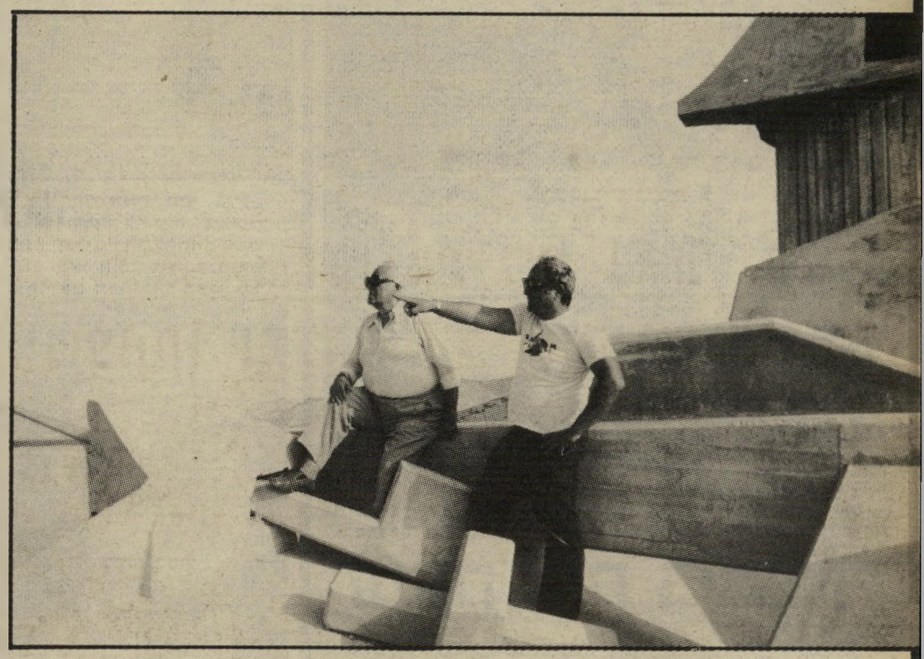

תומרקין עם אביו הגרמני
מודל לחיקוי

תומרקין עם כלביו ויצירתו
החברים הכי טובים

הוא בא לראיון על אופניו, מלווה על־ידי שני כלביו ולבוש במיכנסיים קצרים. על גופו מתחת לחולצה, הציצה כתובת קעקע.

הוא איש של קצוות, פתוח, חופשי וגלוי, ולא נרתע משום שאלה מביכה.

● על אמו:

היא היתה מלכת־הכלבים ואלופת מיבחני־הצוואה. אחרי הכלבים, זה היה בעינייה העיקר. ואני זוכר שגם אחרי נשואי אחותי הצעירה ממני ב־16 שנה — עוד היתה חייבת לדווח לה מניו־יורק על טיב יציאותיה. ביתנו היה בית כלבים מטריארכלי.

● על אביו:

אבי האמיתי, שגר בגרמניה, היה נוצרי, ושמי היה פטר גרגורי מרטין היינריך היילברג. כיום אבי הוא בן 78 ונשאר המודל היחידי שאני צריך ללכת בעיקבותיו. יש לי אחיות צעירות מהבת שלי.

● על אביו החורג:

אב סמרטוט, חסר־סמכות, עצבני וצייתן, שכבל שהזקין הלכה אהבתו ונתמקדה בבתו. אותי מעולם לא הבין אך גם לא הרים ידו עלי. כשם שנכנע לגחמותיה של אשתו, כן קיבל עליו גם את הקפריזות שלי, בפרט כשותף לחדר. למעשה, מכיוון שלא הייתי יוצא חלציו, הוא לא חב לי דבר.

● על אחותו:

היתה תקופה שניסיתי להתקרב אליה. כיום נדמה לי שעל אף שהיתה נחמדה ואפילו פיקחית, היתה בה אותה אטימות של האב, מלווה בתאוות־שררה מרושעת, שירשה מאמה. בסופו של דבר, נישאה לסמרטוט בן־דמותו של האב, והיא נוהגת בו ברדך שאמה נהגה בבעלה.

● על אהבה:

אני לא חושב שזאת שירת־מלאכים. יש כל מיני אהבות — האחת טובה לראש, השנייה טובה לבטן, והשלישית לזין. אהבה היא כימיה, ורק בפרספקטיבה של עשר שנים אפשר לבחון באמת את גודלה.

● על משה ארנס:

זה בריוק דוקטור סטרינג־לאב.

● על הדה בושס:

היא היתה איזה הזדקקות הדדית. באותה תקופה הייתי פרא־אדם ששתה מאוד. היא היתה היחידה שהיתה מוכנה להכניס אותי לביתה ולהתייחס אליי. הדה היא טיפוס זעיר־בורגני בעל חלומות, שהיום זה נראה מצחיק. היא רוצה להיות שילוב של מניה שוחט עם וירג'יניה וולף. ביום שזה יקרה, נוכל לערבב את האש עם המים.

יש לה תפיסה טובה וחוש טוב לספרות. היא נעזרה בי, ואני לא נעזרתי בה.

אצלה יכולתי לקלל. היא אוהבת טיפוסים ספרותיים. אצלה צריך להיות רומיאו ליד יוליה היא גם מתה לשחק את ליידי צ'טרלי. היא חיה לפי מודלים ספרותיים. היא ראתה בי גיבור בשניים מספוריה. זה לא הפריע לה שיהיו לה במקביל גיבורים אחרים מסיירת־מטכ"ל. אני לא מדבר מתוך קינאה, אבל זה המצב.

בינינו היו הרבה ריבורים ומעט סכסוך. היא אדם חסר־אחריות, וחסרת קנה־מידה איכותי. היא רגשנית: אם באותו יום גאולה כהן החניפה לה, היא היתה מעמידה אותה בדרגה אחת עם להי־פסיונריה ובשלישייה המובילה של המהפכה הצרפתית, מין גולדה של השמאל הספרדי.

לאנשים שהיא לא סובלת פיסית, היא יכולה להתייחס בצורה הנאלחת ביותר. מין ביקורת של פינקסנות.

הייתי נהנה לשסות אותה בכל מיני אנשי־מימסד. אצלי היא קיבלה חיזוקים. באותם הימים היא היתה אשה בעלת אומץ־לב אינטלקטואלי.

היא משגעת אותי בהתהדרות שלה, שהיא נכדת הבילויים, בת־דורה רחוקה של דוק מאירוביץ — איזה יוחסין! בכלל, היא שחקנית שמחפשת חיזוקים אצל החבר'ה.

● על יעקב אגם:

אגם יכול לדבר על אגם 24 שעות. אני לא אגם, באמנות יש תגרנים ויש אמנים. אין לי סבלנות לדבר על אמנות אני לא בנוי לזה.

● על יורם אריזור:

מה שהיה חסר לו באינטרוויו האחרון במוקד זה ליפסטיק על השפתיים, כדי שיחשבו שהוא איזו אמא פולניה.

הוא רק היה עוד צריך להגיש מירשם להכנת געפילטע־פיש.

● על אבא אבן:

חללית בלתי־מיואשת.

● על אמריקה:

באמריקה אני אוהב את הסטייקים והגלידה. חוץ מזה, כל אוכל באמריקה שהוא יפה וגדול — כשאתה נוגע בו, זה כמו לגעת בשדיים ממולאות בסיליקון.

באמריקה כולם כל־כך פוחדים מההרפס שהם ירדו מהתחת והפכו לאנשי־מישפחה, כמו לפני 20־30 שנה. האמריקאים מוציאים את האוויר בספה אצל הפסיכיאטר, שמלמד אותך

עם אשתו ובתו
להתגרש בהתכתבות?

עם חברתו נעמה
עד הציצי

לקראת יום־הולדתו החמישים שופך יגאל תומרקין את ליבו באוזני „העולם הזה" — על עצמו, על מישפחתו ומכריו ועל מנהיגי המדינה

איך עליך לפתח עור של פיל. מיסגרת השאיפות: דולר ואלוהים. על כל שטר כסף אמריקאי כתוב — IN GOD WE TRUST באלוהים אנו בוטחים.

לאמריקאי אין חברים, כי תמיד הוא עובר ממכונית למכונית. ממיטה למיטה ולבית יותר גדול. וההיסטוריה שלהם זה דיסנילנד או אינדיאנים.

האינטימיות הכי גדולה זה הטלפון. גם את ההורים הם אוהבים דרך הטלפון.

בעיני אמריקה זה הדיקטטורה היחידה של המאה ה־20. זה תמיד השילטון של הביג־ביזנס. כשאני אומר שאני סוציאליסט, הם מתרחקים ממני. זה ארץ שהחלש נרמס בה לגמרי. מעולם לא ראיתי כל־כך הרבה אנשים שמתרחקים מאדם שנופל ברחוב.

עם דוגמנית־פיסול (הלית קתמור)
לא אוהב קטינות!

● על בילויים:

הבילוי שאני הכי אוהב זה קולנוע. מוסיקה אני מעדיף בתקליטים. השיעול בקונצרט והבעת הדיעה בהפסקה מקלקלים לי מאוד את הקונצרטים. ניסיתי לנגן, אבל לרפוק על חומר ועל מנענעים זה כנראה לא הולך ביחד.

● על מנחם בגין:

אחד שיושב במרתף בפולניה ומחכה לעלות לארץ. הוא האדם הכי מנותק שראיתי, הוא לא יודע את צבע השמיים. הוא 24 קרט גלות.

● על יוסף בורג:

אחיו התאום של אבי — הם נולדו באותה העיר, אף פעם לא היו חולים. האחד עשה מדת פוליטיקה, והשני עשה זאת מאמנות הקולנוע. שניהם נמצאים באגר־טרים, לכן לא חושבים על המוות.

● על „ביח גידי":

שם, על שפת־הים ליד מנשיה, עומד סמל־הליכוד: חורבה ערבית מלאה סילופים היסטוריים, מכוסה בבונבוניירה מזכוכית.

● על גרמניה:

את גרמניה אני יכול לסבול במנות קטנות יותר מאשר את ישראל. בישראל אני יכול יותר לקלל.

● על גירושין:

כשאתה לא מתגרש, אתה גם לא מתחתן מחדש. זו חגורת־הצניעות הכי טובה שלי. להתחתן מחדש זה כאילו יש לך מכונית עם גיר רגיל, ואתה רוצה להחליף בגיר אוטומטי.

מה שעברתי עד שהגעתי לחופה: עכשיו, מי מסוגל לעשות את הדרך חזרה? אם אפשר היה להתגרש בהתכתבות, אולי הייתי עושה את זה. זה כמו הסיפור של הכומר שהולך עם הנדון למוות, והאיש רוטן: „איזה שמיים אפורים, למה אף אחד לא אומר לי שלום?" „בני", אומר לי הכומר „אתה רק הולך לשם, ואילו אני צריך עוד לעשות את כל הדרך בחזרה!"

● על גאולה כהן:

זקוקה למקלחת וסבון.

● על השכלה:

עפתי מבית־ספר אחד לשני. בקושי יש לי השכלה של בית־ספר עממי. יש לי השכלה יס־תיכונית — הייתי יושב על חוף־הים בבת־ים וקורא ספרים.

אני בסדר בגרמנית, אנגלית ובצרפתית, ומסתדר ברוסית, הולנדית, באיטלקית ובספרדית. משום־מה, בערבית יש לי נסיגה. בצעירותי ידעתי יותר.

● על חרות:

החרות שלי לא מוגבלת. אני מרשה לעצמי להגידש לכל אחד בדיוק מה שאני חושב. בשביל זה גם משלמים.

● על יהודים:

לי לא היה איכפת להוולד איטלקי או צרפתי. אין לי הרגשה של ייחוד שנולדתי יהודי. אני, חושב שהעולם יכול להתקיים בלי יהודים.

לדעתי, הדתות והעדות הם מיותרות. מי צריך את הבילויים, או את אבו־חצירא?

● על כלבים:

לפחות מכלבים אני יודע למה לצפות. האנשים נותנים פרסים אחד לשני. אם תהיה כך — תקבל כך. אהבת כלב היא היחידה שאינה תלויה בדבר. הצפיות מכלב תמיד מתמלאת. הציפיות מאדם — לא.

טיפלתי פעם בכלב במשך שמונה חודשים. הוא הגיע אלי במצב קשה מאוד. בעליו התייחס אליו גרוע. פיתאום חזר בעל הכלב ודרש אותו בחזרה החלטנו להעמיד את הכלב

(המשך בעמוד 72)

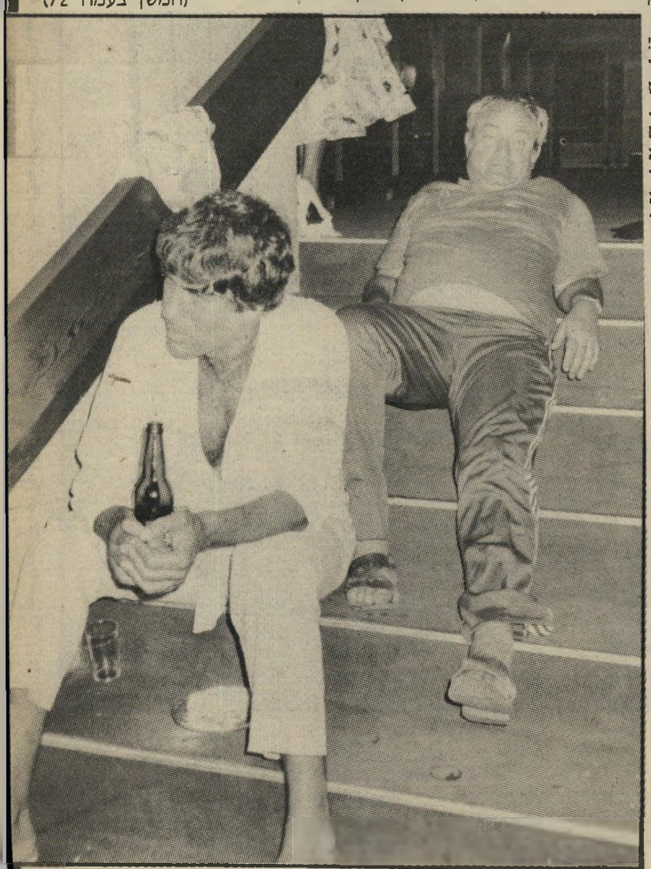

עם שמוליק קראוס
פרטנר לשתיה

הריון שלישי

העיתונאית־פיזמונאית **מירית שם־אור**, אשתו של הזמר **צביקה פיק**, נמצאת בהריון בחודש הרביעי.

זאת תהייה הלידה השלישית של מירי, שהיא אם כבר לשניים — בן בן 5 ובת 3.

מי שמחפש אותה בימים אלה באירועים חברתיים, נכונה לו אכזבה. היא מרבה ללכת לישון עם הילדים.

מסתבר שמירי פשוט לא מאמינה במוסד שנקרא עוזרות־בית. היא, כמו ידידתה **יעל דיין**, עושה את הכל לבד. צביקה לא עוזר בעבודות־הבית. מי שדווקא עוזרת להם זאת אמו של צביקה.

אמא של מירי, העיתונאית **אורה שם־אור**, ממעטת לבוא לרמת־השרון מחוסר־תעסוקה מתאימה.

מירית וצביקה פיק
בלי עוזרת

ריצת־בוקר בתחתונים

כולם כבר התעייפו לשמוע את הסיפור הקלאסי על זוג שנתפס בעת ביצוע זממו, והמאהב ברח כשרק התחתונים לעורו!

אבל הפעם זו לא בדיחה. זה קרה באמת. השבוע זה קרה במלון אביה סונסטה באילת.

הסיפור מתחיל לפני חמש שנים, כשהחל רומן לוהט בין **איציק ויטונסקי**, בעל אופנת פיצי וקטי זוזובסקי, בעלת בוטיק וגג, שהיתה שותפה של חווה לוי במשך שנתיים.

איציק ויטונסקי
גבר במיטה

שני הנאהבים היו נשואים. איציק התגרש מאשתו, קטי עדיין לא.

איציק עמד לנסוע ללונדון. קטי סיפרה לו, שבדיוק באותו היום היא תהיה באילת עם ידידתה, הדוגמנית **מיוריאל**.

איציק מתגורר בתוכנית־למד, ולפני שעזב את הבית בדרכו לנמל־התעופה, צילצל ב־5 וחצי בבוקר לחדרה של קטי במלון. הוא נדהם כשענה לו גבר, והסביר שקטי ומיוריאל מתעמלות למטה.

איציק, היודע שקטי לא התעמלה מעולם, צילצל בשנית, והרגיש שהבחור פשוט החליט לצחוק ממנו. הוא תפס את המטוס שטס לאילת ממש כשהדלתות עמדו להיסגר, וב־8 בבוקר צילצל מחדר־הקבלה של המלון. ענתה לו מיוריאל. איציק סיפר שהוא מדבר מנמל־התעופה לוד, וביקש לדבר עם קטי. מיוריאל סיפרה שהיא מתקלחת. כשעלה לחדר הציג את עצמו איציק כמלצר, וכשלא נענה הודיע שהוא מפוצץ את הדלת. רק אז פתחו לו, והוא מצא את ה„מתעמלות" מסתגרות בחדר עם גבר בתחתונים.

איציק העיף את הבחור מהמלון, כשרק התחתונים לעורו.

בערב נראו בני־הזוג איציק וקטי כשהם יושבים בבית־קפה באילת.

חזרה לשוק

דני לרנר, שעזב את הארץ ברעש גדול לפני 30 שנה, חזר בימים אלה דווקא בשקט יחסי.

דני היה גבר נאה וגרוש עם שני ילדים, כשהכיר את **בילהה דוידוביץ**. הם נישאו ונולדו להם שני ילדים. הוא היה בעל הדרגסטור, ומאוחר יותר בעל מסעדת היוקרה אפי קסרול. אך אחרי הגירושין הסנסציוניים, שבהם טענה בילהה שהיא הוכרחה לקיים יחסים לא רגילים, נסע דני ללוס־אנג'לס ופתח מיסעדה, בגלל

דני לרנר
ומה עכשיו?

המשבר או בגלל סיבות אחרות, זה פשוט לא הלך. הוא התחיל להשקיע בבורסה, וגם זה לא הלך. לכן חזר כשהוא נקי מכסף, בנסיון מחודש להשתלב במיסעדות של הארץ.

איילין שובי הביתה!

הם תמיד היו זוג מקסים. לפעמים היה קשה להם ביחד, אבל מסתבר שעוד יותר קשה היה לכל אחד לחוד.

לפני שלושה חדשים עזבה איילין את הארץ. השבוע נוסע נימי דרייפוס אחריה, לפילדלפיה, בנסיון להחזירה.

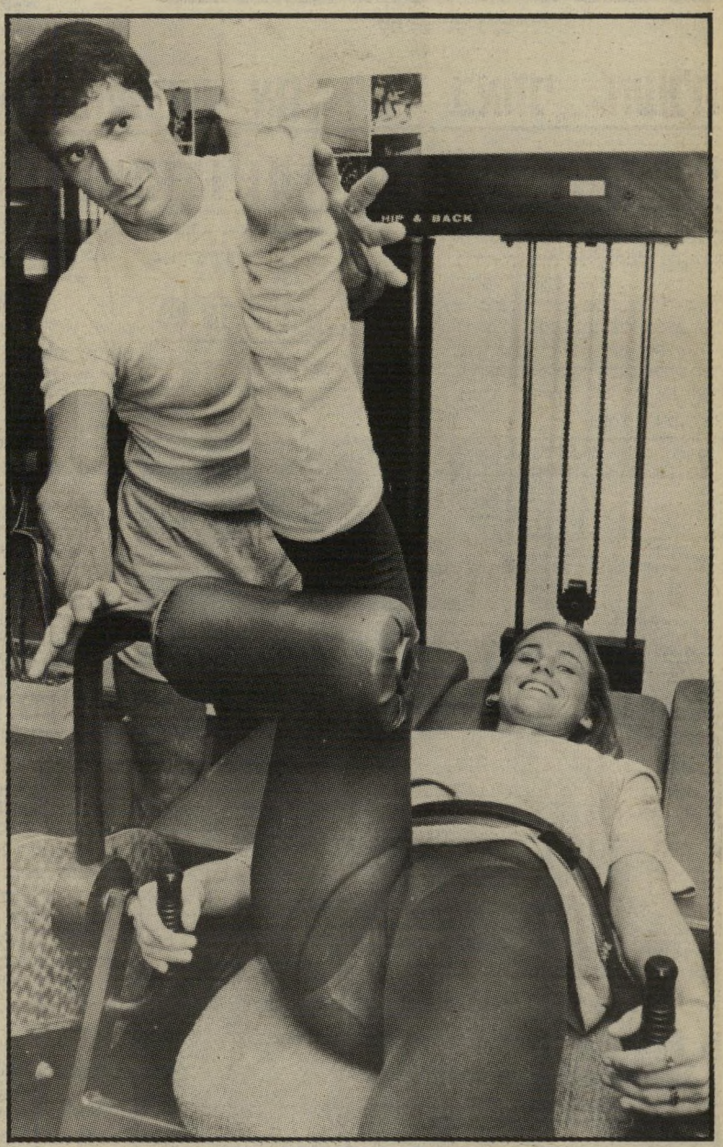

איילין ונימי דרייפוס
לא זוכה בתשומת־לב

זה קורה מדי כמה חודשים. **איילין דרייפוס** מסתלקת מהארץ וחוזרת לארצות־הברית ואז, כשנמרוד לא יכול יותר — הוא נוסע אחריה ודואג להחזיר אותה הביתה.

זה קרה כבר כמה פעמים.

נימי כידוע הוא כדורגלן מצטיין של הפועל רמת־גן, ומנהל גם מועדון בריאות. איילין טוענת, שהיא לא זוכה בתשומת־לב מספיקה.

חבל, כי לזוג שהכיר במיכללה בניו־יורק לפני שש שנים, היו הרבה דברים משותפים, שאותם הם אהבו לעשות.

הצרות הפינאנסיות של שר האוצר

בשבוע שעבר (העולם הזה 2385) התפרסם פה סיפור על כך שאביבה אבידור, רעייתו שתחיה של שר־האוצר שלנו, ביקשה הסדרים מיוחדים לצורך הרשמת מישפחתה לבריכת־השחיה של שכונת מגוריה, רמת־אפעל.

לשונות רעות יכולות היו להבין לא נכון את הסיפור הזה, כאילו מנצלת אביבה אבידור את מעמדה ואת מעמד בעלה כדי לזכות במה שלא מגיע לה.

אז אני מודיעה בזה: שום דבר מהסוג הזה!

להיפך! מן הסיפור, כמו שהוא היה, אפשר ללמוד שגם למישפחת־האוצר שלנו יש בעיות לא קטנות בתחום הכלכלי.

והנה מה שקרה בריוק־בדיוק.:

ההרשמה לבריכת־השחיה ברמת־אפעל נפתחה באופן רישמי באפריל, כשהתשלומים, כך נקבע, יתפרשו על פני ארבעה חודשים. אביבה אבידור באה בהתחלת חודש מאי, חודש אחרי התחלת ההרשמה — כי אפריל היה חודש די קר, כזכור, וביקשה לרשום את ילדיה.

אביבה אבידור ביקשה ממנהל־הבריכה לשלם תמורת חודש אפריל ב־5 במאי, ותמורת חודש מאי עצמו — ב־15 במאי, כי — שימו לב, שימו לב — אלה התאריכים שבהם נכנסות לבנק המשכורות שלה ושל בעלה.

המנהל הסביר לה שאין צורך בכל התרגיל הזה. בגלל אותו אפריל קר, הוחלט להתחיל את התשלומים רק בחודש מאי, ואביבה אבידור משלמת בדיוק־בדיוק כמו שכנותיה.

רחל מרחלת על כל העולם

קשיי הסתגלות

ליזה אבישר (בביוף) נמצאת כיום עם בנה בן השנה בארץ. בעלה, הצייר **שימעון אבישר**, ממשיך להתגורר בפאריס.

ידידיה מקווים בשבילם שזה זמני, ושהם יימצאו דרך כדי להמשיך ביחד את הנישואין.

ליזה התפרסמה בזמנו כספרית וכאשתו של הספר **דויד** ומגישואים אלה יש להם שתי בנות.

ליזה ושימעון אבישר
חזרה עם ילד

כשהחל הרומן בינה ובין שימעון, גם התחיל משפט־גירושין קשה. בסיומו ערך דויד חשבון עם ליזה בספר, שהופץ בעיקר בין החברים שלהם.

ליזה נישאה לאבישר, ואילו דויד עזב את הארץ ללוס־אנג'לס, שם גם נשא אשה.

לליזה ואבישר נולד בן, אבל אבישר לא היה מכון לוותר על פאריס למענה, וגם התגלו קשיים בהסתגלות של הבת הצעירה של ליזה לצייר.

קיצוץ בשערות

ביום השישי בשבוע שעבר, בא לכפר של **רפי נלסון** זוג, שלא משכו שום תשומת־לב.

רק לפני שנה היה **אלי סבירנסקי** הפלייבוי של בורסת היהלומים. נכון שהיהלומנים עוברים משבר קשה, אבל לא עד כדי כך. הוא היה יפהפה בעל שיער מתולתל ארוך ועיניים כחולות. תמיד לבש מיכנסיים צמודים במקומות המתאימים ושרשרת עבה על הצוואר.

כל זה נעלם אחרי נישואיו. אשתו החכמה פשוט טיפלה בו. הוא קיצץ את שערותיו, מיכנסיו התרחבו והשרשרות ירדו. וזה עזר מאוד — עובדה.

האיש שנפל מכוכב אחר

ביום השני שעבר הסתובבו בתל־אביב כ־500 אנשים מוזרים. בדרך־כלל הם עורכי־דין, מנהלי־בנקים ושחקנים. באותו היום חשב כל אחד מהם שהוא האיש שנפל מכוכב אחר.

כל אחד מהם זהר, נצץ למרחוק והשפיע על סביבתו נגוהות־זהב. אלפי פירורי מתכת בצבע־ההוב דבקו בשערם ובעור פניהם. שום מיקלחת לא עזרה, ואף שמפו לא היה יכול להם.

המשותף לכולם: ערב קודם הם היו במסיבת יום ההולדת של **איציק אבנרי** (22), בעל מועדון התיאטרון.

בדיוק בשעה 12 בלילה פתח בעל השימחה קופסת קרטון ענקית, ממנה זינקה בקלילות הדוגמנית **אניטה פללי**. באותו הרגע פוזרו על כל המשתתפים עשרות קופסאות איפור מיוחד בצבע הזהב, והמאווררים פיזרו את הנוצץ־הנוצץ.

בעל השימחה נראה מאושר. לצידו ניצבו, מאושרים גם הם, הוריו.

היתה לו גם סיבה מצויינת לחגיגה. איציק הוא בנו יחידו של קבלן בניין מצליח, ויש לו שלושה בתים שבהם הוא גר. בדרך כלל הוא נמצא בתלמי־מנשה, אבל יש לו גם וילה ברמת־השרון ועוד אחת בהרצליה.

כשסיים שלוש שנות־שירות קשות בבסיס חיל־האוויר בדרום הארץ, נקרא לאביו, וזה הודיע לו שעליו לנסוע מייד לאנגליה כדי ללמוד מישפט בין־לאומי. הכל היה מוכן: הוצאות־הדרך, כרטיס־הטיסה, אישור קבלה לאוניברסיטה באוכספורד, דירה במרחק 20 דקות נסיעה מהאוניברסיטה וכמובן — מכונית.

אך להורים חיכתה הפתעה: הילד הטוב הרים את נס המרד. הוא סיפר להוריו הנדהמים, שכל חייו חלם שיהיה לו מועדון — וזה בדיוק מה שהוא הולך לעשות.

מאז התחילה מילחמה קשה בינו לבין ההורים. איציק התחיל לעבוד כשומר־סף במועדון התיאטרון. מאוחר יותר הפך לקופאי, לשותף ולמנהל. הוא עשה את זה בדרך הקשה ביותר: ממש כמו בתסריט אמריקאי בתקופה שרגן התחיל את צעדיו על הבימה.

הוא נאלץ אפילו ללמוד ללכת ברגל, אחרי שגם הקדילק שהיה שלו במשך שלוש שנים נלקח על־ידי ההורים.

יום אחד הודיע האב שהמועדון שלו סגור. לפני הבן הנדהם הוא הציג חוזה חתום על־ידי עורכי־דין לפיו הוא רכש את המועדון מאחרי גבו, רק כדי לסגור אותו.

המכה היתה קשה. במשך חודשיים נאלץ איציק להיות בן מסור. בוקר־בוקר הוא הגיש קפה למיטה לאב, והמיס לבסוף את ליבו.

זה בהחלט השתלם. בשבועות שעברו בישלה האם מאכלים ביתיים למסיבה, שאליה הגיעו ידידי האב וידידי הבן.

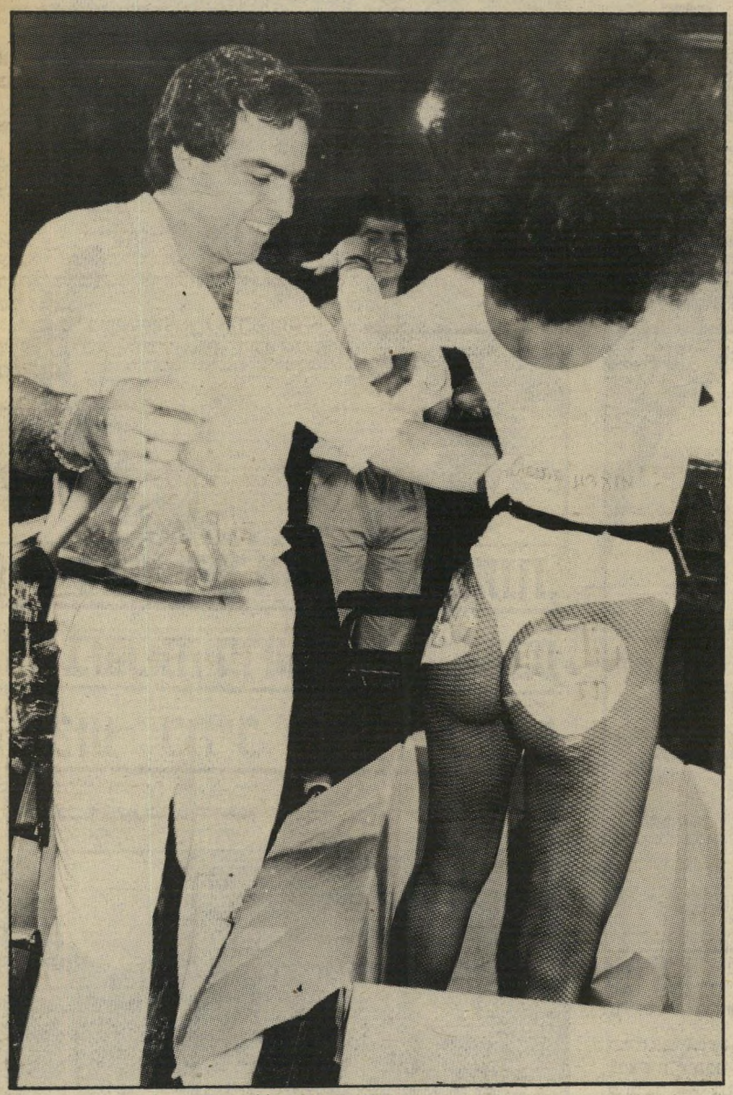

איציק אבנרי עם אניטה פללי
ילד טוב

במאה דולר לחודש

ברכה נאמן

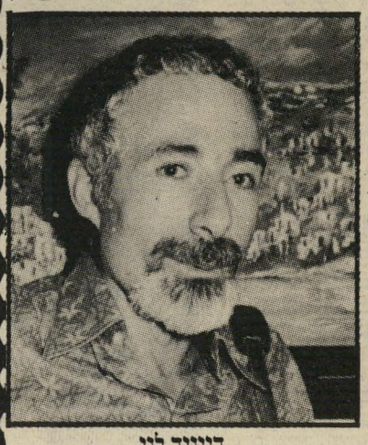

דייויד לוי

לעזוב דירת פנטהאוז ועוזרת פיליפינית לטובת פרו

„הוא מטורף ונותן לי דמי־כיס רק 100 דולר לחודש. מה יש לי מכל הבתים המשגעים שיש לנו, ומכל הכסף שהוא מרוויח?" אלה רק חלק מהטענות שהעלתה השחקנית **ברכה נאמן** נגד בעלה האמריקאי, מהנדס שדות־התעופה **דייוויד לוי**. „אני מתה להתגרש ממנו, אבל בלי כסף — אני לא יוצאת מהעסק."

ברכה בהחלט יודעת על מה היא מדברת. השבוע עזב דייוויד את הארץ לפרו. ברכה תיאלץ לעזוב את דירת הפנטהאוז במיגדלי־דויד ואת העוזרת הפיליפינית לטובת בית דומה בפרו.

ספורטאית בחופשה

אורלי הופמן, תלמידת בית־המידרש לספורט ווינגייט, הוצאה מבית־הספר. כנראה

רלף קליין
שקט נפשי

החופשות המרובות שלה עשו את שלהן. אורלי נסעה לחו"ל כדי לנוח.

גם המאמן לשעבר של הנבחרת הישראלית בכדורסל **ראלף קליין** נראה רגוע יותר בימים אלה. אולי אשתו השניה של ראלף תוכל סוף סוף לנשום לרווחה.

„מהשטח הגדול" לבנסת

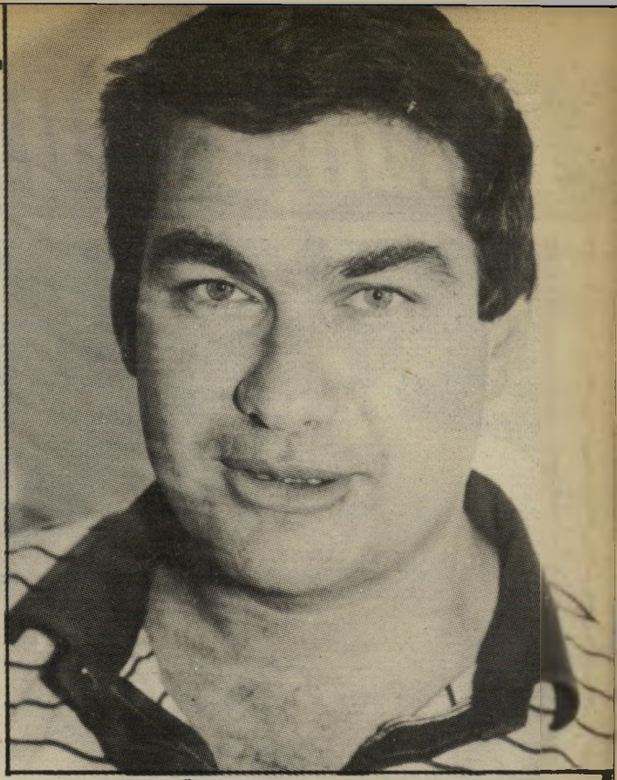

חיים רמון, הנראה כילד שמנמן, גדל בשכונה פרועה ביפו והושבע השבוע כח"כ הצעיר ביותר

חיים רמון, ח"כ צעיר (33) הכי צעיר בכנסת הוא כמעט ילד קטן במערך. הבא אחריו ברשימת צעירי המערך הוא יוסי שריד, ושריד כבר מבוגר מ־40. חיים רמון נראה כמו ילד־שמנת ישראלי: גבוה, בריא בגופו, שיערו שחור, עיניו כחולות, לחייו ורודות. חיוך של ילד מבוגר.

חיים רמון הוא פוליטיקאי בכל הוא גם היה פעיל מאוד בחוג הדרמאתי בבית־הספר, ושיחק הרבה תפקידים ראשיים.

שחקן בבית־הספר היה רמון פעיל מאוד בכל מיני תחומים. בין השאר היה פעיל בחוג הדרמאתי. בתמונה: בהצגה **בערבות הנגב**, שבה היה שחקן ראשי (שני מימין). הוא שיחק תפקידים ראשיים בהצגות רבות שהעלו תלמידים בבית־הספר ונהנה מכך מאוד. את עצמו הוא מגדיר כ„ימינה מיוסי שריד."

אבל מעל לכל אלה, היה תמיד ילד פוליטי. הוא היה קורא עיתונים, את כל העיתונים, ברצבתנות, וגם ספרים. „הבית היה מלא ספרים. אני קורא אנציקלופריות מגיל 10. אז, בתיכון, קראתי הגות. היום אני בעד ספרות יפה, שהראש ינוח."

מגיל צעיר היה חבר במועצת־התלמידים של בית־הספר ופעיל בת־נועת מנוער לנוער. אירגון נוער של רמ"ח אבריו. הוא מדבר ברצינות, חושב ברצינות, מתכנן את צעדיו בזהירות, מתפשר — כמעט כמו פוליטיקאי שמכיר את ניבכי הפוליטיקה כבר שלושים שנה.

הוא הולך להפגנות של שלום עכשיו ומתכנן פעולה משותפת עם צלי רשף, דובר בתנועה. רמון מגדיר כך את מקומו בפוליטיקה הישראלית: „אני ימינה מיוסי שריד ושמאלה מכל השאר."

הח"כ החדש הוא במידה מסויימת סיפור הצלחה ישראלי. מצד שני, מהלך חייו נראה כמו מירשם בטוח לכל פוליטיקאי אמביציוזי: בחור שהלך במסלול מאוד מסויים, בלי סטיות קיצוניות ימינה או שמאלה וזכה השבוע להיות חבר כנסת של המערך.

ההורים, שניהם ילידי פולין, ברחו עם תחילת מילחמת העולם לרוסיה ובאו לארץ ב־1948. הם גרו כשנה במעברה ברעננה ומייד אחרי כיבוש יפו כש„התפנו" בתים בעיר, הם עברו לגור באיזור שנקרא „השטח הגדול".

„בשכונה היו הרבה ערבים," מספר חיים, „אבל הילדים שלהם לא למדו איתנו בבית־הספר. אנחנו היינו הולכים איתם מכות על גבול הגטו הערבי. המבוגרים היו מסתובבים בשכונה, הילדים לא. באופן טיבעי לא התערבבנו איתם."

רמון אינו זוכר שום דבר מיוחד בקשר לערבים ביפו. הוא גם אינו יודע ערבית. את בית־הספר היסודי והתיכון סיים ביפו, והיה ילד פעיל באופן מיוחד. „מצד אחד הייתי במסלול של הילדים הטובים. אבל לא עשיתי מה שכולם עושים."

כילד היה פעיל בתחומים שונים. כילד גבוה שיחק כדורסל בבית־הספר ואף היה שחקן מן השורה בקבוצת הכדורסל מכבי יפו, בנבחרת הנוער. „הייתי בא מבית־הספר, זורק את התיק והולך לשחק."

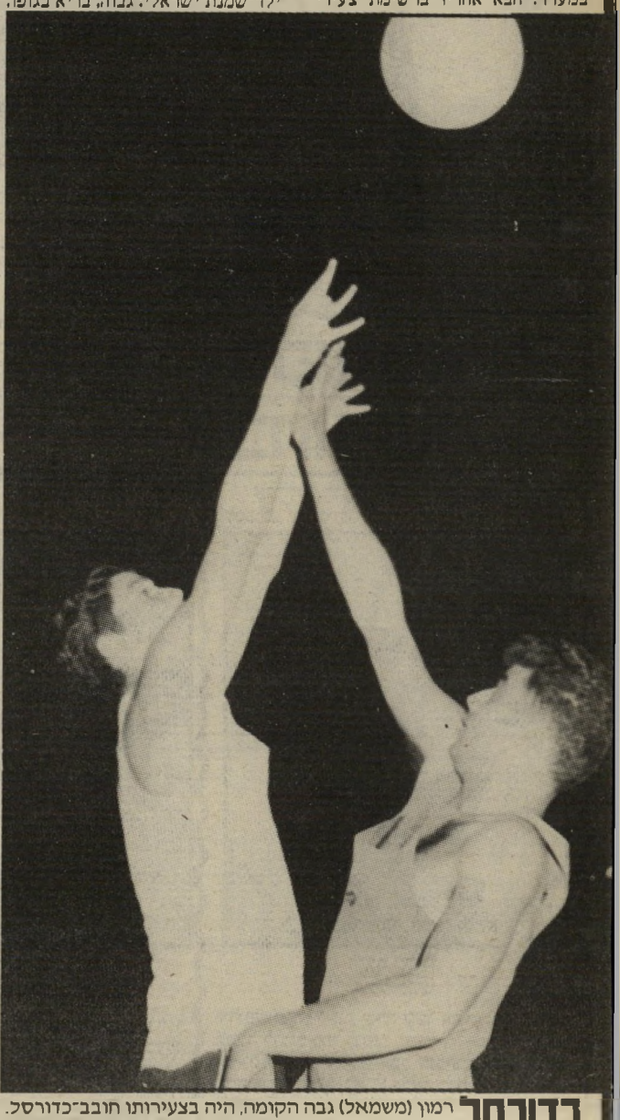

כדורסל רמון (משמאל) גבה הקומה, היה בצעירותו חובב־כדורסל. הוא אף שיחק ברצינות בקבוצת מכבי יפו, ונהג להתאמן ארבע פעמים בשבוע. „הייתי זורק את הילקוט ורץ לשחק," הוא מספר.

משפחה ההורים, בינה ואשר וישניאק, ושני האחים, חיים וירמיהו. ההורים ילידי פולין. גרו במעברה ואחר כך עברו ליפו. האב היה חבר קואופרטיב במיפעל, האם עקרת־בית.

תלמידי בתי־ספר בכל הארץ, והעוסק בפעולה התנדבותית בבתי־חולים וב־שכונות־מצוקה. תמיד היתה לו מודעות פוליטית. בבית הספר היה מארגן הרצאות בנושאים אקטואליים.

קודם לבן, אחר־כך שמנת

ל**קראת סיום** בית־הספר התיכון עברה המישפחה לבת־ים. „אהבתי את יפו ובכיתי כמו ילד קטן כשהיינו צריכים לעזוב את השכונה. להורים יפו זה לא היה סטייל. החלום של כל בורגני קטן, זה להיות בורגני יותר גדול.“

כיום מתגורר חיים עם אשתו, פנינה, בדירה מרווחת ביותר ברמת־השרון. דירה חדשה בקומה העליונה בבניין. גם הגג שייך להם. בבוא היום יבנו עליו, זה החלום.

הקירות בסלון ריקים כמעט

ביפו עד גיל 17 גדל חיים רמון בשכונה ביפו שנקראה „השטח הגדול“. משפחתו עברה לשם מייד אחרי כיבוש יפו. „באופן טיבעי, לא התערבבנו עם הערבים,“ הוא נזכר. „הלכתי מכות עם הילדים הערביים.“

לחלוטין. בקצה החדר הענקי יש ג'ונגל על עציצים. „אבל זה השטח של האשה,“ אומר חיים. הוא לא מטפל בעציצים ולא מבין בהם.

שעת־בוקר. הוא יושב על הספה במיכנסיים לבנים קצרים ובחולצת טריקו אפורה. בבית הרבה פריטי ריהוט ישנים, אולי עתיקים, שפנינה אספה ואוספת במשך הזמן. „זה התחביב שלה. אני לא מתעסק בזה, אני רק שואל כמה זה עלה.“

הוא מספר כי התרגש בטקס ההשבעה בכנסת, אבל ניכר בו שזה היה לו ברור מאליו שלשם יוביל מסלול־חייו. עוד בתקופת הצבא, כשהיה קצין בחיל־האוויר, היה מקורב ללובה אליאב, כשזה היה עדיין מזכיר מיפלגת העבודה. „אז כבר היה לי ברור שאני הולך לחיים פוליטיים.“

הוא הצטרף למיפלגת העבודה ואחרי שגמר את הצבא כסרן, החליט ללכת ללמוד מישפטים. „חשבתי שזה יכול לעזור לי בתור פוליטיקאי.“

הוא היה פעיל בתא־הסטודנטים של המערך באוניברסיטה. אחרי מילחמת יום־הכיפורים הצטרף כמו כל שאר הילדים הטובים של אז לתנועות המחאה. הוא הפגין יחד עם כולם ודרש את התפטרות הממשלה. הוא לא עשה שום צעד רציני ולא עזב את המיפלגה בעיקבות המחדל. ברגע שגולדה וריין התפטרו, ראה כי פעילותו נשאה פרי.

וזה מה שמנחה אותו לכל אורך הדרך הפוליטית שלו: „בפוליטיקה אתה מנסה למצוא את האלטרנטיבות הפחות גרועות. בניגוד לנישואין, שם אתה מחפש את הדבר הכי טוב.“

חייל רמון היה קצין בחיל־האוויר והגיע לדרגת סרן. בתמונה: צוער בקורס קצינים.

היה תמיד באגף היוני של המיפלגה. אבל תמיד ידע להתפשר. „כל זמן שאני אפקטיבי במיפלגת העבודה, אני נשאר שם. אני חושב שאני אפקטיבי, כי הניצים במיפלגה חושבים אותי לכזה.“

הוא המזכיר הארצי של המישמרת הצעירה של מיפלגת־העבודה מאז 1978, ועומד להתפטר מתפקידו זה בימים אלה, אחרי שלוש קדנציות רצופות. עכשיו הוא חבר־כנסת.

„אני מכיר בכך שכדי להינות מהשמנת,“ אומר חיים רמון בשיא הרצינות, „צריך לאכול הרבה לבן. יש לי תודעה, שבלי עבודת־שרה אתה לא יכול להינות ממה שהמערכת יכולה להציע.“

נראה כאילו כל מה שמעניין אותו כרגע, וכבר כמה שנים, זו הפוליטיקה. מה רוחף איש כזה לרוץ קדימה? „נתחיל מהדברים היפים: יש לי ריעות ואני רוצה ליישם כמה שיותר מהן. הדרך היחידה כמעט היא פוליטיקה. ישנו העניין האישי שאני רוצה להיות האיש הדוחף את הרעיונות — בלי יצר אין קיום. וישנם דברים אחרים, שהם בתחום הפסיכולוגי. התחושה שיש לך כוח לעשות דברים, שאתה חושב שאתה יכול להוציא דברים, זה דוחף אנשים למעשים משמעותיים.“

קשה לומר עליו שהוא טיפוס של מהפכן. קשה לומר עליו שהוא איש שיילחם על ריעותיו עד הסוף. הוא מעיד על עצמו כי תמיד הלך בצידי התלם, לא רחוק מהקצה, ואפילו שם זה די קשה ללכת. „השלמות העצמית,“ אומר רמון כמו פוליטיקאי ותיק, „היא לא מעל לכל, כי אז זה לא פוליטיקה. בפוליטיקה חייבים להתפשר.“

איפה הגבול שלו, עד היכן הוא יהיה מוכן להתפשר עם הדרך המיפלגתית? „אם מיפלגת־העבודה תחליט לתמוך בסיפוח יהודה ושומרון, אני לא אהיה במיפלגה כזאת.“

בינתיים הוא מקבל את הכרעת־הרוב ותיקוותו שפעם, בעתיד, הוא יהיה חלק מהרוב. **ענת סרגוסטי** ■

האשה אחראית

ביתם של בני־הזוג רמון מלא בעציצים פורחים. על גידולם וטיפוחם אחראית פנינה, אשתו של חיים. הזוג מתגורר ברמת־השרון, בדירה ששיטחה יותר ממאה מטרים רבועים. „האשה רצתה רמת־השרון. לי לא הפריע יפו.“ לפני סיום לימודיו בבית־הספר התיכון עזבו הוריו את יפו ועברו לגור בבת־ים. עד היום מצטער חיים רמון על צעד זה שעשו הוריו בשנות נערותו.

בר־מיצווה רמון מעיד על עצמו שהיה ילד מבוגר. כבר מגיל צעיר היה עסוק בקריאת עיתונים ו„אני קורא אנציקלופדיות מגיל 10.“ כילד עשה לדבריו, הכל – חוץ מלללמוד.

חתונה את פנינה, אשתו הכיר חיים בבריכה באוניברסיטה. היה כו. לדבריו, שם רע בין הבנות. הוא נחשב לבחור לא רציני, ובילה כל יום עם צעירה אחרת. חיים ופנינה נישאו לפני שלוש שנים.

לאנשים שמאבדים הכל

כבר שמתם לב בוודאי, שאני משתפת אתכם בכל החוויות שלי. יש לי המון. זה נכון. כי בראדם כמוני עושה חוויה מכל שטות. זה בשביל לעשות את החיים שמחים ומרגשים. ואם משתדלים, זה מצליח. תאמינו לי.

החוויה של השבוע שעבר היא שקניתי לי מישקפי־שמש. אני רואה שאף אחד לא מתעלף מהתרגשות, אז אסביר.

כל חיי אני רוצה מישקפיים. כאלה עם זכוכית שקופה שעושות את הבן־אדם שייראה יותר רציני. אבל זה לא הולך. הראיה שלי 6:6, וכל מה שאני עושה בשביל לקלקל אותה — קוראת עם אור קטן בלילה, יוצאת לשמש בלי מישקפי־שמש — כלום לא עוזר. הראיה עדיין 6:6.

אז בשלב מסויים של חיי החלטתי שבכל זאת יותר וטוב מישקפי־שמש מכלום. קניתי לי מישקפיים יפים עם מיסגרת מאוד אינטליגנטית. בסכום כסף מרהים.

היה נהדר יומיים. אחר כך איבדתי את ה־ מישקפיים. ושוב קניתי ושוב איבדתי וככה כמה פעמים. ואז — זה היה לפני הרבה שנים — הפסקתי לקנות מישקפיים והפסקתי להיראות רציני.

עד שפיתאום השבוע ראיתי בחנויות המצאה יוצאת מהכלל לאנשים שמאבדים הכל. מישק־ פיים שקשורות לראש, וכל זמן שהראש ישנו — גם המשקפיים ישנם. המוכר הסביר לי שעם המישקפיים האלה (בגלל שהן לא נופלות), אפשר לשחות, לשחק טניס, אפשר לרוץ, אפשר להתכופף. אחרי שהוא אמר לי שרק אפשר אבל לא מוכרחים — קניתי אותן.

הסרטים שקושרים לראש הם בצבעים שונים. ואפשר להתאים אותו לכל בגד. זו גם הסיבה שקשה לבחור איזה מהם לקחת. לגברים אין סרט־קשירה, אבל יש סרט פלסטיק כזה, שנראה מצ'ואים.

ועוד דבר שהמוכר הנחמד אמר לי שחשוב לדעת: העדשות של המישקפיים עשויות מחומר מיוחד השובר את הקרניים האולטרה־סגוליות, ולכן אפשר להשתזף דרכן. הוא אמר לי: „אף פעם לא יוכלו לראות אותך בקיץ לגמרי שחומה ורק שני עיגולים לבנים מסביב לעיניים. כמו שזה קורה עם מישקפיים רגילים."

לא רציתי לאכזב אותו ולהגיד לו שער היום אף אחד לא ראה אותי שחומה, אז מה פיתאום עכשיו?

תיקון טעות

אם כבר עשיתם את גבינת הבורסן במעשה־בית, שהצעתי בפעם הקוד־ מת, ואם לא יצא לכם בדיוק בורסן — תדעו לכם שהרסים שהדפים את העניין, חירב לכם גבינה טובה. ומצידי אתם יכולים לגשת לדפוס, לברר מי אחראי — ולהרביץ לו.

צריך, כמובן, לערבב את הגבינה עם חצי כפילה חמאה מלוחה, ולא כמו שהסדר החליט (גבינה מלוחה). תנסו שוב, כדאי לכם.

אני מקווה שגם לכם זה קורה

כל חודש שעובר אני מרגישה פחות ופחות משכילה. כל חודש מתוספים עשרות מאמרים, כתבות, סיפורים, שירים, ראיונות (ועוד ועוד ועוד) שלא הספקתי לקרוא ואת רובם, כנראה, גם לא אקרא לעולם. כמובן שמדובר רק בדברים הכתובים עברית והרואים אור בארץ — אלא מה?

אני לא יודעת איך הגעתי לזה. לא התכוונתי.

כשהייתי בת 20, הייתי ממש ספץ בכל מה שנוגע למה שכתבו. קראתי עיתון יומי כל יום, בסופי שבוע קראתי שני עיתונים יומיים, העולם הזה, לאשה ופעם בחודש אפילו קראתי את מאזניים. בפעם הראשונה שישבתי בקפה קראו או בכסית (יבדל לחיים ארוכים), הכרתי את אלתרמן ואת שלונסקי ואת פן ואת א"ד שפיר ואת נתן זך ואת דויד אבידן (בשולחנות נפרדים, כמובן). וכשהלכתי הביתה, תיכף קראתי מה הם כתבו האדונים הנכבדים האלה.

בתקופה ההיא, בקריאה של שלוש שעות ביום, כיסית כמעט כל מה שכתבו — או לפחות מה שצריך היה לקרוא.

אולי צריך לקחת בחשבון שלבת 20, כמו שהייתי אז, גם לא היו הרבה דברים אחרים לעשות. בבוקר קצת עבודה, בשביל הפרנסה, אחרי־הצהריים קצת מנוחה (מי נח בגיל 20?), פעם בשבוע סרט או הצגה או בילוי אחר — והשאר, קריאה מהנה.

טוב, אי־אפשר להאשים אותי שבינתיים התחתנתי ונולדו לי ילדים וצריך לנקות את הבית, ולבשל, ולבדוק שיעורים לילד, ולתקן חולצה שנקרעה, וללכת לגן־המישחקים אחרי־הצהריים ולרופא עם הילד הקטן ועם הנזלת שלו, וקצת להתפרנס, ולדבר עם הבעל, ולארח ולהתארח וכמובן — לראות טלוויזיה.

לימרו אותי שזו דרכו של העולם וככה כולם עושים. את הקריאה דוחים למאוחר בלילה, כשגומרים את כל שאר העיסוקים. וב־12 בלילה, אחרי המיקלחת החמה נכנסים למיטה עם כוונות טובות מאוד לקרוא שעתיים־שלוש. אחרי 20 דקות נופל הספר על הפרצוף, ואם הבעל לא מכבה את האור ומוריד את הספר — את מתעוררת בבוקר עם קשרי־נשימה.

נכון לעכשיו, יש לי בערימה שליד המיטה שלי שאריות של מוספי־שבת שעברה, 1 עולם הזה, 1 מאזניים 1 עכשיו, 1 מיגוון 1 חדרים, שני ספרים של סופרת שאני רוצה לראיין (פרנסה), שני סיפרי־שירה חדשים שנראים לי מעניינים, ספר־תועבה אחד ששלחו לי ברואר, רומאן שבעלי אמר שהוא בדיוק בשבילי, ובלש אחד של ארל סטנלי גרדנר, בשביל ליהנות מהחיים.

הסיכוי היחידי בעולם שאשתלט אפילו על חלק קטן מהמוזכר לעיל, לפני בוא המבול השני של העיתונים, שבועונים, יחסונים (תוך כמה ימים) — זה להיות חולה. אבל מי יכול להרשות לעצמו להיות חולה יותר מפעם בשנה? בפעם האחרונה שהיתי חולה גמרתי את רוחות מילחמה, רומאן בן יותר מאלפיים עמוד, ועד היום אני חיה על זרי־הדפנה של השפעת ההיא.

לא יודעת מה יהיה. התחלתי לקחת ספר או עיתון לכל מקום שאני הולכת. אבל גם זה לא עוזר, כי כשאני נוהגת באוטו אני לא יכולה לקרוא. אם אני נוסעת באוטובוס, הספר רועד לי והאותיות זזות. בהמתנה לכל מיני דברים — כמו אוטובוס, תור לרופא, מכולת, כולם נגשים ומתעניינים מה את קוראת ולמה, ואם זה טוב ובכלל.

אז כמה זמן אפשר להיות באמבטיה או בבית־השימוש? שלא לדבר על חוסר־הכבוד שאת מייחסת ליצירות הכתובות במקום בלתי־מכובד כזה.

זה נורא, ההרגשה הזאת שאת לא מספיקה להדביק את כמויות האינפורמציה ששופכים עלייך, וההשכלה ממש בורחת לך מתחת לידיים. אבל יש אנשים שלמרות הכל חושבים אותך לבן־אדם מאוד משכיל ותרבותי, ואלה מטלפנים בערב ושואלים: „תגידי, איזה סרט יש הערב במוסיאון?"

אין לי מושג: אני לא הולכת למקומות חשוכים. אי־אפשר לקרוא שם וחבל על כל רקה.

קיץ, קיץ בוא!

כבר לפני חודש הודעתי לכם בשימחה, שהקיץ הגיע— ואיזה יופי: סליחה, תקלה. שום קיץ עוד לא הגיע, ואני לוקחת את האחריות המיניסטריאלית על עצמי — לא כמו כל מיני אנשים, שלא אזכיר פה את שמם, כי הם לא מתאימים למדור רציני כזה.

אגב, אם אתם חושבים שבגלל טעות אנושית זו אני צריכה להסיק את המסקנות ולהגיש את התפטרות לעורך — אנא הודיעו לי.

ועד אז, הינה שני מתכונים לגלידות. מתכון אחד משגע ואחד מטמטם. (אנשי השרות המטרולוגי פטורים, בינתיים, מלאכול גלידות).

גלידת תות שדה

שלושה חלבונים, כוס־סוכר, 400 גרם תות־שדה, 1 שמנת מתוקה.

רוחצים את התותים, מורידים להם את הירוק ושמים אותם שלמים לתוך קערה של מיקסר.

מוסיפים לתוך אותה קערה כוס־סוכר ואת שלושת החלבונים. מפעילים את המיקסר, סוגרים את האוזניים והולכים לעשות פיפי. אחרי הפיפי רוחצים ידיים ומייבשים אותן (זה בדיוק הזמן שהמיקסר צריך להסתובב).

בקערה אחרת מקציפים את השמנת המתוקה. בעזרת כף גדולה מערבבים בתנועות קלות את התוכן של שתי הקערות, ושמים בפריזר לכמה שעות.

גלידת שוקולד לבן

200 גרם שוקולד לבן (של עלית), שלוש כפות קונטרו או ליקר־תפוזים אחר, 1 שמנת מתוקה.

ממיסים את השוקולד על אש קטנה עם שלוש כפות־מים. מורידים מהאש, מוסיפים שלוש כפות ליקר. בנפרד מקציפים שמנת אחת מתוקה ומערבבים אותה בקלות עם השוקולד המומס. שמים בפריזר.

אחרי כמה שעות של הקפאה אפשר להגיש. תוך כדי ההגשה, כדאי להחזיק מטלית רטובה ביד אחת בשביל לעזור למתעלפים להתאושש.

אגב — אם קר לכם, תלבשו סוודר. מה הקשר בין קור לגלידות?

המכונה הכי משוכללת בעולם?

קודם כל אני חייבת להודות שאהבתי הגדולה ביותר והבלתי־מסויגת (להוציא את בני־מישפחתי בשעותיהם היפות) נתונה לחסה. זה התחיל בילדותי כאהבה, והפך לטירוף מוחלט ולהתמכרות לירוק־הירוק הזה.

בכל יום ובכל שעה אפשר לבוא אליי הביתה, לפתוח את דלת־המקרר ולחשוב שהינה נמצאים בתוך חדר־קירור של משתלת ענק. בעלי, שהוא איש חכם ושבא מן האדמה (ובטח גם ישוב אליה יום אחר), הבין את הבעיה שלי, ובפגישת החיזור השנייה שהייתה בינינו הביא לי חסה במקום פרחים.

אני בטוחה שמעשה זה שיכנע אותי סופית להענות להצעותיו להכריח אותו להתחתן איתי.

טוב, בקיצור כל החיים שלי אני מבלה בלקנות חסה, לרחוץ חסה, לייבש חסה, ולהכין עשרות מיני רוטב בשביל החסה. ירוע שבשביל סלט־חסה טוב צריך שהיא תהיה יבשה. וזה לגמרי לא קל לנגב כל עלה לחוד, אחרי ששוטפים אותו במים. בקיץ הייתי שמה את עליי־החסה לייבוש בשמש, אפילו ניסיתי פעם לייבש אותה בעזרת מייבש שיער.

בעניין היבוש חיי לא היו קלים אף פעם. כשהיינו באמריקה, לפני שלוש שנים בדיוק, יצא לשוק כלי מיוחד לייבוש חסה. אין צורך לתאר את התרגשותי מהעניין. אלא שאז הגיעה השעה לחזור הביתה, וכלי־החסה יש לו תכונה שהוא תופש חצי מיזוודה. בעלי, עם כל ההבנה שלו לטירופים השונים שלי, אמר: "את יכולה לקחת ארצה או את הכלי של החסה או את הילד הקטן. תבחרי."

התפשרנו על הילד, אבל אני מזכירה לו את התערבותו שבע פעמים בשבוע.

חברים — היכונו: מכונת „יבוש־החסה הגיעה ארצה, ואפשר להשיג אותה בחנויות המובחרות של כלי־בית.

אני לא יודעת מה זה עושה לכם, לי זה משנה את החיים.

לאסה ואלבי

ה נכון ששכחתי את יום־הנישואין ה־20 שלכם. אני מקווה שריגשי־האשמה שיש לי כבר שבועיים מספקים אתכם.

ביום־הנישואין ה־25 אני מבטיחה מסיבת־ הפתעה נהדרת.

למה שרק הצרפתים יהנו מהחיים ?

גבינת בשן מתאימה מאד לכריכים ולחטיפים. אפשר להגיש גבינת בשן עם פירות, ירקות, לחמים וקרייקרים למיניהם.

חטיף ערב. לפני שמתחילים שידורי הטלויזיה מכינים מגש עם פירות יבשים וטריים, וגבינת בשן. עכשיו, כל מה שנותר הוא לפרוס מדי פעם פרוסה או קובית גבינה וליהנות מהטעם הפיקנטי המיוחד שלה. בתיאבון.

שניצל "בשן". טובלים פרוסת בשן בעובי 1 ס"מ במעט קמח, בביצה טרופה, ופרורי לחם מטובלים בפלפל אדום חריף, שומשום או קימל. מטגנים בשמן עמוק וחם משני הצדדים. מתאים כמנת אירוח או מנה עיקרית לארוחה חלבית.

בשן

מגבינות היוקרה של:

תנובה

"בשן" היא גבינה מעושנת מחלב כבשים ובקר, בטעם מעושן ופיקנטי.

KENT

מפעם לפעם מגיע לי...

מפעם לפעם אני מרשה לעצמי
משהו מיוחד. כמו קנט למשל.
אני מדליק לי קנט ונהנה מהשילוב
הנפלא של רעננות וטעם עדין, נקי ורך.

הטעם המיוחד של תערובת הטבק
האמריקאית ופילטר המיקרונייט
המפורסם. קנט.
מפעם לפעם מגיע לי.

KENT
שווה כל מחיר.

אזהרה: משרד הבריאות קובע
כי — העישון מזיק לבריאות

דרכי אדם

המפגין האחרון

קבלן קשיש מתל־אביב הוא נושא דגל הימין בהפגנות־יחיד שהוא עורך.

במשך שבועיים עמד אדם מבוגר מול בית־המישפט העליון בירושלים והפגין בקריאה להתפטרות השופטים העליונים יצחק כהן ואהרון ברק. הסיבה — השניים חתומים, ביחד עם האלוף (מיל) — יונה אפרת, על מסקנות ועדת־החקירה לעניין הטבח במחנות־הפליטים בביירות.

האיש אינו יצחק שמואלי, המפגין הימני המוכר, אלא אחר.

המפגין הוא אבנר ארליך, קבלן תל־אביבי בן 69, שהחליט להקדיש את זמנו לפעילות פוליטית, בצד הימני של המפה, משום שכדבריו „בתכריכים לא מכניסים כסף. עבדתי מספיק".

איש רב פעלים. אין זו הפעילות הראשונה של ארליך, שופט בבית־הדין לעבודה, ולשעבר יושב־ראש אירגון הקבלנים והבונים. מגיל 14 הוא הצטרף לבית"ר, ישב בכלא האנגלי, היה באצ"ל, מאז שנת 1969 היה

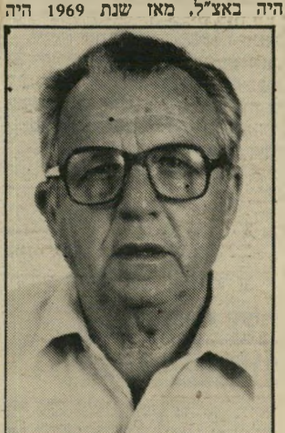

מפגין ארליך
עידוד „ילודה יהודית"

מפעילי התנועה למען ארץ־ישראל השלמה, ואף שימש כמזכ"ל שלה. היה שותף לכל ההתנחלויות החוקיות והלא חוקיות של גוש־אמונים, למרות שהוא רחוק מהדת. „במעלה־אדומים בניתי את בית־הכנסת. גם בסבסטיה הקמתי את המיבנה הטרומי הראשון, אחרי שהגעתי לשטח דרך ההרים". הוא רכש קרקעות בגדה, שעליהן הוקמו ההתנחלויות שערי־תקווה א' ואלקנה ג'. הוא היה חבר בהתחיה, אירגן את הוועד לעצירת הנסיגה מסיני,היה עם הסטודנטים הצעירים על האנדרטה בימית. כשהוא משקיע בכך יותר ממיליון לירות, ואירגן ועד בשם אריק שרון לביטחון עכשיו.

אחרי כל זה הקים ארליך את „הוועד הציבורי למילחמה בדו"ח ועדת החקירה", וקיבל רישיון להפגנה מול לישכות השופטים העליונים. „קהל רב גילה התעניינות וביקש לחתום", אומר ארליך, שמירצו ושטף דיבורו אינו מסגיר את גילו. הוא מתכוון ללכת בתום ההפגנה לח"כים ולדרוש בחינה מחודשת של דו"ח הוועדה ושל חוק ועדות־חקירה בכלל.

ומה הלאה? ארליך אינו מתכוון להפסיק. הפרוייקט הבא שלו הוא עידוד הילודה היהודית בארץ על־ידי תמיכה ישירה של משפחות יהודיות מחו"ל. „כבר דיברתי עם ח"כים על כך," מבטיח ארליך.

המיזודה שהרגיזה את צ'אושסקו

יום השני שעבר הוזעק שגרירנו ברומניה באופן דחוף למישרד־החוץ בבוקרסט. כאשר הגיע לשם, נמסרה לידיו מחאה חריפה של שילטונות רומניה על פריצה למישרד חברת־התעופה הרומנית בתל־אביב, והוצאת מכונת טלקס מתוכה. השגריר הנדהם שלא הבין כלל במה מדובר, התקשר מייד עם מישרד־החוץ בירושלים, ושם הצליחו לברר כי מדובר במיזוודה שאברה לזוג ישראלי.

שתי מיזוודות, וכאשר הגיעו לישראל קיבלו רק מיזוודה אחת.

שימלה על הקיר

ניהזוג חיפשו את המיזוודה ואחר כך פנו לחברת־התעופה לכתוב את מיכתבם באנגלית, אחר כך נתבקשו לשלוח מיכתב נוסף, הפעם ברומנית.

שקל, ערך החפצים שהיו במיזוודה האבודה. חברת־התעופה לא הגישה כתב־הגנה, ובאוקטובר 1981 נתקבל פסק־דין המחייב את חברת טארום לפצות את מישפחת נאמן בסכום התביעה, בתוספת הוצאות ושכר־טירחת עורך־דין.

אז קיבלו בני־הזוג לביתם צ'ק מהחברה, למשוך על פולסקי בנק. כאשר פדו את הכסף התברר כי אין זה אפילו חצי מסכום התביעה, והם ברחוב בן־יהודה 97 בתל־אביב, שהיה אז בקומה שנייה ברית־מגורים. אולם המישרד היה תמיד שומם. הדלת היתה נעולה ועליה היו מודבקים מיכתבים ופתקים אחרים שחיכו שם לגואל. לצידם הדביקה עורכת־הדין גם את צו העיקול שהוצא נגד החברה על־ידי מרשיה.

מכיוון שההליכים נמשכים זה שנים אחדות, התברר לפתע כי חברת־התעופה פתחה מישרד חדש באותו

בגלל חוב על אובדן מיזוודה עוקלה מכונת־טלקס של חברת־התעופה הרומנית, והדבר גרם לתקרית דיפלומטית

יש מיזוודות דיפלומטיות, ויש כ:ראה גם מיזוודות הגורמות לתקריות בי: מדינות. מיזוודה מהסוג השני היא זו של הזוג משה ורחל נאמן מתל־אביב. בני הזוג, אזרחי ישראל ילידי רומניה, נסע ב־1980 לבקר בארץ מולדתם.

אולם כל פיצוי לא התקבל. אחרי חצי שנה של ציפיה, פנו הזוג נאמן לעורכת־הדין ציונה כספי, וביקשו כי היא תסדיר עבורם את הפיצוי בדרך מישפטית.

עורכת־הדין הגישה תביעת לבית־המשיכו בהליכים.

גם על פסק־הדין לא היתה כל תגובה, ולכן הגישה אותו עורכת־הדין לביצוע במישרד ההוצאה־לפועל. סכום התביעה הגיע בשלב זה לעשרת אלפים שקל.

המכונה המעוקלת

היתה בקצהו של מישרד זה. עורכת הדין שנלוותה אל פקידי ההוצאה־לפועל בחרה לעקל

כאשר חזרו לישראל, הטעינו בבוקרסט על מטוס חברת טארום

המישפט נגד חברת טארום, וביקשה לפצות את מרשיה בסך של 3432

אותה, והודיעה כי אם לא ישולם החוב, תוצא המכונה למכירה אחרי עשרה ימים. למרות אזהרה זו, לא שולם החוב, וביום א' פרצו עובדי ההוצאה־לפועל למישרד.

כדי לעקל משהו הראוי למכירה, ביקרה עורכת־הדין במישרד החברה בניין עצמו, בקומת־הקרקע. במישרד ניצבו שולחנות אחדים, שטיח מהוה ושימלה רומנית רקומה היתה תלויה על אחד הקירות.

הפעם היה מה לעקל תמורת החוב, ובחודש מרס השנה הגיעו פקידי ההוצאה־לפועל מלווים בעורכת־הדין כדי לבצע את העקול. בעוד הפקידים מסבירים למנהל המישרד, שהציג את עצמו כמר ריזדה, במה מדובר, גילתה עורכת־הדין מכונת טלקס עתיקת־יומין בקצה המישרד. היא הצביעה עליה, והפקידים ביצעו את הפעולות הדרושות כדי לעקלה. הם הסבירו למר ריזדה כי אם לא ישולם החוב תוך עשרה ימים, יחזרו למקום ויוציאו את המכונה למכירה.

כחודשיים אחרי העיקול טרם שולם החוב, ולכן הגיעו בשבוע שעבר עובדי ההוצאה לפועל כדי להוציא את המכונה. היה זה יום הראשון בשבוע, והמישרד היה סגור. בסמכותם לפי החוק, פרצו הפקידים במפתח מותאם למישרד, העמיסו את המכונה על מכונית, נעלו אחריהם את המישרד ועזבו.

למחרת בבוקר הוזעק שגרירנו ברומניה אל מישרד־החוץ הרומני.

ברורים רבים נדרשו כדי להגיע למסקנה כי הפריצה נעשתה כחוק, וכי חברת־התעופה הרומנית יכלה לפתור את הבעיה בקלות, על־ידי תשלום סכום החוב לזוג נאמן.

בשלב זה לא ברור עדיין כיצד תסתיים תקרית דיפלומטית מוזרה זו, אבל תושבי ישראל הנוסעים לבקר ברומניה מוטב שיזכרו, כי אין מי שייפצה אותם על אובדן מיזוודות בטיסות המבוצעות על־ידי חברת־התעופה הלאומית של רומניה.

אילנה אלון ■

משפט

טעות של שופט

השופט שיחרר חלק מהעצורים, אך סירב לשחרר את יתרם בטענה כי יתכן שטעה בהחלטתו הקודמת.

חבורה של שישה צעירים נעצרה עד תום ההליכים באשמה של פריצה למיפעל תדיראן וגניבת 51 מכשירי־טלוויזיה ציבעוניים. הנאשמים ישבו במעצר מאז ספטמבר 1982, ובמרס השנה ביקש עורך־הדין נחמן בטיטו את שיחרורם של שניים מן הנאשמים בערובה. השופט דויד ולך שקל את הדברים, נעתר לבקשת הסניגור, ושיחרר את השניים.

ימים ספורים אחרי שיחרורם של השניים פנה עורך־הדין דויד יפתה, סניגורו של חשור אחר, לשופט דויד ולך באותה בקשה. אולם להפתעת הכל סירב הפעם השופט לשחרר את הנאשם, אם כי לא מצא הבדל מהותי בין מצבו המישפטי של נאשם זה ובין מצבם של השניים ששוחררו. בכנות מרובה כתב השופט בהחלטתו: „יתכן שטעיתי בהחלטה הקודמת, אך לא חייב אני לטעות שנית" וסירב לשחרר את השניים.

נוצר מצב מוזר,כאשר שני נאשמים הסתובבו חופשיים, והתביעה לא עירערה על שיחרורם, והיתר נותרו במעצר. לכן עירער הסניגור דויד יפתח לבית־המישפט העליון בטענה של אפליה.הוא טען כי לא יתכן ששיחרורם או מעצרם של נאשמים ייקבע על פי מזל או מיקריות.

לא מישחק מזל. בית־המישפט העליון, מפיו של השופט גבריאל כך,

(המשך בעמוד 50)

(המשך מעמוד 49)

התעמק בבעיה הקשה וקבע כי צודק הסניגור: „כשמשקיף אני על שני האינטרסים הציבוריים המנוגדים לכאורה, בסיטואציה האמורה, סבורני כי העניין שיש לציבור במתן החלטות צודקות בעליל על־ידי המערכת המישפטית, אשר חשש האפליה והשרירותיות אינו דבק בהן, אינו נופל בערכו מהאינטרס של החזקת כל עבריין הראוי לכך במעצר עד סיום הליכי המישפט.

„תחושתו של העורר ושל יתר הנאשמים בתיק זה, וכן של עצירים אחרים, ששיחרורם בערבות או מעצרם של נאשמים נקבע על־ידי מזל ומיקריות... שלילית ומסוכנת יותר מן האפשרות שנאשם או נאשמים אחדים יהלכו חופשיים עד למתן פסק־הדין במשפטם", קבע בית־המשפט העליון.

„יוצא כי רק כיוון שהגיש את בקשתו כמה ימים אחר־כך, ואצל שופט שהתעוררו ביניתיים ספקות בדבר נכונות החלטתו הקודמת, „נענש" העורר, וחייב הוא לשבת במעצר כלוד חבריו מהלכים חופשי.

„חשוב ביותר למנוע את ההרגשה כי הליכי בית־המישפט הם „מישחק של מזל", שבו התוצאה נקבעת על־ידי גורמים מיקריים ושרירותיים, ואת עירעור האימון במערכת המישפטית העלול להיגרם על־ידי הרגשה כזאת".

בית המישפט העליון השווה את שתי ההחלטות ושיחרר גם את מורשו של עורך־הדין יפתח בערבות.

ובוודאי שלא היו מבקשים את מעצרו עד תום ההליכים", טען עורך־הדין. הוא ביקש כי נעמת ישוחרר ולא יסבול מאפליה רק בגלל היותו תושב כפר־שלם. השופט קהלת נענה לבקשתו ונעמת שוחרר ממעצר.

תחבורה
קשר הרולס רויס

יהודי בריטי הביא לארץ שתי מכוניות־פאר והן עוקלו על־פי בקשת הבריטים

באי חניון בית־המישפט בתל־אביב מבחינים בכניסתם למקום בשני כלי־רכב מפוארים הנושאים מיספרי זיהוי זרים. למרות שהם מאובקות, אחרי שזמן רב לא נוקו ולא טופלו, נראה בבירור שהם מבית טוב. האחת היא מכונית מדגם רולס רויס בצבע כסף. השניה מכונית מדגם אסטון בצבע אדום.

שתי המכוניות עוקלו לבקשת חברה בריטית, פורוורד טראסט לימיטד, חברת־ענק המיוצגת בארץ על־ידי עורכי־הדין שלום פסקה ומשה זינגל. הן עוקלו מחצר וילה מפוארת, שם התגורר בשכירות בעל שני כלי־הרכב, מרטין אלן כהן, יהודי מאנגליה שהביא אותן לארץ.

מדוע הן עוקלו? בתצהיר שהגישו עורכי־הדין בשם נציג החברה, רונלד רדווס פיקט, הם טוענים שהחברה היא בעלת שתי המכוניות, המוגדרות כמכוניות־יוקרה נדירות, בעלות ערך גבוה. כהן, יצרן־בגדים ממנצ'סטר, רכש בשיטת שכר־מכר, את הרולס רויס וכמכר על־תנאי את האסטון. הוא חתם על מיסמך שבו נאמר שבעלותו על שני כלי־הרכב היקרים תועבר לרשותו רק אחרי שישלם את כל סכום שוויים. הוא התחייב לא להוציאן עד אז משטח אנגליה.

לפני יותר משנה הבריח כהן את המכוניות מחוץ לגבולות אנגליה, פסק לשלם את התשלומים החודשיים שהיה חייב לחברה ובדרך ארוכה הגיע מאירופה לארץ, כששתי המכוניות איתו. החברה שכרה בלשים פרטיים שחיפשו אותו בכל אירופה עד שעלו על עיקבותיו בווילה שכורה בסביון.

למכור לארצות ערב. נציג החברה העלה את החשד שהמכוניות הובאו לארץ כי בכוונת כהן למכרן בארצות־ערב, שם יש להן ביקוש רב, ומחיר שניתן עבורן הוא עצום.

החברה ביקשה לעקלן במעמד צד אחד, מפני שהיא חוששת שכהן ימלט איתן למקום שאי אפשר יהיה למצאו.

הצו ניתן ואחרי מיבצע בלשי מקיף עוקלו והובאו המכוניות לחניון בית־המישפט בתל־אביב. כהן עצמו, ששילם שכר־דירה לשנה מראש, עזב את הווילה ברחוב השיקמה 14 ומתגורר בכתובת בלתי־ידועה.

בבית־המישפט נמסר בשמו שחל עליו החוק האנגלי ולכן אי־אפשר לערוך בארץ את הדיון בבקשת החברה האנגלית.

מכוניות ה„רולס רויס" וה„אוסטין"
מכורה לערב הסעודית

משפט זה לא עניין של גיאוגרפיה

תושבי כפר־שלם אינם מגיעים בעניני חריגות בנייה יותר מאשר תושבי אזורים אחרים.

„כאשר אמר סקיני במחזה כי פורנוגרפיה היא עניין של גאוגרפיה, הוא לא התכוון למישפט", כך אמר עורך־הדין אורי בר־עוז לשופט בנימין קהלת. הסניגור רצה לשכנע את השופט לא להיענות לבקשת המישטרה לעצור עד תום ההליכים את מרשו יעקב נעמת, בעבירה של איומים על שוטר.

נעמת הוא תושב כפר־שלם, בן למישפחה בת עשר נפשות. שוטרים באו כדי להודיע למישפחה כי יש צו הריסה נגדם בגלל חריגות בנייה. לדיברי השוטרים אמר להם נעמת כי אם תבוצע הריסה תקום במקום אנרכיה כמו אחרי מקרהו של שימעון יהושע, שגם הוא היה תושב כפר־שלם.

אין אפליה. השוטרים ראו במילים אלה איום ועצרו מייד את נעמת. הוגש נגדו כתב־אישום, והמישטרה ביקשה מהשופט קהלת לעצור אותו עד תום ההליכים.

„לא יתכן שיהיה פיצול אישיות במישטרה", טען הסניגור. „הרי אילו היה מרובר בתושב שכונה אחרת, לא היה איש מתייחס ברצינות לדבריו,

רעב ולא סגים

כתמי־דם במיכנסיים הנאשם ברצח, כשבגדיו וידיו מכוסים עדין דם. נמאטוללה גדיד־אלי הגיע למישטרה מייד אחרי הרצח, וסיפר את המניע לרצח הכפול.

הוא חשד שבתו מנסה להרעיל אותו בעזרת סם שקיבלה מידי המישטרה

הבית לא יכירו אותו. הוא התבייש לפניהם.

אחר־כך חזר לתחנת־המישטרה, ביקש כריך, וסיפר על מעשיו באותו יום. לפני 13 שנה הוא עלה מאיראן עם אשתו ועם חמשת ילדיו. הוא עסק במיסחר, וסכין־הרצח היתה אחת מתוך כמה אלפי סכינים, אשר לפי דבריו מכר בשוקי בארץ, בעיקר בכפרים ערביים.

גילה היתה נערה שקטה ונאה, שהחזרות ועדינה, שהתחילה השנה את לימודיה באוניברסיטה. השכנים בבית המשותף לא ידעו דבר על מריבות או קטטות בבית־מישפחת אבו־גריר. לכאורה היתה זו מישפחה רגילה, שבה התנהלו החיים על מי מנוחות. הילדים למדו בבית־הספר, בת אחת נישאה לפני כשנה, ונהגה לבוא לבקר בבית־ההורים יחד עם בעלה. איש לא חשד כי רצח כפול מחריד כל־כך יתרחש דווקא במשפחה שקטה זו.

הריח עלה מהמחשוף

ב גלל קשיי שפה שובשה כנראה הודאתו הראשונה של נמאטוללה, ובעיתונים דיווחו כי אב ניסה להוציא מחולצתה של בתו סמים, וכאשר התנגדה לו דקר אותה למוות. כאשר ניסתה אשתו להתערב ולהציל את הבת, דקר גם אותה, ושתי הנשים מתו מפציעיהן.

אולם בבית־המישפט, בעת מעצרו, הסביר החשוד כי לא חשד כלל בבתו

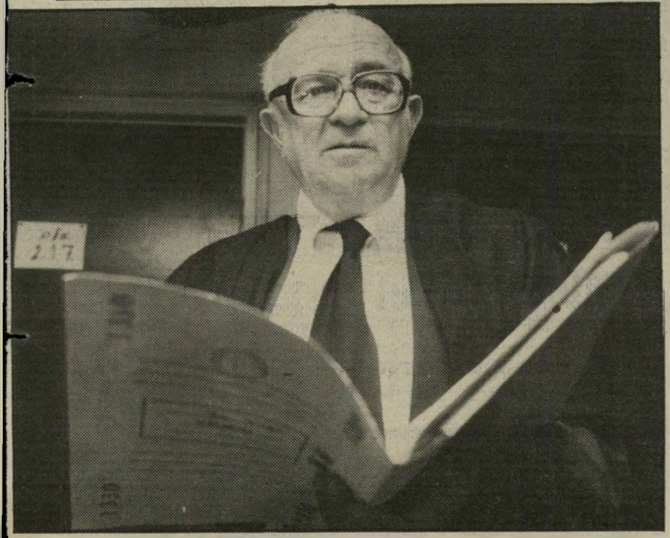

„אני בוער מאוד שכתבו בעיתון כי רצחתי את בתי מכיוון שלקחה הרואין" אמר נמאטוללה גדיד־אלי לשוטרים. „אני רצחתי אותה לא בגלל הרואין, אלא מפני שרצתה להרעיל אותי בסם."

ב־18 במארס השנה התייצב במישטרת ראשון־לציון גבר שחרחר בן 45 שידיו ובגדיו מגואלים בדם. הוא סיפר כי הרג את בתו בת ה־19, גילה, ואת אשתו בת ה־45, ויקטוריה. הגבר נראה מוזר במקצת, והעברית שבפיו היתה משובשת.

השוטרים, שמיהרו לביתו בסימטת בצלאל 9, גילו את גוויתה של גילה הצעירה, שנדקרה ב־15 דקירות־סכין בכל חלקי גופה. היא שכבה על ריצפת המיטבח, מוטלת בתוך שלולית דם. ליד דלת הכניסה לדירה נמצאה גופתה של האם, שגם היא נדקרה דקירות קטלניות בסכין. הסכין עצמה היתה מונחת לא רחוק מן הגוויות, מגואלת בדמן.

נמאטוללה לא היסס. הוא היה מוכן לספר לשוטרים הכל, והיה מוכן גם לשחזר את המיקרה לעיניהם. הוא רק ביקש כי בזמן השיחזור ילבש דובון מישטרתי וכובע שוטרים, כדי שדיירי

הסניגור עורך־הדין רוזובסקי, השתכנע כי הנאשם אינו שפוי בדעתו ויש לשלוח אותו לבדיקה פסיכיאטרית עוד לפני תחילת המישפט. אולם בגלל שביתת־הרופאים טרם בוצעה החלטת בית־המישפט. הנאשם עודנו יושב בכלא ומחכה לבדיקה פסיכיאטרית.

כי היא משתמשת בסמים. הרקע לרצח היה חשדו המתמשך של האב כי גילה, בתו הצעירה, מנסה להרעיל אותו בסם. הוא חשד כי המישטרה היא שסיפקה לה רעל מיוחד, המפיץ ריח רע, אשר גרם לו לחנק. את הרעל הזה הסתירה הצעירה לפי חשדו בתוך מחשוף חולצתה, ומשם עלו אדי הרעל וחדרו לאפו.

בשעת הצהריים, כאשר גילה ישבה במיטבח ואכלה, ניגש אליה האב ושלח את ידיו אל מחשופה. היא התנגדה, הוא תפס סכין והחל דוקר את הנערה. צעקותיה של הנתקפת הזעיקו את אמה, שניקתה באותו רגע את חדר־האמבטיה, והיא ניסתה למשוך את ידו של הגבר ולמנוע ממנו לפגוע בגילה. אולם הוא התנפל עליה, ולדברי כתב־האישום שהגישה התובעת שרה רותן, דקר גם את אשתו בראשה, בצווארה ובחזה.

אחרי מעצרו הציג נמאטוללה התכתבות ארוכה עם מישרד־המישפטים בירושלים, ועם כמה מפקדי־מישטרה. מזה שנים התלונן כי מישהו במישטרה מנסה להרעילו. הוא חשד כי ההרעלה נעשית באמצעות האוכל המוגש לו, ועל־ידי הסיגריות שהוא מעשן. מדי פעם היה מחליף את סוג הסיגריות שלו, ולפעמים אף נתן מהן למכרים כדי שיעשנו ויאמרו לו אם הם חשים בטעם מיוחד. כאשר שקית־ניילון מלאה דם, שאותה הציג לפני השופטים. הוא רצה לשכנע אותם כי עדיין מתנכלים לו: „יוצא לי דם מהקיבה ומהכבד," אמר הנאשם לשופטים.

אחרי התנהגות זו לא היה קשה לסניגור רוזובסקי לשכנע את בית־המישפט כי יש צורך לבדוק את הנאשם בדיקה פסיכיאטרית. הסניגור מגופה של הבת, ואשר הביא עליו מחנק.

שקית־ניילון עם דם

נמאטוללה אינו בוטח באיש גם עתה. אפילו לסניגורו, עורך־הדין הוותיק זלמן רוזובסקי, היה קשה ליצור איתו קשר. הנאשם סירב לשתף פעולה וכתב בעצמו מיכתב, שאותו הגיש לבית־המישפט. במיכתב הוא מבקש כי חתנו יבוא לבית־המעצר לבקרו, יביא לשם גם את ילדיו הקטנים, שאותם הוא אוהב מאוד. הוא מתייחס לטראגדיה שקרתה כאל רצון אלוהים, וחוזר ומצהיר כי אהב מאוד את אשתו המנוחה. לבניו הוא מוסיף ואמר כי הוא מבקש את סליחתם על מה שקרה ועל שהגיע לבית־המעצר רמלה. „אלפרד בני, עיניים שלי," הוא מסיים את מיכתבו, „אני מקווה רחוק לראותכם בקרוב... ממני באהבה אבא שלכם."

בנוסף למיכתב הכתוב בעברית משובשת צרף הנאשם גם עמוד כתוב בפרסית. בבית־המישפט הוא ביקש כי יתייחסו רק למיכתבו הכתוב פרסית, ולא ישימו לב למיכתב לחתנו.

נמאטוללה הביא לבית־המישפט עוד ראיה מעניינת. בידו היתה ויקטוריה בת ח־45 שמעה את צעקות הבת מהמיטבח. היא מיהרה לעזרתה, כאשר בעלה התנפל גם עליה ודקר אותה למוות. באותה הסכין שבה הרג את בתו. האב טען כי בתו נסתה להרעיל אותו ולכן היה חייב להורגה, לפני שתצליח להגשים את תוכניתה.

הצהיר כי הוא אומר זאת שלא על דעת הנאשם, המסרב לשתף איתו פעולה, וטוען כי הוא „נורמאלי".

השופטים מרדכי ברדרור, משה טלגם ומנחם אילן קיבלו השבוע את בקשת הסניגור. „הבוקר הקראנו את כתב־האישום לנאשם, ואף הסברנו לו את האמור בו, ונוכחנו לדעת עור קודם להקראה זו כי צודק סניגורו של הנאשם וכן באת־כוח המדינה, שדברים אלה היו אולי לשווא, הואיל והדרך הנכונה היא להורות על אישפוזו של הנאשם."

בית־המישפט הורה על אישפוזו של נמאטוללה לצורך הסתכלות ובדיקה רפואית.

בגלל שביתת הרופאים אין מקבלים חולים חדשים להסתכלות. ובינתיים נמצא הנאשם בבית־המעצר ברמלה, עד שיוחלט מתי, כיצד והיכן יבדק.

מיכתב מבית־הסוהר

נאשם אינו בוטח באיש גם כעת. מבית־סוהר כתב מיכתב לחתנו, בעלה של בתו הבכורה ג'נט. חציו של המיכתב כתוב פרסית, וחציו עברית מלאת שגיאות. את המיכתב מסר לבית־המישפט וביקש שלא להתייחס לחלק הכתוב עברית, כי הוא אינו רוצה להיחשב משוגע.

את החלק הכתוב עברית מתחיל האדם שעבר לפני ימים ספורים טראגדיה איומה, ומאז הוא יושב בבית־הסוהר, כמיכתב שיגרתי לקרוב־משפחה. הוא מתחיל במישפט הפתיחה המשמש במיכתבי נימוסין ואומר: „לדויד חתני היקר שלום, ראשית אשאל לשלומך, ואם תשאל מה שלומי — אומר לך כי לא חסר לי דבר, אלא לראות את פניך היקרים."

אחרי פתיחה חסרת־דמיון זו, מבקש הנאשם מחתנו לבוא לבקרו בבית־המעצר. הוא מבקש כי גם בתו ג'נט, אשת המכותב, תבוא לשם. אך בעיקר הוא מתגעגע לילדיו הקטנים, שנשארו בבית, יתומים מאם. הוא מביע במיכתב את אהבתו העזה אליהם. הוא מתייחס לאסון שקרה כאל רצון אלוהים, וחוזר ומצהיר כי אהב מאוד את אשתו המנוחה.

הוא מבקש את סליחת בניו על מה שקרה ועל שהוא הגיע לבית־המעצר ברמלה. הוא מנסה לעשות הסדרים כלכליים לבל ישארו הילדים חסרי־כל. ומוסיף: „אלפרד בני, עיניים שלי, אני מקווה רחוק לראותכם בקרוב... ממני באהבה אבא שלכם."

אילנה אלון ■

האם שנרצחה

התובעת

שרה דותן, לא התנגדה לבקשת הסניגור לשלוח את הנאשם לבדיקה פסיכיאטרית. התנהגותו בבית־המישפט היתה כל־כך מוזרה, שהיה ברור כי יש לבדוק את שפיות־דעתו.

הבת שנרצחה

גילה בת ה־19 היתה סטודנטית בשנתה הראשונה. היא גדלה בישראל והיתה ידועה כנערה שקטה וצנועה. ביום הרצח ניסה אביה להוציא מתוך מחשופה רעל.

התברר לו כי כל מי שעישן את הסיגריות לא מצא בהן כל פסול, שלח נמאטוללה מיכתב למישטרה, ובו התנצל על „שאני לא סודק" (צודק).

אולם נראה כי דמיונותיו והזיותיו התגברו והלכו. הוא החל מאשים את בתו בשיתוף פעולה עם המישטרה כדי להרעילו, והפעם לא האשים את המזון או הסגריות, אלא ריח מסויים שעלה

„הבגד רק נראה כך", אומרת המעצבת אביבה פיבקו, אבל אבל הרבה יותר זול מכפי שחושבים

שמלת סטאלג ממשי שחור. זהו המראה השמוט של אביבה. זהו שילוב חדשני של משי ועור גס, בלתי־מעובד. מחיר השימלה: 180 דולר. מחיר החגורה: 80 דולר.

מחיר חזייתי־העור: 80 דולר. אצל אביבה בונים מלתחה באופן מסודר. נדבך על גבי נדבך. אביבה מנסה לחגיע בין חבגד לאדם. אלה שמלות „פאם פטאל", למי שרוצה צללית דקה, ארוכה ואופנתית.

מלתחה של מיליון דולר

מלפנים מדגימה מעצבת האופנה, שהיא הדוגמנית של עצמה, את שימלת־הכותנה המבריקה בצבע שחור, שמחירה 220 דולר, את חגורת־הנחש ואת תיק הקש שמחירם יחד כמחיר השימלה.

בעל ואשה יש לו טעם אבסולוטי לאילן פיבקו, בעלה הנערץ וביקורתו. בצילום: אביבה בזאקט כותנה לבנה, בסיגנון יפאני.

בי אינה אוהבת להיראות דקיקה, חתיכה ואופנתית, כאילו יצאה מירחון אופנה פאריסי?

החוכמה אינה לקנות הרבה בגדים, לעמוד מול הארון, להסתכל על כל החולצות והחצאיות והמיכנסיים ואז לגלות שבעצם אין מה ללבוש. החוכמה היא לתכנן. לא לקנות באימפולסיביות, אלא לחשוב: מה כבר יש, באיזה צבע, באיזה סיגנון, איך להשלים את מלתחת הקיץ.

אביבה פיבקו היא מעצבת־אופנה שהלך־מחשבתה הוא כזה. כלומר, היא מייעצת ללקוחה מה לקנות בהתאם למה שיש לה כבר בארון. הנשים הקונות בגדים אצל אביבה קונות מראה. מראה נשי, צללית דקה, ארוכה ואלגנטית, עם קורטוב של סכסיות. בבגדיה של אביבה יש איזון. הם לעולם אינם בומבסטיים מדי ולא דרמאתיים מדי.

אביבה פיבקו, היום מעצבת אופנה, עבדה במשך עשר שנים כגרפיקאית. עד שיום אחד אמרה די. היא החליטה שעם טעם כמו שלה אפשר לעשות הרבה יותר מאשר רק להלביש את עצמה, וכך התחילה להלביש נשים אחרות. ופה מתגלה גם ייחודה.

איפה קונים טעם?

י ש נשים שכסף אינו הבעיה שלהן בחיים. אבל טעם — איפה קונים טעם? עם טעם נולדים, וגם רוכשים.

אביבה הפרפקציוניסטית עושה את עבודתה כהלכה. היא מכינה שעורי־בית בצורה רצינית. נוסעת לתצוגות בחו"ל, עוקבת אחרי העיתונות המיקצועית, קולטת, ומו־ציאה הכל בצורת דגמים מקוריים.

כיום הנטיה בעולם היא ללכת לכיוון השמלות. העייפות מהמכנסיים בולטת מאוד, ואת זה רואים בעיקר בבירות־האופנה. מראה קיץ 83 הוא חצאיות ושמלות.

מחירושי האופנה האחרונים של אביבה הם שמלות־הסינר, שבחלקן הקדמי הן נראות בצורת ליבית (מלשון לב) והגב חשוף, עם רצועות משולבות.

דגם אחר ומקורי לקיץ הוא השימלה בעלת השרוול האחד, כשאת הכתף השנייה מכסה חגורת־כתף עשויה עור־נחש.

שמלות־השק בסגנון השמיזייה, עם כפתורים גדולים בחזית, גם הן אופנתיות השנה. וכמובן, אין לשכוח את שמלות הכוכבות בנוסח הוליווד, שיש להם תמיד מקום בליבה של אביבה.

הבגדים של אביבה הם בוגרים ובשלים. אין זה מראה הנערה, אלא מראה האשה, והם מתאימים למי שאינה פוחדת להיראות כאשה. „לאשה בת 35 המחפשת להיראות כמו בתה בת ה־15, אין מה לעשות אצלי," היא אומרת.

ישראלה שטיר, גרושה נאה ואם לילד היא לקוחה קבועה. היא אומרת: „אני לא פוחדת לומר שאני בת 35 ואני רוצה להיראות יפה בגילי, בלי לנסות להסתיר אותו. כשאני נכנסת לחדר

לבושה בבגדים של אביבה מבחינים בי, כי בבגדיי יש נוכחות." והמעצבת מוסיפה: „אני משתדלת להגיע למכסימום זהות בין הבגד והאדם. אצלי כל אשה מככבת בבגד. כל אחת הלובשת בגדים שלי נראית כאילו היא ־מציאה את הבגד. יחד עם התשלום. אותה אשה מקבלת את הקרדיט שהיא הטעם המעולה הזה, ואני נשארת מאחורי הקלעים. ובשביל זה היא משלמת מחירים בינוניים עד גבוהים. הבגדים נעשים לפי מידה והזמנה, כשעבור שמלות־בוקר אני גובה 220 דולר ועבור שמלות־ערב 300 דולר."

בגד לשלוש שנים

א ביבה אוהבת ומנסה להגיע אל „הטוטאל לוק" — המראה השלם. כשהיא מתחילה בבגד ומגיעה עד לפרטי פרטים כמו חגורה, ארנק, עגילים, צמידים ושרשרות המשלימים את המראה.

בקיץ לא מקובל כל־כך ללכת עם עור־נחש, אך אביבה שוברת את המוסכמות ומשלבת את עור הנחש עם כדי שק פישתן, משי, שיפון וז'ורז'ט עם אבזמי־זהב וארנקי־קש.

זהו הקו האוונגרדי־קלאסי החדש בצרפת. הצבעים שהיא בחרה הקיץ הפתיעו את כל רואיהם — לבן, שחור, בז', אפור וחאקי.

„הלקוחות שלי נהנות מהיכולת שלי לצפות את מהלכי האופנה מראש, וכל בגד שהן קונות השנה יהיה אופנתי בשנה הבאה וייצא מהאופנה שלוש שנים אחרי זה. וזה באחריות," היא מוסיפה בביטחון רב.

ומדוע את תמיד מצטלמת ברגמי הקולקציה שלך ולא לוקחת דוגמניות מיקצועיות?

„פשוט מאוד, כי אני עושה קודם כל בגדים לצרכיי ולפי מידתי, ואני יודעת להציגם בצורה הנכונה והטובה ביותר וגם חוסכת את הכסף עבור דוגמנית.

ואם בעייניני ארכיטקטים אנחנו עוסקים, אוי ואבוי אם נשכח להזכיר את בעלה של אביבה, אילן פיבקו הגבוה המזוקן, שהוא ארכיטקט במיקצועו ויד ימינה של אביבה. כל דגם שהיא מעצבת עובר תחת ביקורתו ולשונו. „יש לו טעם אבסולוטי," היא אומרת.

אומרת אביבה: „זאת טעות לחשוב שקונות אצלי רק חתיכות גבוהות. יפות ועשירות. המלתחה נראית אולי כמו מליון דולר, אבל היא אינה עולה מליון דולר."

כשרואים את אביבה מסתובבת עם שני כלביה בכיכר המדינה, אי־אפשר להתעלם ממנה. היא בלונדית גבוהה חטובה, מטופחת, מסורקת ומאופרת, לבושה טיפ־טופ ונראית כמי שיצאה בזה הרגע מירחון־אופנה.

אורנה גלזן ■

מאחור שליץ גבוה וכתף נחשית חשופה. הצללית ארוכה נשית ואלגנטית. זוהי שימלה המתאימה לשעות אחר־הצהריים וגם לערב – הכל תלוי בשינוי התיסרוקת, האיפור ובאביזרים. „הלקוחות שלי נהנות מהיכולת שלי לצפות את מהלכי האופנה מראש", אומרת אביבה פיבקו.

סטריפטיז בקיץ שמלת טול שקופה בסיגנון הקומבניזון. מתחתיה פיסת־משי שחורה, הזרוקה באלגנטיות וכתוספת מעל חגורת־עור במראה טיבעי. כל חלק ניתן ללבוש בנפרד, כתוספת לבגדים אחרים במלתחה.

נמר של עיר

השערוריה של שנות ה־40 ★ האקדמיה בוחנת שיסויי בגין בכיכר ★ השחקן שחוסל בידי סטאלין ★ מסעות שליח הברון

מקור

מעגלות

הספר השערורייתי הראשון בסיפורת הארצישראלית הוא מעגלות מאת **דויד מלץ**, שראה אור לפני קרוב ל־40 שנה. לראשונה קראתיו בהיותי כבן 11, בראשית שנות ה־50, ונמשכתי אליו, כאל טאבו אסור. החודש ראתה אור מהדורה מצולמת של מעגלות*, שנקראת היום כספר תמים, שלא נותר בו שריד כלשהו מאותה שערוריה ספרותית שליוותה את מהדורתו הראשונה בשנת 1945.

מעגלות הוא סיפורם של **מנחמקה וחנקה**.

* דויד מלץ — מעגלות; מהדורה מצולמת: הוצאת עם־עובד; 264 עמודים (כריכה רכה).

הוא הכולבוניק של הקיבוץ, ואילו היא הינה הניגוד למנחמקה, אשה פופולארית בין חבריה החלוצים, יפת־תואר, הזוכה למעמד של כבוד בין חבריה החלוצים, בשל עבודתה ברפת.

בשנים הראשונות לחייהם המשותפים של מנחמקה וחנקה, ימי־הולדת של הבן הראשון בקיבוץ, מחזיק רבק־האהבה את שניהם. אך עם השנים הולכת ומתעמעמת אהבתם, וגובר הספק בליבה של חנקה. היא חדלה למצוא סיפוק באהבתו הרגשנית וחסרת האחיזה במציאות של מנחמקה, עד שהיא מתפתה לבגוד בו עם **שמואל גרוסמן**. תיאור הבגידה של חנקה עם גרוסמן הסעיר לפני קרוב לארבעים שנה את התנועה הקיבוצית כולה. תיאור הבגידה הפך עד מהרה לנושא המדובר ביותר, בכל רחבי התנועה הקיבוצית, ועורר שאלות עקרוניות בדבר הצורך להתמקד אך ורק בתיאורים חיוביים של החיים בקיבוץ, תוך גינוי תיאור בגידה זה, פרי עטו של דויד מלץ, איש עין־חרוד.

לקורא העכשווי, המעלעל בזיונים זה לא הכל של **דן בן־אמוץ**, ושאר ספרים כדוגמתו, עשוי להיראות הקטע של תיאור בגידת חנקה עם גרוסמן כמעליב את רמינו האירוטי, ומן הראוי להביא קטע זה כאן במלואו:

.שמואל גרוסמן הרשיט ידו לאט לאט אל המנורה הקטנה שעמדה על השולחן. לאט לאט הוריד את הפתילה, לאט לאט ירדה האש הקטנה. היבהבה וכבתה. בחשכה שקמה בחדר שמע שמואל גרוסמן את נשימתו הקצובה של יעקבלה מתחת לבילה שהלבינה מהפיחה שמנגנרי. וחש בהלם ליבה המהיר. הניפחד של חנקה לידו. שבבה חנקה ללא ניע, בקפואה. רק משהצמיד גופה לגופו הרגישה בזעזועים חזקים, פנימיים, כמו עמומים, בתוכה, בתוך קרביה. אחז בו בשמואל גרוסמן סער עצום. כיסה את פניה ואת צווארה של חנקה בנשיקות צורבות. כבש ראשו בעוות בחיקה — וכאשר לובן גופה של חנקה המזועזע, המטולטל בסנימיזתו ניצנץ לו לשמואל גרוסמן מתוך החשיכה, היה הוא — כאילו הבל שקע בתוכו, כבה. נישרף לאפר. ליטפו ידיו את גופה, אבל היו חסרות חיים. אחוזות שיממון. היה שמואל

סופר מלץ
זיונים זה לא הכל

גרוסמן כולו אחוז שיממון. השיממון הידוע לו. חנקה נתבוזבה כולה תחת מגע ידיו המתות. כיסתה את עירם גופה בשמיכה. שהה עוד שמואל גרוסמן לצידה ושניהם שכבו כנזופים, כחטאים. ניסה עוד לחבקה בזרועותיו כאילו כפאו שד. קם. נחן עליה, על ראשה. ריפרפו שפתיו על מצחה קרות, מתות. יצא בצעדים מהירים את החדר. באותם הצעדים המהירים צעד אל עבר חדר־האוכל — והנה הגמר. אותו הגמר. — צחוק רע ומבוער. פרץ מפיו של שמואל גרוסמן.״

.חנקה נשארה שוכבת שעה ארוכה עירומה תחת השמיכה. לא יכלה לזוז. לא יכלה להניע אבר. הרגישה מאוסה זחלה בתוכה, כשרץ מאוס וטמא. לא יכלה לנגוע בגופה. באילו נזדהם, נטמא וחולל. אבל מזור הרגישה זו לא דיכאתה עתה כלל. ידעה כבר כי היא מחוצה לה. אחר לבשה בגדיה ויצאה החוצה. הירח עמד באמצע הרקיע. הוא היה כמעט במלואו ואורו נהיה בהיר וטוב. ושקט. הלילה היה קריר ורענן. חנקה לקחה מגבת ובותנת־לילה שלה והלכה למקלחת. כשעמדה תחת הקילוח של המים הקרים, המרעננים, הוקל ללבה. כאילו הקילוח הכך הזה שטף מעל גופה את הזוהמה והטומאה. שיפשפה את גופה במגבת, רעננות חדשה שבה לאבריה, לבשה את כותנת־הלילה הלבנה, הנקיה ושבה לחדרה...״

קטע זה, שגרר בעקבותיו מאות אם לא אלפי שעות דיון ושיחה בקיבוצים, רצופות במחאות וכל שאר סממני ״שערוריה ספרותית״, מתעלה עשרות־מונים מעל לכל סיפורת דור הפלמ״ח. כל יצירות **נתן שחם — אהרון מגד — חנוך ברטוב — משה שמיר — יזהר סמילנסקי** חסרים את אותה רגישות יוצרת של דויד מלץ, שהצליח באמצעות הדמויות של מנחמקה הנבגד, חנקה הבוגדת ושמואל גרוסמן פורק עול־המוסר — להביא תמונה ספרותית אותנטית של אותו דור המייסדים.

מעגלות הוא מהספרים המעולים של רשימות הסיפורת הארצישראלית לדורותיה. זה רומן תלת־מימדי, המנפיש את חיי הקיבוץ באותה עת, ודומה כי עצם הנפשה זו היא שהכעיסה כל־כך את התנועה הקיבוצית של מחצית שנות הארבעים, אחרי שפניה נשקפו באמינות מרובה במראות של מעגלות.

פרט נוסף, וחשוב לא פחות, הוא עצם התייחסותו של דויד מלץ במעגלות לפרט, בלב

החוויה הישראלית — מנחם בגין ותרבות הכיכרות

....אמש במקום הזה היו הרבה דגלים אדומים (בז) היום יש פה הרבה דגלי תכלת לבן (תרזעות). זהו ההבדל המסרי, ההיסטורי, האידיאולוגי, ביניהן לבין המערך המציאליסטי (בז). הם עדיין לא למדו, מה מסמל הדגל האדום בתקופתנו. זהו דגל של הטרום־נאציזם (בז), אבל על הנאציזם לא אדבר הלילה. אדבר על הקומוניזם (בז). זה הדגל של שינאת ישראל. ואפסקת נשק לכל איבי ישראל מסביב (בז). זה הדגל של רדיפת היהודים ורדיפת העברית. זה הדגל של מחנות ריכוז וריכוז האדם. זה הדגל של השיעבוד, של האיבה. ואת הדגל הזה אמש הניפו אלה שהובאו מכל קצוות הארץ

חוקרת גריץ
לאן נלך אנחנו?

באוטובוסים ובמשאיות של הקיבוצים (בז). בגיך־בגין)...״

בנאום מפורסם זה, מעל בימה בכיכר מלכי־ישראל, ב־26 ביוני 1981, העניק ראש־הממשלה **מנחם בגין** את ההרשאה להטלת רימון־היד מול מישרדו של מפגיני שלום עכשיו. רימון שהביא לרציחתו של **אמיל גרינצוויג**.

בחוברת סימן קריאה החדשה* מפרסמת ד״ר **נורית גריץ**, בצד הנוסח המלא של נאום בגין בכיכר מלכי־ישראל, רשימה מנתחת בכלי־ניתוח ספרותיים, תחת הכותרת מעטים מול רבים – ריטוריקה ומיבנה בנאומי הבחירות של מנחם בגין. רשימה זו של גרץ היא בבחינת מיסמך חברתי־תרבותי מדהים, שיש בכוחו להמחיש לישראלי השפוי יותר מכל יצירה ספרותית את טירוף המערכות בחברה הישראלית. ואת נפילתה־לכידתה בקורי העכביש של הדמגוגיה הפאשיסטית של מנחם בגין.

נורית גרץ קוראת ברשימתה תגר אינטלקטואלי על מנחם בגין, שספק אם יש ביכולתו של ראש־הממשלה להענות לו בהווה, או בבוא העת, בניתוח דמותו בידי היסטוריון בעתיד. על אחד מקטעי הנאומים של מנחם בגין, כותבת גרץ:

.הקטע בולו בנוי על הניגוד בינינו לבין אויבינו וגולת הכותרת שלו היא הספרת טייסינו: ׳רעבשיו אני מבקש מכם (...) את העם בולו, לרגל השמדת הכור האטומי העיראקי, להודות לאבינו שבשמיים על שנתן לנו את טייסינו. כאן כבר אין שיעור למחיאות הכפיים הקריאות ׳בגין־בגין׳ ואין להתפלא על כך שכאן פורץ השיר ׳בגין מלך ישראל׳ בכל עוצמתו. שהרי ברגע זה מגיע ההמון לליבוד מוחלט. הזה הספר להיות טייסינו ובחורינו וחיילינו (בעוד שקדם היה רק ׳ילדינו׳). הזה הספר להיות בתינו וערינו, מרשבותינו וקיבוצינו והזה ממלא את החלל כולו, עם צהל היזרד עליהם מן היבשה.

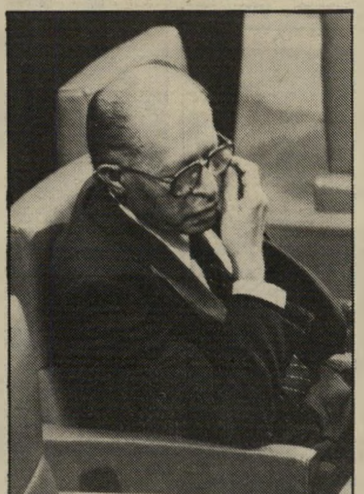

נושא־מחקר בגין
הרשאה לרצח אמיל גרינצוויג

הים והאוויר. ברגע זה מרגיש הציבור כעם גדול ובגין בראשו מגלם את זהותו החדשה.

.אין צורך לומר שבתוך שכמה בזאת משתלבת להפליא האשמת המערך בבגידה בענין הכור האטומי. הסיפור חוזר על עצמו: האויב מאיים בהשמדת ילדינו הרכים (סכנה. הקהל במתח), טייסינו הנפלאים יוצאים לקרב (מחיאות כפיים סוערות) ואז בא המערך ועושה יד אחת עם המגנים אותנו (קריאות זעם ובז).

.זהו כל סיפורו של בגין. אנחנו מצד אחד. הם מצד שני. ובינינו הדם (דם ילדינו השפוך ודם חרבנו הנוקמת). סיפור זה — שבו אנחנו, המעטים והחלשים, לקחנו גורלנו בידיים וניצחנו אותם את הרבים והחזקים, ותוך כדי כך גם לבשנו את זהותם...״

נורית גרץ, בוחנת את שורשי פניותיו של מנחם בגין, מבלי שתחסוך שבטה מהורי סיגנון זה, קודמי בגין בימי שילטון המערך, שהחדירו במשך עשות בשנים את סיגנון האנחנו ואתם. סיגנון שבו מתעלה בגין על מוריו ורבותיו מהמערך. בבחינתה מגיעה גרץ גם למסקנה: .אך אם נערוך מסע אל העבר ונסקור את סיגנון ׳מורו ורבו׳ של בגין, נראה שאין שום קירבה בין המורה לתלמיד. חרף המאבקים המרים בין ז׳בוטינסקי לתנועת הפועלים, חרף ההתבטאויות החריפות, ההרחמות, הניגודיים והפרישות, באופן כללי עדיין היה בסיגנונו של ז׳בוטינסקי גם משותף לכל בני־האדם...״

בהמשך ניתוח לשון הכיכרות של מנחם בגין מגיעה נורית גרץ לאב ולמורה של האלימות הלשונית שבה נוקט ראש־הממשלה, אל **אב״א אחימאיר**, מנהיג ברית הביריונים של שנות ה־30: .עולמו של אחימאיר, בעולמו של בגין, אינו אלא מדבר שממה ובו אותם שני גיבורים בודדים: אנחנו והם. בין השניים מרחקי אינסוף שאין שום אפשרות לגשר ביניהם...״

את ניתוחה לנאומי מנחם בגין בכיכרות מסיימת נורית גרץ על סלידתו של ז׳בוטינסקי, ׳מורו ורבו׳, של מנחם בגין, שיצא נגד אותה תרבות אלימה של כיכרות, והיא כותבת: .בזמנו טען ז׳בוטינסקי שמוטב לו לעבור מן העולם מאשר לקבל חלק מהשקפותיהם הקיצוניות של אנשי ברית־הביריונים. בהקשר זה ציטט (ז׳בוטינסקי) משורר ויינאי שאמר: ׳מזמנים אחרים באתי ואל זמנים אחרים אלך. והנה, אנחנו פה. כאן נולדנו. מהזמנים האלה באנו. לאן נלך אנחנו?׳

אין לי ספק שניתוח חריף זה שערכה נורית גרץ לנאומי־הכיכרות של מנחם בגין, מעיד על היד שהוסתה להשליך את רימון־היד שקיפר את חייו של אמיל גרינצוויג. את ניתוחה של גרץ לנאומי־הכיכרות של מנחם בגין יש לקרוא, ושוב לקרוא, ולשנן, כדי להבין היכן נטמנו זרעי־הפורענות, העשויים להביא לחברה הישראלית את הקץ המר, קץ דומה לזה של גרמניה הנאצית ואיטליה הפאשיסטית.

*סימן קריאה 16־17 – רבעון מעורב לספרות; עורכים: מנחם פרי, ניסים קלדרון ומשה רון; הוצאת הקיבוץ המאוחד + סימן קריאה; 634 עמודים (כריכה רכה).

ההילוך ההיסטורי של הקיבוץ. פרט, שביצירות האחרים (ובעיקר ביצירות 'דור הפלמ"ח') נשחק ונרמס עד עפר.

את מעגלות קראתי כמה פעמים במהלך השנים. כל קריאה חוזרת העניקה לי טעם נוסף בספר רגיש זה, שלהערכתי, בעוד כמה עשרות שנים, יימנה עם הקלסיקה של הספורת הישראלית, בעוד שספר כמו זיונים זה לא הכל, שהיה „שערוריה ספרותית" של סוף שנות השבעים, ייעלם כלא היה.

זהו כוחה היצירתי של 'יצירת־אמת. מעגלות מומלץ ביותר, למרות שהנופך השערורייתי שלו, מלפני קרוב ל־40 שנה, נשחק עם השנים אך מבלי ששחיקה זו תפגום כהוא זה בערכו הספרותי.

תרגום

מיכאלס

ב־13 בינואר 1948 נדרס למוות, בפקודת **סטאלין**, השחקן היהודי **שלמה מיכאלס**. זה היה האות הראשון לפתיחת מסע הטרור הסטאליניסטי לחיסול ראשי הסופרים והאינט־לקטואלים היהודיים בברית־המועצות.

מיכאלס נולד ב־1890. ב־1918 הצטרף לסטודיו הדראמתי היהודי של **אלכסנדר**

שחקן מיכאלס
בתפקיד המלך ליר

גרינובסקי, להקה שהפכה מאוחר יותר לתיאטרון היהודי הממלכתי בברית־המועצות. מיכאלס היה כוכב הלהקה, ועם מות גרינובסקי נתמנה למנהלה. הוא היה שחקן רב־גוני, תפקידיו היו ממיטב הרפרטואר של תיאטרון היידיש, מיצירות **שלום עליכם, מנדלי מו"ס, אברהם גולדפאדן**. אחד מתפקידיו הגדולים היה המלך ליר.

באחרונה ראה אור סיפרה של בתו **נטליה ופסי־מיכאלס**, המתגוררת בישראל, אבי שלמה מיכאלס", שהוא המיסמך הה"א־הידיעה על תרבות תיאטרון היידיש בברית־המועצות, וסיפור חייו של שחקן מהולל זה. נטליה ופסי־מיכאלס הצליחה לשחזר ולשזור את סיפור אביה, מימי ילדותו (.**שלמקה בן־השתים עשרה ראה בדמותו של יהודה המכבי תפקיד כסול, גיבור שבו מתמזגים שני יסודות מנוגדים. השוללים זה את זה...**")

מיכאלס היה ההפך מה„אידיאל" של שחקן תיאטרון. בתו מתארת אותו בהגיעו לתיאטרון בפטרוגראד הרעבה, ב־1918: „**בבן שלושים, נמוך־קומה, רזה, מבוער ביותר, שפתו משורבבת ואפו פחום, אך גם מגובן משהו, שיער מצחו הגבוה מידלדל החלק, קוצות זקורות בצדעיו ומבט עיניו ער...**" ועד מהרה הופך מיכאלס לכוכב של התיאטרון הממלכתי היהודי במוסקבה.

כאן מובא סיפור צמיחתו של אותו תיאטרון מפואר, שהחל כקולקטיב תיאטרוני, בדומה לאחיו העברי הבימה. אך בניגוד להבימה היה זה תיאטרון יוצר. תיאטרון שהתמודד בהצלחה עם המכשפה; לילה בשוק הישן, מסעות בנימין השלישי — תיאטרון שביציאתו בשנת 1928 למסע הצגות בערי אירופה, עורר את פליאתם של **מאכס ריינהארדט, זאן רישאר בלוך** ואחרים. תיאטרון זה, בהנהגת מיכאלס, ריכז מסביבו יוצרים **כברין מארקיש, יצחק באבל** וסופרים יהודיים אחרים, שאף חיברו מחזות במיוחד לתיאטרון זה.

נטליה ופסי־מיכאלס מציגה את אביה כבך אנוש, על מעלותיו ומגרעותיו. ביצריו, תשוקותיו ובריחותיו, כאדם בעל ביקורת־ עצמית, שאף אמר על עצמו: „**הייתי רוצה למשכן את הפנים שלי בבית־העבוט ולאבד את הקבלה**". ובין שימחותיו ויגונותיו של מיכאלס מוליכה בתו את סיפור־חייו, אל אותו רגע־שיא, של עבודתו על תפקיד המלך ליר (.**סברתי כי דרכו של ליר בטרגדיה מוליכה לא מזיקנה אל המוות, כי אם מאידיאולוגיה ישנה, משומשת וסכולאסטית אל אידיאולוגיה מחודשת, פוערת וצעירה הרבה יותר**"). על הצגת המלך ליר בציצוע מיכאלס, כתב המבקר הבריטי המהולל גורדון קרייג בשנת 1935 שראהו על בימת מוסקבה: .**עכשיו ברור לי על שום מה אין בתיאטרון האנגלי שקספיר אמיתי. משום שאין בו שחקן כמו מיכאלס**".

אבי שלמה מיכאלס הוא ביוגרפיה מרתקת אודות חייו ומותו של שחקן יהודי, אולי הגדול מכולם, סיפורו של איש תיאטרון, שהצליח להקים את גדול התיאטרונים היהודיים עד כה (וכוונתי גם לאלה המציגים בעברית בישראל). סיפור מיכאלס הוא גם סיפור המאבק על תרבות יהודית בברית־המועצות, מאבק שהגיע לקיצו עם מות מיכאלס ורצח חבריו הסופרים — סיפור שעליו מעירה הבת כבר בהקדמה, תוך שהיא מצטטת מ**סטאניסלב יזילין: „כל דור ודור יש לו ימי־הביניים" ובצדק**, היא ממשיכה, ומעירה על הרנסאנס התיאטרוני שאביה העניק למחזאות היהודית.

קריאת אבי שלמה מיכאלס מעוררת שאלה אחת, והיא מדוע התיאטרונים הממלכתיים בישראל מציגים את זבלוני הקרשים שלהם, מבלי שינסו אפילו להתמודד במורשת התרבו־תית, בה התמודד מיכאל ויכול לה.

כל מי שחפץ להבין את עליבותו של התיאטרון הישראלי, ואת קטינת שורשי התרבות המזרח־אירופיים של התרבות הישראלית, מומלץ לו לקרוא ספר זה, שהוא תעודה מהמעולות שבנושא זה.

זיכרונות

שייד

בסיפרה הנהדר גיא אוני, מספרת **שולמית לפיד**, על גיבורת סיפרה **סאניה סילם**, הנכנסת

מתיישב שייד
נסיונות אונס בראש־פינה

אל לישכתו של פקיד הברון רוטשילד **אליהו שייד**, מגגת לפניו צייקובסקי בפסנתרו, כדי להוציא ממנו תמיכה כספית לאיכרי ראש־פינה. בעוד שהוא מנסה לאונסה: (.**יצריו התלקחו והוא אימץ אותה אל גופו בכוח מפתיע. ממלמל לתוך שדיה מתיקויות בצרפתית...**") היא שולפת את אקדוחה, מאיימת עליו, יורה במנעול החדר ונמלטת מפניו.

בימים אלה הצטרף למדף ספרי תולדות ארץ־ישראל סיפורו של **אליהו שייד** זיכרונות 1883־1899". ספר שבו נחשפת דמותו של אחד מהשגויים במחלוקת שבין מיישבי הארץ בסוף המאה שעברה. זיכרונותיו של שייד, שנשתמרו עם השנים בכמה גירסות של כתב־יד בצרפתית, מביאים את סיפורו של שליח הברון **אדמונד דה־רוטשילד**, שביקר בארץ 22 פעם, ומביא בזיכרונותיו תיאור מרתק של המושבות היהודיות ומסעותיו בארץ־ישראל ובסוריה.

סיפרו של אליהו שייד הוא אחד המיפויים המעולים ובעלי איכות ספרותית־תיעודית מעולה של אותם ימי ראשית בארץ־ישראל. לתיאוריו ולזיכרונותיו מביא שייד שירטוטים שונים מארץ־ישראל בשני העשורים האחרונים למאה שעברה, שירטוטי המושבות, מבניהן, לבוש תושביהן. שייד, שהוא בעל עין בוחנת, מתאר כל שניתן לתאר — את מינהגי הערבים, מינהגיהם של הספרדים והאשכנזים בני הישוב הישן בערים, את הרכב האוכלוסיה שבמושבות, את המגעים על חסדי הברון רוטשילד.

זיכרונותיו של אליהו שייד, הינם בבחינת ספר היסטוריה, שניתן ללקט מתוכו פרטים מאלפים העוסקים באותה תקופה.

דוגמה לניקיון תיאוריו של אליהו שייד מצוייה בפרק ראש פינה, שבו הוא מתאר את דרכו לשם מצפת: „**מן העיר הזאת לא היתה שום דרך ללכת לגעוזי (אנו הוספנו לקרוא בשם געוזי לצד המיושב ערבים ובשם ראש־פינה קראנו לחלק שבו דרים המתיישבים היהודיים); עדיין היה צריך להעפיל ברכיבה על סוס בהרים תלולים, ובדגיעך לצד השני היה עליך לרדת ארצה ולמשוך את בהמתך אחריך. כי מחמת האבנים המתגלגלות מובטח היה לך שתרוציץ את מפרקתך אם תתעקש להישאר על־גבי הסוס. הקפדתי לעזין לכל פקידינו שייהדרו ברידתם מן הצד הזה. הכל מצאו שהיה הדין עמי. רק שליט. אחד הנגנים הצעירים, ביקש להישאר רכוב על סוסו בירידה הזאת. הוא היה לבדו. הסוס נפל עמו. זמדמה נשאר נטול הברה. לבסוף שבה אליו רוחו והוא נשבע, באיחור־מה, באותו ערב מן האגדה. ששוב לא יקרה לו כדבר הזה...**"

זיכרונות של אליהו שייד, הוא תעודה מרתקת על סוף המאה שעברה בארץ־ישראל, תעודה שהיא מנכסי צאן הברזל של אותו זאגר ספרותי תיאורי יוצא־דופן, המביא את סיפור התיישבותם של היהודים בארץ. גם תרגומו של **אהרון אמיר**, לעומת תרגומים אחרים שלו, הוא בעל קריאות מניחה את הדעת. ספר מומלץ ביותר.

•אליהו שייד — זיכרונות 1883/1899; עברית: אהרון אמיר; מבוא והערות: שמעון שוורצפוקס; הוצאת יד יצחק בן צבי; 252 עמודים (כריכה רכה).

•נטליה ופסי־מיכאלס — אבי שלמה מיכאלס; הוצאת הקיבוץ המאוחד; עברית: מנחם בן־אייר; 184 עמודים (כריכה רכה).

מי מריבה

גד יעקובי בסימן־שאלה

לד"ר ג'קיל ומיסטר הייד של **רוברט לואי סטיבנסון** קמה באחרונה מהדורה ישראלית חיוורת, מגוחכת ואבסורדית, ושמה **גד יעקובי**.

בשבוע אחד הגיעו לידי שני כתבים מקוטבים הנוגעים לשר־התחבורה לשעבר. האחד, שירים שכתב **המשורר גד** והאחר: ספר פוליטי וחסר מעוף, חיבר **ח"כ יעקובי**.

אתחיל בפמפלט הפוליטי של ח"כ יעקובי שראה אור תחת הכותרת קריאת כיוון". בפמפלט זה נוהג ח"כ יעקובי כבת־יענה שראשה טמון בחול. בכמה פרקים מפריח ח"כ יעקובי בלונים מילוליים של עסקן פוליטי, המתעלם מהתנהגותו בתקופה שבה היה בשילטון, התנהגות שיש לה חלק ונחלה בסחף שבא לישראל אחרי נפילת מיפלגתו מפסגות השילטון. ח"כ יעקובי מצטט את הקלישאה השחוקה של מורו ורבו **דויד בן־גוריון**, שצעק לעבר המון שזעק אליו „**לחם!**" בשנת 1927: „**לחם אין לי עתה, אבל חזון יש!**" ובפמפלט שלו מעניק ח"כ יעקובי חזון משומש.

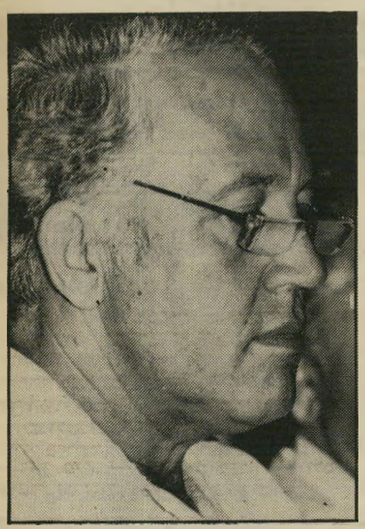

ח"כ־משורר יעקובי
משורר גד וח"כ יעקובי

הפמפלט של ח"כ יעקובי נקרא כגילגול השמונים של פמפלטים קודמים. שאותם פירסם ברבים מנהיגו **שימעון פרס**. מתחת לכותרות כנוסח: מול פרשת המים; בבל וירושלים; אינפלציית השפל – סוף המירוץ; התיכנון הדמוקרטי; שלילת הגולה ומרכזיות העלייה; שותפות במקום צדקה; הביטחון: נטל ואתגר; פיתוח ומלחמות; היעדים והגשמתם; הפריצה התעשייתית; ההון האנושי ומיפנה הכרחי – מפנה אפשרי – מצפה ח"כ יעקובי את ההבלים הירחמיאליים הישנים של מפא"י בשנות החמישים. ח"כ יעקובי אינו מביא בקריאת כיוון בשורה כלשהי וגם לא אלפית של בשורה. קריאת כיוון הוא מלל צפוף וציני של פוליטיקאי שחוק, שהמילים ומשמעויות המילה אירבו את ערכן בעיניו. קריאת כיוון מתעלם לחלוטין משותפותו של ח"כ יעקובי בממשלות המערך האחרונות, ובחלקו בהן ובנפילתן. מהפמפלט קריאת כיוון לא תקום תחייה פוליטית כלשהי.

לעומת ח"כ יעקובי, הרי שהמשורר גד מזמר זמירות אחרות (אם נתעלם מהעובדה שח"כ יעקובי, המשמש בכנסת כיו"ר ועדת־הכלכלה, ראג להעניק סכום כסף לא מבוטל לאכסניה הספרותית של סימן קריאה, בדומה לח"כים הדתיים המממנים בהקצבות אישיות דומות ישיבות). בחוברת החדשה של כתב־העת סימן קריאה, ראו אור ביכוריו כמשורר. כבר בשיר הראשון בין הייגיט להמפסטד, שאותו חיבר בלונדון ב־17 באוגוסט 1981: הוא מגלה בחריזה אינפנטילית למדי: „**מצבתו של קרל מארכס / עשוייה משיש ואותיותיה מזהב / ואין עין צומח ממנה / ואין שורש מכה בה...**" עין „המשורר" של יעקובי, מגלה את העצים שאינם צומחים ממצבה זו, ומתעלמת מהכתובת הפילוסופים רצו להבין את העולם – אנחנו נשנה אותו!

בשיר אחר, הנושא את הכותרת כור גרעיני, כותב המשורר גד את ההיפך מהחלטותיו של ח"כ יעקובי שהגיע לכנסת, לפני שנים רבות כילד הפלא של מיפלגת בן־גוריון רפ"י, המיפלגה שהביאה למזרח־התיכון את הכורים הגרעיניים.

אפשר להבין את עורכי סימן קריאה, שהקצו ארבעה עמודים מתוך חוברת של יותר מ־600 עמודים למשורר גד, כדי לזכות במתת של ח"כ יעקובי, שהרי קשה בימים אלה לממן כתב־עת ספרותי מעולה. אפשר להבין את עורכי סימן קריאה, שעצמו עיניהם לנוכח מסעותיו של המשורר גד למרכז החלל על־שם קנדי, פלורידה והדרך למיאמי־ביץ', שאותם הנציח בחרוזים גרועים.

אם אייכותו הפוליטית של ח"כ יעקובי שווה לאיכותו השירית — מן הסתם משהו משובש בפוליטיקה הישראלית.

•גד יעקבי — קריאת כיוון; הוצאת עם־עובד — תרבות וחינוך; 125 עמודים (כריכה רכה).

מאת דן טומר

זה היה העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

גליון "העולם הזה" שראה־אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, הקדיש כתבת־שער, תחת הכותרת "אשת הפורץ", לעדה בנציוני, אשת הפורץ שנלכד. בכתבה זו הובאו דבריהם של עשרות מקרובות מעשי־הסריסה של הפורץ הנוצץ שתבעו את כספם ורכושם השדודים מאשתו במדור "הנדון", תחת הכותרת "אות קין". הציבו אל עמוד הקלון אבות־אבותיה של "הסירות הירוקה" — בני הקיבוצים בנגב. שהציתו אלפי דונמים של מירעה, שעליהם רעו עדרי הבדווים של הנגב. המדור "בעולם", תחת הכותרת "צרפת — על פי התהום" סיקר ובחן את המהומות בפאריס, שהביאו מאוחר יותר לעלייתו לשילטון של הגנרל שארל דה־גול. הפרק השני בסידרה "הפשע של תמנע" על מחדלי מיכרות הנחושת, חשף את המתרחש בקרב כורי־הנחושת ליד אילת. תחת הכותרת "אני, ריקה זראי" שטחה הזמרת הצעירה את עולמה והשקפותיה.

בשער הגליון: "אשת הפורץ הנוצץ" עדה בנציוני.

"העולם הזה" 1078
תאריך: 29.5.1958

מוות על הר־הצופים ★ משה דיין נכנס לפוליטיקה ★

דרישת שלום למרטין בובר ★ יורם מטמור על "הפורץ הנוצץ"

העם

אדם אמיץ

אין במרחב תפקיד כפוי־טובה יותר מאשר זה של משקיף או"ם. הוא זוכה בתנופתם המיקצועית של פקידים בכירים, ולחסדי חוג קטן של נערות־זוהר תל־אביביות וירושלמיות. חייו, בשני עברי־הגבול, נוחים למדי. אולם הוא יודע כי שני הצדדים חושדים בו, וכי כל החלטה מהחלטותיו תעורר סערת־האשמות מן הצד הנפגע. גורל סופר כי הובא פעם לתערוכת־תמונות של צייר צעיר. המלך הסתובב בגלריה, התבונן בתמונות ושאל, בתמיהה גוברת והולכת, מה באו התמונות לתאר.

"הוד מלכותו," ענה בעל הגלריה, "האיש הצעיר הזה עוד מחפש!"

"בסדר," השיב המלך ופנה ללכת. "כשימצא, תקראו לי עוד פעם!"

השבוע העמיד עצמו משה דיין במצב דומה. הרמטכ"ל־לשעבר, אשר השבוע מלאו לו 43 שנה, הציג תערוכה ססגונית של רעיונותיו בשני לאחד מחברי קבוצת המנהלים של נערי־החצר של בן־גוריון. בתנאי זה מובטחת הקריירה האישית של דיין — למושב בטוח בממשלה הבאה, במעמד של יורש־עצר.

לכן היה מעניין לשמוע מה דעותיו של הצעיר העולה. ולכן גם היתה האכזבה כללית, כאשר הגיש דיין תפריט של כנעניות מבולבלת, אקטיביזם מבולבל ושמרנות.

1962, לא 1902. גיבור דבריו של דיין היה הדור הצעיר שגדל בארץ, אותו תיאר האלוף יליד דגניה ברוח מחזות שמיר־מוסינזון־שחם כחבר של אנשים בלי בעיות ותסביכים, לעומת הזקנים המשועבדים לשעבר. "מה שמעניין אותנו זה 1962, לא 1902!" קרא בהתרגשות. טווח של ארבע שנים לא היה רחוק לאדם בגילו של דיין, הוא הוכיח אדישות לבעייה האמיתית: מה יהיה ב־1982.

דיין שכח לציין מה ההבדל המהותי גם בין 1962 ובין 1902. מה המטרות ומה שינוי־הערכים היסודי הנדרש. מדבריו נסתבר, כי אין בעצם שום הבדל: רק שבשנת 1962 אפשר לעשות באמצעים ממלכתיים מה שנעשה ב־1902 באמצעים פשוטים יותר. תחת להצביע על דרך חדשה, הציע דיין להחליף את דגם המכונית.

את הבעייה הגדולה הראשונה של המדינה ראה דיין — בדיוק כמו בן־גוריון — ב"ליכוד העם היהודי מסביב למדינה". אולם בעוד שבן־גוריון הציע לפתוח הצעה המצלצלת כמהפכנית — החלפת השם "ציונות" בשם "חזון משיחי" — הסתפק דין בהצעה מעשית: להחליף את הקונסול הישראלי בניו־יורק. טענתו: יש לפנות לצעירים הדוברים אנגלית של היהדות האמריקאית, במקום לדוברי־האידיש, להלהיבם באמצעות שליחים ששירתו בצה"ל. מאחר שאין כמעט אלוף בצה"ל שלא נשלח עדיין לשליחות באמריקה, לא היתה זאת ביקורת קולעת כלפי הזקנים.

בעיה חשובה אחרת: בעוד שכיום־עולה חינוך של ילד בקבוצת שילוח 700 ל"י, מושקעות בחינוכו של נער עולה רק 70 ל"י. דיין תבע להשוות את שני הסכומים, לעשות הרבה יותר למען חינוכו של הנער העולה. אולם על הנושא "באיזו רוח לחנכו?" לא ביזבז דיין אף מילה אחת. הוא היה מוכן לקבל בעניין זה את מיצוות הזקנים כמילה אחרונה.

ארוחה מוסיקלית בבית משפחת זראי:

בכתבה זראי" סיפרה הזמרת הצעירה על אורחות חייה עם בעלה, המלחין יוחנן זראי. בין השאר סיפרה: "ארוחה מוסיקאלית נערכת בביתנו, בכל יום בשעת הצהריים. אני חוזרת מן החזרות התיאטרון ומוצאת את יוחנן ליד הפסנתר ואת יעל, בתנו הקטנה, צורחת בלי פרטיטורה. אני מכינה ארוחה בבקבוק ויעל מוצצת, בשעה שאני מנסה לשיר את אחד משיריו של יוחנן."

חבריו שהורחקו מתפקידם תחת מטר של השמצות אישיות — ערביות או ישראליות — מרחף תמיד לנגד עיניו.

השבוע הדגים קצין של הצבא הקנדי של הוד מלכותה, אלוף־מישנה ג'ורג' פלינט, כי מתחת לכל הפינוקים והחשדות חבוי תפקיד אמיתי, נאצל ויפה. התפקיד לשמור על השלום, בעולם שבו מאיימים יצרים לאומניים לפוצץ בכל רגע מוקש של שינאה ודם.

לפני פלינט, אי־שם בשטח הר־הצופים, שכבו פצועים ישראליים שחייהם היו תלויים מנגד, וחייהם תלויים במהירות שבה יגיעו לבית־החולים. מולו רכבו, אי־שם, הצלפים של הלגיון הירדני. היה צורך באדם אמיץ כדי ללכת קדימה, אפילו תחת דיגלי האו"ם.

ג'ורג' פלינט היה אדם כזה. אלא שהוא נורה, צנח ומת על הר־הצופים, בין הקווים, כחייל בינלאומי של ממשלת־שלום עולמית שעדיין אינה קיימת.

מפלגות

אלוף איני־יודע

על מלך בווריה, שהיה חובב־אמנות מושבע, נאומים רבי־פירסומת לפני סטודנטים בתל־אביב ובחיפה. בסיכומו הודה דיין בגילוי־לב, כי אין בפיו שום פיתרון אף לאחת מבעיות היסוד של המדינה.

יורש־העצר. הופעתו הציבורית הגדולה הראשונה של דיין עוררה סקרנות רבה. האיש, שעוד לפני שנה היה גיבור המדינה (ואיש־השנה של העולם הזה), נדם למחרת הרחקתו ממישרת הרמטכ"ל. תחת להתמנות בתוך זמן־קצר לשר־החוץ או לשר־הביטחון, כפי שציפו רבים, הוא נשאר על מדרגות הבימה הפוליטית, מבלי לעלות עליה.

דיין נמצא במצב מוזר. הוא הוחלף ערב יום־העצמאות בצורה שעוררה בלב רבים את ההשערה שבן־גוריון לא רצה להתחלק עימו בתחילת יום־העשור. אילו הופיעה תמונתו של הרמטכ"ל הפופולארי ליד תמונת בן־גוריון על קירות הבתים, ייתכן כי הציבור היה נזכר כי דיין נחל ניצחון צבאי מזהיר, בעוד שבן־גוריון נחל כישלון פוליטי חרוץ.

בינתיים נשאר משה דיין בצל, עת השתופו בן־גוריון, שימעון פרס וטדי קולק בזרקורי־הפירסומת. היה ברור כי בן־גוריון אומנם מוכן להעלות את דיין לפיסגת ההצלחה, רק אחרי שישברו שרידי כוחו העצמאי, ואחרי שיהפוך

אנשים

● רמטכ"ל־לשעבר **משה דיין:** "דבר מזוייף, שבא במקום מטבע־של־אמת, הורס ואינו בונה."

● העיתונאי **יוסף נץ,** על הידיעה כי הוקמה ועדה בינמישרדית לטיפול בענייני־הקבורה: "יותר פשוט למסור את זה למישרד־הפיתוח. יש לו כבר נסיון בקבורת מיליונים."

● הצייר והסאטיריקן **שמעון צבר,** שחזר לפני זמן קצר מסיור ארוך באירופה ובאפריקה, הביא באמתחתו דרישת־שלום לבבית לפרופסור **מרטין בובר.** מוסר דרישת־השלום הוא רופא הג'ונגל ד"ר **אלברט שווייצר,** שביקש למסור לבובר כי הוא מהרהר בו מפעם לפעם.

● **מנהל משרד ראש הממשלה תדי קולק,** בהתנצלו על שאיחר לבוא למסיבה בבית סוקולוב: "אני מבקש סליחה על שאיחרתי, אבל הייתי צריך להשיג כסף בשביל רימון."

● **הפורץ הנוצץ ישראל בנציוני,** בתשובה לשאלה מדוע נהג לפרוץ לדירות ללא עזרת אחרים: "בימים טרופים אלה קשה למצוא אדם ישר שאפשר לסמוך עליו כשותף."

● **ח"כ חירות אסתר רזיאל־נאור,** בעת ויכוח בכנסת: "לאוניברסיטת תל־אביב מגיע תקציב, שלא במסגרת גן־החיות או חוג חובבי שחמט ופנטומימה."

● הסופר **יורם מטמור** על "הפורץ הנוצץ": "לא כל מה שנוצץ — פורץ!"

● הכתב **נתן דונביץ,** על החידונאי **שמואל רוזן:** "זה איש שחי כל הזמן בסימן שאלה."

● בוועידת מפא"י הוצע מנהל משרד־הביטחון, **שמעון פרס** לנשיאות הוועדה. הוא קיבל בסך־הכל שלושה קולות מתוך 30.

● שר־האוצר **לוי אשכול,** הוכיח השבוע, כי גם ניתן בכושר המצאה מעבר לנושאי המיסים החדשים, בשטח המילים החדשות. בשעה שהשיב לשאילתה בכנסת, המציא אשכול מונח חדש בעברית. הוא אמר: "כשם שיכולה להיות סחבת, כך יכולה להיות גם טענת. אנשים טוענים, כיון שיש יסוד לטענותיהם ובין שאין."

האמריקאי החדש

1983

BUICK

Skylark — 4 צילינדר 2500 סמ"ק.

Century — מנוע V-6 2800 סמ"ק.

Regal — מנוע V-8 5000 סמ"ק.

כל הדגמים מצוידים במירב השכלולים + מזגן אויר Built-in ורדיו אורגינלי.

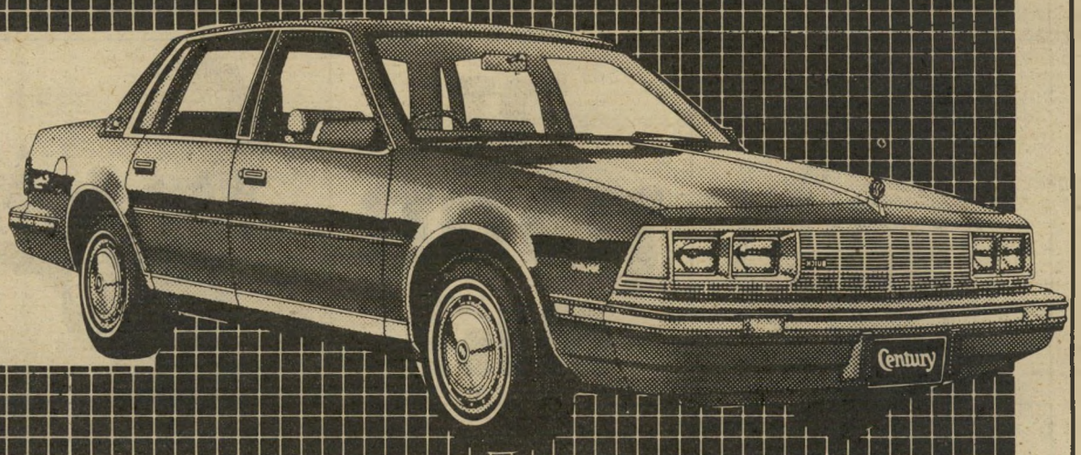

CHEVROLET

Celebrity — מנוע V-6 2800 סמ"ק.

Malibu — מנוע V-6 3800 סמ"ק.

Caprice — מנוע V-8 5000 סמ"ק.

כל הדגמים מצוידים במירב השכלולים + מזגן אויר Built-in ורדיו אורגינלי.

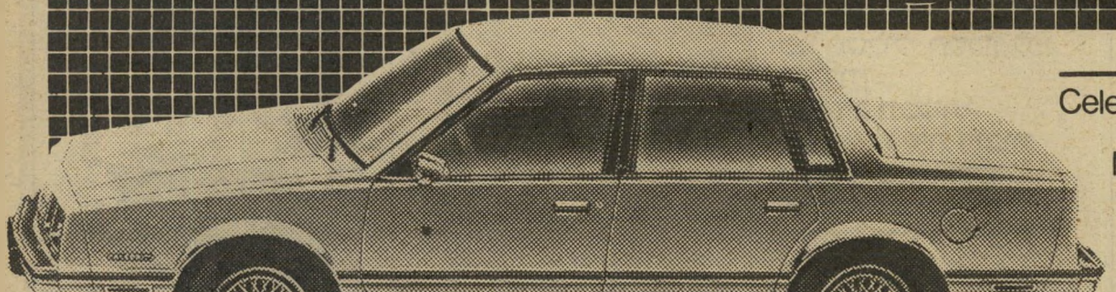

אספקה מיידית CHEVY VAN (SPORT VAN)

רכב עבודה אמין, שנעים לנסוע בו גם לאחר שעות העבודה. ניתן לקבל את מירב השכלולים כולל מזגן אויר Built-in. דגם מיוחד להסעת נוסעים.

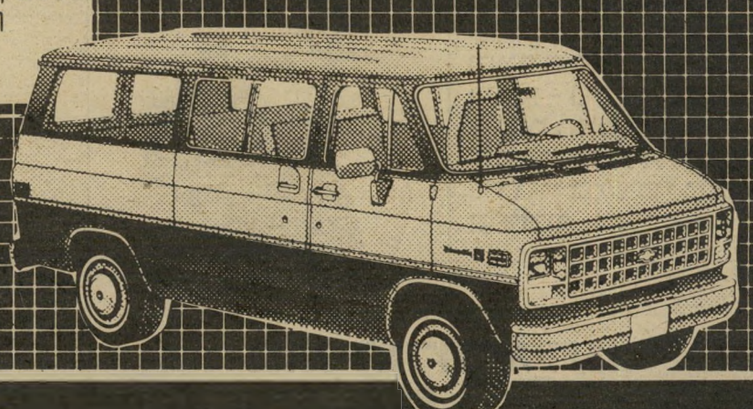

THE NEW AMERICANS FROM GENERAL MOTORS

CHEVROLET GM BUICK

ליאו גולדברג בע"מ

משרד ראשי: ת"א, דרך פ"ת 65; דרך פ"ת 86, טל 251374, **חיפה:** דרך יפו 132, טל 04-528285-7, **ירושלים:** שלומציון המלכה 15, טל 231798, 02-234536, **סוכנים: חיפה:** בית המכוניות, יפו 19, טל 04-512251 **נתניה:** מכונית נתניה, סמילנסקי 24, טל 053-39423, **נצרת:** בישארה יוסף סרוגיי, רח' פאולוס השישי 56, טל 065-54677. **באר-שבע:** רכב בן שושן, רמב"ם 13, טל 057-70527.

זר חסכון הוא

בלבדי לבנק הפועלים.

זר חסכון הוא

שילוב יתרונותיהן של שלוש תכניות חסכון ביחידת חסכון אחת.

זר חסכון הוא

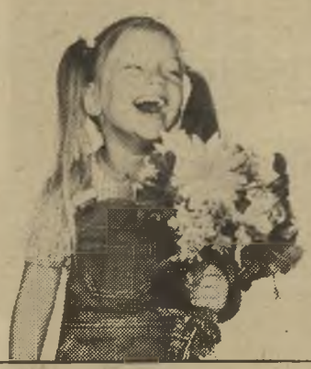

שני מסלולי חסכון לפי בחירתך:
חסן רב תכליתי מטמון ברירת ריבית ומטמון צמוד דולר,
או **חסן רב תכליתי מטמון ברירת ריבית ומטמון 2000.**

זר חסכון.

תכנית המאפשרת לך **גמישות** בהפקדות, שילוב של הצמדה **למדד**, הצמדה **לדולר** וברירת ריבית - בתכנית אחת, **ביטוח חיים** בהתאם לתכנית שבחרת וגמישות מירבית במשיכת כספי החסכון.

בוא לגדול איתנו.

בנק הפועלים בע"מ

אבנת | קרמון | שיפרין | נעמן

שידור

צל"ש

פלאנגות בגדה

● **לגיל סדן**, שהעז לשבור את מחסום־הפחד ולהציג במירקע את השתוללות הפלאנגות של המתנחלים בגדה המערבית. סדן הקפיד להציג את שני הצדדים, אך לא טישטש את העובדות, כך שכל צופה יכול היה להסיק בעצמו את המסקנה המתבקשת, שהמתנחלים משקרים. כתבה זו, לצד הכתבה המאלפת של **אורי כהן־אהרונוב** על המצב בבית־המעצר בירושלים, החזירו למהדורה משהו מן הזוהר של הימים הטובים של הטלוויזיה.

את התוצאה ההפוכה השיגה הכתבה המשעממת על חיפושי־נפט בישראל, שחזרה ער־בוש על כמה עובדות ומראות יסודיים.

צל"ג

רדיו מצולם

● לכתב־שחקן **צבי** („צבה") **גורן**, על סירטו פאול בן־חיים. בניגוד לציפיות היה סירטו של

כתב סממה
איפה הפרס?

גורן משעמם. הוא נראה ונשמע כתוכנית־רדיו מצולמת, בחוסר דמיון יוצר. חבל שהבימאי לא הטריח עצמו בתקופת שהותו באיים הבריטיים ללמוד מסירדי־המלחינים של קן ראסל הבריטי. הסרט סבל ממחסור בתסריט וממור נוטוניות, כשגורן דואג להבליט את נוכחותו. הפריט היחידי שהיה בעל הענין היה הקטע שבו ניגן הכנר יהודי מנוחין יצירה של פאול בן־חיים.

שואנים

● לדראמה ה„מקורית" השולחן, לתסריטן הד"ר **יגאל משיח** ולבימאי **אנטואן סאלה**. היה זה ניסיון להתמודדות מקורית בכמה מבעיות השואה. הלשון העילגת של משתתפי הסרט, חוסר האמינות של התפאורה, הסיטואציה המעניינת שהפכה בידי יוצרי הסרט משעממת ומרדימה, שבו ועוררו את שאלת העקרות של יצירת דראמה בתוך בניין הטלוויזיה. היה בדראמה זו מימד של „שואנים", המאמינים, שדי בנושא השואה כדי להוליד „דראמה" על המירקע. גישה זו מוטעית לחלוטין, שהרי גם לכך יש צורך בכישרון יוצר, דבר שהד"ר משיח לא ניחן בו, וגם הבימאי אנוטאן סאלה, המעולה בבימאי הטלוויזיה, לא היה מסוגל ליצור יש מאין.

ביקורי סער

● למנהל הטלוויזיה **טוביה סער** ולמנהל חטיבת התוכניות שלו **צבי** („צביקה") **שפירא**, על לוח מישדרי חג־השבועות, שהיה דליל, ריקני ומשעמם. בעוד שבשנים הטובות של הטלוויזיה הישראלית, נהגו להכין לחג־השבועות מישדרים מיוחדים, שנועדו להמחיש את חילוניותו של חג זה, פתרו סער ושפירא את הבעיה בהבאת תוכניתה של שרהל"ה שרון ומועדון־הזמר שלה, שאליו צירפו סרט־שוד. את תוכנית מוצאי־החג הערימו סער ושפירא לשבץ בלוח־המישדרים הרגיל של היום הרביעי. הטלוויזיה הישראלית הקרינה בחג הביכורים את ביכורי השקפתו של מנהלה, שהסתכמו בתוכנית בידור פלוס סרט־שוד.

אנטי־עיתונאות

● לעורך מבט של מוצאי יום־הכיפורים, **רפיק חלבי**, על מהדורתו, שהיתה בכחינת מהדורת־חדשות אנטי־עיתונאית. המהדורה רוצפה בכתבות משעממות, חסרות כל מגע לאירועים שהתרחשו במהלך יום חג־השבועות. הכתבות היו ממאגר הכתבות הפסולות של שבוע־החדשות שקדם לשידור. עורכי מבט לא הטריחו אפילו כתב אחד לצאת לשטח, ולהציג

כתב כהן־אהרונוב
סיכסוך ראשון

את האופן שבו חגג העם את חגו. השיא היה כתבתה של דליה מזור על ייעוץ לזוגות מתגרשים, בשעה שהיא עצמה הגישה את המהדורה.

מאחרי הקלעים

ה„פרס" של סממה

בישיבת חטיבת־החדשות שנערכה ערב חג־השבועות, לא יכלו כתבי־המחלקה שלא לחייך למשמע דבריו של הכתב הצבאי, **דן סממה**.

סממה יצא חוצץ נגד העובדה שחטיבת־החדשות לא קיבלה את פרס רשות השידור לעיתונאות מעולה. הוא הוסיף שהוא הגיש את אחת מכתבות מילחמת־הלבנון שלו לידי **טוביה סער**, מנהל הטלוויזיה, ככתבה שהיא מועמדת לזכייה בפרס. לטענתו של סממה היה ראוי לקבל את הפרס. הוא התעלם מהעובדה שאת הפרס על עיתונאות מעולה מטעם רשות־השידור קיבל הכתב המדיני של הרדיו, **שימעון שיפר**, שאין דבר חסוי בפניו בישיבות הממשלה, שמהן הוא מצליח להוציא את כל הפרטים, ויהיו סודיים ככל שיהיו.

המסך של יערי

רוגז רב קיים בקרב העורכים והכתבים של מבט, ובעיקר מגישי כימעט חצות, על הכנסתו של הכתב **אליעזר יערי** כמגיש של מהדורות מבט. הסיבה לרוגז: השקעת מאמץ בהכשרתו של יערי להגיש במסך, למרות שהוא עומד לצאת בקרוב לחוצלארץ במישרת שליחות (ולא שליחות עיתונאית של רשות־השידור).

העורכים והכתבים מתרעמים יותר על הנחייה בעל־פה מטעם מנהל חטיבת־החדשות **יאיר שטרן**, שהורה לשבץ את יערי בהגשת מהדורת מבט עד כמה שאפשר יותר.

פסילת כהן־אהרונוב

לראיון שערך **חיים יבין** באולפן מבט עם ניצב יהושע כספי, מפקד המחוז הדרומי של המישטרה, במהלך מהדורת מבט שבה לא כיהן יבין כמגיש, קדמה דראמה קטנה.

את כספי הביא לאולפן הכתב לענייני־מישטרה, **אורי כהן־אהרונוב**. אלא שעורך מבט **מיכאל קרפין**, הודיע לאהרונוב שהוא אוסר עליו לראיין את כספי באולפן. הנימוק: כהן־אהרונוב אינו „עובר", לרעתו, במירקע.

כהן־אהרונוב נראה ממורמר על סירובו של קרפין. יש בכוונתו לפנות אל ועד־העובדים. כדי שזה ייאבק עם קרפין על כך שבעתיד הוא יראיין את המרואיינים בשטח שהוא מופקד עליו.

מילחמת־החדרים

הפעלת מערכות האי־אן־ג'י בבניין הטלוויזיה עשוייה להביא לסידרה של התכתשויות על חלוקת החדרים בבניין הטלוויזיה.

חדרי־העבודה ממוקמים בבנין הטלוויזיה ובבניין חוטי ירושלים, שם שכנו בעבר מישרדי המחלקות האירגוניות של רשות־השידור, שעברו לבניין כלל. אבן בעיקבות נצחונו של מנהל הרדיו, **גדעון לב־ארי**, העומד להקים בבניין חוטי־ירושלים את אולפן־התיקשורת המשוכלל של הרדיו, לא נותרו חדרים נוספים בטלוויזיה.

התוצאה: מישרדי מחלקתו של מנהל מחלקת־התוכניות, **צביקה שפירא**, עשויים להיוותר בלא חדרים, מצב שיעמיק את הקרע המתהווה בין שפירא ובין מנהל הטלוויזיה, **טוביה סער**.

כמה מעובדיו של שפירא טוענים כי מילחמת החדרים עשוייה להביא לשיתוקו המוחלט של שפירא.

יבין נגד פעלולים

מגיש־עורך יבין
אי־הבנה אצל הצופים

באחת מישיבות־הבוקר של חטיבת־החדשות בטלוויזיה יצא מנהל־החטיבה לשעבר, כתב־הפרלמנטרי בהווה, **חיים יבין**, בשצף קצף נגד הסיגנון החדש של הגשת התמונות במהדורת מבט.

יבין תקף את הגישה העריכתית־טכנולוגית החדשה של מבט, המציגה את ראשית הכתבה. מאחורי ראשו של מגיש המהדורה.

לטענת יבין, יוצר סיגנון זה אי־הבנה אצל קהל הצופים, המתרכז בתמונה, והמאבד את הקשר עם דברי מגיש־המהדורה.

על גישת ההגשה החדשה של מבט הגן העורך הזמני, **מיכאל קרפין**. בימים אלה סוכם בין יבין והנהלת הטלוויזיה וועדי־הכתבים, שיקבל לידיו את עריכת מבט שני, שישודר בקרוב אחת לשבוע, במתכונת המגוזינית של כתבות, כפי שיבין המליץ.

פסקול

פרשת „קפוץ לי" למבקר־המדינה

ההסכם שאיפשר לכתב־המישטרה של הטלוויזיה, **אורי כהן־אהרונוב**, לצלם לצורכי כתבה בהשבוע – יומן אירועים בתוכני בית־המעצר במיגרש־הרוסים בירושלים, גרם לתרעומת אצל כתבי־המשטרה של העיתונות המודפסת וצלמי־העיתונות בירושלים ●● פרשת הנזיפה, שבה זכה כתב־הטלוויזיה **רמי וייץ** על שאמר לאזרח טורדן, שטילפן לטלוויזיה, במילים: „קפוץ לי!" טרם תמה. למרות הנזיפה וההתנצלות שנשלחה לאזרח שהתלונן, פנה זה אל נציב־תלונות־הציבור במישרד מבקר־המדינה, וביקש לחקור בפרשת ה„קפוץ לי" ●● על הצעתם של קריניי קול ישראל להגיש את מהדורות־החדשות בהגשה ללא רי"ש לשונית הגיב אחד מבכירי הרדיו: „ירוויחו המאזינים, שלא ייאלצו להאזין למהדורות־חדשות בלשון שהם אינם מבינים אותה תמיד" ●● לתוכנית האחרונה של מוקד, שגיבורה היה שר־האוצר **יורם אריזור**, היה מיספר המאזינים בירושלים נמוך ביותר. באותה השעה שידרה הטלוויזיה הירדנית, בשני ערוציה, תוכניות מרתקות יותר. בערוץ 3 שידרה בשידור־חי, באמצעות הלווין, את מישחק־הכדורגל בגמר גביע אירופה לאלופות, בין קבוצות ריאל מאדריד ואברדין הסקוטית. ברשת 6 שידרה עוד פרק בסידרה המרתקת על מילחמת־האזרחים בספרד. בירושלים התברחו שרק ספסרי הבורסה עקבו אחרי דבריו של שר־האוצר.

הקב"ט האדיש

רוגז רב התעורר בשבוע החולף בין כתבי החדשות כנגד הקב"ט (קצין הביטחון) של הטלוויזיה. הסיבה לרוגז זה: חיתוך צמיגיו של עורך־המישנה של מבט, **רפיק חלבי**.

כתבים אלה טוענים שהקב"ט אינו עושה דבר לגלות את אנשי־הטלוויזיה, שהכריזו מילחמה על הכתב הדרוזי. לדעת כתבים אלה, לא היתה לקב"ט בעייה לאתר את משגרי המיכתב האנונימי לחלבי, שהודפס באחת ממכונות הכתיבה של הטלוויזיה.

כתבים אלה טוענים כי ידועים להם שמותיהם של כמה מעובדי־התחנה, שאף איימו בגלוי על רפיק חלבי. לדעת הכתבים, מתארגנת בבניין הטלוויזיה קבוצת־עובדים הקרובים להתחיה. בין עובדים אלה בולט בימאי במחלקה הערבית, שסירב בעבר לאפשר לעורך־סרטים שמאלן לערוך כתבה שלו.

אחד מכתבי מבט העיר: „זה מתחיל במיכתב איום, ממשיך בהשחתת צמיגים ונגמר בכדור בראש!"

תוכניות מועדפות
בטלוויזיה הישראלית

יום רביעי
25.5

● **מדע: חידושים והמצאות (6.45—מדבר עברית, תרגום עברי)** סירטון על ההכנות לשיגור

הולדן: סטאלאג 17
יום רביעי, שעה 10.10

פרק שלישי בסידרה תחת הכותרת איך אתם מרגישים? ג'ונתן מילר ממשיך ומספר בסידרתו האישית מדוע התקף־לב יכול לגרום כאב ביד שמאל, איך מתארים למישהו כאב־שיניים חזק במיוחד — ושאר כאבים המטעים אותנו.

● **סידרה: עיר ושמה אלים (10.20—מדבר אנגלית).** ג'ין לומדת להכיר את ההיסטוריה של וילסטון, רוכשת לה ידידים. בלונדון מציק מצפונו של נואל והוא מודיע לה במיברק על שובו של ג'ו לאוסטרליה. ג'ין קובעת להיפגש איתו בנמל־התעופה. הפגישה, בניגוד לציפיות, היא מתוחה. הם מתכננים להתחתן, למרות שג'ו חושש שג'ין לא תתרגל לחיים באוסטרליה, ואחרי מתחים, ג'ין מבטלת את תוכניותיהם.

● **סידרה קומית: שלוּשה בדירה אחת (11.10—מדבר אנגלית).** הפרק סוף־סוף לבד מספר על רופר היוצא לסיור בדיקת נכסי־קרקע במידבר בעוד אשתו נותרת לבדה. היא משכנעת את ג'אנט לבוא לישון אצלה בלילה ולהשאיר את קרייסי ואת ג'ק לבד בדירה. ג'אנט חוששת שאי־אפשר לבטוח בג'ק.

יוסטינוב, ריי ובוגארט: אין אנו מלאכים
יום שישי, שעה 10.30

הלוויין הטכנולוגי דיאמנט 4 פי־פי והרכבתו. שיגורו והפעלתו.

● **דת: תנועות דתיות בישראל (8.03 — מדבר עברית)** הסידרטון הסתגרות או פתיחות, זה מול זה, על הישיבות הגדולות ועל האורתודוכסיה המודרנית.

● **סרט קולנוע: סטאלאג 17 (10.05—שחור־לבן, מדבר אנגלית).** סאטירה מילחמתית שנונה של הבימאי בילי ווילדר, על חיים של חיילים אמריקאים במחנה־שבויים גרמני, בימי מילחמת־העולם השנייה. כל הנסיונות שהשבויים מתכננים לבריחה מהמחנה נכשלים בסופו של דבר. לבסוף מתברר, כי אחד מבניהם מרגל המסגיר את סודותיהם. בתפקידים הראשיים מופיעים: ויליאם הולדן, המגלם את תפקיד השבוי הציני, השולט בשוק־השחור של מחנה־השבויים. הוא זכה בפרס אוסקר על תפקידו בסרט זה. הבימאי אוטו פרמינגר מכבד בסרט זה בתפקיד קצין נאצי. הסרט הופק ב־1953.

יום חמישי
26.5

● **מדע: גופו של עניין (9.30—מדבר אנגלית).**

● **אליפות אירופה בכדורסל: ישראל—בריתהמועצות (9.15 — פרשנות בעברית).** שידור־ישיר מקאן, של מהלך המחצית השנייה של המישחק הנערך במיסגרת אליפות אירופה בכדורסל.

● **סרט קולנוע: אין אנו מלאכים (10.10) — מדבר אנגלית).** קומדיה של הבימאי מיקל קורטיז, המספר על שלושה אסירים הנמלטים מאי־השדים ומסתתרים בביתו של סוחר מפוזר וטוב לב. במהלך שהותם שם הם נקשרים אל בני־הבית. כאשר קרוב־משפחה מגיע מאירופה ומנסה לגשל את הסוחר התמים, נוטלים האסירים את היוזמה לידיהם ודואגים שהאירועים יתפתחו בכיוון הנכון. מסייע בידיהם נחש קטן ושובב ששמו אדולף, ולו חלק פעיל בעלילה. את שלושת התפקידים המרכזיים בסרט מגלמים: האמפרי בוגארט, פיטר יוסטינוב ואלדו ריי.

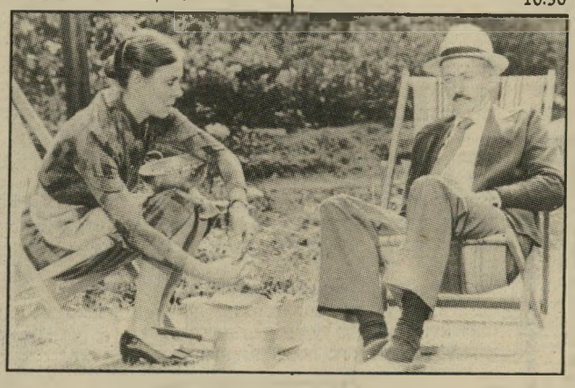

ריצ'י וייטמור: מעט שירה וריקודים
מוצאי־שבת, שעה 10.30

יום שישי
27.5

● **סרט ערבי: הנערה שאמרה לא (5.32—מדבר ערבית).** נביל הוא ימאי ודון ג'ואן, ובאחת החופשות הוא מכיר את עיסמת, נערה עצמאית הדוגלת בשיחרור האשה, ההופכת לנהגת־המונית הראשונה במצריים. קשה לה להודות שהיא אוהבת את נביל, ולעיתים אף נזקקת לו. בסרט מככבים: סוהיר רמזי, מוצטפא פאהמי וסמיר עינאם.

תוכניות מומלצות בטלוויזיה הירדנית

יום רביעי 25.5.83

● **ספורט: היאבקות (10.00 — עריון 3 — 40 דקות — מדבר אנגלית).** תחרויות היאבקות בזוגות וברביעיות לפני קהל נלהב, בהשתתפות אלופי היאבקות מאירופה ומארצות־הברית.

● **סידרה מדעית: המוח האנושי (9.10 — עריון 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית).** סידרה חדשה בהפקת בי־בי־סי, הדנה במוח האנושי ובהשפעתו על החושים השונים, ומתארת את מערכת־העצבים השולטת בגופנו.

יום חמישי 26.5.83

● **סידרה לילדים: סיפורים מן העולם (5.20 — עריוך 3 — 25 דקות — מדבר ערבית).** סיפורים מאויירים ממיטב ספרות הילדים בעולם, כגון היפהפיה הנרדמת, שילגיה ושיבעת הגמדים, כיפה אדומה ועוד...

● **סידרה עלילתית: החברה (9.10 — עריון 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית).** דראמה על עולם־העסקים וחברות־הענק הבריטיות. שבמרכזה אלמנה יפת־תואר (השחקנית — לינט דיוויס), המתעקשת לחדור לעולם־העסקים ולמלא את מקום בעלה המנוח, אשר עמד בראש דירקטוריון של חברת שיכון ודיור. ואכן, היא אינה מסתפקת בשמירה על הקיים, ומצליחה בתבונתה הרבה וכושר־התימרון שלה, להרחיב את עיסקי־החברה.

יום ששי 27.5.83

● **סידרה לילדים: לאסי (2.20 — בשני הערוצים — 25 דקות — מדבר אנגלית).** פרקים חדשים בסידרת הילדים המפורסמת ביותר על הכלבה לאסי, הממשיכה לשעשע ולהקסים את צופי־הטלוויזיה בכל העולם בהרפתקותיה החדשות.

● **סידרת מתח: ציפס (4.45 — בשני הערוצים — 50 דקות — מדבר אנגלית).** סידרה שגיבוריה הם שני שוטרים־אופנוענים ממישטרת קליפורניה — לארי וילקוקס הבלונדי וארית אסטרדה השחרחר. בסידרה מככבים גם רוברט פיין כסמל ג'ון גיטריר, ובריאן לירי כסנרי קהיל.

יום שבת 28.5.83

● **סידרה קומית: מ*א*ש (8.30 — עריון 6 — 25 דקות — מדבר אנגלית).** סידרה המתארת הווי חיים בבית־חולים צבאי במילחמת קוריאה, המטפל בפצועים המפונים מקו־החזית. גיבורי הסידרה הם: המנתח הוקי, האוהב לספר בריחות־זוועה על הפצועים, (אלן אלדה), הרופא המגלה יחס אנושי כלפי החולים (מייק פארל), מפקד בית־החולים (הארי מורגן), והאחות המקפידה על הנוהלים (לורטה סוויפס).

● **סרט־קולנוע ערבי (9.40 — עריון 3 — מדבר ומזמר ערבית).** לאוהבי סירטי הקולנוע הערביים מגישה הטלוויזיה הירדנית בערוץ הראשי סרט קולנוע חדש — יחסית.

יום ראשון 29.5.83

● **סידרה קומית: בראס (8.30 — עריון 6 — 25 דקות — מדבר אנגלית).** סידרה בריטית על עשירים ועניים. במרכז הסידרה עומדים שני ראשי־מישפחה: בראדלי הרדקייר — אדם שאפתן, תאוותן ורודף בצע, השונא כל דבר המזכיר לו את מוצאו החברתי הנמוך (השחקן טימותי ווסט). ואילו ראש־המישפחה העני הוא ג'ורג' פיירצ'יילד, העובר למען הרדקייר (השחקן ג'פרי הינסליף).

יום שני 30.5.83

● **סידרה קומית: טקסי (8.30 — עריון 6 — 25 דקות — מדבר אנגלית).** סידרה אמריקאית המתרחשת בתחנת־מוניות ניו־יורקית, שבה עובדים טיפוסים יוצאי־דופן. בתפקידים הראשיים: ג'וד הירש, מרילו הנר וג'ף קונווי.

● **רב־מכר: דרך החרות (9.10 — עריון 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית).** קסיוס קליי (מוחמד עלי) מגלם את התפקיד הראשי בסידרה אמריקאית חדשה זו, על מאבקם של השחורים בארצות־הברית. הסידרה פותחת בהצהרת הנשיא לינקולן בינואר 1836, בדבר ביטול העבדות ושיחרור העבדים.

יום שלישי 31.5.83

● **סידרה עלילתית: דאלאס למתקדמים (10.15 — עריון 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית).** המאבק בין שני האחים — ג'יי־אר ובובי — על השליטה בחברת־הנפט יואינג נמשך במלוא עוצמתו. מיס אלי פונה לבית־המישפט כדי לפסול את צוואת בעלה המנוח, ג'וק.

— 25 דקות — מדבר אנגלית). סידרה המתארת הווי חיים בבית־חולים צבאי במילחמת קוריאה, המטפל בפצועים המפונים מקו־החזית. גיבורי הסידרה הם: המנתח הוקי, האוהב לספר בריחות־זוועה על הפצועים, (אלן אלדה), הרופא המגלה יחס אנושי כלפי החולים (מייק פארל), מפקד בית־החולים (הארי מורגן), והאחות המקפידה על הנוהלים (לורטה סוויפס).

● **סרט־קולנוע ערבי (9.40 — עריון 3 — מדבר ומזמר ערבית).** לאוהבי סירטי הקולנוע הערביים מגישה הטלוויזיה הירדנית בערוץ הראשי סרט קולנוע חדש — יחסית.

יום ראשון 29.5.83

● **סידרה קומית: בראס (8.30 — עריון 6 — 25 דקות — מדבר אנגלית).** סידרה בריטית על עשירים ועניים. במרכז הסידרה עומדים שני ראשי־מישפחה: בראדלי הרדקייר — אדם שאפתן, תאוותן ורודף בצע, השונא כל דבר המזכיר לו את מוצאו החברתי הנמוך (השחקן טימותי ווסט). ואילו ראש־המישפחה העני הוא ג'ורג' פיירצ'יילד, העובר למען הרדקייר (השחקן ג'פרי הינסליף).

יום שני 30.5.83

● **סידרה קומית: טקסי (8.30 — עריון 6 — 25 דקות — מדבר אנגלית).** סידרה אמריקאית המתרחשת בתחנת־מוניות ניו־יורקית, שבה עובדים טיפוסים יוצאי־דופן. בתפקידים הראשיים: ג'וד הירש, מרילו הנר וג'ף קונווי.

● **רב־מכר: דרך החרות (9.10 — עריון 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית).** קסיוס קליי (מוחמד עלי) מגלם את התפקיד הראשי בסידרה אמריקאית חדשה זו, על מאבקם של השחורים בארצות־הברית. הסידרה פותחת בהצהרת הנשיא לינקולן בינואר 1836, בדבר ביטול העבדות ושיחרור העבדים.

יום שלישי 31.5.83

● **סידרה עלילתית: דאלאס למתקדמים (10.15 — עריון 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית).** המאבק בין שני האחים — ג'יי־אר ובובי — על השליטה בחברת־הנפט יואינג נמשך במלוא עוצמתו. מיס אלי פונה לבית־המישפט כדי לפסול את צוואת בעלה המנוח, ג'וק.

שבת
28.5

● **אליפות אירופה בכדורסל: ישראל — פולין (9.30 — פרשנות עברית).** במיסגרת מבט ספורט תובא המחצית השנייה של מישחק הכדורסל ישראל — פולין.

● **דראמה: מעט שירה וריקודים (10.30 — מדבר אנגלית).** שנים ארוכות היתה אסמה בת מסורה לאמה. עכשיו, כשהיא בת 40 והאם מתה, פנוייה אסמה להתמסר למאוויה והיא מתחילה בחיים חדשים. היא משכירה בביתה חדר לגבר שנראה ישר והגון.

● **בידור: ויין וישוסטר (11.20 — מדבר ומזמר אנגלית).** הפרק עולם הממון המופלא הופך לפארודיה על סקרוג' הקמצן והאנטי־שמי של דיקנס, בעיניו של ג'וני ויין.

יום ראשון
29.5

● **נסתר: מסע אחר הנעלם (8.03 — מדבר אנגלית).** הפרק הנעלם מביא את סיפור מיפלצת־הביצות.

● **אליפות אירופה בכדורסל: ישראל — צ'כוסלובקיה (8.30 — פרשנות עברית).** שידור ישיר מקאן של מישחקה של נבחרת ישראל במיסגרת אליפות אירופה לקבוצות.

● **סידרה: דאלס (10.10 — מדבר אנגלית).** בפרק עוף החול עלילות מישפחת יואינג למפגרים (הסידרה למתקדמים משודרת בירדן).

● **מוסיקה: זמרי המלך (11.00 — מדבר ומזמר אנגלית).** קבוצת הזמרים הבריטית, בקונצרט שנערך בארמונו של הדוכס מהרוור.

יום שני
30.5

● **סידרה: רודה (8.03 — מדבר אנגלית).** הפרק ברנדה מתארחת.

● **אליפות אירופה בכדורסל: ישראל — מערב־גרמניה (8.30 — פרשנות עברית).** שידור־חזי מהמישחק במיסגרת אליפות אירופה.

● **בידור: מיקי גרסון (11.00 — מדבר אנגלית+מוסיקה).** קונצרט ג'או שנערך בתיאטרון ירושלים בהשתתפות שלישיית מיקי גרסון. בין המשתתפים: הזמרת לין שלבי.

יום שלישי
31.5

● **בידור: תהילה (8.03 — מדבר ומזמר אנגלית).** הפרק קץ הילדות ממשיך ומספר מעולמם של תלמידי בית־ספר לאמנויות בניו־יורק.

● **תעמולה: חידון צה"ל למורשת קרב (9.30 — מדבר עברית).** תוכנית + חידון תעמולתי לצה"ל, מתוכו ניתן ללמוד, כי תלמידי בתי־הספר משננים את מורשת־הקרב של צה"ל יותר מאשר את התנ"ך.

● **מותחן: לא ייאומן כי יסופר (11.00 — מדבר אנגלית).** הפרק ידיים מזהירות ממשיך ומביא עוד סיפור במיסגרת סידרת מתח מעולה זו.

זיוה תלם

מזמינה אתכם
לתצוגת מכירת

דגמי אביב 83'

במכירה: ממיטב יצרני האופנה בישראל – בגדים בגווני הפסטל ☆ בגדי יבוא מאנגליה, צרפת ואיטליה ☆ אביזרים.

גי פולופ, בגדי אביב – גם בהזמנה. עדיין ניתן לקנות בגדי עור, ב־50%.

N/M — שמלות מקסימות בדגם צרפתי, חצאיות, חולצות ומכנסיים.

חדש! — חולצות רומנטיות מתחרה – בכל הגוונים.

„רקמה" — בגד־ים בהצעה מיוחדת מ־500 שקל לשני חלקים ומ־1000 שקל לבגד־ים שלם.

המכירה תתקיים ביום ששי 27.5.83 וביום שבת 28.5.83 בין השעות 14.00–10.00 16.00–19.00 בבית זיוה תלם, דוד המלך 10 הרצליה פיתוח. טל. 052-72976

עם **מנו קוי נוסעים**

הפלגת חויה

באוניה ורגינה (לשעבר דן הישראלית)

לקפריסין, כרתים, אתונה

ב„ורגינה" מובטחת לך הפלגת חויה, ארוחות ברמה מעולה, בריכת שחיה, מועדון ודיסקוטק, תזמורת, בארים, מיזוג אויר מלא, בכל התאים מקלחת ושרותים צמודים ועוד תנאים מעולים במחיר ובתנאים כדאיים לכל.

- **ההפלגה בתאים לפי דרישותיכם או במושבים מרווחים במחיר החל מ־28$ אפשרות הפלגה עם רכבך הפרטי.**
- **שבוע שייט חופים במחיר החל מ־260$**
- **טיסה למקום היעד וחזרה בהפלגה,** מתאים במיוחד למעוניינים להביא את רכבם ביבוא אישי.

האוניה פוקדת את נמל חיפה מידי יום ראשון.
דרגת סיווג א"א, שנת בניה 1964

הבטח מקום עוד היום:
מנו קוי נוסעים בע"מ
אמינות בקוי תחבורה ימית
חיפה: המגינים 39 טל. 532103/4
תל־אביב: הירקון 114, טל. 244086,246601
אשדוד: עורף הנמל, ביתן 4 א' טל. 24886
ובכל סוכנויות הנסיעות בארץ

אצלי גלשן - זה רק:

sailboard

ב-1979 לקחתי את אליפות נורבגיה בגלישה, שנה לאחר מכן היגעתי למקום השני באליפות העולם לגלשני קפיצות, ב-1981 הוכתרתי בפלורידה כאלוף העולם בגלישה — ועתה אני מתכונן לאליפות אירופה שתערך בחודש מאי בישראל ולאולימפידת לוס אנג'לס. גם כאן כמו במרבית התחרויות הקודמות, אתחרה על גלשן "סיילבורד" כמובן. מנסיוני למדתי כי מבניהו המיוחד ורמת ייצורו הגבוהה — עושים את "סיילבורד" לגלשן האידאלי הן למי שרוצה להנות מגלישה והן לאלו הרואים בגלישה ספורט תחרותי

לי אין כל ספק — "סיילבורד" זה הגלשן!

יאן וואנגארד אלוף עולם בגלישה.

לפני שתקנה גלשן, בוא לנסות את אחד מ-12 דגמי "סיילבורד" שיווק ושרות בישראל — "סנפיר" נמל תל-אביב הישן, טל: 03-450366.

תן טרמפ לחייל

ספורט

כינוס הפועל

לאן הלך הכסף?

לזכותו של **שמואל ללקין**, מזכ"ל ההתאחדות לספורט ייאמר, שהיה היחידי מכל באי ישיבת מרכז הפועל, שהירשה לעצמו לקום ולבקר את מחדלי הכינוס שעליו התדיינו חבריו. חרה לו שאגודה מפוארת כמו הפועל העסיקה חברות קבלניות, שעשו את המלאכה תמורת סכומי עתק. „אין לנו מספיק מארגנים טובים? אנחנו צריכים לשלם פי מאה תמורת עבודה שבה אנחנו מצטיינים?" שאל המזכ"ל בכעס רב.

הגילוי המוזר שהוסיף המזכ"ל לביקורתו היה: אנשי הפועל, שבעבר כיהנו בתפקידים בכירים באירגון אירועי הפועל השונים ואשר מקורבים עדיין לצלחת, הם הם היו הבעלים של החברות הקבלניות שעשו הרבה הרבה רווחים מאגודתם שלהם!

מי יחתום על הצ'קים?

הצעקות שזיעזעו את בניין מרכז הפועל בימי הכינוס הסתננו בימים אלה גם מחוץ לכותלי הבניין. שניים השתתפו בדו־שיח הקולני: מזכ"ל הפועל **יצחק אופק** וגזבר הפועל **שאול סבירי**. הוויכוח סב סביב ההוצאות הנוספות, שהובאו לידיעת הגיזברות כעובדה מוגמרת. כל נסיונותיו של הגזבר סבירי לבלום את ההוצאות החורגות לא הצליחו, והוא סירב לחתום על ההוצאות העצומות שנוספו מדי יום.

קולו של סבירי הידהד בכל קומות הבניין: „תלך אתה תחתום על ההלוואות!" ואילו המזכ"ל אופק ענה לו בטון רומה: „אתה תחתום כי אתה האחראי!"

כדורגלן מלמיליאן
חברה צמודה

לאוהדים המתוסכלים, שאינם מכלים זעמם ומירצם במיגרשים, יש כתובת: **מוטי חביב** מחדשות הספורט מספק להם אוזן קשבת. מידי שבוע, במשך כמה שעות, מאפשר כתב־הספורט לאוהדים לשפוך את מר נפשם בתוכנית־הרדיו שלו קו פתוח. כל טענותיהם ותיסכוליהם נגד שופטים, מאמנים, שחקנים ואנשי הטלוויזיה מגיעים אליו. חביב עונה להם. בורר את הסיפורים, ואת הפיקנטיים ביותר הוא אף מכניס לעיתונו.

„מצלצלים אלי מכל המיגזרים," סיפר הכתב הוותיק להעולם הזה, „מכל הקבוצות ומכל הליגות, מבני־אדם אינטליגנטיים ועד למופרעים מוחלטים."

כדאי להיות אסיר. אינפורמציה חיונית רבה נאספה בדרך זו. השיחות היו לעיתים קרובות אנונימיות, אך מי שמביא גילוי חשוב ומסכים לחשוף את זהותו זוכה בסיפור מעל רפי עיתון־הספורט, בתוספת שמו המלא.

הסיפור שנחרת היטב בזיכרונו של חביב, היה דווקא של אסיר־אוהד, שלא הצליח להשיג את הרדיו בזמן שידור התוכנית, מפני שקו הטלפון היה תפוס כל הזמן. האסיר צילצל למערכת היומן שבו עובר חביב, ואחרי שהציג עצמו וכה בתשומת ליבו המלאה של חביב. אך במהלך השיחה התעוררו אצלו ספקות בקשר לזהות המטלפן. בבירור קצר העלה שהמטלפן, ערי ראובן, שהה אמנם בעבר במשך שש שנים בכלא, אך כיום הוא חופשי. הוא החליט לנצל את „מעמדו" מתוך אמונה שרק כך יוכל להגיע לכתב.

גם התנהגותו של הכדורגלן אבי כהן מבית"ר ירושלים התגלתה כאמצעות קו פתוח. איש לא הבין מדוע התחיל פתאום השחקן הבית"רי להעז ולהעביר ביקורת גלויה על מאמנו, דבר שאותו לא היה מעלה בדעתו קודם לכן. שכן של השחקן צילצל לקו פתוח וגילה לכל עם ישראל שאחותו של אבי כהן הפכה חברתו הצמודה של כוכב הקבוצה, אורי מלמיליאן, ו„יחוס" זה העלה את ביטחונו של כהן.

הרומן הקבוצתי של אורי מלמיליאן

כדורגלן מכנס
הולך על פחות צניעות

מכנס: „אני חושב שאני יפה ומוכן לדגמן!"

לא רק אוהדים יש לכדורגלן־העונה **עודד מכנס** יש לו גם הרבה מעריצות. העובדה שעודד נמצא כבר הרבה שנים עם חברתו **עינת אסף** אינה מפריעה למעריצות להגיע למיגרש האימונים של מכבי נתניה כדי לחזות בכוכב מקרוב. חלקן אף משאירות על מכוניתו פתקים „לעודד החתיך," „לעודד היפה," „לעודד המקסים."

הנתנייתי בן ה־25 מגלה שגיל מעריצותיו נע בין 12 ל־20 בלבד. הוא יודע זאת בוודאות בעיקר מהמיכתבים הרבים המגיעים לביתו.

על הצלחתו בקרב הנערות אומר מכנס: „אין מה לעשות. אני מתייחס אליהן במלוא הרצינות, עונה לכל מיכתב ושולח תמונה וחתימה אישית." כששואלים את מכנס אם אומנם הוא חושב עצמו לבחור יפה, הוא עונה בגלוי: „כן, אני בהחלט חושב שאני יפה, ואם היו מציעים לי לדגמן הייתי עושה זאת ברצון והייתי מוצא זמן גם לזה."

גם בית"ר רוצה. אנשי מישרדו של אופק התרגלו שאם משהו נכשל בביצוע, המזכ"ל יורק את הכישלון על עוזריו, ואם משהו מצליח הוא מהדר לכנס מסיבת־עיתונאים ולהודיע: „אנחנו הצלחנו." גם במופע הטלגים התנער המזכ"ל מכל אחריות, והטיל את האירגון על שיכמה של הטלוויזיה — לאחר מעשה. „פתאום זה לא היה עניין שלו," אמרו השבוע בטלוויזיה.

בגין ההלוואות שנעשו במטבע־חוץ, בתוספת ריבית והצמדה, יבקש מרכז הפועל עזרה כספית ממוסדות הספורט השונים ומרשות הספורט, כדי לכסות את הגרעונות של הכינוס המפואר. השבוע החליטו במרכז בית"ר שאם יתברר אומנם שמוסדות־הספורט יאשרו תקציב נוסף להפועל, ידרוש בית"ר תקציב בשיעור דומה לבי־ת־ריאדה. שאותה הם מתכננים בעתיד.

כדוריד

אין 20 דולר

שערוריה חדשה באיגוד הכדוריד. למאמן ניבחרת הנשים בכדוריד, **אורי שטרן**, היתה בעיה: הוא לא היה מסוגל לנפות את שחקנית הקבוצה **ליאורה סנדלר**, שהיא במיקרה אשתו של **יהודה סנדלר**, חבר בוועדה המיקצועית של איגוד הכדוריד ומי שהיה ראש המישלחת של הקבוצה במסעה זה. לפחות אחד המאמנים טען כי ליאורה לא היתה ראויה להיכלל בסגל שיצא השבוע למישחקים המוקדמים על אליפות העולם שנערכו באירופה. במקומה נופתה **אורית העליון**, הנחשבת לשחקנית טובה הראוייה בהחלט להשתתף בנסיעה.

אורית, שחקנית הפועל ראשון־לציון, נסעה לבסוף אך רק אחרי שכרטיס־נסיעתה מומן ברמי־כיס בסך 50 דולר, שקיבלו השחקניות כ„צ'ופר" לנסיעה. איגוד הכדוריד הסכים אמנם לסידור הכספי, אך נמנע מלרשום את אורית בטופס המישלחת. גם את טופס־הביטוח, שעלה 20 דולר, התעצל האיגוד לממן.

הנהלת הפועל ראשון־לציון התלוננה על הפרשה ודרשה השבוע להקים ועדת־חקירה. בעיקר חרה לאנשי ראשון־לציון שאיגוד הכדוריד שוקל להביא מאמן זר, כנראה מרומניה, שיאמן את ניבחרת הגברים, ושיעלה לא פחות מ־4000־5000 דולר בשנה. „לזה יש להם כסף, אבל 20 דולר עבור שחקנית תוצרת בית חסר להם!" אמרו השבוע בכעס גדול בראשון־לציון.

כדורגל

ההנחה של ליברפול

בכל מקום אחר בעולם דורשת הקבוצה האנגלית המפוארת ליברפול — וגם מקבלת — בין 100 ו־125 אלף לירות סטרלינג עבור מישחק ראווה כמו זה שהפגינה בארץ בשבוע שחלף. המארגנים הישראליים, שטרחו להביא את הכוכבים, גילו השבוע להעולם הזה ששחקני ליברפול ויתרו על המענק המיוחד והסתפקו בכנונס הרגיל שהם מקבלים. הסיבה לנדיבות: הקשרים האישיים ההדוקים והממושכים של הנהלת הקבוצה האנגלית עם אישים בארץ.

המארגנים לא רצו לנקוב בסכום ששילמו לקבוצה האנגלית, אך טענו שמה שהם שילמו היה כ־50% בילבד מהסכום המקובל על הקבוצה. נציג העיתון שעמד מאחורי אירוח האנגלים גילה: „גם אילו ידענו מראש שנפסיד כסף, היינו טורחים על המיבצע. הגורם הדומיננטי לא היה דווקא כסף, אלא יוקרת העיתון. היוצר אירוע ומיסגרת מתאימה להכתרת כדורגלן העונה. אבל אנו שמחים שכתוצאה ממיבצע כזה גם לא מפסידים כסף."

כולם נגד יהוד

מה חושבים ביהוד על הישארותם בליגה הלאומית, אחרי שגם קבוצה כמו כפר־סבא, האלופה של אשתקד, נפלה לליגה הנמוכה? „הרבה אנשים בהתאחדות לכדורגל היו מחליפים

כדורגלן בר
מאוכזב

אותנו עם קבוצת כפר־סבא. אנחנו לא קבוצה המביאה להם כסף, ויש עלינו סטיגמה של קבוצת אנטי־כדורגל וסיפורי תיקו. כשעפנו השנה מהגביע, שמחו מאוד בהתאחדות לכדורגל, המרויחה 20% מההכנסות הכלליות שיש למישחקי הגביע. אולי לא אומרים לנו את זה בקול רם, אבל אנחנו יודעים שזה הלך־הרוח ברחוב הספורטיבי. אנחנו הקבוצה הכי מושמצת בליגה לכדורגל."

כך אמר עורך־הדין **עזריאל רגב**, חבר הנהלת הפועל יהוד.

האכזבה הגדולה

שחקני ניבחרת ישראל, שעמדו על המיגרש ברמת־גן יחד עם כוכבי ליברפול, נרהמו. שחקן מכבי נתניה **חיים בר**, שעמד ביניהם, הוכה בהלם. עד לשנייה האחרונה היו כולם משוכנעים שחיים בר יוכתר כדורגלן השנה. **עודד מכנס**, חברו לקבוצה, אמנם זכה בכותרות שמנות במשך כל העונה, אך בעונה הקודמת הועניק לו כבר תואר דומה. גם מכנס התכונן נפשית לקראת הכתרתו של בר. שניות ספורות לפני הופעת המטוס, שגרר אחריו את שמו של הזוכה בתואר, ניגש מכנס לבר, לחץ את ידו ובירך אותו.

תפקיד חשוב. חיים בר היה בין ארבעת המועמדים לזכיה. במשך כל העונה הפגין יכולת מישחק מעולה, שיחק את כל 30 מחזורי המישחקים ונחשב במשך כל השנה למעוז ההגנה של מכבי נתניה, שזכתה השנה להיות אלופת הליגה. בר, שתפקידו על המיגרש הוא מגן, לא הצליח להבקיע הרבה שערים, ולכן גם לא עלה לכותרות כמו עודד מכנס. למשל. אך את העבודה החשובה והחיונית של הקבוצה הוא עשה בנאמנות ראוייה לשבח. כולם בנתניה יודעים שלחיים בר יש חלק גדול במעמד שאליו הגיעה השנה קבוצתו.

כל זה בולט יותר על רקע המחזורים האחרונים, שבהם עודד מכנס לא הבקיע ולא התבלט, ואילו חיים בר התעלה מעל ומעבר למצופה ממנו. גם במישחק מול ליברפול לא נתן השחקן הנתניתי לאכזבה להשפיע על מישחקו. בר היה אחד הגורמים הישירים בניצחון הגדול של נבחרת ישראל מול התותח האנגלי המפואר.

זה יכול לקרות בכל עת לכל אחד מאלפי הערבים העובדים בתל־אביב

במו בנופיה של קזנקים

ד ניידת המישטרתית שעטה ברחובות תל־אביב. ממושב הנהג של הקורטינה ובמושב שלידו ישבו קצין וסמל מהיחידה המרכזית של מישטרת תל־אביב, שהיו לבושים בבגדים אזרחיים.

במושב האחורי ישב שוטר נוסף ושני פועלים מרצועת־עזה. שנעצרו שעה קלה קודם לכן בבית־קפה ברחוב בן־יהודה.

השוטרים הורו לעצירים לשבת האחד על בירכי השני.

„איך קוראים לך?" נשאל אחד העצירים.

„טלעת אבו־סמרה," השיב העציר.

„טלעת, אתה תולעת!" אמר לו הסמל, „תחזיר לי את ה־20 אלף שקיבלת ממני?"

העציר היה המום. „לא מכיר אותך ולא קיבלתי ממך כסף," ענה.

„קיבלת 20 אלף" המשיך השוטר, „בשביל הלשנה על אנשים שמעשנים סמים. אבל אתה שיקרת והאנשים קיבלו מכות־כאסח סתם". „זה לא נכון" ענה העציר, „אני לא מלשין על אף אחד."

את הכדורים האלה אני צריך לקחת אחרי כל ארוחה. אם לא — אני מקיא.

בפעם הראשונה שאכלתי במעצר, הקאתי מייד אחרי האוכל. לא רציתי יותר לאכול, ובמשך היומיים שהייתי שם לא אכלתי שום דבר. אחרי יומיים שיחררו אותי, בלי להאשים אותי בכלום.

ביום ששוחררתי, הלכתי ברחוב אלנבי, ליד בניין האופרה עם ג'מאל סולטאן מאחי־יונס. שלושת השוטרים עברו שם בניידת, זיהו אותי ונעצרו. הם עשו עליי חיפוש ומצאו כרטיס־ביקור של הפרקליט אהרון שלנגר.

הם שאלו אותי מה הכרטיס הזה עושה אצלי. אמרתי שהוא הפרקליט שמטפל בעניין המעצר שלי. הם אמרו: „תביא הלשנה. אם לא — נעצור אותך כל פעם שנראה אותך. עכשיו אנחנו לוקחים את החבר שלך, וכשהוא יחזור — תספר לו מי אנחנו."

החבר, ג'מאל סולטן, העובד כפועל במלון „אסטוריה", מספר:

הם העמידו אותי עם רגליים פתוחות והידיים על הטמבון של המכונית. הוציאו לי מה שהיה בכיסים. היכו אותי באגרופים על המותניים. אחר כך הכניסו אותי לניידת.

הם נסעו ובדרך אחד מהם אמר לי: „אני ארחוף

הוא ישב בחברת יהודיה. השוטרים התנפלו עליו והיכוהו במקום שבו עבר זה עתה ניתוח של אולקוס (מימין)

לך מקל בתחת, אני ארחוף לאחותך ולאמא שלך. אתה לא תעבוד יותר בתל־אביב!"

הוא הרביץ לי עם פנס גדול על הבירכיים.

„תקריב אלי את הראש", פנה הקצין שישב ליד ההגה אל העציר. טלעת רכן קדימה. הקצין פנה אליו וירק בפרצופו.

„ערס על אמא שלי"

א ין זו סצינה מסרט ישראלי חדש. זהו קטע מעדותו של טלעת אבו־סמרה, פלסטיני בן 28 מחאן־יונס. טלעת מתפרנס ממכירת ירקות. הוא גבר שחרחר ונאה, ממוצע־קומה ובעל שיער קצר. הוא דובר עברית־סלנגית, עברית של פועלים ערבים.

טלעת נעצר באחד במאי, חג־הפועלים. יום זה היה יום של חג לטלעת. הוא נעצר ל־48 שעות, ואחרי שלא נמצאה כל אשמה שניתן לטפול עליו, התעללו בו לדבריו, חוקרי־המישטרה.

פרקליט שלנגר
„הסתכלתי בעיניו והתביישתי"

לטענתו, השוטרים מנעו ממנו תרופה שהוא משתמש בה כמה פעמים ביום, וניסו להבאיש את ריחו בעיני העצירים האחרים על־ידי הצגתו כמלשין בשכר.

טלעת שוחרר ב־3 במאי.

כמה שעות אחר־כך זוהה ברחוב על־ידי השוטרים שעצרו אותו יומיים לפני כן. הפעם, הם לא עצרו אותו, אלא העלו לניידת שלהם את ידידו, שהלך איתו ברחוב.

הידיד, ג'מאל סולטאן, בן 26, גם הוא פועל תושב האן־יונס. ג'מאל סיפר כי אחר־כך נזרק מהניידת שבה נלקח, אחרי שהוכה על־ידי השוטרים.

ב־5 במאי התלוננו שני הפועלים לפני זיווה, קצינת־תלונות־הציבור במרחב־הירקון של מישטרת תל־אביב. זיווה בירדה מיהם השוטרים המעורבים בפרשה: מפקח־מישנה איתן צ'חנובר, סמל־שני סולומון והשוטר אייל גורדון.

סיפר טלעת אבו־סמרה:

„ישבתי בבית־קפה ברחוב בן־יהודה עם ידיד, סבל תושב־עזה, בשם חסן אדיה וידידה יהודיה. נכנסו שלושה שוטרים, בבגדים אזרחיים. העמידו אותנו אל הקיר עם הידיים למעלה ועשו עלינו חיפוש. אמרו לידידה היהודיה: „לא מצאת לך עם מי לשבת, רק עם ערבים?"

לקחו ממני כדורים שאני צריך לקחת אחרי כל ארוחה, בגלל ניתוח אולקוס שעברתי. לקחו גם שרשרת זהב. שאלו אם יש לי קבלה מהצורף שעשה את השרשרת. אמרתי שיש לי.

העלו אותי ואת חסן לניידת. אחד השוטרים אמר שהוא רוצה להיות ערס על אמא שלי ועל אחותי.

הושיבו אותי על הבירכיים של חסן. אחרי שירק עליי הקציין, הרביץ לי הסמל שיושב לידו במקל של שוטרים על הבירכיים ועל הידיים.

צעקתי שיפסיק להתעלל בי. הוא אמר: „להתעלל? אני אראה לך איך מתעללים!"

הוא לקח את הסיגריה שעישן וכיבה לי אותה על היד.

התחלתי לצעוק. הוא תפס לי את הראש ורחף אותו למטה. הוא לא רצה שהאנשים ברחוב יראו מה קורה בניידת.

הביאו אותי לתחנת המישטרה בדיזנגוף והפרידו אותי מחסן. הסמל היכה אותי באוזניים. התחננתי שיעזוב אותי, והוא אמר לי לנשק את הנעליים שלו. פחדתי — ועשיתי את זה.

הקצין עמד לידו. הוא אמר לי לנשק גם את הנעליים של הקצין. אחר כך אמר לי לשבת בכיסא ואמר: „אני נותן לך 10 דקות להביא לי הלשנה. אם לא — אני הורג אותך וגם עוצר אותך. אם תלשין — נשחרר אותך".

הוא יצא ואחרי כמה דקות התחלתי להרגיש כאבים בבטן. ביקשתי להשתין. אמרו לי: „תשתין במיכנסיים."

אז נכנס השוטר השלישי שהיה במכונית, ושאל מה אני רוצה. אמרתי שאני רוצה להשתין. הוא הכניס לי מכת אגרוף חזקה בבטן, בדיוק במקום שבו עשו לי את הניתוח.

נפלתי מכאבים.

„מסריחים את הניידת"

ד כניסו אותי ואת חסן שוב לניידת, לקחו אותנו למגן־דויד־אדום. הכניסו אותנו לשם עם איזיקים על הידיים, ואמרו לכל האנשים שהיו שם שיזהרו מאיתנו, כי אנחנו מחבלים.

אמרתי לרופא שהיה שם, שאני חמישה חודשים אחרי ניתוח אולקוס ושאני סובל מכאבים. לא סיפרתי לו שהיכו אותי, כי הם היו שם ופחדתי.

הרופא נתן לי תרופה לשתיה. שתיתי מזה, והרופא אמר שאשאיר אצלי את הבקבוק, ושאמשיך להשתמש בתרופה.

הקצין משך מידיו את הבקבוק ואמר לו: „מה פיתאום אתה נותן לו את הבקבוק?" הרופא לא שאל כלום ולקח בחזרה את הבקבוק.

החזירו אותנו למישטרת דיזנגוף. בדרך הם קיללו אותנו ואמרו: „לא יכולים לסבול את הריח שלכם. אתם מסריחים לנו את הניידת." הם גם אמרו אחד לשני: „בואו נהרוג אותם."

בתחנת־המישטרה השוטרים שהביאו אותי נתנו לשוטרים שבתחנה את שקית־הכדורים שלקחו ממני בבית־הקפה. התברר שבשקים יש שני כדורים שאני לא מכיר. הם אמרו לי, שאני עצור על החזקת סמים ועל גניבת שרשרת־הזהב. את השרשרת לא החזירו לי עד היום, למרות שהבאתי קבלה מצורף.

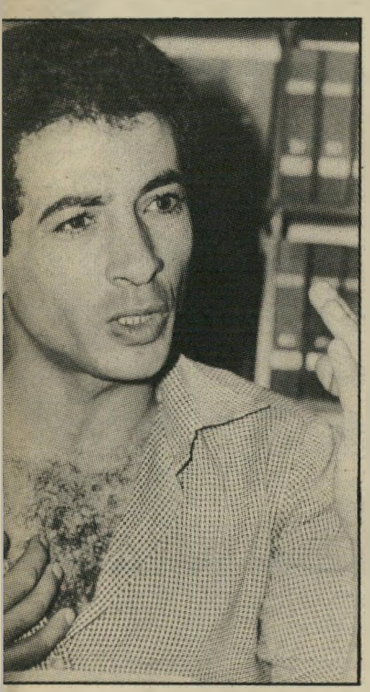

קורבן סולטאן
„מה פיתאום שאקח חתיכת ערבי לבי־חז"

אחר־כך אמר לי להרים את הידיים אל התיקרה של הניידת.

אחרי כמה דקות התעייפתי וביקשתי להוריד רגע את הידיים. הם צחקו ואמרו: „לזה בדיוק חיכינו." הסמל נתן לי בוקס בעין.

לקחו אותי בדרך־עפר למקום חשוך, ליד התחנה הסופית של קו 4, לא רחוק מהירקון. הורידו אותי מהניידת. הבנתי שהם הולכים

(המשך בעמוד 70)

פרס מיוחד — „משמעות החיים" של מונטי פייטון
חיוך מטורף בים עגמומי

לאן נעלמו הכישרונות?

כ־ פסטיבל והשערוריה שלו, כל פסטיבל והסרט שכולם מדברים בו.

במה שנוגע לשערוריה לא היו בעיות. הפסטיבל מילא את יעודו במלוא מובן המילה. הוא הצטיין בארמון חדש, גדול ורחב־ידיים, שלא ענה על שום דרישה מיקצועית של פסטיבל־סרטים. זה היה סקאנדל מכובד ומתמשך, שליווה את האירוע לכל אורכו, החל מן היום הראשון, כאשר הקרינו את עשר הדקות הראשונות של הסרט הראשון על מסך סגור, ועד לערב האחרון, חסר. אחרי הפגנות הסטודנטים לרפואה היו הפגנות של גולים תורכים נגד המישטר בבית (ואת משום שסרט של הבימאי התורכי הגולה אילמז גיני נכלל בתחרות). היתה אפילו בהלת פצצה בארמון־הפסטיבלים הישן. לפני הקרנת סרט איטלקי בשם בית השטיח הצהוב. התקבלה קריאת־טלפון שהזהירה כי פצצה הוטמנה באולם. הקהל פונה, המישטרה חיפשה,

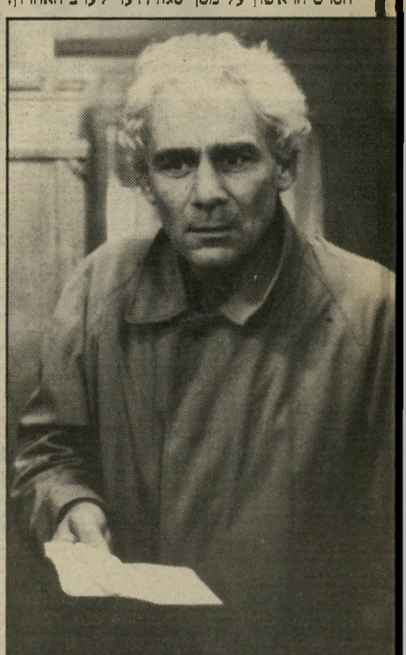

ג'אן מרשה וולונטה ב„מותו של מאריו"
פרס השחקן

כאשר המנחה צריך היה לחפש דקות ארוכות את יושב־ראש צוות השופטים, הסופר ויליאם סטיירון, כדי שיעלה לטקס חלוקת־הפרסים, שעה שהקהל ישב באולם וגיחך בלעג.

גיחך, בתנאי כמובן שלא היה אחוז סחרחורת מן הזווית התלולה של האולם, אשר ממרומיו רואים את מסך הקולנוע בגודל של בול הדואר העברי.

אין טעם להתחיל שוב לתנות את כל רשימת־הקובלנות נגד המיבנה המיפלצתי הזה, שהוקם אומנם על־ידי צרפתים. אבל תוכנן על־ידי אדריכל אנגלי. ועל כך כבר נאמר, שזאת נקמתם המתוקה של בני אלביון בריוויירה הצרפתית (על מה, זה לא ברור).

במה שנוגע לרעש ומהומה, שום דבר לא היה

פיטר וויר מביים „שנה של חיים מסוכנים"
אינדונסיה במצלמות המערב

הפרסים הוענקו, ההמונים התפזרו, והקהל נשאר משועמם. ערנה פיינרו מסכמת את פסטיבל הסרטים בקאן

משלא נמצא דבר. הוחזר הקהל לאולם וההקרנה נערכה כמתוכנן.

לאורך הטיילת לחשו, שמנהלי הפסטיבל הרשמי הם האחראים לקריאת הטלפונית האלמונית, כי התקנאו במארגני המיסגרת

חנה שיגולה ב„סיפורה של מיארה"
פרס השחקנית

המקבילה לתחרות, מיסגרת בשם שבועיים של הבימאים. שהציגה סרטיה בארמון הישן, ובהצלחה גדולה מן הצפוי.

מה שהיה חסר

א־ הדיווחים מפסטיבל זה, כפי שיגיעו לכל מקצוות העולם, יישמעו קטלניים וביקורתיים מן הרגיל. אין ספק שחלק מן האשמה היא בסבל שעבר על האורחים בזמן הפסטיבל, בהתמודדות חסרת־התיקווה עם הבירוקרטיה הצרפתית וארמון־הפסטיבלים שאיש לא הבין את תיפעולו.

מדי יום הומצאו שם סדרים חדשים, כניסה מאמש נאטמה וכניסה חדשה נפתחה, שעות הקרנה שונו, אולמות הוחלפו, סדרנים אילצו לא פעם את באי־הפסטיבל לרדת שלוש קומות ולעלות אותן שוב, מבעד לכניסה אחרת, וזאת משום שסירבו לפתוח דלת אחת שהיתה חוסכת את כל המסע.

כאשר אדם צריך לבזבז כל־כך הרבה אנרגיה כדי למצוא דרכו מסרט אחד לשני, מן הסתם הוא כבר עצבני כאשר הגיע למושב, וההנאה הפוטנציאלית נפגמת.

אולם העצוב מכל היה מה שלא היה: לא היו הפתעות, תגליות, התעלויות, ולא היה סרט שכולם דיברו בו.

בשנה שעברה היה אי־טי. שהופיע ביום האחרון של הפסטיבל ושבר אפילו את העייפות והסנוביזם של מבקרי־קולנוע חדורי חשיבות עצמית, וכבש את כולם בסערה.

השנה סרט הסיום, משחקי מלחמה, מסמל

פרס דקל הזהב 1983 — „הבלדה על נאראיאמה" של שוהאי אימאמורה
חיים אכזריים בקצב עונות השנה

כבר את העידן החדש. אומנם שוב סיפור על ילד, אבל הפעם ילד שמשחק מישחקי־מילחמה במחשבים, שהם במיקרה או שלא במיקרה קשורים לפנטאגון. במלים אחרות, במקום ספילברג שהפך את העתיד לאנושי, הסרט של ג'ון באדהם (האחראי לסרטים כמו הפרחח ובת השריף) הופך את ההווה לממוחשב.

בעצם, קל מאוד לעשות רשימה של מה שהיה חסר השנה בפסטיבל: סרט כמו איש הברזל, שקשר את האמנות השביעית בטבורה אל החדשות המסעירות את העולם; פיוט קולנועי יוצא דופן כמו האם והאזנה, או להבדיל קבקבי העץ. וסטירת־לחי הופכת קרביים ומרגיזה בורגנים כמו הזלילה הגדולה. לא היו סרטים שהוצגו יום שלם כמו היטלר של סיברברגר, ולא היו סרטים שהוצגו לילה שלם כמו פארסיפל. של אותו סיברברגר, ששמר על הקהל שלו כדי שלא יברח באמצע.

סרט תעמולה שקוף להחריד

אפילו סרט־הפתעה ראוי לשמו, שהוברח ללא רישיון, וסיפק את הסקרנות של חסידי הקולנוע — לא היה. סרט בשם אנשי הסירות שולב אומנם כסרט הפתעה, אלא שזה סרט־תעמולה שקוף להחריד, על כישלון הקומוניזם בווייאטנאם, כאשר היוזמים והממנים הם, כמובן, שילטונות סין העממית.

מה בכל זאת היה? היו הרבה סרטים, טובים יותר או טובים פחות, הדומים זה לזה כמו בעל ואשה שחיו יחד שנים רבות, מתבטלים זה מפני זה, מתחילים להשתמש באותם ניבים ולנקוט באותם עמדות, עד שקשה לדעת מה הוא חושב ומה היא חושבת.

הנושא באופנה, שחזר פעמים אין ספור בסרטים שהוצגו השנה, היה מיפגש התרבויות, או ליתר דיוק, התנגשות התרבויות. מיזרח מול מערב, חברה מתועשת מול חברה פרימיטיבית, שמאל מול ימין, ועוד כיוצא בזה.

המסקנה של כל הסרטים היתה פסימית להחריד, ומידת הפסימיות היתה בעצם תלויה אך ורק באישיותו של הבימאי. עד כדי כך הגיעו הדברים, שצוות־השופטים מצא לנכון להעניק פרס מיוחד לקומדיה המטורפת של חבורת מונטי פייטון משמעות החיים, משום שהיא חרגה מן העוגמה הכללית ששררה בפסטיבל, והדברים נאמרו בפירוש, בטקס חלוקת הפרסים.

יאוש עמוק

אין ספק שאחד הקודרים והמוזרים שבסרטים אשר הוצגו השנה, היה נוסטאלגיה. אנדרי טארקובסקי, בחיר קולנועני ברית־המועצות, בילה כשנתיים באיטליה כדי לעשות סרט זה, על משורר רוסי שאוסף חומר לכתיבת ביוגראפיה של מלחין רוסי אשר חי לפני מאתיים שנה. מישאל קטן שנערך בין האורחים המכובדים ביותר של הפסטיבל, בין היתר מבקרים בעלי מוניטין ויוקרה, לא הותיר שום צל של ספק: מעבר למושגים אבסקרטיים כמו „אסתטיקה", או „פיוט", לא היה איש מסוגל להסביר בדיוק מה רוצה טארקובסקי לומר בסרט.

הבימאי עצמו השתמט במומחיות לולייניות ממתן הסברים, במסיבת־העיתונאים שנערכה אחרי ההקרנה. מה שברור מעל לכל ספק זו קדרות הסרט, הבאה לידי ביטוי באופי הצילומים וגווניהם, והיאוש העמוק בו, המגיע לשיא כאשר האיש בעל־החזון בו מעלה את עצמו באש, בכיכר קאמפידוליו ברומא.

עם זאת, לא היה ספק שבין אם הבינו את הסרט הזה עם לאו, הוא יזכה לפרס — כי אין להזמין איש חשוב כמו טארקובסקי לפסטיבל ולשלח אותו משם בידיים ריקות.

ואכן, מאחר שהשופטים התקשו להעניק לו פרס בימוי, אולי משום שלא מצאו את המונחים הנכונים לתרץ את הפרס, החליפו את תואר הפרס וקראו לזה „פרס הקולנוע היצירתי", והדביקו לטארקובסקי שותף — את זקן בימאי צרפת היום, רובר ברסון.

דייוויד בואי וריצ'י סאקאמוטו ב„חג שמח מר לורנס"
אלילי פופ במחנה שבויים

פרס הביקורת: דניאל נופץ ברכבת
הונגריה נזכרת ב־1956

מערכת החוקים הנובעת מתוך מילחמה זו, חיים המוכתבים על־ידי עונות השנה ועל־ידי האדמה — כל אלה מקבלים בסרט של אימאמורה משמעות ריאליסטית ממשית מאוד, שאינה בוחלת באכזריות ובאלימות כשיש בכך צורך, ועם זאת ניחנה במידה נכבדה של פיוט.

הרינונים שהגיעו בעקיפין מצוות־השופטים, נתנו להבין שאימאמורה זכה בפרס משום שהשופטים לא הצליחו להגיע לידי תמימות רעים בקשר לסרט של בימאי יפאני אחר, נגיסה אושימה. סרט זה, חג שמח, מר לורנס, מעין „גשר על הנהר קווא" לאיש החושב, הוא דראמה עזה ומרשימה ביותר בשני השלישי הראשונים שלה, שבהם מתוארת בצורה מרתקת מערכת היחסים בין שבויים אירופיים וסוהריהם היפאניים, במחנה שבויים באי יאווה, במילחמת העולם השנייה.

אושימה, שהוא בימאי שחקנים בעל איכויות נדירות, איש בעל סיגנון קולנוע מלוטש ומבריק השולט בכל מרכיבי התמונה והקול, מציג הקבלה מופלאה בין מושגי החיים שבשני קצוות כדור הארץ, מושגים מקבילים, דומים, ובכל זאת — מסרבים להיפגש.

מישחקם של טום קונטי, דייוויד בואי, ג'ק תומפסון, ושל שני שחקנים יפאניים, שאחד מהם בעצם בדרן ידוע (טאקשי) והשני הוא מלחין פופולארי נערץ (ריואיצ'י סאקאמוטו), הוא ללא ספק מרתק יותר מן המשחק של ג'יאן מאריה וולונטה, שזכה בפרס־המישחק, בסרט של קלוד גורטה מותו של מאריו ריצ'י.

אלא שהפרס שניתן לוולונטה, ללא ספק מגדולי השחקנים של איטליה, נועד לפחות הקולנוע הסגפני והמינימאליסטי של ברסון, שעשה בזמנו את הניצדון למוות ברח ואף זכה עימו בפרס בקאן, הגיע לידי תימצות קיצוני בסירטו החדש הכסף — סרט סכימתי שבו הוא מביע את מלוא סלידתו מן החברה המערבית רודפת־הבצע וחסרת־האנושיות. הקהל התקשה לבלוע את הגלולה הזאת (גם פניהם של חלק מן המבקרים היו חמוצות מאוד), וזאת היתה הפעם היחידה, בחלוקת הפרסים, כאשר הישבים באולם הגיבו בקריאות־בוז לשמע שמו של זוכה הפרס.

בפרס הגדול של הפסטיבל זכה, באופן יוצא מן הכלל, הסרט השלם ביותר בו (זה לא קורה תמיד). הכוונה לסרט של בימאי יפאני ותיק בשם שוהי אימאמורה המבוסס על סיפור עממי יפאני. שם הסרט: הבלדה של נאראיאמה. הוא מתאר שנה בכפר יפאני עני, אביון ונידח, במאה הקודמת, כפר שבו המינהג דורש כי כל המגיע לגיל 70 יעלה אל פיסגת־ההר להתייחד עם אבותיו, כדי לפנות מקום לפיות החדשים שנולדו בינתיים. המילחמה חסרת־הפשרות של האדם בטבע, שלה, על ההתמודדות בין שבויים אירופיים וסוהריהם היפאניים, במחנה שבויים באי יאווה, במילחמת העולם השנייה.

אושימה, שהוא בימאי שחקנים בעל איכויות נדירות, איש בעל סיגנון קולנוע מלוטש ומבריק השולט בכל מרכיבי התמונה והקול, מציג הקבלה מופלאה בין מושגי החיים שבשני קצוות כדור הארץ, מושגים מקבילים, דומים, ובכל זאת — מסרבים להיפגש.

מישחקם של טום קונטי, דייוויד בואי, ג'ק תומפסון, ושל שני שחקנים יפאניים, שאחד מהם בעצם בדרן ידוע (טאקשי) והשני הוא מלחין פופולארי נערץ (ריואיצ'י סאקאמוטו), הוא ללא ספק מרתק יותר מן המשחק של ג'יאן מאריה וולונטה, שזכה בפרס־המישחק, בסרט של קלוד גורטה מותו של מאריו ריצ'י.

אלא שהפרס שניתן לוולונטה, ללא ספק מגדולי השחקנים של איטליה, נועד לפחות

(המשך בעמוד 66)

(המשך מעמוד 37)

עומדים על הבימה ולא מוציאים מילה מהפה. אמרתי: מרים, רק לא זה. את לא תהיי סטטיסטית רק בשביל להגיד בכסית שאת מהקאמרי.

ככה כיתתי את רגליי והלכתי ממקום למקום לחפש עבודה, עד שהסוליות שלי השתפשפו כמו סוליותיה של וונת־חזוב.

שלושה ילדים בבית, ואני הולכת ממקום למקום לחפש עבודה. זה קשה, כמה שזה קשה. כשחקן את עוברת את זה על הגוף שלך, את כל העלבונות וכל הדחיות. איזה טראומות. כשהייתי חזרת הביתה, היתי נופלת מהרגליים.

● כשחקנית מתחילה עברת השפלות אין סוף. מה זה עושה לנשמה שלך?

כל שחקן צעיר יספר לך אותו הדבר. זה דבר נורא. בכל מקום שואלים אותך מי את, מה את, מה יש לך להציע, ואת מוכרת את עצמך. מה את מציעה? כל היסורים, כל סירוב הוא פגיעה בעצבים שלך. את חשופה, אין לך עור עליך.

עד גיל 38 חייתי בפראות של תאוות־חיים, בלי לתת דין וחשבון לעצמי

אני כל־כך אהבתי תיאטרון, שהייתי מוכנה לספוג את כל העלבונות והייתי מוכנה להמשיך ולחפש, עד שמצאתי עבודה אצל משה הלוי. אחר־כך לקחה אותי חינה רוזובסקה לפעל לא משתלם, וכבר הייתי בת 30 ושיחקתי נערה. הבן שלי ישי, שראה את ההצגה, אמר לי: „אמא, היית ילדה נורא אמיתית."

אחר־כך למדתי אצל נולה צ'לטון, ופיטר פריי לקח אותי לרוחות. שם למדתי המון. זו היתה הצגה נהדרת עם בתיה לנצט וחזקי הקטן ואיצקו רחמימוב — הוא עשה תפקיד מטמטם. איזה שחקן! איך אני מתגעגע לראות אותו על הבימה, איזה געגועים יש לי לראות את איצקו על הבימה...

● מתי היתה הפריצה הגדולה, מתי התמסרת ביתיאטרון וזכית בהכרה?

אף פעם לא התמסרתי. אבל חלום אחד היה לי — לשחק את שרלוטה אינבובה בגן הדובדבנים של צ'כוב. לא דסדמונה, לא אופליה — שרלוטה אינבובה. במיוחד אחרי שקראתי את סטניסלבסקי, והוא סיפר על רמותה האמיתית של שרלוטה.

כשקראתי בעיתון שעושים את גן הדובדבנים אמרתי: מרים, לעבודה.

באתי, אמרתי: אני מרים גבריאלי, שחקנית. אמרו לי: „תשאירי כתובת".

אחרי שלוש שנים שחיפשתי עבודה, את התשובות האלה כבר היכרתי. אמרתי שלום ולא הישארתי כתובת. אילנה המזכירה של הקאמרי הכריחה אותי להשאיר.

והנה, הפלא ופלא אחרי חודש טלפון. פגשתי את הבימאי אלאן שניידר, שעשה את ויריג'יניה וולף וגילה לתיאטרון את אולבי. הוא שאל אותי מה התפקיד הראשון שעשיתי: „עשי לי את זה בתור בובה." אמר, ואני בדיוק הבנתי למה הוא מתכוון. ואז הוא חיבק אותי ואמר: „איזה תפקיד את רוצה? אמרתי: שרלוטה אינבובה. הוא אמר: „התפקיד שלך."

אחרי כמה ימים הוא מצלצל אליי ואומר: „הם לא רוצים אותך פה, אני לא יודע למה. אני רוצה אותך. את מוכנה להילחם? אם כן, אני מוכן להילחם בשבילך."

אוי, אם אני אספר לך מה הם לא עשו בשביל לשים לי רגליים, מה שיוסי ירדן עשה לי. זה רדף אותי המון זמן. איך שהם לא רצו אותי ב־הקאמרי.

כשקיבלתי את מרי מרי רץ מישהו להנהלה ואמר: „איך אתם נותנים לה תפקיד ראשי? היא לא שחקנית."

ואז באה הגנרלית, וכל ההנהלה והמיומי של הקאמרי יושבים ואלאן שניידר אומר לי: „תראי להם, תראי להם!" ואני רק עולה, ואני שומעת מן רחש שכזה. וזה היה פצצה. התפקיד נחת עליהם כמו פגז, ועד היום חלקם חושבים שזה התפקיד הראשון שלי בחיים. זה שהכנתי את עצמי, כל היסורים וכל תיאטראות־השוליים — וזה היה ביזיון גדול להיות אז בתיאטראות־שוליים, כמעט כמו ביידיש, אפילו שהיו שם שחקנים נהדרים.

אבל אני לא האמנתי בניסים והשקעתי עבודה. וזהו. אחר־כך שום דבר לא הלך בקלות. הייתי זייכה להמשיך להילחם על תפקידים. וקיבלתי את הכוחות איך שלו ואת נוכלים ואוהבים ומגיר ברברה ומרי מרי.

כשהעלה אותי כשחקן שסותב הצגה. התכ־סחתי עם הקאמרי. ואני מכוסחת איתם עד היום.

● אומרים שאת שחקנית שקשה מאוד לבימאי לעבוד איתה.

אם אני לא מאמינה בבימאי, אני מתווכחת איתו כדי לעייף אותו, עד שיפסיק להעיר לי הערות, שיתן לי שקט. אני יודעת שבימאים לא אוהבים לעבוד איתי. עודד קוטלר בחפץ עבר איתי יסורים, עד שבאתי אליו שבועיים לפני הפרמיירה ואמרתי לו: תחליף אותי.

את יודעת, שכשחתמתי על חוזה עם התיאטרון על חפץ הם הסכימו לכל התנאים שלי, לא האמינו שזה ירוץ יותר משבועיים. זה רץ שנתיים.

את כל החשבונות עם הילדות שלי סגרתי בחפץ. ביקשתי מהם מונית שתיקח אותי מהבית— תתארי לעצמך שהם הסכימו.

בכלל, אני בן־אדם חסר־ביטחון עצמי, אני מאוד פגיעה, אבל אני כל הזמן דואגת שאנשים לא יראו כמה אני פגיעה בעצם. אם מישהו פעם יגלה את זה, זה הסוף שלי.

■ ■ ■

● את באמת סבורה שאנשים חושבים שאת לא פגיעה?

כן, באמת האמנתי כך.

● את צוחקת.

לא, ברצינות. באמת התפלאתי שהשמועה שאני קצת דפוקה עשתה לה כנפיים. חשבתי שאני נורמלית, פיתאום קיבלתי פידבקים שאני אחרת, שונה. וזה מלווה אותי לאורך כל הדרך, זה שאני רואה דברים אחרת מאחרים.

● מתי התחלת להבין?

בתחילת הדרך לא הבנתי שיש לי מילחמה עם כולם. אני הייתי מה שאני, וקיבלתי פידבקים נורא קשים. תמיד היתה בי איזו התנגדות למימסד. אני יכולה לאהוב בן־אדם, וברגע שהוא נהפך למנהל תיאטרון, יש לי אנטי.

כך קיבלתי מכות קשות שנים רבות. חשבתי שאני צודקת והחברה אשמה. אך כשאדם מתבגר, הוא מתחיל לברוח מה אצלו לא בסדר. עד גיל 38, פחות או יותר, חייתי בפראות של תאוות־חיים, בלי לתת דין־וחשבון מי אני, מה אני, רק בגיל מאוחר התחלתי לתת דין־וחשבון לעצמי. יתכן שזו אינפנטיליות שזה קרה לי בגיל כל־כך מאוחר.

יתכן שזה קרה לי מפני שבאותה תקופה התיאטרון איבד את קיסמו בעיניי. לא רציתי לשחק ולקחתי את כל הכסף שהיה לי ונזרקתי במיד־זוסט של ארצות־הברית. לא עברתי אפילו ליד עיר, נסעתי ממקום למקום.

אחרי מלחמת יום־הכיפורים קרה לי זעזוע, נכנסו לי מחשבות קשות. באיזשהו מקום אבד לי הרצון לחיות

● כמו היפית בגיל 40?

נסעתי עם חברה עשירה במכונית מפוארת. אבל במכונית היו לנו שקי־שינה. רק כשהיינו מגיעות למקומות כמו אספאן, היינו מרשות לעצמנו איזה יומיים במלון מפואר ומפנק.

אחר־כך התיישבנו בבולינס, מצפון לסן־פרנסיסקו, שזה מעין ישוב של חצי היפיס וחצי אינטלקטואלים. היינו נוסעות לשמוע קונצרטים של להקות רוק־נרול כל לילה.

● היית מאושרת?

נורא. אני יודעת שזה קורה לאנשים בגיל העשרה, לי זה קרה בגיל 40. הייתי מאושרת. היה לי כזה צמא לנופים, למקומות פראיים. כשהגענו לוונקובר בקנדה, מכרתי את כל הזהב שלי כדי להמשיך להרי הרוקי הקנדיים. הייתי מוכרחה. אם היתה לי את אמא שלי, גם אותה הייתי מוכרת. הייתי בכזה טרוף.

● עדיין היית נשואה?

כן, והשיגעון נכנס לי לראש, ולא היה מי שיעצור אותי. זה קרה לי בעיקבות הסרט איזי רייזר. כשראיתי את הסרט הזה, אמרתי: זה מה שאני הולכת לעשות, לנסוע.

● ואיך הגיב בעלך על הטרוף?

הוא אמר: „בסדר, אם היא רוצה לטייל — שתטייל."

● מה קרה אחרי הנסיעה?

חזרתי והחלטתי שאני לא רוצה לשחק. רציתי לפתוח מיסעדה בקולורדו. בסוף פתחתי חנות־עתיקות באילת.

ואז בדיוק התחילו הליכי הגירושין שלי. הרגשתי כאילו הקרקע נשמטת מתחת רגליי, ולא היה לי אומץ לעשות מה שבאמת רציתי לעשות — לעזוב הכל.

● כמה שנים חייתי נשואה?

מ־1955, נפרדנו ב־1975, והגירושין ב־1979.

● הרבה שנים. למה התגרשת?

איך אני יכולה לענות על זה? זה סיפור מאוד מסובך. אני לא מסוגלת לדבר על זה, לא מפני שזה קשה — אלא מפני שאני לא מודעת למה שקרה ולמה זה קרה, למה התחתנתי ולמה הייתי נשואה כל־כך הרבה זמן. בעלי בא ואמר: „בואי נפרד," וזה הקל עליי. הרגשתי שהוא מזיז הרים בשבילי.

● הילדים שלך היו גדולים שנפרדם. בגלל גילם היה להם קל יותר להתמודד עם הפירוד?

לא תיארתי לעצמי שהמכה תהיה כל־כך קשה בשבילם. למרות שהיו גדולים, ילד שביתו מתפורר — קשה לו בכל גיל. קשה להגיד שהנישואין שלי היו מאושרים, מושלמים, אבל היה להם קשה. הם איבדו כיוון, זה כאב להם, הם ראו בגירושין כישלון שלהם.

■ ■ ■

● את מגדירה את התקופה שמ־1973 ועד היום כאחת התקופות הקשות בחייך. משהו כאילו התערער בך, מה בדיוק קרה?

מלחמת יום־הכיפורים היתה בשבילי רעידת־אדמה, היא נורא השפיעה עליי.

● מאיזו בחינה?

קשה לי להיות מדוייקת בקטעים האלה, אולי אני אקרא לו קטע, בחורף הזה כתבתי, כי הרגשתי שאני הולכת להשתגע, אז אמרתי: לפחות אכתוב.

בשבילי יום־הכיפורים 1973 היה תחילת הזעזוע. הכל התפורר. התחלתי לחוש תחושות גלותיות. התחלתי לקנות זהב וייהלומים — שייהיה במידה ונצטרך לברוח.

מעניין איך שכל החרדות צפו, ועלו מחדש. אני חושבת שהחרדות היהודיות עוברות בגנים. הרגשתי שעוברת לי רעידת־אדמה. החבר'ה של יעלי היו בצבא, ואני זוכרת איך ראיתי את הילדים האלה בגולן, המומים, תועים, מחפשים את הטנקים ואת החברים שלהם. הרגשתי שעוברת עליי רעידת־אדמה. הפסקתי להאמין.

● אמרת שעבר עלייך חורף קשה, אולי הקשה שבחורפים. מה קרה לך?

שמונה חודשים לא עבדתי, לא יודעת למה. צילצלתי לאורי עופר מהקאמרי, צילצלתי לדיוד לוין, לא קראו לי.

אבל נגמר הכסף ופעט שלא היה לי מה לאכול. הכסף מתוכנית־חיסכון שנפתחה אוזל, נגמר הכל, הלכתי ליישכת־העבודה וקיבלתי דמי־אבטלה.

● איך הרגשת כשביקשת דמי אבטלה?

בהתחלה נורא, ממש מזועזעת, מה זה דמי־אבטלה? זה בזיון! אחר־כך הבנתי, ששילמתי כל החיים ביטוח לאומי בשביל שעת־צרה שכזאת. היה לי מאוד קשה, קר. הדאגה של מה יהיה מחר.

ואז צילצלו מחיפה והזמינו אותי לשחק בנעורי אדם.

■ ■ ■

● היית בשיא והיית בשפל, כעת נדמה שאת מאושרת שוב. התיאטרון והתפקיד החזירו איזו רעננות ללחייך, איזה זיק של אור לעיניך.

כשהייתי צעירה, ההצלחה היתה הכי־חשובה לי. פיתאום ראיתי מה זו הצלחה: אוכלים הצלחה — חיים יותר טוב, אני יכולה להגיד על עצמי: אני שחקנית מיקצועית, את המקצוע אני יודעת, אני שולטת במדיום, אני לא בניתי את עצמי כסטאר, אלא כאדם, שחקן של תיאטרון רפורטוארי, ואני יכולה להרשות לעצמי להיכשל, הפחד מכישלון משתק — אבל לא אותי.

יש לי המקום שלי בתיאטרון. לדעתי, הייתי יכולה להיות יותר מנוצלת. אבל מה לעשות? אני לא בניתי את עצמי על הצלחה אחת מסחררת, ולא התייאשתי מהכישלון, אני רואה את עצמי כאיש־מיקצוע שאפשר לסמוך עליו.

● היום את בת 48, איך זה לחיות לבד?

בתחילה חגגתי את החופש, היתה לי סוף־סוף פינה משלי ולא הטרידו אותי, ולא אמרו לי מה לעשות. כשרציתי — יצאתי, וכשלא רציתי — לא יצאתי. ניקיתי את הבית מתי שרציתי והשארתי אותו מלוכלך מתי שרציתי, התרחצתי מתי שהתחשק לי ואכלתי מה שבא לי.

זה שיכר אותי, זה היה כיף אדיר. להתפשר, למצוא אדם ממש בראש שלך — זו בעייה.

● עוד לא קרה לך שפגשת אדם ממש בראש שלך?

קרה לי פעם אחת, הרגשתי כאילו כל החיים שלי עברתי את מה שעברתי כדי לפגוש את הבן־אדם הזה, אלא שזה היה אבוד מראש. יותר אני לא מוכנה להגיד לך אף מילה על זה.

לאן נעלמו הכשרונות

(המשך מעמוד 65)

במיקרה זה, כנראה, להוות מחווה לבימאי הסרט, שניסה להצביע בפעם נוספת על התיסכול העמוק של המשכיל האירופי מול הידרדרות העולם, שאותה אין בכוחו לעצור — לא מבחינה מוסרית ולא מבחינה כלכלית. תוך כדי כך מאיר גורטה שוב את בעיית השיממון האוחז בבני עמו, והאיבה הטיבעית הרוחשת בכל מקום לזרים.

הסקוטים באים!

מה בדיוק הניע את השופטים להעניק פרס־משחק לתנה שיגולה — זה פחות ברור. היא עצמה כנראה לא כל־כך ציפתה לכך, ומשום כך הופיעה בטקס הסיום באותה השימלה שלבשה בטקס הפתיחה. הופעתה בסירטו של מארקו פררי סיפורה של פיארה, היא היסטרית ומוגזמת, רחוקה מן הרושם שעשתה בסרטים של פאסבינדר. ואת, מבלי להזכיר את העובדה שהסרט הוצג באיטלקית, כאשר קולה של בת איטליה הודבק לתנועות השפתיים של השחקנית.

אולי השופטים התכוונו לפרס הפנטומימה, אבל אם כך, לא הבהירו את כוונתם.

פרס אחר, שאיש בוודאי לה התנגד לו, הוא פרס התרומה האמנותית לסרט של קארלוס סאורה כרמן. זו הראשונה בסידרה של שלוש גירסות שונות לסיפור של פרוספר מרימה, העומדות לצאת לשוק בקרוב (פראנצ'סקו רוזי מצלם עתה את האופרה של ביזה, ואילו ז'אן־לוק גודאר מכין גירסה מעוררכנת של הסיפור). סאורה נוקט כאן בשיטה שבה השתמש כבר קודם לכן בגירסתו לחתונת הדמים. כלומר, הוא מראה כיצד להקת הבלט של אנטוניו גאדס, המפורסמת בלהקות הבלט הספרדי, מתכוננת להעלאת בלט המבוסס על כרמן. תוך שימוש לסירוגין במוסיקת פלאמנקו ומוסיקה של ביזה.

הסרט מראה את גאדס מחפש כרמן אידיאלית, מתאהב בה ומגלה שההרקנית, כמו כרמן האמיתית, קאפריזית ומסרבת לקבל מרות.

המציאות (הכנת ההצגה) מתחילה להידמות לדימיון (ההצגה עצמה) והתחומים מתבלבלים. אם סאורה לא משתלט עד הסוף במעשה הלולייניות הדרמאטי הזה, הוא מצליח לעומת זאת להעביר בעוצמה מדהימה את התנופה, המרץ, הדיוק, הברק והשלמות של להקת גאדס בפעולה, ובתור שכזה, הסרט הוא באמת מרתק.

חבל רק שלא ברור אם אפשר יהיה להפיץ את הסרט. לקראת סיום הפסטיבל התברר, שהמפיקים לא קיבלו רשות להשתמש בהקלטת האופרה כרמן (בביצוע ג'ון סאתרלנד) ועתה יש צו האוסר את הצגתו.

ולבסוף, עוד כמה סרטים שהיו ראויים לתשומת־לב מיוחדת. שנה של חיים מסוכנים של האוסטרלי פיטר וייר (גאליפולי) הוא סרט המוכיר מעט את נעדר ואת במעגל ההונאה. אבל הוא הרבה יותר נבון ושקול משניהם.

זהו סיפורו של עיתונאי אוסטרלי המבלה שנה באינדונסיה של סוקארנו, ובו תיאור אמין ומשכנע של אמצעי־תיקשורת מערביים. שאינם מסוגלים לתפוס את מה שעיניהם רואות בעולם שלישי האוכל את עצמו, ושל מערב אשר אינו מוכשר כלל לספק עצות או תשובות למשברים שם.

הדרום של ויקטור אריסה, והשדים שבגן של מנואל גיטרו אראגון, שני סרטים ספרדיים. מטפלים כל אחד בדרך שונה אבל בכישרון בולט. בספרד של תקופת פראנקו.

דניאל נוסע ברכבת הוא הסרט הראשון בהונגריה המתמודד חזיתית, ללא כחל ושרק, עם האירועים הטראגיים של 1956. ואם כי יש בו עדיין לא מעט גלולות להמתקת הרפואה, הוא ניתן גם במידה רבה של אומץ, מהסוג שרק הונגריה מעזה לנקוט בו, מאחורי מסך־הברזל.

לא בשר ולא חלב הוא סרט יוגוסלאבי, המציג מזווית סארקסטית את הקריעה החלה בתוך החברה הסרבית, בין תרבותה המקומית למיקסם־הנוצץ של המערב. הפתוח לפני תושבי מדינה זו יותר משהוא פתוח לפני בני עמים אחרים במיזרח־אירופה.

ולבסוף, גיבור מקומי של ביל פורסיית, על חברת־נפט אמריקאית שמנסה לקנות כפר־דייגים סקוטי, זמן אחר, מקום אחר, של מייקל ראדפורד, על שלושה שבוים אישלקים העובדים בכפר סקוטי במילחמת העולם השנייה, מצביעים על כיוון אפשרי שממנו יבוא גל הכישרונות הבא בקולנוע.

היכונו, אם כן, אחרי אוסטרליה, להתקפת הקולנוע הסקוטי. אם יש להם עוד כמה כמו פורסיית וראדפורד, זה בהחלט אפשרי.

ירושלים: אנשי־המערך ניצחו את הליכוד

חיפה: קואליציה תמ"י־מערך־תחייה־רק"ח

תל־אביב: תבוסה מוחצת לרשימת הימין

המהפך הנגדי של הסטודנטים

המערך יוסי שפרלינג, חבר מיפלגת העבודה, ביום הבחירות באוניברסיטת תל־אביב. שפרלינג כינס בתנועת אלטרנטיבה את אנשי המערך, מפ"ם וקמפו"ס, וועד הסטודנטים הערבים.

כניסה לאוניברסיטת תל־אביב, על השולחן בבורקה של השוער, היו מונחות שתי עריסות של ניירות. בחבילה אחת היו ניירות ירוקים, שבהם הודעה מטעם פרופסור זאב נוימן, המפקח על הבחירות באוניברסיטה, הקוראת לשמירה על הסדר.

הערימה השניה היתה הרבה פחות תמימה: היה זה כרוז־בחירות, המזהיר את הסטודנטים לבל "יבחרו בקבוצת אלטרנטיבה. בין השאר נאמר בו: „נמצאה הוכחה ברורה שעסקני רק"ח מנהלים את אלטרנטיבה!" הכרוז נושא את תמונתו של מוחמד ברקה, יושב־ראש וועד־הסטודנטים הערביים.

תעמולת־זוועה

באוניברסיטת תל־אביב התמודדו השבוע בבחירות לאגודת הסטודנטים שני גושים עיקריים. אנשי גוש אחד, סטודנטיון, מגדירים את עצמם א־פוליטיים, אך ביירור קצר בין הסטודנטים מראה כי מדובר באנשי הליכוד וימניים אחרים.

הם אינם יכולים לחשוף בפומבי את זהותם הפוליטית, מכיוון שאנשי הליכוד ששלטו באוניברסיטת תל־אביב בשנים שעברו הסתבכו בשערוריות־שחיתות שונות, שהובילו את חלקם למעצר ואל ספסל־הנאשמים.

ב־1982 נבחר אלי קראוס, איש חרות, כיושב־ראש האגודה. קראוס נעצר והוגש נגדו כתב־אישום על לקיחת שוחד וסחיטה באיומים, וגניבת כספים מקופת האגודה. לכן התביישו הסטודנטים של הימין לזהות את עצמם כאנשי הליכוד.

הגוש המתחרה, אלטרנטיבה, כולל שלושה מרכיבים — אנשי מיפלגת העבודה, אנשי מפ"ם ואנשי קמפו"ס. בקבוצה השלישית, חברים סטודנטים מתנועת השמאל ואנשי ועד הסטודנטים הערביים.

המצע של אלטרנטיבה מדבר בעיקר על בעיות חברתיות. בין הש מוזכר במצע זה, בסעיף המדבר על הורדת שכר־הלימוד למינימום: „... כצעד ראשון תפעל אלטרנטיבה לביטול מסקנות ועדת־קצב, שבהן, בפרק המדבר על הנחות אוטומטיות בשכר־הלימוד, מופיעים קריטריונים המאבק בין שני גושים גדולים אלה קיבל תפנית, כשהתברר שאנשי אלטרנטיבה הכניסו לשורותיהם ערבים חברי רק"ח. אנשי הימין עטו על מציאה זו כמוצאי שלל רב. הם יצאו במסע תעמולה נרחב, כשהם מפנים את כל חיציהם לנקודה זו.

דרך זו הוכיחה את עצמה כאפקטיבית. אומנם הסטודנטים לא נבהלו מפני רק"ח ועברו לתמוך באנשי הימין, אך, עצם הסכנה שכך יקרה דחקה את אנשי מיפלגת העבודה, השולטים באלטרנטיבה, להתגוננות. הם מיהרו לפרסם כרוז האומר, בין השאר: „אנו מוקיעים את נסיונות הימין הקיצוני להרביץ לנו תוויות של שמאלנים, קיצוניים, אוהדי אש"ף. אנחנו לא רק"ח. אלטרנטיבה אינה רק"ח."

הם הזדרזו להודיע לכל הסטודנטים, כי מבין 65 המועמדים שלהם בבחירות יש רק ערבי אחד — וגם הוא אינו מועמד להיות יושב־ראש האגודה.

כשנודעו תוצאות הבחירות ביום השלישי בבוקר, התברר כי תעמולת־הזוועה של הימין לא הפחידה את הבוחרים כפי שהפחידה את עסקני העבודה. הניצחון הסוחף של אלטרנטיבה הוכיח, כי לציבור הסטודנטים נמאס מהימין — ושום דמגוגיה לא תשנה זאת.

בעקבות שחיתויות חמורות שהתגלו בשנים האחרונות בבחירות באוניברסיטת תל־אביב, שכללו, בין השאר, זיופי קולות ואף גניבות קלפיות, נעשו הבחירות הפעם תחת פיקוח חמור ביותר.

שני אנשי־ביטחון שמרו בכל קלפי, ובוועדות־הקלפי לא ישבו השנה סטודנטים, אלא עובדי האוניברסיטה, גם ספירת הקולות נעשתה על־ידי עובדי האוניברסיטה, ולא על־ידי הסטודנטים עצמם.

אין ספק שהשנה חל מהפך רציני באוניברסיטות. בירושלים — שלטו במשך תקופה ארוכה אנשי הימין של קסט"ל. אנשי מיפלגת־העבודה וגופים אחרים, שמאלה מהמרכז פרשו מהסתדרות־הסטודנטים והקימו לעצמם גוף מקביל משלהם. אחרי בוררות הוחלט שיערכו בחירות חדשות.

בבחירות אלה, שנערכו לפני חודש, התמודדו כמה גופים: קסט"ל, רשימת אנשי הימין, אופ"ק, אנשי מיפלגת־העבודה, קמפו"ס, — אנשי השמאל והערבים, ואומץ — אנשי מפ"ם ויוני מיפלגת־העבודה.

בבחירות אלה זכו אנשי אופ"ק — מיפלגת העבודה, (הם זכו ב־36 נציגים, קסט"ל — ב־21, קמפו"ס — ב־11 ואומץ — ב־7).

גם באוניברסיטת חיפה חל מהפך (ראה עמוד 68). אלה ששם המהפך הוא הרבה יותר מדהים ומורכב. בחיפה יושב־ראש ועד אגודת הסטודנטים הוא איש תמ"י, שהצליח להרכיב קואליציה הכוללת איש תחיה, אנשי תמ"י, אנשי מיפלגת־העבודה ונציג מוועד הסטודנטים הערבים.

התחזקות תנועות הימין בתוך האוניברסיטות בראשית שנות ה־70 בישרה את עליית הליכוד לשילטון ב־1977. היום מתרחש תהליך הפוך, שבעיקבותיו מקבלים אנשי מיפלגת העבודה את השליטה באגודות־הסטודנטים, ואולי זהו סימן לצפוי בפוליטיקה של ישראל. **ענת סרגוסטי** ■

הליכוד איציק דואניס, אחד ממועמדי תנועה הנקראת סטודנטיון. תנועה זו אינה מודה שהיא קשורה בליכוד. קו־התעמולה המרכזי שלהם היה: אחד ממועמדי אלטרנטיבה הוא ערבי!

באוניברסיטת חיפה היה מהפך שלא ייאמן: בני עדות־המיזרח מימין ומשמאל כרתו ברית עם הערבים והשתלטו על הרוב האשכנזי בציבור הסטודנטים הלומדים באוניברסיטה

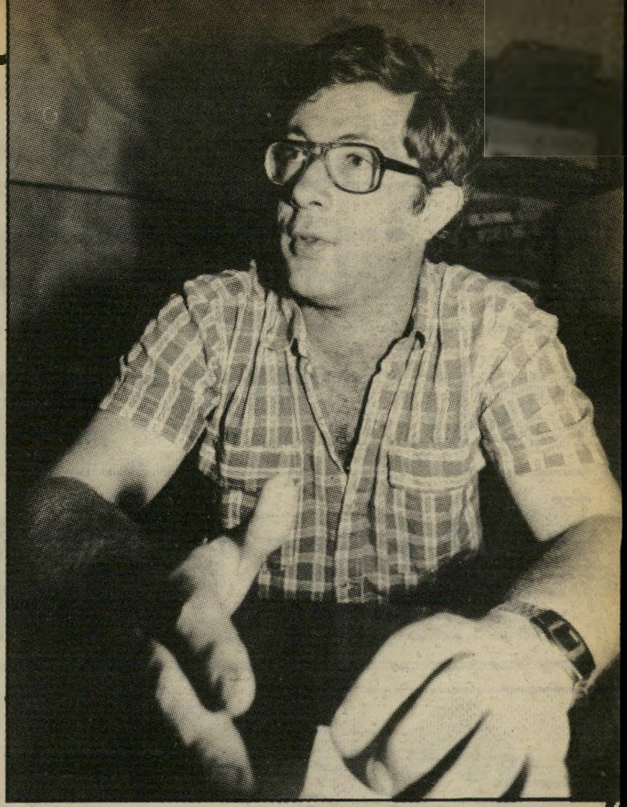

השדכן האשכנזי אלי קאופמן, יוצא שכונת־מצוקה מראשון־לציון היה מיוזמי המהפך. קאופמן, המגדיר עצמו קומוניסט, השתייך בקדנציה הקודמת של מועצת־האגודה לימין, ומשמש עתה כדובר מועצת־ אגודת־הסטודנטים.

ד מהפכה, למי שאינו יודע, כבר החלה: באוניברסיטת חיפה, בעיר שפעם ניקראה „חיפה האדומה", מאסו הסטודנטים בעסקני המיפלגות השונות מימין ומשמאל. מי ששולט היום, אחרי הבחירות לאגודת הסטודנטים, הן שתי קבוצות המנגדות לכאורה זו לזו מבחינה פוליטית, אך בעלות אוריינטציה חברתית זהה.

המהפכה באוניברסיטת חיפה שברה את הסכימה הפוליטית המקובלת המתרחש כיום באוניברסיטות בישראל. לא מן הנמנע שתהליך זה מהווה רק קצה קרחון של תהליך ההולך ומתהווה בפוליטיקה הכללית ארצית.

מה שבישר בשנת 1977 את המהפך הפוליטי שבעיקבותיו עלה הליכוד לשילטון, היה התחזקות אנשי הימין באוניברסיטות ותפיסתן את עמדות־המפתח באגודות הסטודנטים. הוועד החדש של הסטודנטים באוניברסיטת חיפה מעורר, על כן, עניין רב ויש הרואים בו סנונית ראשונה של מהפך פוליטי הקרב ובא — מהפך שיוריד את הליכוד.

מנשה אהרוני, שהגיע לאוניברסיטה מעיירת־הפיתוח בית־שאן ומגדיר עצמו כאיש תמ"י, נבחר לפני כשלושה חודשים ליושב־ראש ועד אגודת הסטודנטים בחיפה והוא מסביר: „כשהגעתי לאוניברסיטה לפני כמה שנים הייתי איש ליכוד. עברתי מאז איזה תהליך. אני חושב שהחוסן של המדינה לא נמדד בכוח צבאי או בתוספת שטחים. צריך לשים יותר דגש על הנושא החברתי. צעירים מעיירות־פיתוח ומשכונות־מצוקה יוצאים היום להפגנות אלימות רק מפני שאין להם מקום לבטא את דיעותיהם. לא מקשיבים להם במימסד.

„הפיתרון לאלימות יכול להיות בדרך יפה יותר: דרך הפוליטיקה. יותר ויותר צעירים מעיירות־הפיתוח מתחילים כיום להבין שלא הליכוד, הדוגל בשיטה הקפיטליסטית, ולא המערך, מתייחסים ברצינות לבעייה החברתית. הפער בהכנסות בין השכבות החברתיות גדל בתקופת הליכוד. רוב החבר'ה שאני נפגש ומדבר איתם — נוטים לקו מתון בענייני חוץ וביטחון ורואים בנושא החברתי את העניין המרכזי".

אהרוני וחבריו רואים בניצחונם בחיפה מהלך ראשון ודגם אפשרי להתארגנות כלל ארצית של בני עיירות־פיתוח, שכונות־מצוקה ובני כפרים ערביים שינשלו מעמדות־המפתח הממלכתיות את העסקנים

לא מוזר שמיזרחיים ו־ערבים נמצאים יחד בקואליציה", אומרת הסטודנטית גילה ניסנפור, הלומדת סטטיסטיקה ומדע־המדינה שנה ב'. המושחתים של הליכוד והמערך גם יחד.

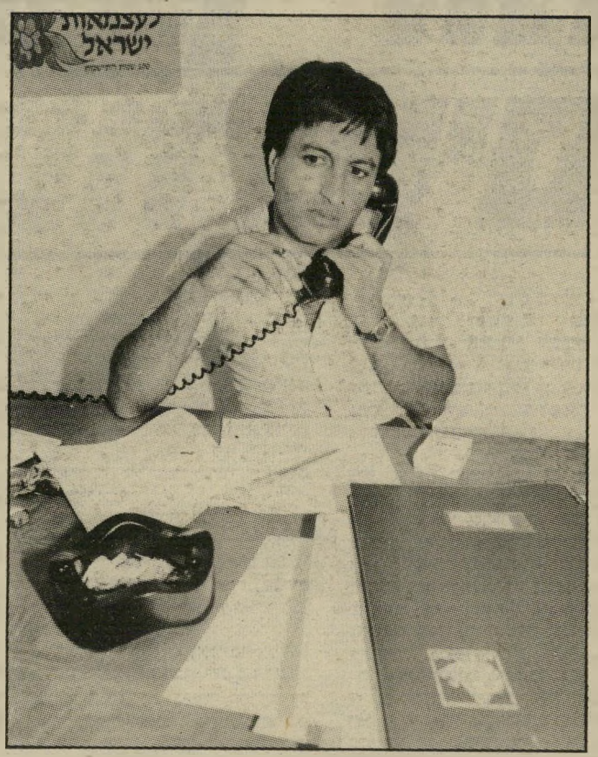

היו"ד מבית־שאן מנשה אהרוני, איש ליכוד בעבר, יליד בית־שאן, אומר שחוסנה של המדינה לא נמדד בכוח ובשטחים, ושכיום צריך להתמקד בבעיות החברתיות.

מצד לצד יעקב אלפסי, כיום יושב־ראש אגודת־הסטודנטים, יליד יוקנעם, בן למשפחה מפא"ניקית ותיקה, עבר במשך הבחירות לאגודה מאנשי מיפלגת העבודה לאנשי תמ"י.

המפא"ניק שנכשל ישראל בן־בסט, יליד בית־שאן, היה מועמד ליו"ר הוועד וויתר על מועמדותו, כשהתברר שאין לו סיכוי מול קואליציה הכוללת את אנשי תמ"י וועד הסטודנטים הערביים.

קואליציה ימין־שמאל

ד היערכות המיפלגתית בקמפוס של חיפה היתה, עד לפני כחודש, דומה להיערכות הפוליטית המקובלת בישראל. נציגי האגודה ונבחרים מתוך החוגים שבהם הם לומדים ולא כנציגי מיפלגות. אבל למעשה משתייכים עסקני הסטודנטים לשני גושים עיקריים המגדירים עצמם כשמאל וימין.

ציבור הסטודנטים באוניברסיטה בוחר חברי־מועצה. מועצה זו מקבילה בייעודה לפרלמנט, והיא מונה 34 חברים. חברי־המועצה בוחרים אחר־כך את חברי הוועד שהם מעין "ממשלת סטודנטים".

בבחירות שהיו לפני כשלושה חודשים הסתמן יתרון קטן לקבוצת ה„שמאל", שבראשה עמד ישראל בן־בסט, איש המערך ובן עדות־המזרח מבית־שאן. הקבוצה כללה את תא הסטודנטים של מיפלגת־העבודה, ועד הסטודנטים הערביים, אנשי רק"ח, אנשי של"י וקבוצת עסקנים המקורבים אישית לבן־בסט.

מהצד השני של המיתרס עמדה קבוצת ה„ימין" שבראשה עמד ניסים דהן, חבר חרות שכיהן עד לבחירות האחרונות כיושב־ראש ועד אגודת הסטודנטים. אחרי סגירת הקלפיות, כשמה שנותר על הפרק הוא בחירת יושב־ראש הוועד מתוך חברי מועצת אגודת־הסטודנטים, החלו מאבקי־כוח קטנוניים בין עסקני שתי הקבוצות, מאבקים שהגיעו עד לאולם בית־המישפט המחוזי בחיפה, ומנעו לחלוטין כל פעילות במועצת הסטודנטים החדשה.

בשלב זה ניסו הסטודנטים למצוא מוצא מן הסבך העסקני שאליו ניקלעו וחיפשו פיתרון אלטרנטיבי. אלי בארץ: תחת גג קואליציוני אחד יושבים כרגע אנשי התחייה מימין וסטודנטים ערביים המשתייכים לרק"ח מן הצד השני. בראש קואליציה מפתיעה זו עומדים יוצאי עיירות־הפיתוח, המשתייכים לאגף השמאלי של תמ"י.

מנהיגי הסטודנטים שהובילו לצעד פוליטי מרחיק לכת זה, עדיין אינם מעכלים את מימדי המהפכה.

סנונית ראשונה?

ד שינוי בהנהגת אגודת הסטודנטים בחיפה הוא רק חלק, גם אם בולט וקיצוני, של תהליך

„מיזרחיים מכל החיפלגות – התאחדו!"

שמאל ערבי וימין יהודי שני חברי ועד־הסטודנטים, מימין סעד ג'ראיסי, איש נצרת, מוועד־הסטודנטים הערביים המשתייכים לרק"ח, יושב לצידו של משה באסה, איש התחיה. באסה היה בזמנו בין המתבצרים בימית, בתקופת המאבק נגד מימוש הסכם השלום.

קאופמן, איש של"י לשעבר וחבר הפנתרים השחורים בחד"ש לשעבר, הפעיל כיום בתמ"י, הציע לחבריו בקבוצת הימין להשיב לפעילות את מנשה אהרוני, שהיה גיוסר בקרנציה הקודמת ולהעמידו כמועמד ליושב־ראש הוועד. ניסים רהן, מועמד הימין לתפקיד זה, הסכים לוותר על מועמדותו לאהרוני.

הסיבה לכך היתה שאהרוני מקובל בקרב הסטודנטים מהפלגים השונים עקב עמדתו בנושאים מדיניים וחברתיים. הוא ידוע בקרב אנשי השמאל והסטודנטים הערביים כלוחם למען השכבות המקופחות בחברה הישראלית. קאופמן העריך שבדרך זו ייפסקו המאבקים האישיים והקט־נוניים בין שני הגושים ותתגבש קואליציה שתחתוך לרוחב את הימין והשמאל.

חלק נכבד מקבוצת בן־בסט (המערך) קיבל את ההצעה בשימחה. גם ועד הסטודנטים הערביים הסכים לתמוך במועמדותו של אהרוני, אחרי שהבינו שהבחירה אינה על פי הנטיה המיפלגתית השיגרתית אלא על פי אוריינטציה חברתית. הם נפגשו עם אהרוני והוא הבטיח להם, לדבריהם, הסכמה על שני נושאים מדיניים־חברתיים: משאבים לשיקום שכונות ולא להתנחלויות והסכמה על מדינה פלסטינית לצד מדינת ישראל.

כל המקופחים

עסקני תא הסטודנטים של מיפלגת העבודה, שראו כיצד השליטה על אגודת הסטודנטים נשמטת מבין ידיהם, פנו אל עסקני רק"ח בחיפה בבקשה שילחצו על ועד הסטודנטים הערביים „שלא לשתף פעולה עם הימין."

ועד הסטודנטים הערביים, מצידו, הודיע למערך שהוא רואה את עצמו משוחרר מכל התחייבות כלפיו אחרי שנציג מטעמם לא נבחר לאחת הוועדות. כישלון אותו נציג היה בתקופה הסוערת שאחרי הבחירות, שבה מנעו מאבקי הכוח את תיפקודה של האגודה.

הדגל שתחתיו מאוחדים כיום בעלי התפקידים באגודה, הוא הדגל החברתי. בוועד זה פועלים בהרמוניה משה באסה, איש התחייה, וסעד ג'ראיסי איש רק"ח, סטודנט לסוציאולוגיה שנה שלישית שנבחר כאחראי על הפרוייקטים.

ועד הסטודנטים של האוניברסיטה מונה שיבעה איש, שישה מהם בני ערות־המיזרח והשביעי הוא ג'ראיסי הערבי מנצרת. בינם לבין עצמם הם אומרים, ספק בצחוק ספק ברצינות, שהפעם הצליחו כל הדפוקים להתאחד למען מטרה משותפת.

היהודים שביניהם, יוצאי ערות־המיזרח, שכיום מזוהים ברחוב הישראלי עם תומכי בגין, מאסו בתדמית זו. הם מחפשים להם זהות פוליטית חדשה. לטענתם מיפלגות השמאל הישראלי אינן יכולות לייצג אותם והם מכנים אותן „השמאל הלבן".

בני ערות־המיזרח מהווים רוב כימעט מוחלט גם במועצת־הסטו־דנטים. רוב מפתיע זה עומד בניגוד מוחלט למאזן הכוחות העדתי באוניברסיטה — מתוך 6000 סטודנטים, 1500 הם בני ערות־המיזרח ו־800 ערבים.

אולם גישה פוליטית נאורה ומתקדמת זו לא הצליחה להקיף את כל המקופחים בציבור הישראלי — בוועד הסטודנטים אין אף לא אישה אחת.

מנשה אהרוני אירגן לפני כשלושה חודשים הפגנה מול עיריית חיפה כמחאה נגד חלוקה עדתית של כיתה ז' בחטיבת הביניים של בית־הספר יבנה. אחרי שנכנס לתפקידו החדש יום, יחד עם אלי קאופמן, פרוייקט לתלמידי שמיניות בעיירות־פיתוח. הסטודנטים יוצאים לעיירות ומציגים את החוגים השונים של האוניברסיטה לפני תלמידי השמיניות. מנשה אהרוני וחבריו לוועד מתכננים כעת מסע התנגדות כלל־ארצי באוניברסיטות נגד יישום מסקנות דו"ח ועדת קצב.

חלק מן הסטודנטים באוניברסיטת חיפה אינו רואה את מה שקרה באגודה כמהפכה. הם מקבלים בטיבעיות רבה את העובדה שבני ערות־המיזרח וערבים הולכים ביחד מפני שלשתי קבוצות אלה יש הרבה מן המשותף. שתי קבוצות מקופחות אלה, הן המאכלסות כיום את מעונות הסטודנטים באוניברסיטה.

הנציגים הנבחרים של ועד אגודת־הסטודנטים בחיפה לא יהיו אחרי לימודיהם „צעירי חרות" או „המישמרת הצעירה של מיפלגת העבודה". במאבקם למען הטבת תנאי הלימודים ותנאי חייהם של הסטו־דנטים הם רואים עצמם כראש־חץ במאבק כלל ארצי למען קידום שכבות המצוקה. הבשורה המעניינת הזאת, אם תוכיח את עצמה, עשוייה לשמש רגם אפשרי למהפך פוליטי שישנה את פני החברה הישראלית מן הקצה אל הקצה.

ענת סרגוסטי ויפתח שביט ■

ברית התחיה — רק"ח מימין: הסטודנטית גילה סרוסי מנהריה. היא תלמידת שנה ראשונה להיסטוריה של עם ישראל ומיקרא. גילה מגדירה את עצמה כאשת־תחיה. היא טוענת, שהמדובר במישחקי־כוח פוליטיים ולא רואה שיש משהו משותף בין יוצאי עדות־המיזרח וערבים. משמאל: ויסאם בשאראת מן הכפר יפיע שליד נצרת. ויסאם בת ה־20 חושבת שיש אינטרס משותף ליהודים מיזרחיים ולערבים. היא משתייכת לוועד הסטודנטים הערביים ולומדת היסטוריה כללית והיסטוריה של המיזרח־התיכון. שתי הנשים מתגוררות במעונות הסטודנטים בקמפוס של אוניברסיטת חיפה. שתיהן השתתפו בבחירות האחרונות.

כמו קוזקים

(המשך מעמוד 63)

להכות אותי והתחננתי שיעזבו אותי. הקצין תפש אותי בשערות והסמל התחיל לבעוט בי. בכיתי וצעקתי.

הסמל לקח את היד שלי ושיפשף אותה על סלע. הוא בעט בי וקפץ עליי, דרך עליי ברגליו.

קמתי ונפלתי. כל הזמן בכיתי מכאבים. הם היכו אותי בצלעות. ביקשתי שיקחו אותי לבית־חולים, והם צחקו. אמרו: „מה פיתאום שניקח חתיכת ערבי לבית־חולים?"

הכניסו אותי לניידת ונסעו הלאה. ליד פינת נורדאו־בן־יהודה זרקו אותי החוצה והמשיכו לנסוע.

ביקור לילי

ד צלחתי לחזור לזירה של אסטוריה ברחוב גאולה, ושם טלעת חיכה לי ולקח אותי לבית־חולים רוקח, ברחוב אלנבי.

אישפזו אותי שם עד למחרת אחרי־הצהריים. אני עדיין סובל מכאבים בצלעות. אני לא יכול להתאמץ ולהרים דברים כבדים.

עד כאן עדותם של טלעת אבו־סמרה וג'מאל סולטאן. הם התלוננו ב 5 במאי במרחב הירקון.

תלונתם הועברה משם לפקד שלמה נדיב, קצין־התלונות של מחוז־תל־אביב ב־9 במאי. הוא העביר את התלונות ליחידה הארצית לטיפול בתלונות־הציבור, הנמצאת במטה הארצי בירושלים.

אנשי מחלקת תלונות־הציבור במחוז־תל־אביב אמרו, שהמישטרה מתייחסת בחומרה לתלונות של אזרחים המתלוננים שהוכו בהיותם במעצר.

התלונה, שמיספרה 247/83, נמצאת במטה הארצי. שם יינקטו הליכים, יזמינו את הנילונים, יגבו עדויות, ואחר כך יועבר התיק ליועץ המישפטי לממשלה או לפרקליטות המחוז, כדי שיחליטו אם יש מקום לנקוט בהליכים מישמעתיים או פליליים.

סיפורי פועלים ערבים על התעללות במישטרה הפכו כבר מזמן עניין שבשיגרה. אך רוב הפועלים חוששים, מסיבות מובנות, להתלונן במישטרה או לפנות לעיתונות. טלעת אבו־סמרה וג'מאל סולטאן גילו אומץ־לב כשהחליטו לחשוף את עצמם.

את מחיר החשיפה, מסתבר, כבר התחילו לשלם: ג'מאל סיפר, כי ב־14 במאי, כעשרה ימים אחרי שהתלונן לפני קצינת־תלונות־הציבור במחוז־הירקון, נשמעו בלילה דפיקות בדלת הדירה שבה הוא ישן, ברחוב גאולה־במרכז תל־אביב. הדירה נשכרה על־ידי מלון אסטוריה, לשימושם של פועלי־המלון הערבים.

כשפתח ג'מאל את הדלת, נכנסו שני שוטרים בלבוש אזרחי. הם היו חמושים באקדחים ונשאו מכשיר־קשר. שוטר נוסף ישב בניידת.

השוטרים הפכו את הדירה בתואנה של ביצוע חיפוש, השליכו בגדים על הריצפה והסתלקו, אחרי שהפכו את מיטתו של ג'מאל ומיטתו של פועל נוסף, מאום־אל־פחם.

אומר הפרקליט אהרון שלנגר, שטיפל בתלונתם של השניים:

כששמעתי לראשונה, את סיפורם ממש הזדעזעתי. הסתכלתי בעיניו של טלעת והתביישתי.

התביישתי שהמדינה שלי מתייחסת כך לערבים. מה שהפריע לי, זה לא רק המכות. אני ער לכך שהמישטרה מפעילה לפעמים כוח נגד עציר. כאב לי הביזוי, ההשפלה, הפגיעה בכבוד־האדם.

זה הזכיר לי את הסיפורים על היהודי בעיירה, שהיה מבוזה על־ידי כנופיית קוזקים.

בקריירה שלי כפרקליט שמעתי כבר הרבה סיפורים של עבריינים פליליים על הכאות במישטרה. אבל מעולם לא שמעתי על התעללות כזו, שהיא רק לשם סיפוק היצר הסדיסטי של השוטרים.

בדרך לקבורה אחרי טקס ההשכבה בכנסיה הרוסית בעין־כרם, יצאו עשרות הנזירות, שנמשך כ־4 שעות ב־בית־העלמין הקטן של השכונה. נציגים של כנסיות יריבות התאחדו לשעה קלה, והפגינו חזית אחידה.

„סכין בליבו של כל נוצרי!"

ד רוצח התגנב בחשיכה על השביל הצר בקצהו הדרומי של המינזר הרוסי בשכונת עין־כרם בירושלים ועלה על מדרגות האבן, לאחד הצריפים הפזורים בין העצים. הוא שלף את הסכין שהביא איתו ונכנס לתוך הדירה. שתי הנזירות, אם ובתה, ברברה (68) וורוניקה ואסיפנקו (43) לא הצליחו לברוח. שש פעמים חדרה הסכין לגופה של הנזירה הצעירה וחמש פעמים דקר את הנזירה האם. הסכין חתכה את פניה של הנזירה הצעירה יותר, חדר פעמיים לתוך ביטנה, לחזה עד לריאות ופגע בצווארה. גם הנזירה המבוגרת נידקרה באותו סיגנון מטורף. הרוצח כמו רצה להיות בטוח ששני קורבנותיו ימותו. הסכין, חדה וארוכה, הוחדרה גם לליבן של ברברה וורוניקה.

מדוע נשחטו שתי הנזירות בצורה מטורפת כל־כך? מדוע ביקש הרוצח לשים קץ לחייהן של שתי הנשים טירוף? נקמה? מעשה ראווה?

חזית אחידה

ש תי הנרצחות ממינזר גורני, התגלו ברידתן למחרת. הן היו מוטלות על הריצפה. הרוצח לא השאיר עקבות. כלבי־הגישוש של המישטרה לא הצליחו לגלות את מסלול נסיגתו של הרוצח.

מי רצח את שתי הנזירות הרוסיות, ומדוע דווקא אותן?

לחוקרי המישטרה אין עדיין תשובה כל־שהי לשאלות האלה. רצח שתי הנזירות הרוסיות הרגיז מאוד את שילטונות מוסקווה, המטילים אשמה חלקית על גורמים ישראלים.

ראש מישלחת הכנסיה הרוסית (האדומה), הארכי־מנדריט פאנטלימון, או בשמו האמיתי — אנטולי דולגנוב־איבנוביץ (42) אמר השבוע להעולם הזה, בסיום טקס ההשכבה של שתי הנשים: „הסכין שדקרה למוות את שתי האחיות שלנו חודרת לליבו של כל נוצרי בעולם. העיתונים שלכם כותבים שהן נרצחו בעקבות סיכסוך פנימי בכנסייה. איזה טימטום זה? איזה שטויות!

„מי שרצח את שתי הנזירות הרוסיות, היה בעל כוח רב. הוא השתמש בסכין באורך של כ־30 סנטימטר. במינזר הזה נמצאות רק נשים. יש רק גבר אחד במקום — הארכי־מנדריט ורפאלומי, האחראי על הנזירות. היתר כולן נשים... והרוצח דקר את הקורבנות שלו בכוח רב, זו לא היתה יד של אשה, ואני איני חושד באיש מהמינזר.

„אני פשוט לא מבין מדוע לא קיבלנו מהמישטרה תשובה על התלונות בדבר הנסיונות הקודמים להתנכל לאנשי המינזר. לפני כשלושה חודשים בוצע פה ניסיון הצתה, ליד בלוני־הגאז. המישטרה לא אמרה לנו עד היום מה היא גילתה לגבי נסיון ההתנכלות הזה".

רוצחן של שתי הנזירות גרם בכך, שהיחסים בין הכנסיות השונות בירושלים, שלא היו תמיד מצויינים השתפרו השבוע בצורה מפתיע. מישלחות של הכנסייה אורתודוכסית וקאתולית נפגשו בכנסיית המינזר, ערכו יחד תפילת השכבה, הארכי־מנדריטים והכמרים הכבירים התחבקו והציגו חזית אחידה, נגד רוצחי אנשי דת בירושלים.

ראש הכנסיה הרוסית בירושלים מאמין שזהו מעשה של קנאי

דת׳ ואומר:

סיכסוכים או קנאות?

מ יהן שתי הנזירות שנרצחו במינזר גורני? ברברה ואסיפנקו איבדה את בעלה במילחמת העולם השנייה והפכה לנזירה. לפני כעשרים שנה היא באה יחד עם בתה, שנולדה בשנת 1940 בעיר סמולנסק, למינזר גורני. שתי הנזירות נסעו לפני שלוש שנים לברית־המועצות לביקור. כשחזרו לירושלים, נכנסו שוב לחיים השיגרתיים במינזר, ורוניקה, אשה יפה ואינטליגנטית אשר למדה לדבר עברית קיבלה תפקיד בכיר במישלחת הרוסית של הכנסייה בירושלים. היא ערכה את כל הקניות של הכנסייה והיתה לה זכות חתימה על צ׳קים של הכנסייה. אך החיים שלה ושל אמה לא השתנו.

החיים במינזר קשים למדי. הדיור דל, כך גם המזון. החדר דומה לכלוב. בתוך הכלוב הזה ניצב שולחן קטן ושתי מיטות. 47 נזירות חיות במינזר שהוקם פה בשנת 1871. מפעם לפעם הן נוסעות ליפו או לטבריה, לכנסיות השייכות למישלחת הרוסית.

הכנסייה בעין־כרם, היא כנסייה יפה להפליא. כאן, בין העצים וגבעות, רחוק מהציביליזציה, העולם ניראה שקט והזמן כאילו נעצר, עד שהגיע הרוצח

האם ברברה ואסיפנקו בת ה־68 מהעיר סמו־לנסק, כפי שצולמה בתמונת דרכון סובייטי שהונפק לה ביוני 1976. האם ובתה דומות מאוד.

הבת ורוניקה, בת ה־43 בתלבושת נזירה, בתמונת דרכון. האם והבת היו כל הזמן יחד, עד לרגעים האחרונים של חייהן, הן נסעו, גרו ומתו ביחד.

והפר את השלווה. איזה סוד לקחו עימן שתי הנזירות לקבר?

יש הטוענים שבין המבקרים הרבים הפוקדים את המינזר, נמנים גם אנשי שרות־הביון הסובייטיים, והרומניים. פגשתי שני כמרים רומניים המבקרים עכשיו במקום. אחד מהם מייצג בירושלים את המישלחת של הכנסייה הרומנית.

המישטרה חושבת שרציחתן של שתי הנזירות הרוסיות באה בעקבות סיכסוכים פנימיים בכנסיה. הכמרים של מישלחת הכנסיה הרוסית הארומה, דוחים רעיון זה מכל וכל. הרצח הוא שלב נוסף בהתגרויות באנשי הדת של הכנסיה הרוסית. הם טוענים. לטענתם אחרי נסיון ההצתה במינזר, התחילו צעירים להתקרב למינזר, ניסו לחדור פנימה והשליכו אבנים על המיבנים. גם הפעם לא תפסה המישטרה איש. ואז בא הרצח.

הנזירות הן כולן בעלות דרכונים רוסיים. אחדות מהן הן צעירות מאוד, בנות 20 ואף פחות. פנים לבנות, עיניים כחולות. כמה מהן יפות במיוחד.

הכנסייה הרוסית האדומה אינה מגלה סימני עושר. עד לפני המהפכה הקומוניסטית היתה בירושלים רק כנסיה רוסית אחת. אחרי המהפכה הקימו הרוסים שיצאו את רוסיה את הכנסייה הרוסית הלבנה, שהיום מרכזה בניו־יורק. בעולם כולו נמצאים לפי האומדן כ־3 מיליון איש המשתייכים לכנסייה זו, אך אומדן זה כנראה מוגזם. בירושלים נמצאת הכנסיה הלבנה באזור כנסיית הקבר.

הפלג השני, המכונה הכנסייה הארומה, הוקם בתוך ברית־המועצות. כששילטונות המישטר החדש גילו שאין באפשרותם לדכא לגמרי את הדת במדינה. המישטר הקומוניסטי הכיר בכנסייה הארומה, והתחיל לתמוך בה ולסייע לה מבחינה כספית. היתה זו הדרך להילחם בכנסייה הלבנה.

נסיון ההצתה, החדירות וההטרדות של צעירים ישראלים נגד אנשי המינזר ועכשיו גם הרצח — כולם בוצעו רווקא בשטח הכנסייה הארומה. הארכי־מנדריט פאנטלימון ואנשיו חושדים שזו פרובוקציה של קנאים לאומנים־דתיים ישראליים, המבקשים לפגוע בכנסייה הארומה בגלל קשריה ההדוקים עם ברית־המועצות.

מרסל זוהר ■

המישטרה חושדת שרציחתן של שתי הנזירות הרוסיות באה בעיקבות סיכסוכים פנימיים בכנסיה. ראש מישלחת הכנסיה הרוסית דוחה טענה זו מכל וכל. התעלומה עדיין נשארה — מי רצח את שתי הנזירות הרוסיות?

שתי גופות ארון־מתים אחד ליד השני. האם והבת, ברברה וורוניקה, בטקס ההשכבה שנערך השבוע בכנסיה הרוסית בעיר־כרם. בתמונה אחד הכמרים, חבר המשלחת הרומנית (מימין) מנהל את הטקס. בתמונה מימין: אנילי האולינן, הקונסול הפינלנדית, בטקס ההשכבה.

(המשך מעמוד 41)

במיבחן: שנינו קראנו לו, והוא הלך לבעליו הראשון. איזו נאמנות!

● על דויד לוי:

אשכנזי מפלסטיק מארוקאי.

● על שלמה להט:

פרש אמיץ, לפעמים חסר־טאקט. למרות כל ההשמצות והקללות בינינו, הוא עשה למעני יותר ממרדכי נמיר ומיהושע רבינוביץ.

● על מין:

בחולות הזהובים, מתחת לשמים כחולים ולמרגלות ים רב־גלים, הייתי קונה דעת מינית ממקור ראשון.

כשהיינו מסתתרים מאחורי גיבעה או תלולית חול ומרימים את הראש ברגע הנכון, כשהישבן היה מתחיל לעלות ולרדת והמיכנסיים משתלשלים, "אודרוב יה חביב," היו אומרות הערביות, ו"דו יו לאב מי?" שואלות היהודיות את הבריטים בחולות בת־ים. וברגע של חדווה לבריטי הרוטט, היה נוחת מטר של פצצות־חול על עכוזו.

זה היה בגיל 10, ואנחנו מיהרנו לברוח.

כשהתבגרתי, השתדלתי תמיד שלא לזיין ללא הבחנה. זה כמו לאכול זבל. היום אני יכול להרשות לעצמי שיחזרו אחריי.

כל החוקים האלה טובים כשאני מפוכח.

● על יצחק מודעי:

דוגמנית בגיל המעבר.

● על מכוניות:

האויבים של האנושות הם דת ומכוניות. הדת שתתיר את הגלולה תביא את הגאולה. הרי שליש מהעולם רעב. שליש שני לא אוכל לשובעה, והשלישי מקטר. וכולם אומרים שזה מאלוהים.

אני לא נוהג, מולי הרי נוהגים 100 אידיוטים. אני נוהג רק בסירות, בים החופשי והריק.

בשביל מה צריך מכונית? כדי להגיע לקולנוע!

שליש מהחיים אנשים יושבים במכוניות מטונפות.

● על יצחק נבון:

זה הדוד מאוהל הדוד תום. בדיוק כמו שהאשכנזים רוצים לראות פרענק.

● על אייבי נתן:

מלאך. בדיוק מה שדרוש. הוא הדמעות של העולם, ישוע שעוד לא צלבו אותו.

● על סבו:

מהיר חימה. צלחות מעופפות ראיתי לראשונה בביתנו. הן התעופפו לעברה של סבתא, שסבי מעולם לא קרא בשמה. היה קורא לה ברוסית "זונה" או "כלבה". חשדן היה ומר־נפש, וחי פרוש מן הבריות. רק כלבים חיבב. את אשר התיר להם, לא התיר לאיש.

● על סמים:

מעולם לא לקחתי סמים כגורם מדרבן ליצירה. אותי זה מטמטם, ועושה את האדם לסחבה חברתית. את הביצועים זה מוריד, וזה רק מטפח את הביטחון העצמי.

גם השתיה זאת צורת בריחה. באותה מידה אני יכול לנסוע לארץ רחוקה. אחרי כל עבודה אני אוהב לשתות. גם אחרי פתיחת תערוכה אני חייב להתמודד עם הריקנות שסביבי.

● על עבודה:

זאת המיסגרת המונעת ממני להשתגע.

משמיץ תומרקין
אשכנזי מפלסטיק מרוקאי

● על שימעון פרס:

בחור טוב, חבל שהוא מתעסק בפוליטיקה. אם היה יוצא לו להיות ראש־ממשלה, היה מת מפחד.

● על פנינה רוזנבלום:

אני מעריץ אותה. היא אפילו לא נגעלת מהליכוד!

היא נכנסת לכל מקום, אין לה שום בעיה. זה דבר לא רגיל, היא לא משובבת מבחינה חיצונית, אין לה שום כישורים והיא מצליחה עם כל כך מעט.

● על פרנסה:

אני לא חי מפיסול. את כל הפרוייקטים בארץ עשיתי בהתנדבות. הפסל היחידי שעליו הרווחתי כסף, זה בככר העיריה, ואז השותף שלי היה מס־ההכנסה.

אני חי מהרישומים שאני מוכר או מעבודות קטנות אחרות, ולפעמים מכירות גדולות בחו"ל.

הייתי מוכן לקבל משכורת קבועה של רופא מתחיל.

● על רומן:

נעמה חברתי. כיום היא בת 23. ההבדל אצל משולם ריקלים ופיה זאדורה הוא יותר גדול.

אני לא מתכון לאמץ אותה בתור בת וגם לא להתחתן — אלה כמה מהתנאים שלי. היא בחורה אסופית. שלמדה אצל הכרמליטים בחיפה, עד שמישפחה יהודית אימצה אותה. כשאנחנו עומדים, אני מגיע לה עד הציצי.

אני לא אוהב קטינות, אלא דווקא מבוגרות. אבל המבוגרות שאני מחזר אחריהן, לא לוקחות אותי ברצינות. הן מחפשות חתונות, בילוים, מסעות ודירות.

אין לי ארבע ביצים. מה שאני יכול לתת כאתנן זה תמונה. זה ביטוי אינטימי אצלי.

להרבה חברים יש תמונות שלי. אני אוהב לתת מתנות. זה כאילו שאני משאיר חלק מעצמי. זה הדבר הכי קרוב שאני יכול לתת.

● על הרוכלים:

יש אנשים שהם רוכלי־שואה: אבא קובנר ואלי ויזל. יש אנשים שסבלו יותר ולא יודעים למכור את צערם אבל לשני אלה יש פרצוף מוכן של אבל.

● על רפול:

אחרון הגנרלים הניניצ'אריים, פירא־האדם הגדולים ביותר שהיו. לא יאמן שיש כאלה במאה ה־20.

● על יצחק רבין:

הוא חידה. לא ראית כזה אדם לא קומוניקטיבי, בעיניי הוא אוטיסט, מוגבל. תמיד מגיע למקומות רחוקים במישאלים, ואומרים שיש לו מוח אנליטי, אדם שטוען לטוהר־מידות — שיהיה כל־כך חמדן למטבע זר?

● על אריק שרון:

הוא הסכנה היחידה למדינת ישראל. לאמביציות שלו אין גבול. היא רוצה שויוון זכויות!

● על שמוליק קראוס:

הוא השותף הכי־טוב לשתיה שלי. איתו אני תופס ראש ביחד, אני מת עליו. הוא אחד האנשים הכי־עדינים שאני מכיר. התוקפנות שלו זה תיסכול מכך שלא הגיע להכרה. האדם שהכי־קשה לו עם שמוליק, זה שמוליק עצמו!

● על אברשה טמיר:

עזר אמר עליו, שיש לו ראש ותחת ואין מה שיחבר ביניהם. הוא יכול להיות ראש־ממשלה בדרום־אפריקה, בדיוק כמו שהוא יכול להיות שר־החינוך של ניו־זילנד.

● על יצחק שמיר:

תמיד אני מחפש אצלו את המפתח מאחור, לראות מי מותח אותו.

● על נעמי שמר:

פיזמונאית נלוזה על תקן של משורר לאומי, שמשחקת את הנסיכה ששמו לה עדשה מתחת למיזרון. למעשה, היא סוחרת ברוטאלית.

● על חכ"י שינוי":

אמנון רובינשטיין ומרדכי וירשובסקי הם שרירי הצופים הקשישים.

של"י — בדרך לאלטרנטיבה

של"י התפלגה. זאת עובדה.

הפלג האחד, בראשות רן כהן, פונה לדרך שתכליתה אחת: להשתלב ב„קונסנזוס הלאומי", להימצא קרוב ככל האפשר לשולי המערך.

זאת אינה דרכנו.

ישראל אינה זקוקה לעוד מיפלגה אחת בתוך „הקונסנזוס הלאומי". היא זקוקה לכוח פוליטי חדש, שייאבק בליכוד ובמערך גם יחד. היא זקוקה לדרך חדשה. היא זקוקה לאלטרנטיבה.

המדינה זועקת לפיתרונות חדשים. ממשלות המערך והליכוד העלו אותה על דרך של מילחמות וכיבושים, המסכנת את ביטחונה בטווח הארוך. החזקת השטחים הכבושים ודיכוי העם הפלסטיני הופכים אותה לדרום־אפריקה חדשה, בעלת־בריתם של מישטרי־דיכוי מאוסים.

מדיניות הכיבוש והסיפוח אוכלת את המשאבים הלאומיים, הדרושים להקמת מישטר של קידמה ושיוויון. בני עדות־המיזרח, קורבנות המצב הזה, חיים במצב מתמיד של הפלייה וקיפוח, השפלה ומצוקה. הכפייה הדתית גוברת. השחיתות הפכה לנורמה במדינה. החינוך מידרדר. איכות־החיים שוקעת, והירידה מן הארץ מסכנת את עתידנו.

במקום מישטר דמוקרטי והומאני, שבו כל בני־האדם שווים בלי הבדל של מין ולאום, דת ועדה, נוצרה חברה שבה חלק מן הציבור נהנה מרווחה יחסית ומחרויות דמוקרטיות, ואילו חלקים אחרים סובלים מקיפוח, מצוקה והפלייה.

כל אלה אינן בעיות שונות, אלא צדדים שונים של בעייה אחת: אובדן האנושיות של החברה הישראלית, בהנהגת הליכוד והמערך גם יחד.

אנו קוראים להקמת האלטרנטיבה.

אנו קוראים לכל כוחות השלום והקידמה, לכל איש ואשה הרוצים לשנות את „הקונסנזוס הלאומי", להשתתף יחד איתנו בהקמת כוח חדש.

אנו קוראים לבני עדות־המיזרח, שוחרי הקידמה והשלום, לקחת את גורלם בידיהם ולהשתתף במאמץ זה מראשיתו.

אנו קוראים לכוחות־השלום החדשים, שקמו במערבולת המילחמה בלבנון, ושהדהימו את העולם במעשיהם האמיצים, להשתתף בהקמת האלטרנטיבה.

חברי הנהלת של"י

אורי אבנרי	ישראל לף
מוטי אישי־איר	עלי נסתלי
שמואל אמיר	מתי סלד
יוסי אמיתי	שלמה סרנקל
יעקב ארנון	דני פתר
דליה בקר	נעמי קים
יוסי ברד	אדם קלר
חיים ברעם	אורי רם

ת.ד. 956, תל־אביב

איתן עמיחי
הדברת מזיקים
בע"מ
מומחים לחדברת תיקנים (נ'וקים), תוכי עץ, חרקי ספרים ובנדים.
רמת־גן, רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272
טל. 790114-5-6 רש"מס/ג עסק 481/75
שמירה על בריאותך ורכושך

אפשר להשיג את
השולם הזה
בקיוסק שלי בערב.
בתחנה המרכזית
בתל־אביב

חברות פירסום!
קופירייטר מעולה
ממתין להצעות
ת.ד. 25001, ת"א 67192

הצגה חגיגית ראש עיריית תל־אביב שלמה להט ואשתו זיווה מקבלים מידי פוקד של הלישכה המרכזית לסטטיסטיקה טופס של מיפקד האוכלוסין 1983. להט משתתף במסע תעמולה שעורכת הלישכה המרכזית, כדי לשכנע את תושבי המדינה לשתף פעולה עם הפוקדים. הנשלחים לאסוף פרטים רבים על האזרחים, מבלי להתחשב בחופש הפרט.

בין הפוקדים: אנשי מס־הכנסה!

ביום שני השבוע החלה פשיטת הענק של הלישכה המרכזית לסטטיסטיקה על בתיהם של תושבי ישראל.

הפשיטה, המכונה „מיפקד האוכלוסין והדיור 1983", מיועדת לכאורה לאיסוף מידע סטטיסטי על התושבים, עיסוקיהם, הכנסותיהם, תנאי־דיורם, מערכת יחסיהם עם האנשים המתגוררים איתם ונתונים נוספים.

אך השאלונים שימולאו בידי הנשאלים, הכוללים חדירה לתחום הפרט (העולם הזה 2385), יכולים גם לשמש אחר־כך למטרות לא כל־כך סטטיסטיות.

השבוע גילה תחקיר של העולם הזה עובדה חמורה: בין הפוקדים של הלישכה המרכזית לסטטיסטיקה מצויים גם אנשי מס־ההכנסה!

דובר הלישכה המרכזית לסטטיסטיקה, דויד נוימן, שלפניו הוצגו מימצאי התחקיר טען, כי למרות שניתנו לעובדי־המדינה אישורים לעבוד כפוקדים (עבודה המאפשרת להם הכנסה צדדית), לא ניתנו אישורים כאלה לאנשי מס־ההכנסה. אם להאמין לו — הרי שאנשים אלה, שהם עובדי־מדינה, עוברים על הוראות התקשי"ר!

אך תחקיר העולם הזה גילה פרט מרהיב נוסף: אנשי מס־ההכנסה המשתתפים במיפקד קיבלו ממקום־עבודתם פטור מתשלום מס על עבודתם כפוקדים, פטור הניתן בדרך כלל לסטודנטים ולבעלי הכנסות נמוכות.

גילוי זה מעמיד בסימן שאלה את טענתו של דובר הלישכה לסטטיסטיקה, שאסור לאנשי מס־ההכנסה לעבוד במיפקד־האוכלוסין. אם מס־ההכנסה עצמו מאפשר להם פטור מתשלום־מס, האין זה מעיד על כך שקיים אישור מצידו לעבודתם זו?

סרבני המיפקד: מה הם עושים?

בין **התושבים** שקיבלו השבוע שאלונים מהלישכה המרכזית לסטטיסטיקה, היו גם כאלה שסירבו לקבל את השאלונים ולמלא בהם את הפרטים האישיים. אין הכוונה לסרבני־הפקידה המסורתיים של מיפקדי האוכלוסין בישראל — החרדים.

הסרבנים שעליהם מדובר הם אזרחים הגונים ובעלי תודעה מפותחת של זכויות האזרח. כיצד הם מסרבים?

סרבנים סלקטיביים. אחדים מסרבים למלא את השאלון המורחב בלבד. זהו השאלון בצבע חום, המגיע אל חמישית מהאוכלוסיה. בשאלון זה, מצויות שאלות מפורטות יותר מהשאלות המופיעות בשאלון הרגיל, שציבעו כחול. מכיוון שאין אפשרות להחליף שאלונים מורחבים בשאלונים רגילים, ממלאים אותם סרבנים רק את החלק הראשון של השאלון המורחב, המקביל בשאלות הנכללות בו לשאלון הרגיל. את החלק השני והשלישי הם אינם ממלאים.

אחד הסרבנים סיפר להעולם הזה שגילה שלמרות שעל פי פקודת־הסטטיסטיקה חייב כל תושב למלא כל שאלון, הרי שהלישכה המרכזית לסטטיסטיקה אינה עומדת לנקוט בצעדים שיפוטיים נגד אותם תושבים שקיבלו שאלון מורחב, וענו רק על השאלות המופיעות בחלק הראשון שלו.

סרבנים טוטאליים. לעומת תופעה זו, של סרבנות סלקטיבית, קיימים הסרבנים הטוטאליים. אלה מסרבים לקיים כל מגע עם הפוקדים, לקבל שאלונים, ואינם מעוניינים כלל לנגוע בטפסים, ללא קשר עם צבע השאלון שעליהם למלא. אחד מהם טען, שאם אחוז אחד בלבד מתושבי המדינה יסרב למלא את השאלונים, כלומר — 40 אלף איש, הרי שלרשויות הנוגעות בעניין לא תהיה שום אפשרות לאתר אותם או להענישם.

לא פותחים דלת. חלק מאותם הסרבנים מסרבים לפתוח את הדלת לפני פוקדי הלישכה המרכזית לסטטיסטיקה. הם מחליפים את שמותיהם הרשומים על דלת הכניסה לדירתם בשמות פיקטיביים, וכך לא ניתן לפוקדים לזהותם כדי לדווח עליהם. הסרבנים, היודעים שעל פי החוק אין הם חייבים להיענות לבקשת הפוקדים להזדהות באמצעות תעודת־זהות או כל תעודה מזהה אחרת, אכן אינם מזדהים. הם גם מוסרים לפוקדים מיספרי זהות פיקטיביים, כדי שלא ניתן יהיה לאתר את נתוניהם במחשב במידה שמישהו יהיה מעוניין בכך. יש המוסרים זהות פיקטיבית וממלאים את השאלון בפרטים פיקטיביים. הם מעריכים שבדרך זו לא יהיה ניתן לעולם להשתמש נגדם בנתונים שאותם הם מספקים.

לא מדברים עברית. הסרבנים הדוברים שפות זרות משתמשים בהן בתיקווה שאותו פוקד הנכנס לדירתם אינו דובר באותה השפה. הם אינם עונים לשאלותיו בעברית ועל־ידי כך מונעים מהפוקד כל אפשרות לקומוניקציה אתם.

מסתלקים מהבית. סרבנים מסויימים, היודעים שהפוקדים עובדים בשעות הבוקר ואחר־הצהריים בלבד, נעלמים מבתיהם בשעות אלה. חלקם ממילא עובדים במשך היום, ובערב, כדי להימלט מהפוקדים, הם יוצאים לבקר חברים או לראות סרט. מעניין, אגב, כיצד יפקדו אנשי הלישכה המרכזית לסטטיסטיקה את הרופאים המשוטטים בימים אלה ברחבי הארץ.

לא פותחים את הדלת. הזהרות שמזהירות אמהות יהודיות דאגניות את בנותיהן — שלא לפתוח את הדלת לאנשים זרים — מוצאות בימים אלה אל הפועל. אם לא יפתחו את הדלת לאנשים בלתי־מוכרים להן — לא יאלצו לעמוד פנים אל פנים מול הפוקדים ולענות על השאלונים.

לא גרים פה. שיטה נוספת שפיתחו סרבני המיפקד היא לומר לפוקדים שאינם מתגוררים בדירה שבה הם נמצאים. על פי ההוראות שקיבלו הפוקדים — הם אינם רושמים אנשים אשר מצהירים כי אינם מתגוררים בדירה הנפקדת אלא במקום אחר. הסרבנים אומרים לפוקדים כי הם ידידים של בעל הדירה שנסע לחוץ־לארץ, או למקום כלשהו בארץ (אולי הוא רופא...) ושהם נמצאים בדירה רק יום אחד. שיטה דומה פיתחו סרבנים שאמרו לפוקדים שדירה זו, שבה מבקר הפוקד, היא דירתם הישנה, ולא מתגורר בה כרגע איש. הם עצמם באו כדי לארוז, כי בדירה החדשה שרכשו סיימו זה עתה הסיידים את מלאכתם ולכן גם מרבית חפצי הבית שלהם נמצאים בדירה הזו, הישנה.

גם אם נניח שאנשי מס־ההכנסה העובדים במיפקד עושים זאת רק כדי להרוויח כמה שקלים מהצד, מה יקרה אם הפקיד — או החוקר — יפקוד את דירתו של אחד הנישומים שהוא מטפל בתיקיהם, ויבחין כי בסעיף הנוגע להכנסות מעבודה כעצמאי או כשותף בעסק (ראה גלופה.) מסר האזרח פרטים שונים לחלוטין מהפרטים הידועים לו מעבודתו במס־ההכנסה?

דובר הלישכה המרכזית לסטטיסטיקה בירר עבור העולם הזה את הסוגיה המישפטית הכרוכה בכניסת הפוקדים לדירות האזרחים. הוא נשאל, אם על פי החוק הקיים, לפיו חייב האזרח לענות על השאלונים, הוא גם חייב להכניס לדירתו את הפוקדים. הרי ניתן למלא שאלון ולהחזיר אותו, נניח, דרך החלון, או מתחת לדלת? הדובר ציטט את החוק, „המתיר לפוקד להיכנס אל כל בית־מגורים". בהוראה זו בחוק, טען, בית־מגורים כולל גם דירת־מגורים.

בישראל עדיין לא קמה תנועת התנגדות רחבה של אזרחים נגד המיפקד, למרות שניתן להבחין בניצנים הראשונים, בהשפעת תנועות כלל עולמיות כמו „הירוקים" (ראה מיסגרת).

ניצנים ראשונים אלה לא נראו בארץ בשלושת המיפקדים הקודמים, שנערכו ב־1948, ב־1961 וב־1972. במיפקדים אלה היו החוגים החרדיים הגורמים היחידים שסירבו להיפקד. גם השנה לא תיצלח דרכם של אותם הפוקדים שינסו את מזלם בשכונות כמו מאה־שערים בירושלים ושכונות מסויימות בבני־ברק — למרות שהפוקדים שיישלחו לשכונות אלה חייבים בכיסוי־ראש.

כל הפוקדות קיבלו הוראה שלא לפקוד במיכנסיים או בחולצות חסרות שרוולים.

מאת מאיר תדמור

בגין והתעשיינים: מה קרה בפגישה

מצטער, לא הייתי בפגישת־הפיסגה הכלכלית בלישכת ראש־הממשלה, שהתיתה בשבוע שעבר, ביום החמישי. פשוט לא הזמינו אותי. לעומת זאת, קיבלתי דיווח מלא. קראתם אותו בוודאי בעיתונות היומית.

מה שלא יכולתם לקרוא בעיתונות הם השקפים שהציגו היצרנים — היצואנים לפני ראש־הממשלה והשרים הכלכליים, כדי להסביר להם את גודל „הברור". לא יכולתם לקרוא בעיתונים את חוות־הדעת של 15 פרופסורים לכלכלה מהאוניברסיטות של תל־אביב וירושלים, לעומת שני הפרופסורים יקיר פלסנר ועוזרא סרן שבנבחרת האוצר. לא יכולתם לראות את התגובות של השרים, גם לא את הנימה.

קשה מאוד היה לעמוד על מה שמתרחש אצל שר־האוצר יורם אריזור. הוא ישב והאזין „כאילו כפאו שד", עדותו של אחד ממשתתפי הפגישה. לא היתה מחלוקת על העובדות שהוצגו באמצעות השקפים. המחלוקת היתה על הסיבות ועל מה שצריך לעשות. אולי האופייני ביותר לפגישה היה המשפט של ראש־הממשלה שאמר, בין היתר, „הצגתם בעיות סבוכות וקשות."

וכך מתאר אחד המשתתפים את האווירה: היתה הקשבה מלאה. הוצגה תמונת־מצב קודרת. לא היו התנצחויות פוליטיות. הרגשנו שרכשנו את אמונו של ראש־הממשלה ובעיקר את הבנתו שהמצב חמור. הצענו להמשיך את הדו־שיח והוא יימשך. היתה הסכמה שבשתיקה שמשהו חייב להשתנות, אפילו לא יהיה שינוי כולל.

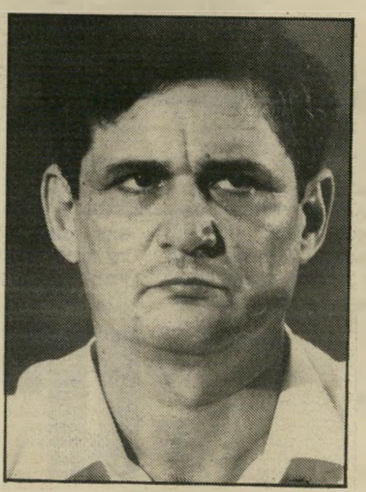

שר־אוצר אריזור
כאילו כפאו שד

ראש־ממשלה בגין
„בעיות סבוכות וקשות"

כשקראנו את העיתונים של יום השישי, היה ברור לנו, שהאוצר מנהל לוחמה פסיכולוגית. אבל העניין הוא מעבר לפסיכולוגיה, הוא הרבה יותר רציני ואת זה מבינים כולם, כולל אנשי האוצר, ולכן יש סיכוי שהדברים ישתנו, תחילה לאט ואחר־כך יותר מהר. נתאר (תמצאו אותו במקום אחר בגיליון זה): הכותרת — כל מה שצריך לעלות, ירד. כותרת־משנה — כל מה שצריך לרדת עלה. גוף הידיעה — עליה במקום לרדת: הצריכה הפרטית (וידאו ומכוניות), חובות לחו"ל, החוב למועדים קצרים, הגירעון המסחרי, הייבוא, הפער במאזן התשלומים, המדד, ערכו של השקל, מיספר העובדים בשרותים והאבטלה הסמויה בתעשיה. ירד במקום לעלות: הייצוא, המועסקים בתעשיה, המשכורת הריאלית, וועוד כמה דברים שאינם בתחומי הכלכלה.

הבורסה

הדולר הוא עדיין זול

גם בשבוע שעבר היתה בורסה. התוצאה: הבנקים קיבלו מהאוצר מתנה לחג, בצורת דחיית תשלומי החובה שהם גובים ויצרכים להעבירם לאוצר בתוך יומיים. עכשיו יש להם זמן עד סוף החודש. כמה זה שווה? קשה לדעת. בינתיים זה טוב כדי להימנע מתשלום קנסות לבנק־ישראל. זה גם טוב כדי לייצב את הבורסה.

ואומנם, מיום החמישי ועד יום הראשון הבורסה היתה יציבה. מה שצריך לרדת ירד, אבל זה לא חשוב. מה שצריך לעלות — בעיקר אותן מניות המקורבות לבנקים — עלה. המחזורים — קטנים מהרגיל. שקט. עכשיו עובדים בהילוך נמוך על הפסיכולוגיה של המשקיעים. והשאלה היא: יבואו או לא יבואו? אתם רוצים תשובה? הם עוד לא באים. יש להם כסף, הרבה כסף שמחכה, או אם תרצו — ממתין על הגדר.

השבוע קיבלו הבנקים עוד מתנה מהאוצר: הירשו להם להעלות את הריבית על אובר־דראפטים בחמישה אחוז, למרות שכבר לפני חודש הם העלו את הריבית על הגדלות אשראי ב־10% וגם ב־15%. באינפלציה כמו שלנו, לא היתה לשר־האוצר ברירה. גם לא לבנקים. עכשיו יהיה עוד פחות כדאי לקחת אשראי, אפילו המניות יעלו. זו רק תוצאת לוואי.

ובכן, מה באמת קרה בבורסה? הבנקים, המוסדות הכספיים, הברוקרים ומנהלי־התיקים ממשיכים למכור אחד לשני סחורה חבוטה ומיושנת. הבנקים, „עושי הבורסה", מרימים מניות מקורבות, וכל היתר לוקחים עליהם טרמפ. סוף־סוף, הם קיבלו כסף מהאוצר כדי לייצב את השוק. גם השותפים האחרים בבורסה רוצים להשתתף בשימחה, ומה יותר טוב ממניה המקורבת לבנק, שאפשר במיקרה הצורך למכור אותה לבנק בעליה? אז עושים מחזור, אולי השוק באמת יתייצב.

מה יעשה המשקיע הקטן? יישב בשקט וימשיך להמתין. את העצה הזו נתן ר"ר מאיר חת, יו"ר דירקטוריון הבורסה, בשבוע שעבר. מאז לא השתנה דבר.

בהזדמנות זו נזכיר לכם, שלפי חוות דעת של 15 פרופסורים מהאוני־ברסיטות של תל־אביב וירושלים, כולם מלמדים בלבלה, הדולר הוא עדיין זול. ומי אנחנו שלא נקנה בזול כשהגיזבר הוא דונאלד רגן, שר־האוצר של רונאלד (רוני) רגן?

ועוד משהו: יש כל מיני אגדות. האגדות הניזונות מאש־תמיר, אלה הן העוסקות במציאת נפט בארץ. נפט כידוע לא מצאו, אבל לעומת זה מניות־נפט יש הרבה, ובמחירי מציאה.

קומקומחשב

במיסגרת הציוד הביתי, יש כמה חידושים מעניינים, אותם עדיין אי־אפשר לקנות בכולבו הניו־יורקי, אבל בהחלט אפשר לקנות אותם בכמה בתי כולבו של לונדון. מדווח לי האיש שלי בלונדון: „שיגעון של דברים". כיוון שהדיווח הוא על פי רוב טלפוני, על חשבוני, אמרתי לו שההתרשמויות שלו לא מעניינות אותי, אלא המכשירים, ואם הוא מתכונן להרגיז אותי על חשבוני, אז המסר הבא לאמא שלו, שגרה ברחוב ברדיצ'בסקי בתל־אביב ואין לה טלפון, יהיה שהוא קצת חולה, אחרי תאונת־ דרכים האחרונה.

תתפלאו, הרמז הובן, והנה דיווח טלפוני מעודכן: בלונדון מוכרים עכשיו שואב־אבק חדיש של הובר, שמלבד כוח־יניקה גדול יותר ב־25%, ומברשת מיוחדת לשטיחים, הוא מפיץ גם ריחות נעימים. מעין מטהר־אוויר על תקן של שואב־אבק ומגהץ־שטיחים. לא פחות חשוב, הרעש נמוך יותר וההפעלה קלה יותר. רשמו לפניכם את המחיר בסלפריג'ס שבאוקספורד סטריט — זוהי הכתובת — 75 לירות סטרלינג, משהו כמו 118 דולר, נכון להיום.

בסידרת הקומקומים החדשים, המיוצרים על־ידי יצרן בריטי והעשויים מפלסטיק קשיח עמיד־חום הופיע דגם חדש הקרוי מיניבויל, או בתרגום חופשי „מרתיח זעיר," שכאחיו הגדול, שיצא לשוק לפני שנה, הוא בעל כל אותן התכונות הנעלות כמו: עשוי מחומר הקרוי נוריל, והוא אוטומטי לחלוטין וקטן במידותיו. מיועד בעיקר לרווקים וסתם בודדים, לטיילים ואפילו לקטינים. והיתרון: חשמל. המחיר הוא 22 דולר. יוצא לשוק לקראת החורף הבא.

וזה עוד לא הכל. דגם מעניין עוד יותר הוא הקומקום הממותשב. כן, ממותשב. ותיכף תבינו גם למה וכמה. הוא עשוי מחומר פלסטי קשיח ועמיד־חום, הקרוי קמאטל. לעת עתה הוא נמכר רק בשילוב של לבן וכחול. ועכשיו כרגיל, לעיקר: הקומקום הנ"ל מצוייר במה שקרוי אצל המיקצוענים „מיקרוצ'פ," ואצלנו — מחשב זעיר, המווסת וקובע אילו פעולות ומתי על הקומקום לבצע. כך למשל, אי־אפשר להדליק אותו מבלי שיהיו בו מים לשניים. הוא פשוט לא יפעל. ההרגל המגונה, לברוק כל פעם לפני הרתחת מים אם הקומקום מלא, יחלוף מן העולם. הקומקום הזה יכול להכיל ליטר וחצי של מים וכבה ברגע שהמים הגיעו לנקודת הרתיחה. הוא כבר מצוי למכירה ברחבי לונדון במחיר של 30 דולר האחד, וזה אומר שאפשר לקנות שלושה, מבלי להתחייב במס: את השניים הנוספים לחותנת מכל צד.

ולקינוח, מגהץ קטן־מידות למטיילים וסתם חובבי מידות זעירות. שוקל בסך הכל 240 גרם, מתאים לכל מיזוודה, האורך 16 סנטימטר, הרוחב 6.5 סנטימטר (11 סנטימטר כשהידית פתוחה). למגהץ הזה יש כל התכונות הטובות של מגהץ גדול. עובר על זרם 220 וולט, וגם 110 וולט. הידית מתקפלת אך אפשר גם להסיר אותה. למגהץ וסת חום ואפשרות לקביעת דרגת החום, בקיצור בקרת חום. המחיר מוזר, כגודלו: 15 דולר. אבל מכיוון שההוותת שלכם לא נוסעת לחו"ל בדרך כלל, כדאי שתקנו שלושה. שיהיה. אם לא לברי־מיצווה אז לחתונה. ואם לא לשני אלה, אז בוודאי למסיבת הגירושין של אחד „שיצא מזה".

טלכים

ידעתי שזה יגיע ובאמת זה מגיע, לא לישראל אלא לאמריקה ולאירופה תחילה. ואם אני מכיר טוב את הלקוחות הנלהבים, אז זהו הלהיט הבא שיגיע לישראל. עם מיסים ובלי מיסים, ובעיקר בלי.

תזכרו את השם ווצ'מאן, על משקל ווקמאן, במקום לשמוע — רואים ושומעים, זהו ווצ'מאן. הטלוויזיה האישית בגודל כף היד, קצת יותר גדולה, ועושה כל מה שטלוויזיה רגילה עושה ועוד קצת.

טלוויזיית כיס
380 דולר

קודם כל קצת פרטים טכניים. היצרן הוא סוני היפאני. הגודל, לפי הסדר הבא: אורך־רוחב־עומק: 20 סנטימטר על 9 סנטימטר על 3.2 סנטימטר. אפשר להחזיק בכף היד וגם לענוד אותו, על היד. זהו צירוף טכנולוגי מעניין (כלשון היצרנים) של מתכת ממורקת ופלסטיק שחור עם מסך, מירקע, או צג, המוסר לכם בנאמנות מפתיעה תמונות טלוויזיה של תחנות שונות, בינתיים בשחור־לבן בלבד. לטלוויזיה הזעירה מצורפות אוזניות, כדי לא להפריע את מנוחת השכן.

עיקר שכחתי, המירקע קטן, כחמישה סנטימטרים, אך התמונות חדות. הווצ'מאן מופעל על־ידי ארבע סוללות רגילות של 1.5 וולט, המספיקות לשעתיים וחצי של האזנה, לא סליחה, של צפייה. אם מישהו מתכונן לצפות בווצ'מאן בקרוב, יתכבד ויזמין כבר עתה מכשיר. אצל הסוכן הקרוב של סוני בלונדון או בניו־יורק. השיווק יתחיל בעוד כשבועיים וכבר יש תור ארוך של מזמינים. המחיר, כן המחיר, בערך 380 דולר, תלוי במקום ובזמן. אין הנחות במכס בארץ, חייב במלוא המיסים.

גל חדש בעסקים

בגני התערוכה בתל־אביב אפשר לקבל חינם שטר של 500 שקל מקרטון, כאשר בתחתיתו של השטר מודפס: בנק המיזרחי המאוחד — גל חדש בעסקים. עסקים הא?

מצידו השני של השטר המקורטן מודפסת מערכת שיעורים שבועית. השיעור הראשון ביום הראשון בשבוע — אינפלציה; השיעור השני — קרטונאז'. השיעור השלישי — שביתה.

מייג'ר מדד

בשבוע שעבר הופיע או ליתר דיוק התארח בסלון שלי שר־האוצר יורם אריזור, במיסגרת מוקד. הוא דווקא היה נחמד. הבריחות שלאחר־כך לא כל כך. אתם ודאי זוכרים שהוא אמר ש„אם לא הייתי שר־האוצר, הייתי קונה עכשיו מניות." שכן שלי העיר: „אם הוא לא היה שר־אוצר גם אני הייתי קונה מניות." השכן השני, העובד ברדיו, אמר אחרי עלית המדד ביותר מ־13%: „אריזור? מיג'ור מדד!" גם כן חוכמה. סיפר לי חכם תורן, שהוא טייס בשעות הפנאי: תשמע, אתם לא מכירים את אריזור. הוא עוד יראה לכם! שאלנו: איך? אמר: יש תוכנית סודית באוצר, שלפיה הוא, אריזור, מחזיר את המדינה לאמריקאים תמורת מה שהשקיעו בה, וקונה אותה בחזרה מהם בכמה שהיא שווה. גדול, לא?

גדעון אוברזון · בגדי ים
Gideon Oberson

ו"ג סיון תשמ"ג 25.5.1983 מיספר 2386 מחיר: 60 שקלים (כולל מ.ע.מ.)

העולם הזה

עוד פשע דתי בירושלים

רצח הנזירות